ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐ

พรภิญญา หาญวัฒนานุกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2559

Copyright by Mahidol University

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐ

นางสาว พรภิญญา หาญวัฒนานุกูล

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดลพร เผือกคง,

Ph.D. (Education)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล,

ค.ด.(การศึกษานอกระบบโรงเรียน)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ศาสตราจารย์ พัชรีย์ เลิศฤทธิ์,

พ.บ., Ph.D. (Biochemistry)

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิมพา ขจรธรรม,

ปร.ด. (ประชากรศาสตร์)

รักษาการแทนประธานหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิทยาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐ

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาการฟื้นฟูสมรรภาพคนพิการ)

วันที่ 2 มิถุนายน 2559

พรภิญญา หาญวัฒนานุกูล

นางสาว พรภิญญา หาญวัฒนานุกูล

ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์,

Ph.D. (Social Work)

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล,

ค.ด.(การศึกษานอกระบบโรงเรียน)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดลพร เผือกคง,

Ph.D. (Education)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ศาสตราจารย์ พัชรีย์ เลิศฤทธิ์,

พ.บ., Ph.D. (Biochemistry)

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิมพา ขจรธรรม,

ปร.ด. (ประชากรศาสตร์)

คณบดี

วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่านที่ให้การสนับสนุน ซึ่งผู้วิจัยระลึกอยู่เสมอ

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.ดลพร เผือกคง และอ.ดร.ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อแนะนำ ตลอดจนช่วยเหลือในการดำเนินการวิจัยและตรวจแก้ข้อบกพร่องต่างๆ จนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.กิติพัฒน์ นนทปัทมดุล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาเสียสละเวลาอ่านงานวิจัย รวมทั้งให้ข้อชี้แนะเกี่ยวกับจุดบกพร่องต่างๆ ตลอดจนวิธีแก้ไขอย่างละเอียด

ขอขอบคุณ อาจารย์ของวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดลที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบคุณผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ทั้ง 9 แห่งที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัย รวมทั้งขอขอบคุณผู้พิการและผู้ดูแลทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณเพื่อนๆ สาขาวิทยาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ทุกคนที่เอื้ออาทร และร่วมทุกข์ร่วมสุข เป็นกำลังใจให้กันมาตลอดระยะเวลาในการศึกษาระดับมหาบัณฑิต

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณอันยิ่งใหญ่ของ นางอำไพ หาญวัฒนานุกูล และนายไพโรจน์ หาญวัฒนานุกูล บิดา-มารดาที่เป็นพลังใจให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา ทำให้เกิดความมานะบากบั่น จนประสบความสำเร็จในชีวิตการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

พรภิญญา หาญวัฒนานุกูล

Copyright by Mahidol University

ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐ
FACTORS AFFECTING THE OPPORTUNITY TO ENTER THE LABOR MARKET OF PERSONS WITH DISABILITIES WHO RECEIVE VOCATIONAL TRAINING IN VOCATIONAL REHABILITATION INSTITUTIONS OF GOVERNMENT

พรภิญญา หาญวัฒนานุกูล 5437604 RSRD/M

ศศ.ม.(วิทยาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ดลพร เผือกคง,Ph.D. , ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล,Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) เพื่อศึกษารูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพให้กับคนพิการของสถาบันการฝึกอาชีพในภาครัฐ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ (3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของคนพิการที่ผ่านการฝึกอาชีพจากสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน เป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทำการศึกษากับ (1) กลุ่มคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการ จำนวน 364 คน และ (2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการ จำนวน 18 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถามและแบบบันทึกเอกสารเป็นเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาคือ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอ้างอิง คือ การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) การวิเคราะห์การถดถอย

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบและหลักสูตรของสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐ มีให้บริการหลายหลักสูตร มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพความพิการของคนพิการแต่ละคน ซึ่งคนพิการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับบริการฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพในภาครัฐ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันการฝึกอาชีพในภาครัฐ แบ่งออกเป็น 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านการทำงาน และปัจจัยด้านการฝึกอาชีพ พบว่าคนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพนั้นมีทุกประเภทความพิการ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้าง มีรายได้ 5,000-10,000 บาท ซึ่งไม่เพียงพอกับรายจ่าย โดยปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการทำงานในสถานประกอบการของคนพิการมากที่สุด คือสภาพการทำงาน โดยปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการเข้าทำงานของคนพิการ มี 3 ประเด็นหลักๆ คือ (1)ทัศนคติของสถานประกอบการ ที่ยังมีความไม่มั่นใจและยังไม่ยอมรับในความสามารถของคนพิการ (2) ทักษะการทำงานและความพร้อมของคนพิการในการเข้าทำงานในสถานประกอบการ (3) การฝึกอาชีพที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

คำสำคัญ คนพิการ / การฝึกอาชีพ / การมีงานทำ

232 หน้า

Copyright by Mahidol University

FACTORS AFFECTING THE OPPORTUNITY TO ENTER THE LABOR MARKET OF PERSONS WITH DISABILITIES WHO RECEIVE VOCATIONAL TRAINING IN VOCATIONAL REHABILITATION INSTITUTIONS OF GOVERNMENT

PORNPINYA HANVATANANUKUL 5437604 RSRD/M

M.A. (REHABILITATION SCIENCE FOR PERSONS WITH DISABILITIES)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: DOLLAPORN PHUAKKHONG,Ph.D. , TERASAK SRISURAKUL,Ph.D.

ABSTRACT

The purposes of this research are; (1) to study the patterns and vocational courses of the vocational rehabilitation institutions of government for persons with disabilities, (2) to study the factors that affect the opportunities for persons with disabilities who receive vocational training from the vocational rehabilitation institutions of government to enter the labor market and (3) to investigate the problems and difficulties of persons with disabilities that pass through vocational training to the labor market. This study is mixed methods research that applies both the quantitative and qualitative methods. The samples in this study were ; (1) 364 persons with disabilities who received vocational training, and (2) 18 staff from vocational institutions. Data were gathered from questionnaires and recording documents were the researching tools. The data were analyzed using descriptive statistics as mean, frequency, percentage and standard deviation. The inferential statistic is a comparative analysis of the differences of means (t-test), the Analysis of Variance (ANOVA), and regression analysis.

This research has found that the pattern and vocational courses of vocational training from vocational rehabilitation institutions of government consists of several programs. They are flexible and able to be modified in order to suit the disability of each persons with disabilities. Most of the persons with disabilities were satisfied with the vocational training from vocational rehabilitation institutions of government. The factors that affect the opportunities to enter the labor market of the persons with disabilities who received vocational training from vocational rehabilitation institutions of government can be divided into 4 categories; individual, environment, operation, vocational and working conditions. It is found that there were all types of disabilities among the persons with disabilities in the vocational institutions. Most of them are employees that earn approximately 5,000-10,000 baht per month, which is not sufficient for their daily expenses. The most important factor that effects the operations of the persons with disabilities in the organization is the work environment and work place.

There are three main problems and difficulties that impact the recruitment of persons with disabilities. First of all, the organizational attitudes that are not assured and accepting of the ability of the persons with disabilities. Second, skills and preparedness of the persons with disabilities that are required for work in the organization. Finally, the vocational training does not meet the labor markets' requirements.

KEY WORDS : PERSONS WITH SIDABILITIES / VOCATIONAL REHABILITATION / WORK

Copyright by Mahidol University

232 pages

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ ..... **ค**

บทคัดย่อภาษาไทย ..... **ง**

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... **จ**

สารบัญตาราง ..... **ฌ**

สารบัญรูปภาพ ..... **ฐ**

บทที่ 1 บทนำ **1**

1.1 ความเป็นมา 1

1.2 วัตถุประสงค์ 5

1.3 คำถามการวิจัย 6

1.4 นิยามศัพท์ 6

1.5 ขอบเขตการวิจัย 7

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 8

บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม **9**

2.1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคนพิการ 9

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความเสมอภาคทางโอกาสแก่คนพิการ 16

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับคนพิการและการทำงาน 21

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพสำหรับคนพิการ 41

2.5 กฎหมายเกี่ยวกับการทำงานและการประกอบอาชีพของคนพิการ 62

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 68

2.7 กรอบแนวคิด 85

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย **86**

3.1 วิธีการศึกษา 86

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 87

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา 89

Copyright by Mahidol University

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.4 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา 91
3.5 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 92
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล 93
3.7 การแปลผล 94
3.8 การนำเสนอข้อมูล 94
3.9 ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย 94

บทที่ 4 ผลการวิจัย 95

ส่วนที่ 1 รูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพให้กับคนพิการของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ 96
ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ แบ่งผลการวิจัยเป็น 2 ส่วน ตามกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเก็บข้อมูล 100
ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของคนพิการที่ผ่านการฝึกอาชีพจากสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ 143

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย 146

5.1 สรุปผลการวิจัย 146
5.2 อภิปรายผล 159
5.3 ข้อเสนอแนะ 162

บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาไทย 164

บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาอังกฤษ 180

บรรณานุกรม 197

ภาคผนวก 204

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบบันทึกเอกสาร) 205
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบสอบถามสำหรับคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพในภาครัฐ) 207

Copyright by Mahidol University

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ) 217

ประวัติผู้วิจัย **232**

Copyright by Mahidol University

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
2.1	จำนวนและร้อยละของประชากรที่พิการ จำแนกตามเพศ และภาค พ.ศ.2550	29
2.2	สถิติการจดทะเบียนคนพิการทั่วประเทศตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2537 ถึง 29 กุมภาพันธ์ 2551จำแนกตามภาคและประเภทความพิการ	30
2.3	จำนวนประชากรที่พิการอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกตามอาชีพ ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2550	31
2.4	จำนวนประชากรที่พิการอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกตามอุตสาหกรรม ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ.2550	32
2.5	จำนวนประชากรที่พิการอายุตั้งแต่ 15 ขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกตามสถานภาพการทำงาน ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2550	33
2.6	จำนวนประชากรที่พิการอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกตามรายได้ที่เป็นตัวเงินเฉลี่ยต่อเดือนทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2550	33
2.7	จำนวนสถานประกอบการปฏิบัติ และไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย	35
2.8	สถานการณ์การจ้างงานและการปฏิบัติตามกฎหมาย	37
3.1	จำนวนคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการใน สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2551 ถึง พ.ศ.2555	87
3.2	จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัด กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง	88
3.3	จำนวนกลุ่มตัวอย่างของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับ คนพิการใน สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง	89
4.1	ตารางแสดงหลักสูตรที่เปิดฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ	97
4.2	ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ	101
4.3	ข้อมูลสภาพแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ	103
4.4	ข้อมูลด้านการฝึกอาชีพและการทำงานของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนพิการ ที่เข้ารับการฝึกอาชีพ	105

Copyright by Mahidol University

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.5	ความพอใจต่อการฝึกอาชีพของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ	108
4.6	ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ	110
4.7	การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามเพศ	112
4.8	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามอายุ	113
4.9	การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามระยะเวลาที่เกิดความพิการ	113
4.10	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด	114
4.11	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามประเภทความพิการ	114
4.12	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามสถานที่พักอาศัยปัจจุบัน	115
4.13	การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามปัญหาในการเดินทางในชีวิตประจำวันและการเดินทางไปประกอบอาชีพ	116
4.14	การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมหรืองานเทศกาลที่จัดโดยชุมชนหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน	117
4.15	การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามการได้รับบริการด้านอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐอื่น นอกเหนือจากการฝึกอาชีพ	117

Copyright by Mahidol University

.

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

4.16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามการเข้าถึงข้อมูล 118
4.17 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามรายได้จากการประกอบอาชีพ 118
4.18 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามความพอใจในงานที่ทำ 119
4.19 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามความต้องการเปลี่ยนงาน 119
4.20 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามปัญหาในการสมัครงาน 120
4.21 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามปัญหาสภาพการทำงาน 120
4.22 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ 122
4.23 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ 125
4.24 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ 132
4.25 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามเพศ 139
4.26 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นของโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามอายุ 139
4.27 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นของโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด 140
4.28 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นของโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน 140

Copyright by Mahidol University

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

4.29 การวิเคราะห์การถดถอยของความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ 141

Copyright by Mahidol University

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพ		หน้า
2.1	แผนภาพโครงสร้างองค์กรของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ 8 แห่ง	47
2.2	แผนภาพโครงสร้างองค์กรของศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ (โรงงานในอารักษ์)	48

Copyright by Mahidol University

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมา

สถานการณ์ด้านประชากรในปัจจุบัน พบว่าคนพิการและความพิการมีความสัมพันธ์กับความยากจนและการถูกกีดกัน จนอาจกล่าวได้ว่าการถูกกีดกันโอกาสจากการได้งานทำของคนพิการเป็นสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดความยากจนเพราะคนพิการมักถูกกีดกันและถูกเลือกปฏิบัติในตลาดแรงงานและในที่อื่นๆ มากกว่าคนทั่วไป ด้วยเหตุนี้คนพิการจึงได้รับผลกระทบจากการไม่มีงานทำมากกว่าประชากรในกลุ่มอื่นๆ คนพิการมักทำงานเป็นแรงงานที่อยู่นอกระบบตลาดแรงงานและเป็นงานที่ใช้ทักษะน้อยและได้ค่าตอบแทนต่ำ มีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพน้อยกว่าคนทั่วไปหรือแทบไม่มี ที่สำคัญส่วนใหญ่ทำงานต่ำกว่าระดับความสามารถที่ตนเองมี (องค์การแรงงานระหว่างประเทศ, 2549)

รายงานสถานการณ์คนพิการประเทศไทยโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งสำรวจคนพิการเมื่อปี 2550 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551) พบว่าประเทศไทยมีคนพิการจำนวนประมาณ 1,871,860 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 2.9 ของจำนวนประชากรทั้งหมด เป็นเพศหญิงในสัดส่วนที่สูงกว่าเพศชายเล็กน้อย คือร้อยละ 3.0 และร้อยละ 2.7 ตามลำดับ ในจำนวนนี้มีคนพิการที่ประสบปัญหาการทำงานและการประกอบอาชีพตั้งแต่อายุ 15 ปีขึ้นไป (จำนวน 1.8ล้านคน) โดยประมาณสองในสามหรือร้อยละ 64.8 ไม่ได้ทำงาน มีเพียงร้อยละ 35.2 เท่านั้นที่มีงานทำ ลักษณะงานเป็นการทำงานภาคเกษตร ประมง งานบริการ และขายแรงงาน มีรายได้ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 7,000 บาท/เดือน ดังนั้นคนพิการในประเทศไทยมีสถานะทางสังคมอยู่ในระดับที่ไม่สูง เนื่องจากสังคมมองว่าคนพิการเป็นภาระของสังคม เป็นผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ต้องอาศัยการสงเคราะห์ดูแลจากครอบครัว ส่วนด้านการจ้างงานคนพิการถูกสังคมส่วนใหญ่มองว่าไม่ใช่ประชากรที่ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ แต่เป็นผู้ได้รับการสงเคราะห์แต่เพียงฝ่ายเดียวในฐานะบุคคล ทั้งที่จริงแล้วกลุ่มคนพิการส่วนใหญ่จะสามารถช่วยเหลือตนเองได้ หากได้รับการศึกษาหรือการฝึกอาชีพที่ดีและเหมาะสมซึ่งย่อมส่งผลให้คนพิการสามารถทำงานหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ถือเป็นกำลังผลิตสำคัญส่วนหนึ่งของประเทศ ดังนั้นหากมีการแก้ปัญหาในเรื่องการจ้างงานคนพิการ โดยการกำหนดกฎหมายออกมาคุ้มครองคนพิการในส่วนที่เกี่ยวกับการจ้างงานคนพิการ ให้คนพิการที่มี

Copyright by Mahidol University

ความสามารถมีงานทำก็จะเป็นการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคนพิการให้ดีขึ้นได้ เนื่องจากแนวโน้มจำนวนคนพิการในประเทศไทยอนุมานได้ว่าจะเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น และหากคนพิการเหล่านี้ไม่มีโอกาสในการประกอบอาชีพก็จะเป็นภาระที่หนักมากสำหรับรัฐ สังคมและครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบดูแลคนพิการ (อลิศรา ตะวังทัน, 2554 : 1)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 จึงได้มีการบัญญัติสิทธิต่างๆแก่คนพิการเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการมีงานทำของคนพิการ (คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ, 2556) และจากกฎกระทรวงเรื่องการจ้างงานคนพิการ พ.ศ. 2554 กำหนดให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการของเอกชนที่มีลูกจ้างตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไป ต้องรับคนพิการที่สามารถทำงานได้ในอัตราลูกจ้างทั้งหมดไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใดจำนวนทุกหนึ่งร้อยคนต่อคนพิการหนึ่งคน แต่เมื่อพิจารณาถึงประสิทธิภาพการบังคับใช้ของกฎหมายต่างๆที่ใช้อยู่ปัจจุบันจะเห็นได้จากระเบียบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับต่างๆ พบว่า มีวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการมากกว่าการมุ่งสร้างสิทธิคนพิการโดยตรง ทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานได้ไม่เต็มที่ ทำได้เพียงทำหนังสือขอความร่วมมือจากนายจ้างหรือสถานประกอบการโดยใช้มาตรการจูงใจทางภาษี ในการจูงใจให้นายจ้างหรือสถานประกอบการให้ความร่วมมือกับทางราชการเท่านั้น ในขณะที่กฎกระทรวงฉบับดังกล่าว ยังกำหนดให้สถานประกอบการใช้ดุลพินิจในการออกประกาศตำแหน่งงานว่างสำหรับคนพิการ ดังนั้นในกรณีไม่มีคนพิการมาสมัครก็ไม่ต้องจ่ายเงินเข้ากองทุน ทำให้สถานประกอบการบางแห่งประกาศคุณสมบัติของตำแหน่งงานว่างอยู่ในระดับสูง ส่งผลให้คนพิการไม่สามารถเข้าทำงานได้ และกรณีที่สถานประกอบการไม่รับคนพิการเข้าทำงานให้ดำเนินการส่งเงินเข้ากองทุนปีละครึ่งหนึ่งของค่าจ้างขั้นต่ำที่ต้องจ้างคนพิการในแต่ละปี (ลัคนาวดี สายมิตร, 2553 : 2) ซึ่งเมื่อพิจารณาจำนวนเงินที่ต้องส่งจะเห็นได้ว่ามิใช่มีฐานคิดมาจากค่าปรับกรณีไม่รับคนพิการเข้าทำงาน เพราะถึงแม้ในปัจจุบันอัตราจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องส่งเข้ากองทุนจะสูงขึ้น แต่ก็ถือว่ายังเป็นจำนวนที่ไม่มากนัก ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดของต่างประเทศที่เห็นว่าการจ่ายค่าปรับเป็นความล้มเหลวของระบบจ้างงานคนพิการ ดังนั้นเงินค่าปรับต้องจ่ายในอัตราสูงเพื่อให้สถานประกอบการรับคนพิการเข้าทำงาน เช่นที่ประเทศญี่ปุ่นคิดค่าปรับเป็นรายเดือนๆละ ห้าหมื่นเยนต่อคนพิการที่ต้องจ้างหนึ่งคน ทำให้มีคนพิการทำงานในภาคเอกชนมากกว่าภาคอื่นโดยคนพิการทุกพันคนในญี่ปุ่นปี 2006 (6 ล้านคน) พบว่ามีคนพิการทำงานในภาคธุรกิจเอกชนถึง 496 คน ทำงานในภาคราชการ 56 คน ทำงานในโรงงานอารักษ์ขนาดใหญ่ 125 คน ทำงานในโรงอารักษ์ชุมชน 89 คน (อลิศรา ตะวังทัน, 2554 : 2)

Copyright by Mahidol University

แม้ว่ารัฐบาลจะออกบทบัญญัติและกฎหมายต่างๆ เพื่อรณรงค์ให้เกิดการจ้างงานคนพิการและรองรับให้เกิดการสร้างโอกาสความเท่าเทียมกัน การมีสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในการทำงานของคนพิการแล้วนั้น แต่ก็พบว่าคนพิการบางส่วนไม่มีความพร้อมในการทำงาน ขาดคุณสมบัติที่สถานประกอบการต้องการ จึงเกิดปัญหาคนพิการไม่มีงานทำ นอกจากนี้จากรายงานการวิจัยหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานคนพิการ พบว่า สาเหตุที่ไม่สามารถจ้างงานคนพิการได้ เพราะทัศนคติของผู้บริหารและพนักงานที่มีต่อคนพิการ มองว่าคนพิการไม่สามารถทำงานได้เหมือนคนปกติ ทำให้งานล่าช้าไม่มีประสิทธิภาพ เป็นภาระขององค์กรในขณะที่เมื่อคำนวณถึงค่าใช้จ่ายในการจ้างงานและสวัสดิการต่างๆให้กับคนพิการมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าการส่งเงินเข้ากองทุนตามสัดส่วนที่กฎหมายกำหนด ที่สำคัญอีกประการคือ ความไม่พร้อมขององค์กรทั้งในเรื่องของสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ หรือหากรับคนพิการเข้าไปจะต้องปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานมากจนเกินไป ซึ่งจะต้องมีค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงสถานที่เพียงเพื่อคนพิการ 2-3 คน ความคิดเห็นเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้องค์กรไม่มีนโยบายการจ้างงานคนพิการ (จิราวัลย์ คงถาวร, 2547 : 8) ในขณะเดียวกันนายจ้างมักเข้าใจว่าคนพิการด้อยศักยภาพในการทำงานส่งผลให้คนพิการมีโอกาสได้งานทำน้อยกว่าบุคคลปกติ หากไม่มีมาตรการเตรียมความพร้อมให้แก่คนพิการก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานในการจัดการศึกษา การประกันสุขภาพ การฟื้นฟูสภาพร่างกาย และการฝึกอาชีพ แล้วจะส่งผลให้นายจ้างละเลยต่อการรับคนพิการเข้าทำงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ในมาตรา 33 มาตรา 34 และมาตรา 35 เป็นผลให้ภาพรวมของสังคมยังขาดการยอมรับคนพิการ ขณะเดียวกันปรัชญาการดำเนินธุรกิจเปลี่ยนแปลงไป โดยธุรกิจเริ่มมองความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น มององค์กรเป็นส่วนหนึ่งของสังคมซึ่งนอกจากการแสวงหากำไรจากสังคมแล้ว ยังมองถึงการคืนกำไรสู่สังคมด้วย โดยการจ้างคนพิการเข้าทำงานตามแนวคิดด้านมาตรฐานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 2600 Guidance on Social Responsibility (SR)) ขององค์กรบริษัทต่างๆที่มุ่งเน้นถึงการเคารพสิทธิมนุษยชน และยอมรับในความสำคัญและความเท่าเทียมกัน ได้เข้ามามีบทบาทในภาคธุรกิจ ที่เป็นตัวสะท้อนภาพลักษณ์ขององค์กรได้เป็นอย่างดี การเปิดโอกาสให้คนพิการเข้ามาทำงานในสถานประกอบการนอกจากเป็นการสร้างโอกาสให้คนพิการได้แสดงศักยภาพในการทำงานตามลักษณะงานที่ตนถนัดแล้วนั้น ยังเป็นการแสดงออกถึงการให้ความสำคัญการเห็นถึงคุณค่าและความสามารถของคนพิการในการทำงานได้เช่นเดียวกับคนทั่วไป อีกทั้งยังแสดงถึงความรับผิดชอบของธุรกิจที่มีต่อสังคม (รพีพรรณ วงศ์ประเสริฐ, 2552) กอปรกับกฎหมายต่างๆที่บัญญัติออกมาถือเป็นกลไกอย่างหนึ่งในการโน้มน้าวให้สถานประกอบการต่างๆ ปรับตามนโยบายการสรรหาและการคัดเลือกผู้จะเข้าทำงาน โดยมีเงื่อนไขยืดหยุ่นพอที่จะรับคนพิการเข้าทำงานได้ตามสภาพความพิการจะเอื้ออำนวย ส่งให้สถาน

Copyright by Mahidol University

ประกอบการต่างๆ มีความเต็มใจจะจ้างงานคนพิการมากขึ้น ซึ่งจากแนวโน้มของสถานประกอบการที่รับคนพิการเข้าทำงาน พบว่า มีความเป็นไปได้ในการจ้างงานคนพิการเพิ่มสูงขึ้น แต่อย่างไรก็ดีปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการที่สถานประกอบการมีแนวโน้มการจ้างงานคนพิการมากขึ้นก็คือการขาดแคลนคนพิการที่มีความสามารถ มีฝีมือ มีศักยภาพในการทำงานตามที่สถานประกอบการต้องการ ซึ่งในบางครั้งอาจกล่าวได้ว่าสาเหตุเกิดจากการที่สถานประกอบการประกาศคุณสมบัติที่รับสมัครสูงเกินไป แต่อีกนัยหนึ่งก็คือการที่คนพิการส่วนหนึ่งยังขาดศักยภาพ ขาดความรู้ความสามารถที่เพียงพอที่จะได้รับการคัดเลือกให้เข้าทำงานในสถานประกอบการ ซึ่งเป็นผลมาจากการที่คนพิการส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา การฝึกอาชีพ (อลิศรา ตะวังทัน, 2554 : 3)

จากสถานการณ์จ้างงานคนพิการในปัจจุบันที่ได้กล่าวข้างต้น อาจถือได้ว่าการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพเป็นเป้าหมายสูงสุดในกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กล่าวคือ เมื่อคนพิการได้ผ่านกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านต่างๆ และสามารถผ่านกระบวนการสรรหาและคัดเลือกของสถานประกอบการ (ของรัฐและเอกชน) แล้วก็ถือว่าเป็นผู้มีงานทำในฐานะลูกจ้าง ซึ่งได้ค่าตอบแทนเป็นตัวเงินและปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของรายได้ประชาชาติ ฉะนั้นขั้นตอนต่อจากการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ คือบริการจัดหางานและการติดตามผลการทำงานของคนพิการ ดังจะเห็นได้จากข้อเสนอแนะว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ (คนพิการ) ฉบับ ค.ศ. 1955 ที่องค์การแรงงานระหว่างประเทศรับรอง เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน ค.ศ.1955 ซึ่งอธิบายว่า “การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ” เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่ดำเนินต่อเนื่องประสานกันในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ซึ่งจะเริ่มดำเนินการตั้งแต่คนพิการเข้ามาในศูนย์ฝึกอาชีพ โดยจะต้องอาศัยความร่วมมือของนักวิชาชีพหลายฝ่าย รวมทั้งตัวคนพิการและครอบครัวด้วย การให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ ได้แก่ การแนะแนวอาชีพ การฝึกอบรมอาชีพ การจัดหางานให้โดยเลือกประเภทงาน อันมีจุดประสงค์เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าทำงาน และดำรงตำแหน่งงานที่เหมาะสม ดังนั้นการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพ (Vocational Rehabilitation) เป็นการฟื้นฟูเพื่อช่วยเหลือคนพิการให้ได้รับการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพความพิการของแต่ละคน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ทั้งยังสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมอีกด้วย (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, ม.ป.ป.)

ดังนั้น แนวทางการแก้ปัญหาการว่างงานของคนพิการทางหนึ่งคือการที่รัฐต้องเข้ามาให้การสนับสนุนทั้งในทางนโยบายและการปฏิบัติ กล่าวคือ รัฐควรจะกำหนดมาตรการในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ มาตรการเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพคนพิการ เช่น การจัดการศึกษาทางเลือก การปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอาชีพ การจัดสรรงบประมาณในการช่วยเหลือสนับสนุน

Copyright© by Mahidol University

องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพคนพิการ เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาศักยภาพคนพิการนั้นควรจะมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและส่งเสริมให้คนพิการมีความสามารถเพียงพอที่จะได้รับการจ้างงานจากสถานประกอบการมากขึ้น เพื่อคนพิการจะได้มีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงาน ได้รับการยอมรับจากนายจ้างว่ามีศักยภาพไม่ด้อยไปกว่าบุคคลทั่วไป

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับบริการฝึกอาชีพจากสถาบันการฝึกอาชีพในภาครัฐกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการ เพื่อให้ทราบว่าปัจจัยใดที่จะช่วยให้คนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงาน และเพื่อให้ทราบว่าแนวทางการฝึกอาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้นช่วยให้คนพิการมีความสามารถ และได้รับการจ้างงานจากสถานประกอบการในตำแหน่งที่เหมาะสมตามที่รัฐและหน่วยงานที่ให้บริการฝึกอาชีพกับคนพิการตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่ รวมทั้งเพื่อให้รู้ว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการฝึกอาชีพมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานทั้งในทางนโยบายและทางปฏิบัติอย่างไร เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนา ปรับปรุง และสนับสนุนระบบการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านอาชีพของประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมอาชีพและการจ้างงานคนพิการตามกฎหมายเพื่อคนพิการจะได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและเท่าเทียมกับคนทั่วไปและพัฒนาการฝึกอาชีพให้กับคนพิการที่มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคตในขณะเดียวกันก็เป็นการส่งเสริมการจ้างงานคนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ฉบับที่2) พ.ศ.2556 ด้วย

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษารูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพให้กับคนพิการของสถาบันการฝึกอาชีพในภาครัฐ

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ

1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของคนพิการที่ผ่านการฝึกอาชีพจากสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน

Copyright by Mahidol University

1.3 คำถามวิจัย

1.3.1 รูปแบบและหลักสูตรที่ใช้ฝึกอาชีพมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานปัจจุบันและช่วยทำให้คนพิการมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้นหรือไม่

1.3.2 คนพิการมีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือไม่

1.3.3 ปัจจัยอะไรที่ส่งผลทำให้คนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงาน

1.4 นิยามศัพท์

คนพิการ หมายถึงบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยินและการสื่อสาร การเคลื่อนไหว อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญาและการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลทำให้เกิดข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน การทำงาน และการมีส่วนร่วมทางสังคม แต่มีสามารถพัฒนาตนเองให้มีสมรรถภาพ สามารถพึ่งพาตนเองและสามารถทำงานได้อันเนื่องมาจากการได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ

ปัจจัย หมายถึง ตัวแปรที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านการทำงาน และปัจจัยด้านการฝึกอาชีพ

การฝึกอาชีพ หมายถึง กระบวนการฟื้นฟูคนพิการที่มีความเหมาะสมกับความพิการแต่ละประเภทเพื่อเพิ่มทักษะและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์แก่การประกอบอาชีพ ช่วยให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ทั้งยังสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมด้วย

สถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ หมายถึง สถาบันที่มีหน้าที่ฝึกอบรมในงานอาชีพเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะความถนัด และความสามารถที่เหมาะสมกับสภาพความพิการตลอดจนเป็นการเตรียมความพร้อมแก่คนพิการก่อนไปประกอบอาชีพในสถานประกอบการ หรือประกอบอาชีพอิสระ โดยดำเนินงานภายใต้สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีอยู่ 9 แห่งด้วยกัน คือ

1. ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
2. ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
3. ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการบ้านทองพูนเผ่าพนัส จังหวัดอุบลราชธานี
4. ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหยาดฝน จังหวัดเชียงใหม่

Copyright by Mahidol University

5. ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช
6. ศูนย์บริการสวัสดิการสังคมเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบฯ จังหวัดลพบุรี
7. สถานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี
8. ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหนองคาย จังหวัดหนองคาย
9. ศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ (โรงงานในอารักษ์)

โอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงาน หมายถึง การที่คนพิการที่มีความรู้ มีทักษะในการประกอบอาชีพอันได้มาจากเข้ารับการฝึกอาชีพ มีความต้องการในการมีงานทำ และมีความคาดหวังว่าจะได้มีงานทำที่เหมาะสม จะมีความเป็นไปได้ที่จะได้รับการจ้างงานหรือประกอบอาชีพตามความสามารถหรือความสนใจของตน รวมทั้งมีโอกาสในการเข้าแข่งขันในตลาดแรงงานมากขึ้นตามสิทธิที่คนพิการพึงได้จากการส่งเสริมและพัฒนาบริการของสถาบันการฝึกอาชีพในภาครัฐ

1.5 ขอบเขตการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการศึกษาใน 3 ประเด็นหลัก คือ 1) รูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงาน และ 3) ปัญหาและอุปสรรคของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งจะทำการศึกษาจากทางเอกสารคือ การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดการทำงานของคนพิการ ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสถาบันภาครัฐ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ และทำการศึกษาภาคสนาม คือการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามระเบียบวิธีการวิจัย โดยใช้เครื่องมืออันได้แก่ ตัวผู้วิจัยเอง และแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น ซึ่งจะนำมาแปลผลและนำเสนอข้อมูลในเชิงเนื้อหาต่อไป

1.5.2 ขอบเขตด้านกลุ่มที่ศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษามี 2 กลุ่มคือ 1) กลุ่มคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง และ 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง

Copyright by Mahidol University

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เพื่อเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอาชีพและวางแผนเพื่อแก้ปัญหาในการพัฒนาศักยภาพคนพิการให้เป็นที่ยอมรับในตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้น

1.6.2 เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการยกระดับฝีมือแรงงานพิการได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและเพิ่มโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการ

1.6.3 เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางการกำหนดนโยบายในการบริหารงานด้านการพัฒนาฝีมือแรงงานและการพัฒนาศักยภาพคนพิการ

1.6.4 เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการร่างกฎกระทรวงในการปรับปรุงระเบียบและกฎเกณฑ์ต่างๆที่เป็นประโยชน์ทั้งฝ่ายนายจ้างและคนพิการ

Copyright by Mahidol University

บทที่ 2
ทบทวนวรรณกรรม

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคนพิการ
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความเสมอภาคทางโอกาสแก่คนพิการ
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับคนพิการและการทำงาน
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพสำหรับคนพิการ
2.5 กฎหมายเกี่ยวกับการทำงานและการประกอบอาชีพของคนพิการ
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคนพิการ

2.1.1 ความหมายของคนพิการ

มีผู้ให้คำนิยามหลากหลายโดยส่วนใหญ่ยังเห็นว่า คนพิการเป็นกลุ่มคนในสังคมที่มีความสามารถน้อยกว่าคนอื่นและมีสภาพร่างกายที่ไม่สมประกอบ (ไม่ครบอาการ 32) นอกจากนี้ยังมีความคิดที่จำกัดความสามารถของคนพิการว่าไม่เหมือนคนปกติ ทำให้คนพิการไม่ได้รับสิทธิเท่าเทียมกับคนทั่วไปในการดำรงชีวิตอย่างที่ควรจะเป็นในฐานะที่มีความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป

คำว่า “คนพิการ” นั้นมีผู้ให้ความหมายและคำจำกัดความไว้แตกต่างกัน ดังนี้

มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง (2548) ให้ความหมายของคนพิการว่า คนพิการ คือบุคคลที่มีความผิดปกติหรือมีความบกพร่องทางร่างกายทางสติปัญญาหรือจิตใจ โดยเสนอความคิดเพิ่มเติมไว้ว่า คนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า ทั้งนี้เพราะคนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกๆด้าน แต่ในทุกๆสังคมมิได้มีบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเท่าเทียมกันทั้งหมด ยังมีบุคคลประเภทหนึ่งซึ่งมีความผิดปกติหรือความบกพร่องทางด้านร่างกายทางสติปัญญาหรือทางจิตใจ ทำให้เป็น

Copyright by Mahidol University

อุปสรรคในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของสังคม ซึ่งเราเรียกบุคคลเหล่านี้ว่าคนพิการ

องค์การสหประชาชาติในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิคนพิการ (2518 : 1) กล่าวไว้ว่า คนพิการคือบุคคลใดก็ตามที่ไม่แน่ใจว่าจะสามารถมีชีวิตเยี่ยงคนธรรมดา หรือมีชีวิตในสังคมได้ทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนได้อย่างคนปกติ อันเป็นผลมาจากความบกพร่องในความสามารถทางร่างกายหรือจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นมาแต่กำเนิดหรือไม่ก็ตาม

พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ระบุไว้ว่า คนพิการ หมายถึง คนที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางร่างกาย ทางสติปัญญาหรือทางจิตใจ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 4 ระบุไว้ว่า คนพิการหมายถึงบุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่างๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนด

ดังนั้นหากจะให้ความหมายของคนพิการในแง่ของความสามารถในการทำงานแล้วน่าจะมีความหมายว่า บุคคลที่ไม่สามารถทำงานได้ด้วยตนเอง หรือบุคคลที่สามารถทำงานได้แต่ต้องได้รับการฝึกฝน ฟื้นฟู เรียนรู้ การปฏิบัติงานนั้นๆ เป็นพิเศษแตกต่างจากคนปกติทั่วไป อันมีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ หรือสติปัญญา

2.1.2 ประเภทของความพิการ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2552) ใช้ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ อาศัยอำนาจตามมาตรา 4 และมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพ.ศ.2550 ได้กำหนดแบ่งประเภทของคนพิการออกเป็น 6 ประเภท แต่ละประเภทมีลักษณะดังนี้

1) ความพิการทางการเห็น ได้แก่

Copyright by Mahidol University

(ก) ตาบอด หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่อง

ในการเห็นเมื่อตรวจวัดการเห็นของสายตาข้างที่ดีกว่าเมื่อใช้แว่นสายตาธรรมดาแล้วอยู่ในระดับแย่กว่า 3 ส่วน 60เมตร (3/60) หรือ 20 ส่วน 400 ฟุต (20/400) ลงมาจนกระทั่งมองไม่เห็นแม้แต่แสงสว่างหรือมีลานสายตาแคบกว่า 10 องศา

(ข) ตาเห็นเลือนราง หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องในการเห็น เมื่อตรวจวัดการเห็นของสายตาข้างที่ดีกว่าเมื่อใช้แว่นสายตาธรรมดาแล้วอยู่ในระดับตั้งแต่ 3 ส่วน 60 เมตร (3/60) หรือ 20 ส่วน 400 ฟุต (20/400) ไปจนถึงแย่กว่า 6 ส่วน 18 เมตร (6/18) หรือ 20 ส่วน 70 ฟุต (20/70) หรือมีลานสายตาแคบกว่า 30 องศา

2) ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ได้แก่

(ก) หูหนวก หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องในการได้ยินจนไม่สามารถรับข้อมูลผ่านทางการได้ยินเมื่อตรวจการได้ยินโดยใช้คลื่นความถี่ที่ 500 เฮิรตซ์ 1,000เฮิรตซ์และ 2,000 เฮิรตซ์ในหูข้างที่ได้ยินดีกว่าจะสูญเสียการได้ยินที่ความดังของเสียง 90 เดซิเบลขึ้นไป

(ข) หูตึง หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องในการได้ยินเมื่อตรวจวัดการได้ยินโดยใช้คลื่นความถี่ที่ 500 เฮิรตซ์ 1,000 เฮิรตซ์และ 2,000 เฮิรตซ์ในหูข้างที่ได้ยินดีกว่าจะสูญเสียการได้ยินที่ความดังของเสียงน้อยกว่า 90 เดซิเบลลงมาจนถึง 40 เดซิเบล

(ค) ความพิการทางการสื่อความหมาย หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องทางการสื่อความหมายเช่นพูดไม่ได้พูดหรือฟังแล้วผู้อื่นไม่เข้าใจเป็นต้น

3) ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย ได้แก่

(ก) ความพิการทางการเคลื่อนไหว หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องหรือการสูญเสียความสามารถของอวัยวะในการเคลื่อนไหวได้แก่มือเท้าแขนขาอาจมาจากสาเหตุอัมพาตแขนขาอ่อนแรงแขนขาขาดหรือภาวะเจ็บป่วยเรื้อรังจนมีผลกระทบต่อการทำงาน มือเท้าแขนขา

Copyright by Mahidol University

(ข) ความพิการทางร่างกาย หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมซึ่งเป็นผลมาจากการมี

ความบกพร่องหรือความผิดปกติของศีรษะใบหน้าลำตัวและภาพลักษณ์ภายนอกของร่างกายที่เห็นได้อย่างชัดเจน

4) ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรมหรือออทิสติก ได้แก่

(ก) ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องหรือความผิดปกติทางจิตใจหรือสมองในส่วนของการรับรู้อารมณ์หรือความคิด

(ข) ความพิการออทิสติก หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องทางพัฒนาการด้านสังคมภาษาและการสื่อความหมายพฤติกรรมและอารมณ์โดยมีสาเหตุมาจากความผิดปกติของสมองและความผิดปกตินั้นแสดงก่อนอายุ 2 ปีครึ่งทั้งนี้ให้รวมถึงการวินิจฉัยกลุ่มออทิสติกสเปกตรัมอื่นๆ เช่น แอสเปอเกอร์ (Asperger)

5) ความพิการทางสติปัญญา ได้แก่

การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมซึ่งเป็นผลมาจากการมีพัฒนาการช้ากว่าปกติหรือมีระดับเชาวน์ปัญญาต่ำกว่าบุคคลทั่วไปโดยความผิดปกตินั้นแสดงก่อนอายุ 18 ปี

6) ความพิการทางการเรียนรู้ ได้แก่

การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมโดยเฉพาะด้านการเรียนรู้ซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องทางสมองทำให้เกิดความบกพร่องในด้านการอ่านการเขียนการคิดคำนวณหรือกระบวนการเรียนรู้พื้นฐานอื่นในระดับความสามารถที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานตามช่วงอายุและระดับสติปัญญาลักษณะความพิการ (Learning disability)

จากการจำแนกประเภทหรือลักษณะความพิการที่เกิดขึ้นกับบุคคลนั้น พบว่าความพิการนั้นมีหลายลักษณะ และมีระดับความรุนแรงที่แตกต่างกันออกไป จึงเป็นไปไม่ได้ที่คนพิการทุกคนจะสามารถเข้ารับการพัฒนาหรือฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพจนสามารถประกอบอาชีพได้ ดังนั้นการที่จะประเมินว่า คนพิการคนใดคือคนพิการที่สามารถเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพและมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานได้นั้น ควรจะได้มีการพิจารณาจากผลของความพิการที่กระทบต่อโอกาสการหางาน หรือความสามารถที่จะได้รับการจ้างงานของคนพิการเป็นสำคัญ ซึ่งส่วนใหญ่พบว่าคนพิการที่ไม่สามารถประกอบอาชีพด้วยตนเองได้ สาเหตุมาจากอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานอันเป็นผลมาจากความพิการ ดังนั้นการที่คนพิการจะมีความสามารถหรือศักยภาพมากพอที่จะทำงานได้นั้น คนพิการจำเป็นจะต้องได้รับการฟื้นฟูในด้านต่างๆอย่างต่อเนื่องจาก

Copyright by Mahidol University

หน่วยงานที่ให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยกับคนพิการทุกประเภท เนื่องจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการนั้นมีการรับคนพิการเข้าฝึกอาชีพในทุกประเภทความพิการ ฉะนั้นการศึกษารายละเอียดของแต่ละประเภทความพิการจึงมีความจำเป็นเพื่อที่จะได้เข้าใจในข้อจำกัดและสามารถออกแบบเครื่องมือในการวิจัยได้เหมาะสม

2.1.3 สาเหตุของความพิการ

ความพิการเป็นสภาวะที่อาจจะเกิดขึ้นได้กับทุกคน หากไม่รู้จักที่จะป้องกันที่สาเหตุของการเกิดความพิการ ซึ่งมีผู้ศึกษาสาเหตุการเกิดความพิการไว้ดังนี้

คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญองค์การอนามัยโลก (WHO Expert Committee) ได้จำแนกสาเหตุและคุณลักษณะของความพิการในทางการแพทย์ไว้ (ขนิษฐา เทวินทรภักติ, 2539 : 7) ดังนี้

1) ความพิการแต่กำเนิด มีสาเหตุมาจาก

1.1) กรรมพันธุ์ เช่น ปัญญาอ่อน ประสาทหูพิการ ตาบอด สมองเจริญช้า ฯลฯ

1.2) สาเหตุที่ไม่ใช่พันธุกรรม เช่น กินยาผิด และความผิดปกติการติดเชื้อระหว่างตั้งครรภ์ ทำให้เด็กเกิดมามีความผิดปกติทั้งทางร่างกาย จิตใจ พฤติกรรม สติปัญญา สมองพิการ ฯลฯ

2) โรคติดต่อทำให้เกิดความพิการได้หลายทาง เช่น โรคไขสันหลังอักเสบ ทำให้กล้ามเนื้อแขนขาลีบ ฯลฯ

3) โรคที่ไม่ติดต่อ ได้แก่ โรคที่เกิดจากระบบการเคลื่อนไหว เช่น ปวดหลัง ปวดข้อ ความพิการจากกระดูก กล้ามเนื้ออัมพาต โรคหัวใจ โรคปอด เบาหวาน หูตึง หูหนวก ตาบอด ลมชัก เป็นต้น

4) โรคจิตประเภทต่างๆ เช่น ซึมเศร้า ย้ำคิดย้ำทำ ฯลฯ

5) โรคพิษสุราเรื้อรัง และการติดสารเสพติดต่างๆ

6) เกิดจากมลภาวะสิ่งแวดล้อมและอุบัติเหตุต่างๆ

7) ภาวะทุพโภชนาการ การขาดสารอาหารทั้งระหว่างการตั้งครรภ์ และการเลี้ยงดู ทำให้เกิดความพิการได้ทั้งทางสติปัญญาและทางร่างกาย

8) สาเหตุอื่นๆ เช่น การได้รับสารพิษ สารปรอท สารตะกั่ว การได้ยินเสียงดังเป็นประจำทำให้ประสาทหูพิการ การรักษาไม่ถูกวิธี เป็นต้น

Copyright by Mahidol University

จากสาเหตุของความพิการที่ได้กล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าความพิการนั้นมีสาเหตุการเกิดมาจากหลายสาเหตุด้วยกัน ซึ่งแต่ละสาเหตุก็ทำให้เกิดระดับความพิการที่มีความรุนแรงแตกต่างกัน อันเป็นผลทำให้คนพิการมีความยากลำบากในการดำเนินชีวิตและมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีแตกต่างกันไป ฉะนั้นการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพเช่น การฝึกอาชีพ การจัดหางานเป็นต้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับสาเหตุความพิการของคนพิการที่มาเข้ารับบริการ เพื่อที่จะสามารถประเมินและวางแผนการให้บริการได้เหมาะสมกับความพิการของคนพิการแต่ละคน และเพื่อให้คนพิการสามารถพึ่งตนเองได้เมื่อผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพไปแล้ว

2.1.4 ปัญหาหรือผลกระทบของความพิการ

ความพิการที่เกิดขึ้นกับบุคคลไม่ว่าจะมีลักษณะความพิการอย่างไรหรือระดับเท่าใดย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลพิการนั้นไม่มากก็น้อย โดยสรุปปัญหาหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความพิการในลักษณะดังต่อไปนี้

1) ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวคนพิการเอง ได้แก่

1.1) สูญเสียอำนาจการหารายได้

1.2) สูญเสียความชำนาญและประสบการณ์

1.3) สูญเสียสถานภาพ

1.4) ถูกลดฐานะมาอยู่ในสภาพที่ต้องพึ่งผู้อื่น

นอกจากปัญหาผลกระทบดังกล่าว ในด้านจิตใจของคนพิการ ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ทั้งนี้เนื่องจากคนพิการที่มีรูปลักษณ์ผิดปกติจะรู้สึกอับอายเก็บตัว ท้อแท้ รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า มีการวาดมโนภาพและอยากจะเป็นดังฝัน แต่เมื่อทำไม่ได้ก็ก่อให้เกิดอารมณ์วิปริตปรวนแปร มองโลกในแง่ร้าย ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อสภาพร่างกายพิการก็ทำให้จิตใจไม่เป็นสุข ก่อให้เกิดความผิดปกติของระบบประสาท เกิดการเจ็บป่วยทางจิตได้ ผลกระทบที่เกิดจากความพิการทางกายมาสู่ปัญหาทางสุขภาพจิตและส่งผลสะท้อนกลับไปสู่สุขภาพทางกายได้อีกเช่นกัน (นิยดา หว่านชัยสิทธิ์, 2543 : 14)

2) ปัญหาที่เกิดกับครอบครัวของคนพิการ ได้แก่

2.1) สูญเสียรายได้หรือรายได้ลดลง

2.2) สูญเสียสถานภาพ

2.3) ต้องพึ่งผู้อื่นมากขึ้น

2.4) มีภาระที่ต้องดูแลคนพิการ

Copyright by Mahidol University

ปัญหาหรือผลกระทบต่อครอบครัวที่ชัดเจนโดยรวม ก็คือ ครอบครัวใดมีคนพิการเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่ของครอบครัวที่จะต้องดูแลช่วยเหลือให้การรักษาพยาบาล ความใกล้ชิด ความเข้าใจ และในขณะเดียวกันภาระทางเศรษฐกิจก่อเพิ่มขึ้นด้วย ครอบครัวคนพิการส่วนใหญ่มักรู้สึกมีปมด้อยของตนเอง รู้สึกมีความกดดันและขาดความสุข บางครอบครัวมีความรู้สึกขัดแย้งอย่างรุนแรง เนื่องจากกลัวจะเป็นที่รังเกียจของสังคม (กิตติยา รัตนากร, 2531 : 38)

3) ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมส่วนรวม ได้แก่

3.1) สูญเสียความชำนาญและรายได้ที่คนพิการได้เคยมีส่วนช่วยสังคม

3.2) สูญเสียความชำนาญ

3.3) สูญเสียหน่วยกำลังคน

3.4) สูญเสียการผลิต

3.5) ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการดูแลคนพิการและครอบครัวของคนพิการ

3.6) เพิ่มจำนวนบุคคลที่ไม่สามารถทำประโยชน์ได้หรือบุคคลที่ต้องพึ่งผู้อื่น

สังคมมักมองว่าคนพิการเป็นภาระที่สังคมต้องเลี้ยงดูอย่างสูญเปล่าบางครั้งผู้พิการจึงไม่ได้รับการเอาใจใส่มากนัก สังคมยังมองข้ามความสำคัญของผู้พิการในหลายกรณี ทั้งเรื่องสิทธิหน้าที่ ระบบสาธารณูปโภค (ณัฐไชย ตันติสุข, 2535 : 15) นอกจากนี้ความพิการยังมีผลกระทบต่อสังคมอีกหลายประการ ทั้งในด้านการพัฒนาประเทศ กล่าวคือ ประเทศใดที่มีบุคคลพิการเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นความพิการทางกายหรือความพิการทางอารมณ์ จิตใจ จะเป็นการสูญเสียแรงงานในการพัฒนาประเทศ การสูญเปล่าทางเศรษฐกิจและสูญเสียผลผลิตของประเทศ

ดังนั้นอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า คนพิการมักถูกสังคมมองว่าเป็นบุคคลไร้สมรรถภาพไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างเต็มที่เป็นภาระต่อครอบครัวและสังคม แต่ในความเป็นจริงแล้วคนพิการนั้นแม้ว่าจะมีความเสียเปรียบทางร่างกายหรือจิตใจอยู่บ้าง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าคนพิการจะไม่สามารถทำการงานอย่างใดอย่างหนึ่งได้ ซึ่งในทางตรงกันข้ามถ้าคนพิการได้รับความช่วยเหลือในด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพในทางที่เหมาะสม ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกันกับบุคคลทั่วไปในสังคมแล้ว คนพิการก็จะสามารถปรับตนให้อยู่ร่วมกับบุคคลปกติในสังคมได้ ซึ่งตามหลักสิทธิมนุษยชนนั้นมนุษย์ทุกคน ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกันและได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย ในฐานะพลเมืองของประเทศเช่นเดียวกันทั้งทางด้านสุขภาพอนามัย การศึกษา การประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตในสังคม

Copyright by Mahidol University

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความเสมอภาคทางโอกาสแก่คนพิการ

การสร้างความเสมอภาคทางโอกาสแก่คนพิการ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ระบบต่างๆของสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น การบริการ กิจกรรม ข้อมูลข่าวสารและเอกสารต่างๆ ได้จัดทำขึ้นเพื่อประชาชนทุกคน โดยเฉพาะคนพิการ ในการประชุมสมัยที่ 45 ที่ประชุมของสมัชชาสหประชาชาติ พ.ศ. 2537 เห็นชอบให้มีการจัดทำกฎมาตรฐานว่าด้วยความเสมอภาคทางโอกาสให้แก่คนพิการขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อความมั่นใจว่า ผู้ที่พิการทุกเพศทุกวัยในฐานะที่ต่างก็เป็นสมาชิกของสังคมสามารถที่จะใช้สิทธิของตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของสังคมได้อย่างเต็มที่เช่นเดียวกับสมาชิกคนอื่นๆ ของสังคม และสมัชชาสหประชาชาติได้รับรองกฎมาตรฐานดังกล่าวในการประชุมที่เท่าเทียมกันไว้ 4 ข้อ (สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, 2541 : 14-17) คือ

กฎข้อที่ 1 การสร้างความสำนึก รัฐต้องดำเนินงานเพื่อสร้างความสำนึกของสังคมเกี่ยวกับคนพิการในเรื่องสิทธิ ความต้องการจำเป็น ศักยภาพ และการให้ประโยชน์แก่สังคมของคนพิการ

กฎข้อที่ 2 การรักษาพยาบาล รัฐต้องประกันว่ามีการจัดบริการรักษาพยาบาลที่มีประสิทธิผลให้คนพิการ

กฎข้อที่ 3 รัฐต้องประกันว่าการจัดฟื้นฟูสมรรถภาพแก่คนพิการสามารถทำให้คนพิการก้าวไปสู่ระดับที่อยู่ด้วยตนเอง และสามารถทำหน้าที่ได้อย่างสูงสุดสามารถดำรงสภาวะนี้ไว้ได้ต่อไป โดยได้กำหนดไว้ว่า

1) รัฐต้องจัดทำโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในระดับชาติให้แก่คนพิการทุกๆ กลุ่มโดยโครงการควรอยู่บนพื้นฐานของความต้องการจำเป็นที่แท้จริงของคนพิการการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และความเสมอภาคกับบุคคลอื่นในสังคม

2) โครงการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการดังกล่าว ควรประกอบด้วยกิจกรรมที่กว้างขวางหลากหลาย เช่น การพัฒนาความสามารถในการพึ่งตนเอง การให้คำปรึกษาแก่คนพิการและครอบครัว เป็นต้น

3) คนพิการทุกคนทั้งผู้ที่มีความพิการรุนแรง หรือพิการซ้ำซ้อนที่ต้องการฟื้นฟูสมรรถภาพควรสามารถเข้าถึงบริการ

4) คนพิการและครอบครัวมีส่วนในการกำหนดรูปแบบ และจัดการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพซึ่งเกี่ยวเนื่องกับคนพิการและครอบครัว

Copyright© by Mahidol University

5) ควรจัดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทุกประเภทขึ้นในชุมชนท้องถิ่นที่มีคนพิการอาศัยอยู่

6) คนพิการและครอบครัวควรได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสมรรถภาพ เช่น เป็นวิทยากรหรือผู้ให้คำปรึกษา

7) รัฐต้องใช้ประโยชน์จากความเชี่ยวชาญขององค์กรคนพิการเสมอ เมื่อมีการจัดทำหรือประเมินผลโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

กฎข้อที่ 4 บริการสนับสนุนด้านต่างๆ รัฐต้องประกันการพัฒนา และการจัดหาวัตถุสิ่งของเพื่อสนับสนุนคนพิการในด้านต่างๆ รวมทั้งจัดหาเครื่องช่วยให้คนพิการ เพื่อให้มีความเป็นตัวเองในการดำรงชีวิตและสามารถให้สิทธิของตนเองได้ โดยได้กำหนดไว้ว่า

1) รัฐต้องจัดหาอุปกรณ์และเครื่องช่วยความพิการ ให้ความช่วยเหลือส่วนบุคคลแก่คนพิการ รวมทั้งบริการล่ามที่ตอบสนองต่อความต้องการที่จำเป็นของคนพิการ

2) รัฐต้องสนับสนุนการพัฒนา การผลิต การจำแนกแจกจ่าย และการให้บริการด้านอุปกรณ์และเครื่องช่วยความพิการ และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้

3) รัฐต้องใช้ประโยชน์จากความรู้ทางเทคนิควิชาการที่มีอยู่ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาและผลิตโดยใช้วัสดุท้องถิ่นหากเป็นไปได้ เพื่อยกมาตรฐาน และประสิทธิภาพของอุปกรณ์และเครื่องช่วยความพิการ และคนพิการควรมีส่วนเกี่ยวกับการผลิตดังกล่าว

4) รัฐต้องตระหนักว่า คนพิการทุกคนที่ต้องการอุปกรณ์และเครื่องช่วยความพิการควรได้รับตามความเหมาะสมกับสภาพความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายหรือในราคาที่ต่ำพอที่คนพิการหรือครอบครัวจะสามารถจ่ายได้

5) รัฐต้องคำนึงถึงความต้องการเฉพาะของเด็กชายและเด็กหญิงพิการเกี่ยวกับการออกแบบอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ และคำนึงถึงความคงทนของการใช้งาน ความเหมาะสมกับอายุของผู้ใช้ประกอบด้วย

6) รัฐต้องสนับสนุนการจัดโครงการให้ความช่วยเหลือส่วนบุคคล และบริการล่ามภาษามือโดยอาจจะให้บริการที่บ้าน ที่ทำงาน ในโรงเรียน หรือระหว่างการทำกิจกรรมนันทนาการแก่คนพิการ

7) การจัดรูปแบบโครงการให้ความช่วยเหลือส่วนบุคคลแก่คนพิการควรให้คนพิการซึ่งเป็นผู้ใช้บริการมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางการให้บริการ

จากกฎมาตรฐานดังกล่าวได้กำหนดเป้าหมายต่างๆเพื่อการมีส่วนร่วมที่เท่าเทียมกันในด้านการเข้าถึงสิ่งต่างๆ ด้านการศึกษา และด้านการจ้างงาน (สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ 2541 : 17-21) ไว้ดังนี้

Copyright by Mahidol University

การเข้าถึงสิ่งต่างๆ รัฐต้องตระหนักและต้องดำเนินงานเพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิ่งต่างๆ โดย (ก) ต้องแนะนำโครงการของกิจกรรมที่ให้คนพิการสามารถเข้าถึงสิ่งแวดล้อมทางกายภาพได้ และ (ข) ต้องดำเนินมาตรการต่างๆ ที่ให้คนพิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและติดต่อสื่อสารได้

(ก) การเข้าถึงสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

1) รัฐต้องริเริ่มมาตรการต่างๆ ที่จะขจัดอุปสรรคในการเข้าถึงสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้คนพิการ และพิจารณาออกกฎหมายเพื่อประกันว่าคนพิการจะสามารถเข้าถึงสิ่งต่างๆในสังคมได้ เช่น ที่อยู่อาศัย อาคารสถานที่ การคมนาคม และบริการขนส่งสาธารณะ เป็นต้น

2) รัฐต้องประกันว่านักวิชาชีพที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการออกแบบ และก่อสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ จะได้รับข้อมูลข่าวสารเพียงพอเกี่ยวกับนโยบายด้านความพิการ และมาตรการที่จะทำให้คนพิการได้เข้าถึงสิ่งต่างๆ ได้

3) ควรบรรจุข้อกำหนดที่จะช่วยให้คนพิการเข้าถึงสิ่งต่างๆ ไว้ในการออกแบบและสิ่งก่อสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

4) การกำหนดมาตรฐานและหลักเกณฑ์ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิ่งต่างๆ ควรปรึกษาหารือองค์กรคนพิการเสมอ และคนพิการควรมีส่วนร่วมในการวางแผนระยะแรกที่ออกแบบโครงการก่อสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์

(ข) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการติดต่อสื่อสาร

1) คนพิการและครอบครัว ควรได้เข้าถึงข่าวสารทุกขั้นตอนเกี่ยวกับการวิเคราะห์ของเจ้าหน้าที่ในเรื่องโครงการและบริการด้านความพิการ และสิทธิของคนพิการ โดยให้มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในรูปแบบที่คนพิการจะสามารถเข้าถึงได้

2) รัฐต้องจัดทำกลยุทธ์ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารและเอกสารต่างๆ เช่น อักษรเบลล์ บริการเทปบันทึกเสียง และเทคโนโลยีอื่นๆที่เหมาะสมมาใช้ เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ตามสภาพความพิการ

3) รัฐต้องส่งเสริมให้สื่อมวลชน โดยเฉพาะโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ให้บริการที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้

4) รัฐต้องประกันว่า คนพิการสามารถเข้าถึงระบบบริการและระบบข้อมูลข่าวสารใหม่ที่ใช้คอมพิวเตอร์ให้บริการแก่สาธารณชนทั่วไปได้ตั้งแต่แรกเริ่ม หรือประยุกต์ให้คนพิการสามารถเข้าถึงได้

Copyright by Mahidol University

5) เมื่อมีการกำหนดมาตรฐานที่จะช่วยให้คนพิการสามารถเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสารควรมีการปรึกษาหารือองค์กรของคนพิการ

การศึกษา รัฐต้องตระหนักถึงความสำคัญของหลักการที่จะให้โอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคแก่คนพิการ การศึกษาสำหรับคนพิการเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษา โดยกำหนดให้

1) หน่วยงานที่จัดการศึกษาแบบสามัญได้รับผิดชอบจัดการศึกษาให้คนพิการในสถานศึกษาแบบเรียนร่วม โดยถือว่าการให้การศึกษาแก่คนพิการเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการวางแผนการศึกษาระดับชาติ

2) การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมในโรงเรียน ต้องจัดให้มีล่ามและบริการสนับสนุนต่างๆ ที่เหมาะสมแก่นักเรียน และควรจัดให้เข้าถึงสิ่งต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นของเด็กที่มีความแตกต่างกัน

3) ทุกระดับการศึกษา ผู้ปกครองและองค์กรของคนพิการควรมีส่วนร่วมในกระบวนการให้การศึกษา

4) การศึกษาภาคบังคับ ควรจัดให้กับเด็กที่มีความพิการทุกประเภททุกระดับของความพิการทั้งเด็กชายและเด็กหญิง

5) รัฐต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษแก่บุคคลกลุ่มต่อไปนี้

- เด็กเล็กมากที่พิการ
- เด็กวัยก่อนเรียนที่พิการ
- ผู้ใหญ่พิการ โดยเฉพาะสตรี

6) เพื่อบูรณาการการศึกษาสำหรับคนพิการในโรงเรียนแบบเรียนร่วม รัฐต้อง

- มีนโยบายให้ชัดเจนเป็นที่เข้าใจและยอมรับของโรงเรียนและชุมชน
- ให้หลักสูตรมีความยืดหยุ่น
- จัดหาวัสดุการศึกษาที่มีคุณภาพ อบรมครูผู้สอนและให้การสนับสนุนต่อเนื่อง

การจ้างงาน รัฐต้องเพิ่มศักยภาพแก่คนพิการ ตระหนักถึงการใช้สิทธิด้านมนุษยชนของตนเอง โดยเฉพาะในสาขาการจ้างงาน คนพิการจะต้องได้รับโอกาสเท่าเทียมกับบุคคลอื่นที่จะได้รับการจ้างงาน โดย

1) กฎหมายและข้อบังคับในการจ้างงานต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติกับคนพิการ และไม่เป็นอุปสรรคในการทำงาน

Copyright by Mahidol University

2) รัฐต้องสนับสนุนมาตรการต่างๆ เช่น การฝึกอาชีพ การกำหนดโควตาการจ้างงานที่ใช้แรงจูงใจเป็นหลัก การจ้างงานที่สงวนหรือกำหนดตำแหน่งไว้ การให้กู้ยืมหรือเงิน

ให้เปล่าเพื่อทำธุรกิจขนาดเล็ก ฯลฯ รัฐต้องส่งเสริมให้ปรับสิ่งต่างๆ ตามความเหมาะสมเพื่อเอื้ออำนวยต่อคนพิการ

3) โครงการดำเนินงานของรัฐจะต้องมีมาตรการออกแบบ และปรับสถานที่ทำงานเพื่อที่คนพิการสามารถเข้าถึง สนับสนุนเทคโนโลยีใหม่ๆ พัฒนาและผลิตเครื่องช่วยความพิการ ตลอดจนมาตรการที่จะเอื้อให้คนพิการเข้าถึงเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อช่วยให้มีงานทำและสามารถทำงานได้ต่อไป

4) รัฐต้องริเริ่ม สนับสนุนการรณรงค์ให้สาธารณชนไม่มีเจตคติทางลบหรืออคติต่อคนงานพิการ

5) รัฐต้องสร้างสภาวะที่เอื้ออำนวยสำหรับการจ้างงานคนพิการในภาครัฐ

6) รัฐ องค์กรลูกจ้าง และนายจ้าง ควรร่วมมือกันเพื่อให้นโยบายการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานได้สัดส่วนกัน และส่งเสริมความก้าวหน้ามาตรการทำงาน

7) คนพิการต้องได้รับการว่าจ้างในตลาดแรงงานที่เปิดกว้างเสรี และควรมีทางเลือกสำหรับผู้ที่ไม่อาจได้รับการว่าจ้าง โดยจัดให้เข้าทำงานในโรงงานในอารักษ์

8) รัฐ องค์กรผู้ใช้แรงงานและนายจ้าง ต้องร่วมมือกับองค์กรคนพิการเพื่อดำเนินมาตรการที่จะให้โอกาสคนพิการได้รับการฝึกอบรมและได้รับการว่าจ้างงาน

จากแนวคิดที่ได้กล่าวถึงข้างต้นแสดงให้เห็นได้ว่าคนพิการก็เป็นประชาชนคนหนึ่งที่มีสิทธิเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านการประกอบอาชีพ และด้านอื่นๆ ซึ่งการที่คนพิการจะได้รับสิทธิเหล่านั้นหรือไม่ขึ้นอยู่กับโอกาสในการเข้าถึง ฉะนั้นการสร้างความเสมอภาคในโอกาสการเข้าถึงสิทธินั้นจึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องเข้ามาควบคุม ดูแล และจัดสรรบริการต่างๆให้เหมาะสมกับคนพิการเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงการใช้บริการต่างๆที่คนพิการพึงได้รับได้ อันจะเห็นได้จากการออกปฏิญญาสากลเกี่ยวกับคนพิการต่างๆที่กล่าวถึงสิทธิคนพิการ และการสร้างความเท่าเทียมในด้านโอกาสแก่คนพิการ ทำให้เห็นได้ว่าประเด็นเกี่ยวกับคนพิการนั้นเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจและตื่นตัวในระดับสากล ซึ่งการที่รัฐมีความตระหนักในเรื่องการสร้างความเสมอภาคในโอกาสการเข้าถึงสิทธิของคนพิการจะทำให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถเข้าถึงบริการต่างๆ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมต่างๆได้เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป รวมทั้งสามารถพึ่งพาตัวเองได้มากขึ้น อันจะส่งผลให้เป็นภาระแก่สังคมน้อยลง

Copyright by Mahidol University

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับคนพิการและการทำงาน

มนุษย์เมื่อถึงวัยทำงานและสามารถมีงานทำได้นั้น เป็นสิ่งที่มีความหมายสูงสุด เพราะการทำงานนั้นเปรียบเสมือนเป็นการบ่งบอกถึงความมีศักยภาพ ความสามารถ และความมีคุณค่าของคน นอกเหนือจากนั้น การทำงานยังเป็นการสร้างรายได้เพื่อมาใช้เลี้ยงดู สร้างความมั่นคงให้กับตนเองและครอบครัวอีกด้วย

2.3.1 ความหมายการทำงาน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2551: 73, 86) การทำงาน หมายถึง การมีรายรับ ซึ่งรายรับไม่เพียงแต่เพื่อความมั่นคงของชีวิตเท่านั้น แต่ยังหมายถึงฐานะความเป็นอยู่และความมีศักดิ์ศรีในสังคมด้วย งานถือเป็นปัจจัยที่ห้าของชีวิต และเป็นส่วนหนึ่งของการมีชีวิตในสังคม เพื่อแสดงถึงความเป็นมนุษย์ งานมีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายในชีวิตของมนุษย์ หลักคำสอนต่างๆ หาใช่ทำงานเพื่อจะมีชีวิตรอดเท่านั้น หากแต่ต้องทำเพื่อก้าวไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ผจญ เฉลิมสาร (2552 อ้างถึงใน อรวรรณ สิริวัฒน์ธนกุล, 2553 : 19) กล่าวว่า การทำงานเป็นสิ่งที่ให้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อชีวิตมนุษย์ เป็นโอกาสที่ทำให้เกิดการพบปะสังสรรค์ระหว่างผู้ใช้แรงงานกับบุคคลอื่นๆ กับสถานที่ กับขั้นตอนและเรื่องราวต่างๆ ตลอดจนความคิดเห็นทั้งหลายจากผู้เกี่ยวข้อง ดังนั้น การทำงานจึงเป็นการเปิดโอกาสให้แสดงออกถึงเชาวน์ ปัญญา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อันจะนำมาซึ่งเกียรติภูมิและความพึงพอใจในชีวิต

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การทำงานหมายถึง กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งซึ่งบุคคลจะต้องกระทำเมื่อถึงวัยสมควร และกิจกรรมนั้นจะต้องได้รับความสำคัญในด้านจิตใจ กิจกรรมที่ทำนั้นจะแสดงถึงความสามารถ สติปัญญา คุณค่าที่ได้เสียเวลากระทำ ผู้ที่กระทำจะต้องได้รับการยอมรับจากคนในสังคมและถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเอง

ในการทำงานแต่ละคนต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นแรงจูงใจหรือผลักดันให้สามารถทำงานนั้นๆให้ประสบความสำเร็จ แต่ละคนอาจจะมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกัน

2.3.2 จุดมุ่งหมายของการทำงาน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2547 : 86) สรุปจุดมุ่งหมายของการทำงานไว้ดังนี้

1) เพื่อตอบสนองความต้องการของตน และพัฒนาตนเองโดยใช้ศักยภาพที่ตนมีอยู่อย่างเต็มที่ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จและเป้าหมายในชีวิตของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

Copyright by Mahidol University

2) เพื่อผลตอบแทนของเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการหาเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวโดยมีรายได้เป็นเงินตราและค่าตอบแทนรูปแบบต่างๆ

3) เพื่อจุดมุ่งหมายทางสังคมซึ่งเป็นการสร้างสัมพันธภาพบุคคลในสังคมเป็นตัวบ่งชี้ถึงสถานภาพทางสังคมของบุคคล

สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการทำงานแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันไปตามแต่คนๆนั้นจะให้ความสำคัญ แต่การทำงานนั้นจะต้องมีสิ่งที่มาแลกเปลี่ยนเพื่อให้การกระทำนั้นเกิดประโยชน์หรือคุณค่าที่เหมาะสมจนสามารถทำให้คนนั้นสามารถกระทำงานนี้ต่อไป ซึ่งปัจจัยที่จะส่งผลต่อการทำงานมีหลากหลายปัจจัย แต่ละคนอาจจะให้คุณค่าในปัจจัยนั้นๆแตกต่างกัน

2.3.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของบุคคล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2547: 81) กล่าวถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของบุคคล มีดังนี้ คือ

1) ปัจจัยส่วนบุคคล บุคคลมีลักษณะและคุณสมบัติเฉพาะตัวและแตกต่างกันไป ซึ่งมีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปด้วย ปัจจัยในตัวบุคคลได้แก่

1.1) ความถนัด เป็นความสามารถเฉพาะบุคคล ซึ่งมีความชำนาญในเฉพาะด้านที่ไม่เหมือนกัน และถ้าเราสามารถทดสอบความถนัดของบุคคลได้ก็จะมอบหมายงานให้เหมาะกับบุคคลนั้น

1.2) ลักษณะทางบุคลิกภาพเป็นส่วนประกอบที่เป็นโครงสร้างในลักษณะที่รวมกันของคนนั้น ทำให้ลักษณะนิสัยการแสดงออกก็แตกต่างกันไป

1.3) ลักษณะทางกายภาพเป็นความแตกต่างทางความสามารถทางด้านกายภาพ บุคคลที่แข็งแรงย่อมเหมาะกับงานในลักษณะหนึ่ง และงานก็จะแตกต่างจากคนที่หน้าตาสวยงาม

1.4) ความสนใจและการจูงใจ เป็นความสนใจของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน ความสนใจเป็นแรงผลักดันที่ทำให้บุคคลเลือกงานตามความพอใจอีกด้วย

1.5) อายุ เพศ และวัยต่างๆ มีผลต่อการทำงาน เด็กย่อมไม่เหมาะแก่การทำงานที่จำเจและต้องใช้แรงงานหนัก หญิงและชายก็จะมีลักษณะของงานที่แตกต่างกันบ้าง

1.6) การศึกษามีส่วนในการคัดเลือกงานที่แตกต่างกัน ผู้ชำนาญการเฉพาะด้านย่อมต้องการผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมในด้านนั้นๆ มิฉะนั้นก็ไม่อาจจะกระทำได้

Copyright by Mahidol University

1.7) ประสบการณ์ การเคยเรียนรู้งานมาก่อนย่อมมีความชำนาญในงานนั้น งานบางอย่างจึงบ่งถึงจำนวนปีที่เคยทำงานก่อนจะรับเข้าทำงาน

2) ปัจจัยที่สภาพแวดล้อม เป็นสถานการณ์ภายนอก มีผลต่อการแสดงออก สภาพแวดล้อมแบ่งเป็น 2 ปัจจัย คือ

2.1) ปัจจัยที่เกี่ยวกับงานในวงการธุรกิจอุตสาหกรรม มีงานในลักษณะแตกต่างกันมาก งานบางอย่างอยู่ในสำนักงานเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับเอกสารสิ่งพิมพ์ บุคคลที่นิยมงานในห้องทำงานปรับอากาศ สถานที่โอ่อ่า มีความสะดวกสบายจะเป็นเครื่องจูงใจให้ทำงาน แต่งานบางอย่างเป็นงานภายนอกอาคาร เช่น การควบคุมงานก่อสร้าง การคุมงานขุดและเจาะเป็นงานที่ท้าทายความสามารถ การแก้ปัญหาและในบางครั้งก็เสี่ยงอันตรายมีบุคคลบางคนก็สนใจเช่นกัน

2.2) ปัจจัยที่เกี่ยวกับองค์การ มีผลต่อการตัดสินใจทำงานในทางอ้อม คือ

2.2.1) ลักษณะองค์การ เป็นลักษณะของสถานที่ทำงาน หากเป็นงานราชการรัฐวิสาหกิจ บุคคลที่สนใจเข้าทำงานเพราะความมั่นคง มีสวัสดิการ หากเป็นโรงงานอุตสาหกรรมก็หวังในเรื่องรายได้

2.2.2) ชนิดของการฝึกอบรมและการบังคับบัญชา เป็นการพิจารณาสายงานว่ามีลำดับขั้นตอนมากเพียงใด ต้องผ่านการฝึกอบรมมากเพียงใด ผู้บังคับบัญชาเป็นลักษณะใด

2.2.3) ชนิดของเครื่องจูงใจ ได้แก่ เงินเดือน โบนัส สวัสดิการอื่นๆ มีผลต่อการตัดสินใจในการทำงานเช่นเดียวกัน

2.2.4) สภาพแวดล้อมในสังคม ธุรกิจอุตสาหกรรมนั้นมีฐานะอย่างไร ในสังคมเป็นที่ยอมรับของบุคคลในวงการนั้นหรือไม่ มีความน่าเชื่อถือหรือไม่

เราจะเห็นได้ว่ามีผู้เสนอความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการทำงานไว้หลากหลายปัจจัย จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยในการทำงานมี 3 ประเภท คือ

1) ปัจจัยของผู้ทำงาน หมายถึง ความพึงพอใจ ประสบการณ์การทำงาน ความสามารถ ที่ผู้ทำงานนั้นจะยอมรับได้

2) เนื้องานที่ทำ หมายถึง เนื้อหาของงานที่กระทำ เวลาทำงาน สถานที่ทำงาน กิจกรรมของงาน จะต้องเหมาะสมกับสภาพร่างกายไม่กระทบกระเทือนจิตใจในขณะทำงาน

3) ผู้จ้างงาน หมายถึง ผู้ที่ทำข้อตกลง หรือผู้บังคับบัญชา เจ้านาย หัวหน้า ซึ่งจะต้องมีจุดมุ่งหมายหรือทัศนะคติที่ตรงกันสอดคล้องกัน เพื่อให้กันร่วมมือในการทำงานเป็นไปได้อย่างราบรื่น

ปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูงในภาคธุรกิจ ดังนั้นแนวทางที่จะทำให้ธุรกิจมีรายได้และเข้มแข็งจึงต้องมีการคัดเลือกบุคคลที่มีความสามารถและเหมาะสมเพื่อเข้ามาบริหารและเป็นแรงงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อที่จะทำให้ธุรกิจขับเคลื่อนและอยู่รอดได้

Copyright by Mahidol University

2.3.4 แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกสรรบุคคล

2.3.4.1 หลักในการเลือกสรรบุคคล

สำหรับหลักเกณฑ์ที่ใช้เป็นองค์ประกอบพิจารณาความสามารถของบุคคลนี้ ศาสตราจารย์ John M. Fraser แห่งมหาวิทยาลัยเบอร์มิงแฮม ประเทศอังกฤษได้รวบรวมหลักการเลือกสรรบุคคลขึ้น เรียกว่า “Five-Fold Grading” (สมพงศ์ เกษมสิน, 2536 : 87-90) อันประกอบด้วย

1) ความตั้งใจครั้งแรกและสภาพร่างกาย (First impression and Physical make-up) อันหมายถึง สิ่งซึ่งสามารถมองเห็นและทำให้เกิดความประทับใจในการพบปะ เช่น บุคลิกลักษณะ ท่าทาง ท่วงทีการเจรจา ตลอดจนการแต่งกายและสภาพร่างกายทั่วไป เช่น เป็นคนล่ำสัน สูง ผอมหรืออ้วน เป็นต้น

2)คุณวุฒิและสิ่งคาดหวัง (Qualification and Expectation) ได้แก่ ความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ของผู้สมัคร ซึ่งทำให้สามารถคาดหวังผลสำเร็จในการปฏิบัติงานได้

3)สมองและความสามารถ (Brains and Abilities) หมายถึง สติปัญญา ความเฉลียวฉลาด ปฏิภาณไหวพริบในการที่จะสามารถนำมาประยุกค์ใช้กับการปฏิบัติงาน

4)การจูงใจ (Motivation) หมายถึง การจูงใจที่จะทำให้สามารถทราบลักษณะนิสัยของผู้สมัครงานว่า เป็นบุคคลประเภทใด เช่น มีความตั้งใจจริง ไม่เอาไหน หนักไม่เอาเบาไม่สู้ ดื้อรั้น หรือเฉื่อยชา เป็นต้น

5)การปรับปรุงตนเอง (Adjustment) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการที่จะปรับปรุงตนเองให้เข้ากับผู้ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา หรือกับบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับองค์กรหรือหน่วยงานของเราได้ นอกจากนี้ความสามารถในการปรับปรุงตนเองนี้ยังหมายรวมถึงความสามารถในการที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมของสังคมอันได้แก่ระบบสังคม การเมือง ขนบธรรมเนียมและประเพณีด้วย

การที่ต้องกำหนดขอบเขตแห่งความสามารถของการปฏิบัติงานของบุคคลนี้ขึ้นเพื่อเป็นมาตรการเบื้องต้นในการสรรหาและเลือกสรรบุคคลเข้าปฏิบัติงาน เป็นการกำหนดคุณสมบัติในเบื้องต้นว่า ผู้ที่มีคุณสมบัติหรือความสามารถครบถ้วนทุกประการจะสามารถปฏิบัติงานได้ดีกว่าผู้ที่ขาดคุณสมบัติ ฉะนั้นในการเลือกหาและเลือกสรรบุคคลเข้าปฏิบัติงาน จึงต้องสรรหาเฉพาะบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานเท่านั้น

Copyright by Mahidol University

2.3.4.2 ลักษณะของลูกจ้างที่นายจ้างต้องการ

ผู้บังคับบัญชามีความคาดหวังให้ลูกจ้างมีคุณลักษณะ 4 ประการ (รังสิมา ศรีพฤธิ์เกียรติ, 2537 : 40-41) ดังนี้

1) มีความรู้ดี

1.1) มีความรู้พื้นฐานทางอาชีพ โดยปกติจะเป็นข้อกำหนดพื้นฐานของตำแหน่งที่เรียกว่า Job Specification กล่าวคือ เมื่อจะรับคนเข้าทำงานจะกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นเอาไว้ว่า ผู้ที่จะเข้ามาทำงานในตำแหน่งนี้จะต้องมีความรู้อะไรบ้าง

1.2) มีความรู้ในอาชีพเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นตัววัดว่าจะสามารถทำงานได้ดีเพียงใด และจะต้องมีความรู้ในงานนั้นอย่างดี

1.3) มีความรู้เกี่ยวกับสังคม จำเป็นมากเพราะคนเราจะต้องอยู่ในสังคมด้วยกัน และต้องทำงานร่วมกับคนอื่นได้

2) มีความสามารถดี หมายถึง สามารถแบ่งงาน มอบหมายงาน สั่งการ ติดตาม ควบคุม วัดผลการปฏิบัติงาน เข้าใจมาตรฐานของผลงานประเมินผลการปฏิบัติ วิเคราะห์วางแผนและดำเนินการได้

3) มีความประพฤติดี หมายถึง ประพฤติไปในแนวทางที่องค์การต้องการ ทั้งที่ทำงานและหลังเลิกงาน พนักงานจำเป็นต้องประพฤติปฏิบัติในทางที่สังคมพึงประสงค์พนักงานต้องปฏิบัติตามแนวทางเหล่านั้นด้วยความสำนึกและด้วยความเต็มใจว่าตนมีภาระและพันธะกรณีที่ต้องปฏิบัติเช่นนั้น

4) มีสุขภาพดี หมายถึง สุขภาพกายและสุขภาพจิต ซึ่งมักเป็นของคู่กัน ถ้ามีสุขภาพจิตดีสุขภาพกายมักจะดีตามไปด้วย ทำให้มีกำลังใจและกำลังกายที่จะทำงานต่อไป และทำงานได้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่าการเลือกสรรบุคคลเข้าทำงานนั้นถือว่าเป็นขั้นตอนแรกและเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการรับบุคคลเข้าทำงานทั้งในหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรเอกชน หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆจะได้บุคลากรที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพในการทำงาน สามารถทำประโยชน์ให้กับหน่วยงานหรือองค์กรหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับกระบวนการเลือกสรรของหน่วยงานนั้น ซึ่งทำให้บุคคลที่ต้องการได้รับการเลือกสรรเข้าทำงานต้องพยายามพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติที่ตรงตามที่หน่วยงานหรือองค์กรนั้นได้ระบุไว้ให้มากที่สุด รวมถึงคนพิการด้วย ฉะนั้นการที่คนพิการจะสามารถมีความสามารถหรือคุณสมบัติตรงตามที่หน่วยงานหรือองค์กรต้องการคนพิการเหล่านั้นก็ควรต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพ ฟื้นฟูสมรรถภาพให้สามารถทำงานได้เท่าเทียมกับบุคคลปกติเสียก่อน แต่อย่างไรก็ตามการที่คนพิการจะได้รับการเลือกสรรให้เข้าทำงานหรือไม่นั้นยังขึ้นอยู่กับ

Copyright by Mahidol University

การเปิดโอกาส การกำหนดคุณสมบัติที่ใช้ในการคัดเลือกที่เป็นธรรม และการยอมรับในความสามารถของคนพิการจากหน่วยงานหรือองค์กรนั้นๆด้วย

2.3.5 แนวคิดด้านอาชีพของคนพิการ

การทำงานไม่ใช่สิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตของคนปกติเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของคนพิการที่มีความบกพร่องต่างๆ อีกด้วย เพราะการทำงานเป็นส่วนหนึ่งซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกคน คนพิการไม่ว่าจะประเภทใด ก็เป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ต้องการได้รับสิทธิในการเข้าไปทำงาน เพื่อการได้แสดงออกถึงความสามารถและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เช่นเดียวกับคนทั่วไป ต้องการมีงานทำที่มั่นคง เพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้สำหรับการดำรงชีพตลอดจนสามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวของตน คนพิการจะมีความรู้สึกถึงความมีคุณค่าของตนเอง อีกทั้งมีความรู้สึกภูมิใจถึงความเป็นมนุษย์ ความมีศักดิ์ศรีในสังคม ตลอดจนทำให้ชีวิตมีความหมายมากขึ้น ซึ่งตรงตามแนวคิดของริโอะซุกะ มัทซุอิ (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา , 2543 อ้างถึงใน อลิศรา ตะวังทัน, 2554 : 17) ในเรื่องความมีคุณค่าของงาน หากคนพิการได้รับสิทธิเข้าไปทำงานในตลาดแรงงานแล้ว จะส่งผลดีต่อทุกฝ่าย เช่น คนพิการ ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เพราะนั่นแสดงถึงว่าคนพิการมีงานทำ มีรายได้ มีความมั่นคง ย่อมหมายถึงการไม่ตกเป็นภาระหน้าที่ของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

จากความสำคัญของการทำงานข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า “งาน” มีคุณค่าและความสำคัญต่อคนพิการเป็นอย่างมาก ซึ่งริโอะซุเกะ มัทซุอิที่ปรึกษาภูมิภาคของ ILO ด้านการฟื้นฟูอาชีพคนพิการได้กล่าวถึง ความสำคัญของงานกับคนพิการ ไว้ดังนี้

1) คนพิการและครอบครัวต้องการมีรายได้จากการทำงาน คนพิการกับครอบครัวส่วนมากก็เหมือนกับครอบครัวอื่นๆ ที่มีชีวิตอยู่ไม่ได้หากไม่มีรายได้ประจำ

2) คุณค่าของคนในสังคมอยู่ที่การทำงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ การทำงานนับเป็นคุณค่าอันสูงส่งของคนทุกชาติ ทุกภาษา ทุกวัฒนธรรม ดังนั้น เมื่อคนพิการไม่สามารถทำงานได้เขาจะถูกตัดสินว่าเป็นผู้ล้มเหลวในชีวิตที่ไม่อาจเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในสังคม

3) คนพิการมีความต้องการที่มีส่วนร่วมในการใช้ชีวิตอย่างปกติ ในสังคมสถานที่ทำงานนับเป็นแหล่งสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมและพัฒนาทักษะทางสังคม ถ้าคนพิการขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าว ก็เท่ากับถูกขัดขวางอย่างรุนแรงในการอยู่ร่วมกับสังคม

Copyright by Mahidol University

4) คุณค่าของการมีงานทำอยู่บนพื้นฐานความจริงที่ว่า งานทำให้ชีวิตอยู่ในกฎเกณฑ์และเป็นรูปร่างเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป การมีชีวิตอยู่ไปวันๆ โดยปราศจากสิ่งท้าทายจากการทำงานเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่ายและหงอยเหงา

ซึ่งสอดคล้องกับ เบญจา ชลธาร์นนท์ (2540 : 27) ที่ได้กล่าวถึง เหตุผลที่คนพิการมีแรงจูงใจในการมีงานทำมีข้อควรพิจารณา ดังต่อไปนี้

1) คนพิการต้องการทำงานเพื่อยังชีพ เป็นการแสดงถึงความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง และครอบครัวทั้งทางด้านเศรษฐกิจและความรับผิดชอบ

2) คนพิการต้องการมีงานทำเพื่อการเข้ามามีส่วนร่วมในสังคมเพราะการมีโอกาสทำงานย่อมจะทำให้ได้พบปะและปฏิสัมพันธ์กับผู้คน โดยไม่ต้องรู้สึกเหงาโดดเดี่ยว รู้สึกด้อยและแตกต่างจนทำให้ต้องแยกตัวออกมาจากสังคมอีกต่อไป

3) คนพิการต้องการทำงานเพื่อเพิ่มคุณค่าในตนเอง เป็นเครื่องพิสูจน์ตนเองว่าไม่ได้มีความสามารถด้อยกว่าคนปกติ มีคุณค่าจากการทำงานที่เหมาะสมและไม่เป็นภาระของสังคมอย่างที่คนอื่นในสังคมเข้าใจ ทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ของตนเอง ทำให้การดำรงชีวิตต่อไปเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและมีความสุข การมีชีวิตอยู่ไปวันๆ โดยไม่ได้ทำงานอะไรเลยเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่ายและเป็นการใช้เวลาอย่างไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด

จึงสรุปได้ว่า ความต้องการการมีงานทำของคนพิการเป็นความคิดที่ดีไม่ว่าจะเป็นบุคคลใดในสังคมก็ย่อมต้องการทำงานเมื่อถึงวัยอันอยู่ในกำลังแรงงาน คนพิการเองก็ต้องการทำงานเพื่อหารายได้เช่นเดียวกัน เพราะไม่ต้องการพึ่งพิงผู้อื่นตลอดไป ถือได้ว่าเป็นการดำรงชีวิตของตนเองได้เป็นอิสระ แต่การจะได้งานทำหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับการให้โอกาสของสังคมด้วย

ปัจจุบันมีการให้นิยามและประเภทลักษณะความพิการไว้หลายแบบ ซึ่งส่งผลต่อการทำงานของคนพิการเพราะความพิการแต่ละประเภทนั้นจะเป็นอุปสรรคในการทำงาน งานที่คนพิการแต่ละประเภทจะทำได้นั้นจึงมีข้อจำกัดและความเหมาะสมกับสภาพความพิการเช่นกันในขณะเดียวกันเนื้องานที่คนพิการสามารถจะกระทำได้ต้องมีลักษณะที่มีที่เหมาะสมกับประเภทความพิการเช่นกัน

2.3.6 ลักษณะการทำงานของคนพิการ

ณรงค์ ปฏิบัติสรกิจ (ม.ป.ป. : 102-104) ประธานคณะกรรมการก่อตั้งสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย กล่าวว่า หลังจากที่คนพิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพใน 4 ขั้นตอน คือ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางอาชีพ และทางสังคมแล้ว หากคนพิการนั้นยังไม่มีโอกาสได้เข้าทำงานหรือมีงานทำเป็นพลเมืองผู้ผลิต (Productive people) การลงทุนค่าใช้จ่าย

Copyright by Mahidol University

ทั้งหลายในการฟื้นฟูสมรรถภาพจะเป็นการสูญเปล่าโดยสิ้นเชิง เพราะฉะนั้น การได้มีโอกาสทำงาน (Job opportunities) จึงเป็นการวัดผลของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยปริยาย

การทำงานของคนพิการ อาจแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1) ทำธุรกิจของตนเอง (Self-employment) ได้แก่ การที่คนพิการจัดการหากินด้วยตนเอง เช่น รับตัดเย็บเสื้อผ้าอยู่บ้าน ทำเกษตรกรรมในที่ของตัวเอง ค้าขาย ดูหมอดู ขายลอตเตอรี่ เป็นต้น งานประเภทนี้เป็นกลุ่มใหญ่ของงานที่คนพิการได้ทำ เพราะไม่มีโอกาสทางอื่น

2) ทำงานในโรงงานอารักษ์ (Sheltered-employment) เหมาะสำหรับคนพิการที่ไม่สามารถเคลื่อนที่เดินทางไปข้างนอกได้สะดวก มีอยู่ 2-3 แห่งในประเทศไทย มักไม่ค่อยประสบผลสำเร็จเนื่องจากขาดการจัดการบริหารที่ดี องค์กรไม่มีความคล่องตัวทางธุรกิจ ความสามารถเฉพาะตัวของคนพิการไม่มาก ทำให้โรงงานแบบนี้พึ่งตัวเองไม่ได้ ต้องมีเงินสนับสนุนอยู่ แต่ก็ยังจำเป็นต้องมีไว้สำหรับคนพิการกลุ่มหนึ่งเพื่อเป็นการสาธิตการทำงานของคนพิการ

3) การเข้าทำงานในตลาดแรงงานทั่วไป (Open Labour Market) การได้ทำงานในตลาดแรงงานนี้เป็นยอดปรารถนาของคนพิการทั่วไป เพราะได้มีโอกาสทำงานเทียมบ่าเทียมไหล่กับคนปกติในสำนักงานและโรงงานต่างๆอย่างสมศักดิ์ศรี คนพิการจะมีความรู้สึกเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ แต่โอกาสเช่นนี้มีน้อยมาก หนทางที่จะประสบผลสำเร็จในจุดนี้ คงไม่ใช่มาตรการขอความเห็นใจจากนายจ้าง แต่คงต้องเป็นมาตรการทางกฎหมาย ที่จะกระจายความมั่งคั่งของสังคมไปยังคนทุกหมู่เหล่า มาตรการทางกฎหมายนี้เราเรียกว่า การจ้างงานคนพิการในระบบอัตราส่วน (Quota System)

จากลักษณะการทำงานที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าปัจจุบันคนพิการเริ่มมีโอกาสได้มีงานทำในลักษณะต่างๆ มากขึ้น ซึ่งคนพิการหลายคนเลือกที่จะประกอบอาชีพอิสระมากกว่าการเข้าทำงานในสถานประกอบการ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการที่คนพิการจะได้เข้าทำงานในสถานประกอบการนั้นค่อนข้างยาก ทำให้คนพิการอีกหลายคนที่ไม่สามารถเข้าทำงานได้หรือไม่มีงานทำเนื่องจากการจ้างงานคนพิการยังขาดความเข้าใจจากนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจำนวนมากและบางคนก็เลือกที่จะจ่ายเงินเข้ากองทุนฯ ตามอัตราที่กฎหมายกำหนดแทนการจ้างงานคนพิการ

2.3.7 สถานการณ์จ้างงานของคนพิการในประเทศไทย

การจ้างงานคนพิการในปัจจุบันเมื่อเทียบกับจำนวนคนพิการทั้งหมดกับคนพิการที่มีงานทำแล้วนั้น จะพบว่าคนพิการส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ เนื่องจากคนพิการเหล่านี้ยังไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน โดยไม่สามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ของรัฐที่มีไว้เพื่อให้ความ

Copyright by Mahidol University

ช่วยเหลือคนพิการในการประกอบอาชีพส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องมาจากในสังคมไทยยังมีแนวความคิดที่ว่าคนพิการเป็นคนที่ไม่มีประสิทธิภาพในการทำงาน นายจ้างส่วนใหญ่มักจะไม่รับคนพิการเข้าทำงานในสถานประกอบการของตน หรือหากยอมรับคนพิการเข้าทำงาน อาจจะไม่ได้ค่าตอบแทนหรือสวัสดิการที่เท่าเทียมกับคนปกติทั่วไป ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีกฎหมายบัญญัติส่งเสริมการจ้างงานคนพิการ โดยกำหนดให้ส่วนราชการและสถานประกอบการเอกชนต่างๆ ต้องรับคนพิการเข้าทำงานตามสัดส่วนที่กฎหมายกำหนด แต่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการต่างๆ ก็ยังคงหลีกเลี่ยงการรับคนพิการเข้าทำงาน ทำให้คนพิการกลุ่มที่มีความพร้อมในการทำงานไม่มีงานทำ กลายเป็นบุคคลที่ไม่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจของประเทศชาติ ซึ่งหากเราสามารถช่วยเหลือให้คนพิการเหล่านี้มีอาชีพ จะเป็นการช่วยลดปัญหาสังคมและส่งเสริมศักยภาพของคนพิการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (ลัคนาวดี สายมิตร , 2553 : 23-35)

2.3.7.1. สถิติจำนวนคนพิการ

1) สถิติจำนวนคนพิการตามการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตามสถิติจำนวนคนพิการที่สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ.2550 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551) ซึ่งได้สำรวจคนพิการ พบว่ามีจำนวนประชากรที่พิการจำนวน 1,871,860 คน จากจำนวนประชากรทั้งประเทศจำนวน 65,566,359 คน หรือคิดเป็น 2.9 % ของประชากรทั้งประเทศ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2.1 จำนวนและร้อยละของประชากรที่พิการ จำแนกตามเพศ และภาค พ.ศ.2550 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551)

เพศและภาค	จำนวนประชากร	จำนวนประชากรที่พิการ	ร้อยละของประชากรที่พิการ
รวมทั่วราชอาณาจักร	65,566,359	1,871,860	2.9
เพศ			
ชาย	32,179,099	864,028	2.7
หญิง	33,387,261	1,007,832	3.0
ภาค			
กรุงเทพมหานคร	6,890,722	33,392	0.5
ภาคกลาง (ไม่รวม กทม.)	15,967,812	346,028	2.2
ภาคเหนือ	11,698,100	518,624	4.4
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	22,062,343	772,931	3.5
ภาคใต้	8,947,383	200,885	2.3

Copyright by Mahidol University

2) สถิติจำนวนคนพิการตามการจดทะเบียน

ตามสถิติการจดทะเบียนคนพิการตามประเภทความพิการของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2537 ถึง 29 กุมภาพันธ์ 2551 (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ, ม.ป.ป.) พบว่า มีคนพิการที่มาจดทะเบียนคนพิการจำนวน 756,606 คน โดยเป็นคนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหวมากที่สุด คือ มีจำนวน 366,148 คน (ร้อยละ 48.40) คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย จำนวน 103,530 คน (ร้อยละ 13.68) คนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้จำนวน 95,670 คน (ร้อยละ 12.64) คนพิการทางการมองเห็น จำนวน 78,946 คน (ร้อยละ 10.44) คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม จำนวน 38,771 คน (ร้อยละ 5.12) คนพิการที่มีความพิการซ้อน จำนวน 68,474 คน (ร้อยละ 9.05) นอกนั้นเป็นคนพิการที่ข้อมูลไม่ได้ระบุความพิการ จำนวน 5,067 คน (ร้อยละ 0.67) จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น สามารถแสดงรายละเอียดได้ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 สถิติการจดทะเบียนคนพิการทั่วประเทศตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2537 ถึง 29 กุมภาพันธ์ 2551 จำแนกตามภาคและประเภทความพิการ (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ, ม.ป.ป.)

ที่	ภาค	ประเภทความพิการ							ยอดรวม
		ทางการมองเห็น	ทางการได้ยิน	ทางกาย	ทางจิตใจ	ทางสติปัญญา	ความพิการซ้อน	ไม่ระบุ	
1	กรุงเทพ	3,044	7,021	16,180	1,498	5,117	3,803	65	36,728
2	ภาคกลางและภาคตะวันออก	12,801	20,226	90,826	8,012	20,731	18,333	608	171,537
3	ภาคเหนือ	17,282	24,552	85,675	7,846	21,164	15,552	1,185	173,256
4	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	38,801	37,863	133,704	17,771	36,403	21,075	2,756	288,373
5	ภาคใต้	7,018	13,868	39,763	3,644	12,255	9,711	453	86,712
ยอดรวม		78,946	103,530	366,148	38,771	95,670	68,474	5,067	756,606
คิดเป็นร้อยละ		10.44	13.68	48.40	5.12	12.64	9.05	0.67	100.00

2.3.7.2 สถิติภาวการณ์มีงานทำของคนพิการ

Copyright by Mahidol University

ตามสถิติจำนวนคนพิการที่สำรวจโดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เมื่อปี พ.ศ.2550 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551) พบว่า ทั่วประเทศมีประชากรวัย

ทำงานที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 50,824,205 คน ในจำนวนนี้มีประชากรที่พิการจำนวน 1,815,630 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีงานทำ 638,994 คน (ร้อยละ 35.2 ของจำนวนประชากรที่พิการอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป) และเป็นผู้ที่ไม่ได้ทำงาน 1,176,636 คน (ร้อยละ 64.8 ของจำนวนประชากรที่พิการอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป) โดยในกลุ่มผู้ทำงานนั้นเป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตรและประมงมากที่สุด (ร้อยละ 55.24 ของจำนวนประชากรที่พิการอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ) รองลงมา มีอาชีพขั้นพื้นฐานต่างๆ ในด้านการขาย การให้บริการ และผู้ใช้แรงงาน (ร้อยละ 13.5 ของจำนวนประชากรที่พิการอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ) ซึ่งจากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังตารางต่อไปนี้

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 2.3 จำนวนประชากรที่พิการอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกตามอาชีพ ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2550 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551)

อาชีพ	ประชากรทั้งหมด		ประชากรที่พิการ	
	หน่วย : คน	หน่วย : %	หน่วย : คน	หน่วย : %
ผู้มีงานทำ	**37,706,845**	**100**	**638,994**	**100**
ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโส และผู้จัดการ	2,411,416	6.27	49,770	7.8
ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่าง ๆ	1,313,091	3.41	4,455	0.7
ช่างเทคนิคสาขาต่าง ๆ และผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	1,540,053	4	7,111	1.11
เสมียน	1,383,569	3.6	3,504	0.5
พนักงานบริการและพนักงานขายในร้านค้าและตลาด	4,891,362	12.7	56,620	8.9
ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตรและการประมง	14,103,216	36.67	352,940	55.24
ผู้ปฏิบัติงานในธุรกิจด้านความสามารถทางฝีมือและธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	3,998,805	10.4	64,017	10.01
ผู้ปฏิบัติงานเครื่องจักรโรงงานและเครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ	3,170,401	8.25	14,058	2.2
อาชีพขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ในด้านการขาย การให้บริการ และผู้ใช้แรงงาน	4,774,091	12.41	86,282	13.5
กองกำลังทหารติดอาวุธต่าง ๆ	25,113	0.25	44	0.007
ผู้ปฏิบัติงานที่จัดจำแนกอาชีพไม่ได้ หรือทำงานไม่ทราบอาชีพ	95,729	0.25	193	0.03
ผู้ไม่ได้ทำงาน	**13,090,144**		**1,176,636**	
ไม่ทราบ	**27,216**		**-**	
รวม	**50,824,205**		**1,815,630**	

Copyright by Mahidol University

โดยในจำนวนประชากรที่พิการอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำตามตาราง 2.3 ข้างต้น หากจำแนกลักษณะงานตามประเภทอุตสาหกรรม จะเห็นได้ว่าประชากรที่พิการส่วนใหญ่ทำงานในงานเกษตรกรรม การล่าสัตว์ การป่าไม้ และการประมง จำนวน 419,271 คน รองลงมาคือ งานขายส่ง ขายปลีก ซ่อมแซมรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน จำนวน 70,741 คน จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น สามารถแสดงรายละเอียดได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.4 จำนวนประชากรที่พิการอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกตามอุตสาหกรรม ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ.2550 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551)

อุตสาหกรรม	จำนวนประชากรพิการที่มีงานทำ	
	หน่วย : คน	หน่วย : %
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ การป่าไม้ และการประมง	419,271	67.08
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ รถจักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน	70,741	11.32
การผลิต	59,846	9.57
การก่อสร้าง	24,579	3.93
โรงแรมและภัตตาคาร	21,204	3.39
กิจกรรมด้านการบริการชุมชน สังคม และการบริการส่วนบุคคลอื่น ๆ	10,778	1.72
การบริหารราชการและการป้องกันประเทศรวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	7,899	1.26
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	5,324	0.85
งานด้านสุขภาพและงานด้านสังคมสงเคราะห์	4,541	0.72
กิจกรรมด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และกิจกรรมทางธุรกิจ	4,306	0.69
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	4,238	6.78
การศึกษา	3,248	0.51
การเป็นตัวกลางทางการเงิน	1,148	0.18
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	918	0.15
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	797	0.13
ไม่ทราบ	156	0.03
องค์การระหว่างประเทศและองค์การต่างประเทศอื่น ๆ และสมาชิก	-	0
รวม	**638,994**	**100**

Copyright by Mahidol University

โดยในจำนวนดังกล่าวนี้ ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบธุรกิจของตนเอง (จำนวน 298,002 คน) รองลงมาคือ เป็นผู้ช่วยธุรกิจของครัวเรือน (จำนวน 165,310 คน) และเป็นลูกจ้างเอกชนจำนวน 131,052 คน เป็นลูกจ้างรัฐบาล จำนวน 15,309 คน เป็นลูกจ้างรัฐวิสาหกิจจำนวน 904 คน รวมแล้วเป็นลูกจ้างจำนวนทั้งสิ้น 147,265 คน จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.5 จำนวนประชากรที่พิการอายุตั้งแต่ 15 ขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกตามสถานภาพการทำงาน ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2550 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551)

สถานภาพการทำงาน	ประชากรพิการที่มีงานทำ	
	หน่วย : คน	หน่วย : %
นายจ้าง	27,552	4.41
ผู้ประกอบธุรกิจของตนเอง	298,002	47.68
ผู้ช่วยธุรกิจของครัวเรือน	165,310	26.45
ลูกจ้างรัฐบาล	15,309	2.45
ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ	904	0.14
ลูกจ้างเอกชน	131,052	20.97
สมาชิกของการรวมกลุ่มผู้ผลิต	751	0.12
ผู้ที่ไม่สามารถจำแนกสถานภาพการทำงานได้	102	0.02
ไม่ทราบ	12	0.002
รวม	**638,994**	**100**

ในจำนวนประชากรที่พิการอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่มีงานทำ มักมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนค่อนข้างต่ำ โดยส่วนใหญ่ จำนวน 337,063 คน (ร้อยละ 77.95 ของประชากรที่พิการอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่มีงานทำ) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 4,000 บาท จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.6 จำนวนประชากรที่พิการอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกตามรายได้ที่เป็นตัวเงินเฉลี่ยต่อเดือนทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2550 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551)

รายได้ที่เป็นตัวเงินเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	รวม	
	หน่วย : คน	หน่วย : %
ไม่มีรายได้	33,875	7.11
น้อยกว่า 750	44,123	9.3

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 2.6 จำนวนประชากรที่พิการอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกตามรายได้ที่เป็นตัวเงินเฉลี่ยต่อเดือนทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2550 (ต่อ) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551)

รายได้ที่เป็นตัวเงินเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	**รวม**	
	หน่วย : คน	**หน่วย : %**
750 - 1,500	73,488	15.43
1,501 - 2,000	50,452	10.60
2,001 - 2,500	26,615	5.60
2,501 - 3,000	57,125	12.00
3,001 - 4,000	51,385	10.80
4,001 - 5,000	51,105	10.73
5,001 - 6,000	23,779	5.00
6,001 - 7,000	10,864	2.28
7,001 - 8,000	9,673	2.03
8,001 - 9,000	5,816	1.22
9,001 - 10,000	8,999	1.89
10,001 - 15,000	11,305	0.27
15,001 - 20,000	5,917	1.24
มากกว่า 20,000	7,724	1.62
ไม่ทราบ	1,439	0.30
รวม	**473,684**	**100**

จะเห็นได้ว่าคนพิการส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพใดๆ มีเพียงคนพิการส่วนน้อยเท่านั้นที่มีอาชีพ โดยส่วนใหญ่เป็นอาชีพด้านการเกษตรและประมง รองลงมาคือ การขาย การให้บริการ และการใช้แรงงาน ซึ่งโดยมากแล้ว มักเป็นการประกอบธุรกิจของตนเอง หรือช่วยธุรกิจของที่บ้านมากกว่าจะเป็นลูกจ้าง สาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะคนพิการส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาน้อยหรือไม่ได้รับการศึกษาเลย ทำให้โอกาสที่จะถูกจ้างงานมีน้อยลง นอกจากนี้ยังพบว่านายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการต่างๆ ยังไม่ให้ความร่วมมือในการรับคนพิการเข้าทำงาน แม้ว่าเดิมมาตรา 17 (2) แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 จะได้กำหนดให้มีการออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับการจ้างงานคนพิการกล่าวคือ กฎกระทรวง (พ.ศ.2537) กำหนดให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการของเอกชนที่มีลูกจ้างตั้งแต่สองร้อยคนขึ้นไปต้องรับคนพิการเข้า

Copyright© by Mahidol University

ทำงานในอัตราคนพิการหนึ่งคนต่อลูกจ้างทุกสองร้อยคนและเศษของสองร้อยคน ถ้าเกินหนึ่งร้อยคนต้องรับคนพิการหนึ่งคน พบว่าแม้จะมีการกำหนดให้นายจ้างหรือสถานประกอบการต้องรับคนพิการเข้าทำงานในอัตราส่วน 200 : 1 นั้น ข้อเท็จจริงพบว่าสถานประกอบการยังไม่ปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้

ตารางที่ 2.7 จำนวนสถานประกอบการปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย (ลัดนาวดี สายมิตร, 2553 : 32)

สถานประกอบการ (แห่ง)	ปีงบประมาณ		
	2550	2551	2552
มีลูกจ้าง 200 คนขึ้นไป	6,312	6,631	6,547
ที่ปฏิบัติตามกฎหมาย	3,408 (53.99%)	3,594 (54.19%)	4,296 (65.60%)
ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย	2,904 (46.01%)	3,037 (45.81%)	2,251 (34.40%)

หมายเหตุ มีสถานประกอบการเลือกส่งเงินเข้ากองทุนในปี 2552 จำนวน 910 แห่ง เป็นเงินจำนวน 89.66 ล้านบาท ในปี 2551 มีจำนวน 878 แห่ง จำนวน 78.20 ล้านบาท และ ในปี 2550 จำนวน 775 แห่ง จำนวน 68.26 ล้านบาท

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่าสถานประกอบการมีการปฏิบัติตามกฎหมายเพิ่มขึ้นในแต่ละปี แต่อย่างไรก็ตามยังมีคนพิการอีกจำนวนมากที่ศักยภาพเพียงพอในการทำงานแต่ไม่ได้รับการจ้างงาน โดยนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการมักเลือกวิธีการที่จะส่งเงินเข้ากองทุนแทนการรับคนพิการเข้าทำงาน เนื่องจากเห็นว่าคนพิการไม่สามารถทำงานได้เทียบเท่ากับคนปกติทั่วไป ทั้งยังเห็นว่าการรับคนพิการเข้ามาทำงานเป็นการสร้างภาระให้กับนายจ้างที่จะต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการหรือต้องปรับอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการทำงานของคนพิการ ทำให้คนพิการส่วนใหญ่ยังขาดโอกาสในการทำงาน

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 2.8 สถานการณ์การจ้างงานและการปฏิบัติตามกฎหมาย (สำนักงานประกันสังคม, ข้อมูลณ วันที่ 2 มกราคม 2553 อ้างถึงใน ลัดนาวดี สายมิตร, 2553 : 33)

รายละเอียด	หน่วยนับ	ปีงบประมาณ								
		2550			2551			2552		
		กทม.	ภูมิภาค	รวม	กทม.	ภูมิภาค	รวม	กทม.	ภูมิภาค	รวม
สถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 200 คนขึ้นไป	แห่ง	1,947	4,365	6,312	2,059	4,572	6,631	2,060	4,487	6,547
ส่งประกาศตำแหน่งว่างงาน	ตำแหน่ง	2,605	1,975	4,580	3,185	2,381	5,566	3,986	2,211	6,197
คนพิการที่ได้งานทำแล้ว	คน	908	2,857	3,765	1,953	2,628	4,581	1,380	2,434	3,814

จากสถิติจำนวนสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป ซึ่งต้องปฏิบัติตามกฎหมายในการที่จะต้องรับคนพิการเข้าทำงานในอัตราส่วน 200 คน ต้องจ้างคนพิการ 1 คนเมื่อเทียบกับจำนวนคนพิการที่ได้งานทำแล้ว จะเห็นได้ว่ายังเป็นอัตราส่วนที่น้อย คนพิการส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการจ้างงาน สาเหตุหนึ่งอาจเนื่องมาจากสถานประกอบการส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่วนคนพิการกระจายอยู่ทั่วประเทศทำให้ยากลำบากในการเข้ามาทำงานในเมืองใหญ่ และมีต้นทุนค่าใช้จ่ายสูง รวมทั้งคนพิการเป็นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ซึ่งเห็นได้จากผลการศึกษาของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2550 พบมีคนพิการจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีเพียงร้อยละ 1 เท่านั้น ขณะที่สถานประกอบการสามารถกำหนดคุณสมบัติลูกจ้างไว้สูง ทำให้โอกาสในการหางานทำของคนพิการมีน้อยมาก

2.3.8 ปัญหาการจำกัดสิทธิคนพิการในการทำงานในสถานประกอบการ

จากการศึกษาของ วิริยะ นามศิริพงศ์พันธ์ และคณะ (2546 อ้างถึงใน อลิศรา ตะวังทัน 2554 : 16) พบว่า ปัญหาการจำกัดสิทธิคนพิการในการประกอบอาชีพเกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1) การกำหนดลักษณะของงานหรือกำหนดอาชีพเพื่อให้คนพิการทำ ซึ่งการกำหนดโดยเฉพาะเจาะจงว่าคนพิการสามารถทำงานหรือประกอบอาชีพใดได้บ้างนั้น คนพิการมักถูกปฏิเสธไม่ให้ทำงานนอกเหนือจากที่กำหนด การกำหนดหลักเกณฑ์ในกฎหมายให้คนพิการสามารถทำงานได้ตามลักษณะของงานหรือในอาชีพที่กำหนดไว้เฉพาะเจาะจงเท่านั้น โดยไม่สามารถทำงานตามลักษณะของงานหรือในอาชีพอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดได้ จึงเป็นการขัดต่อหลักความเชื่อใน

Copyright by Mahidol University

ศักยภาพของคนพิการ ที่มีแต่ส่งเสริมให้คนพิการทำงานที่แปลกใหม่หรืองานที่ท้าทายความสามารถของคนพิการ

2) การกำหนดคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามในการประกอบอาชีพไว้ในบทบัญญัติของกฎหมาย เช่น กายพิการ การทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ มีกายหรือจิตไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการ เป็นต้น ซึ่งถ้อยคำดังกล่าวทำให้เกิดการกีดกันหรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมอย่างชัดแจ้ง

3) การใช้ดุลพินิจของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่กฎหมายเปิดโอกาสให้มีการใช้ดุลพินิจเพื่อพิจารณาคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของบุคคลได้นั้น อาจก่อให้เกิดการกีดกันคนพิการในการประกอบอาชีพได้ เนื่องจากการกำหนดคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามไว้ด้วยถ้อยคำดังกล่าวนั้น ต้องขึ้นอยู่กับดุลพินิจโดยแท้ของผู้บังคับใช้กฎหมาย

นอกจากนี้ วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ (2539 : 151-152) ยังได้กล่าวถึงปัญหาอุปสรรคในการจ้างงานคนพิการของคนพิการไม่มีงานทำในฐานะที่เป็นลูกจ้างพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือข้าราชการอีกด้วยว่าสามารถแยกปัญหาต่างๆเป็นประเด็นหลักๆ ได้ดังนี้

1) นายจ้าง เจ้าของสถานประกอบการ ผู้บังคับบัญชา หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจไม่ยอมรับคนพิการเข้าทำงาน แม้ว่าความรู้ความสามารถของคนพิการเท่าเทียมกับบุคคลปกติ

2) สถานที่ทำงานมักไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการจึงทำให้คนพิการโดยเฉพาะคนพิการด้านแขน ขา ลำตัว ไม่อาจเข้าไปทำงานในสถานที่นั้นได้

3) อุปกรณ์เครื่องใช้และเครื่องจักรในสถานประกอบการไม่ได้ดัดแปลงให้เหมาะสมกับคนพิการเช่น คนตาบอด และคนหูหนวก

4) ขาดพี่เลี้ยงที่คอยให้คำปรึกษาในการทำงานในระยะเริ่มแรก การเข้าไปทำงานในสถานที่มีสิ่งแวดล้อมแปลกใหม่ คนพิการย่อมต้องการปรับตัวสักระยะหนึ่ง เมื่อมีปัญหาไม่มีที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหา ทำให้การปรับตัวไม่ประสบความสำเร็จ ทำให้คนพิการต้องลาออกจากงาน

5) ขาดวุฒิทางสายสามัญ ทำให้นายจ้างไม่อาจรับเข้าทำงานได้ ถึงแม้ต้องการจะรับและเห็นความสามารถก็ตาม

6) บุคคลปัญญาอ่อนหรือคนพิการค่อนข้างมากสามารถทำได้แต่งานพื้นๆ ทำงานได้ช้าและทำได้น้อย ไม่อาจเข้าสู่ตลาดแรงงานทั่วไปได้

Copyright by Mahidol University

จากปัญหาการจ้างงานคนพิการในข้างต้นสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ปัญหาความเข้าใจเกี่ยวกับความพิการและข้อจำกัดของคนพิการ คือ ผู้ที่จ้างงานคนพิการขาดความรู้เกี่ยวกับลักษณะความพิการประเภทต่าง ๆ ซึ่งทำให้ไม่สามารถจ้างงานหรือเป็นส่วนช่วยในการพัฒนาศักยภาพคนพิการได้

2) ปัญหาด้านการแข่งขันทางธุรกิจ เนื่องจากสภาพความพิการเป็นอุปสรรคในการทำงานทำให้โอกาสการแข่งขันทางธุรกิจทีมีการจ้างงานคนพิการจำนวนมากๆจะเสียเปรียบคู่แข่ง

3) ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการวางแผนหรือวางโครงสร้างในการจัดตั้งสถานที่ทำงานไม่ได้คำนึงถึงผู้พิการตั้งแต่แรก จึงส่งผลทำให้บริษัทต่างๆไม่สามารถรับคนพิการเข้าทำงานได้ และเครื่องมืออำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการไม่มีการติดตั้งตั้งแต่แรกก็เป็นสาเหตุของการตัดสินใจจ้างงาน

จากปัญหาต่างๆ เหล่านี้ ทำให้คนพิการขาดโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาให้สามารถพึ่งพิงตนเองอย่างมีศักยภาพได้ โดยเฉพาะคนพิการที่อาศัยอยู่ในชนบท ที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในการรักษาตนให้หาย และป้องกันมิให้เกิดความพิการขึ้นได้นั้น ส่งผลให้เขาเหล่านั้นต้องกลายเป็นคนพิการอย่างถาวร อีกทั้งรัฐไม่สามารถกระจายบริการด้านการศึกษาพิเศษไปสู่ชนบทได้อย่างเพียงพอ คนพิการในชนบทจึงขาดโอกาสในการศึกษาและพัฒนาทางด้านร่างกาย และสติปัญญาได้อย่างเหมาะสม แต่ถ้าหากคนพิการได้มีโอกาสในการพัฒนาขีดความสามารถและคุณภาพของคนพิการให้มีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับคนพิการในเมืองได้ ย่อมส่งผลให้คนพิการมีโอกาสในการพัฒนาความสามารถของตน เพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพและพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด รัฐจึงควรมีมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในรูปแบบต่างๆมากขึ้น เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนมากขึ้น และเพื่อให้คนพิการสามารถดูแลตนเองและอยู่ร่วมสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

2.3.9 การสนับสนุนการจ้างงานคนพิการในสถานประกอบการ

หากพิจารณาถึงลักษณะของงานที่คนพิการสามารถทำได้ในสถานประกอบการตามที่ เมอร์เรย์ (Barbara Marley) ผู้เชี่ยวชาญอาวุโสด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพประจำองค์การแรงงานระหว่างประเทศได้ให้แนวทางในการจ้างงานคนพิการใน 4 ลักษณะ ได้แก่ การจ้างงานคนพิการในโรงงานอารักษ์ การจ้างงานคนพิการในระบบสนับสนุน การจ้างงานในระบบเปิด และการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ มีสอดคล้องใน 2 ลักษณะ (สุภรธรรม มงคงสวัสดิ์ , 2544 : 37-38) คือ

Copyright by Mahidol University

1) การจ้างงานคนพิการในระบบสนับสนุน การจ้างงานในลักษณะนี้เป็นการทำงานที่คนพิการจะมีพี่เลี้ยง (Job Coach) ช่วยดูแลหรืออาจจะเป็นในรูปของการทดลองงาน ฝึกงาน (On the

job training) เหมาะสำหรับคนพิการที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หรือการเรียนรู้ รวมทั้งคนพิการที่ไม่มีพื้นฐานความรู้หรือประสบการณ์ พี่เลี้ยงจะเป็นผู้ประสานงานระหว่างสถานประกอบการและคนพิการ เพื่อให้การทำงานดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ของนายจ้าง งานในลักษณะนี้อาจทำในรูปของคณะทำงานซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของพี่เลี้ยง ซึ่งจะนำคนพิการไปทำงานต่างๆ ที่สามารถดูแลและชี้แนะได้อย่างใกล้ชิด ข้อดีของการจ้างงานในลักษณะนี้คือคนพิการจะเกิดการเรียนรู้และพัฒนางานและสามารถที่จะเข้าสู่การจ้างงานในระบบเปิดได้ เนื่องจากสถานการณ์และสภาพแวดล้อมในการทำงานเหมือนการทำงานในระบบเปิดทุกประการ

2) การจ้างงานระบบเปิด เป็นลักษณะของการคัดเลือกคนพิการที่มีความสามารถ ซึ่งจะได้รับการจ้างงานจากสถานประกอบการทั่วไป แต่ปัญหาสำคัญในการทำงานของความพิการคือเจตคติของนายจ้างที่มีต่อคนพิการ ซึ่งไม่ยอมรับความสามารถของคนพิการ จุดมุ่งหมายของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการก็เพื่อให้คนพิการดำรงชีวิตอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีศักดิ์ศรี มีบทบาทในสังคมได้เท่าเทียมบุคคลทั่วไปและสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้ที่มั่นคง ฉะนั้นจึงต้องรณรงค์เพื่อให้สังคมเปลี่ยนเจตคติที่มีต่อคนพิการให้เป็นไปในทางบวก และยอมรับความสามารถของคนพิการ ถือว่าคนพิการเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม มีส่วนร่วมและบทบาทเช่นบุคคลทั่วไป อย่างมีศักดิ์ศรีและประสิทธิภาพ

นอกจากนี้บาร์บาร่า เมอร์เรย์ (Barbara Marley) ผู้เชี่ยวชาญอาวุโสด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ และโรเบิร์ต เฮอร์รอน (Robert Heron) ผู้เชี่ยวชาญอาวุโสด้านการบริหารงานแรงงาน องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (2542) กล่าวไว้ว่า ในการกำหนดว่าคนพิการจะทำงานใดได้นั้นควรพิจารณามอบหมายงานที่เหมาะสมกับสภาพความพิการ และตรงกับความต้องการของคนพิการ ไม่ควรจะยึดติดมากนักกับความคิดในเรื่องประเภทของงานที่คนพิการจะทำได้ ควรเลิกคิดว่าคนพิการทำได้แต่งานง่ายๆ ไม่ยุ่งยากต่อการใช้เครื่องไม้เครื่องมือหรืองานประจำในแต่ละวัน เช่น การบรรจุหีบห่อ การคัดสินค้า งานช่างที่ต้องใช้ฝีมือ เป็นต้น แต่ควรจะพิจารณาว่าคนพิการส่วนใหญ่สามารถทำงานได้หลากหลาย อีกทั้งงานบางอย่างนั้น ความพิการก็ไม่ใช่อุปสรรคที่จะทำให้เกิดความมีประสิทธิภาพ ดังนั้น คนพิการที่ใช้เก้าอี้ล้อเข็นก็สามารถทำงานที่อยู่ประจำที่ได้ เช่น เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ เจ้าหน้าที่การเงิน หรือเจ้าหน้าที่บัญชี เป็นต้น แต่ถ้าให้มาทำหน้าที่เกี่ยวกับงานที่ต้องเคลื่อนไหวไปมา หรือต้องเดินทางไปติดต่อกับบุคคลนอกสถานที่ย่อมไม่เป็นการสะดวก หรือคนตาบอดสามารถเป็นพนักงานสลับสายโทรศัพท์ หรือคนหูหนวกสามารถทำงานที่ต้องปีนป่ายได้

Copyright by Mahidol University

ดังนั้นในการส่งเสริมให้คนพิการสามารถทำงานได้ จึงต้องพิจารณาไปตามบริบทของสังคมที่มีความหลากหลาย ซึ่งในต่างประเทศได้มีการกำหนดรูปแบบ แนวทาง หรือมาตรการในการ

ส่งเสริมให้คนพิการมีโอกาสในการทำงานที่แตกต่างกันไป กล่าวคือ รูปแบบระบบสนับสนุนการจ้างงานคนพิการมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่ในการดำเนินงานนั้นมีความแตกต่างกัน โดยในการดำเนินงานของระบบสนับสนุนจากต่างประเทศจะให้การสนับสนุนให้เกิดการจ้างงานคนพิการมากกว่า ด้วยมองว่าคนพิการมีศักยภาพเฉกเช่นคนปกติทั่วไป ที่มีความรู้ ความสามารถในการทำงานได้หากได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมก็จะทำให้เขาเหล่านั้นสามารถดำรงชีวิตได้อย่างบุคคลปกติทั่วไป ซึ่งหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต่างให้ความร่วมมือ และมีกฎหมายบังคับใช้เพื่อปฏิบัติโดยทั่วกัน ในขณะที่ระบบการสนับสนุนการจ้างงานในประเทศไทยเป็นลักษณะของการขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ให้เกิดการจ้างงานคนพิการเข้าทำงานโดยมีหน่วยงานภาครัฐเป็นเจ้าภาพในการสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานของกิจกรรมต่างๆนั้น ซึ่งแตกต่างกับต่างประเทศที่มีการวางแผนสำหรับคนพิการตั้งแต่แรก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่อง โครงสร้างสถานที่สิ่งอำนวยความสะดวก การบังคับใช้กฎหมาย การให้โอกาส การศึกษาสำหรับคนพิการ การส่งเสริมการใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างคนพิการกับคนปกติเพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันจึงทำให้คนพิการในต่างประเทศมีโอกาสในการทำงานทัดเทียมกับคนปกติ

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพสำหรับคนพิการ

2.4.1 ความหมายของการฟื้นฟูสมรรถภาพ (Rehabitation)

ได้มีผู้ให้คำอธิบายที่แตกต่างดัน โดยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังต่อไปนี้

2.4.1.1 องค์การนานาชาติ

1). องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) (2549 : 1) ได้แบ่งการฟื้นฟูสมรรถภาพออกเป็น 2 ลักษณะคือ

การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ได้แก่ การใช้มาตรการทางการแพทย์ทุกอย่างเพื่อให้คนพิการคืนสู่สภาพปกติโดยเร็วที่สุด มาตรการเหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในสาขาการแพทย์ทางกายภาพ (Physical Medicine) และนำมาเป็นเครื่องช่วยการบำบัดรักษาทางยาหรือทางการผ่าตัดที่แพทย์เป็นผู้ดำเนินการ

การฟื้นฟูสมรรถภาพในแง่ของสังคมสงเคราะห์ คือ การปรับสภาพคนพิการให้กลับคืนสู่การใช้ประโยชน์ทางร่างกาย จิตใจ สังคม ทางเศรษฐกิจและการอาชีพอย่างสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้

Copyright by Mahidol University

2) องค์การสหประชาชาติ ตามมติที่ 48/96 พ.ศ.2537 เอกสารหมายเลข 9 การสัมมนาเรื่อง สิทธิมนุษยชนกับคนพิการ (สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, 2541 : 10) ให้ความหมาย การฟื้นฟูสมรรถภาพไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่เอื้ออำนวยให้คนพิการได้ก้าวถึงระดับสูงสุดของสมรรถภาพทางด้านร่างกาย ประสาทสัมผัส สติปัญญา จิตใจ และหรือสังคม และสามารถดำรงสมรรถภาพในระดับสูงสุดไว้ได้ต่อไป โดยการฟื้นฟูสมรรถภาพต้องครอบคลุมถึงมาตรการต่างๆที่จะช่วยให้เกิดสมรรถภาพขึ้น หรืออาจจะชดเชยการสูญเสียสมรรถภาพนั้นๆ ซึ่งกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพนี้ไม่เกี่ยวข้องใดๆ กับการรักษาพยาบาลในขั้นต้น แต่รวมถึงการฟื้นฟูสมรรถภาพขั้นพื้นฐานทั่วไป เพื่อการบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง เช่น การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพให้แก่คนพิการ

2.4.1.2 กฎหมาย

1) พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 (2534)

ในมาตรา 4 วรรค 2 ให้สาระการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หมายความว่า การเสริมสร้างสมรรถภาพหรือการเสริมสร้างความสามารถของคนพิการให้มีสภาพที่ดีขึ้น โดยอาศัยวิธีการทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคม และการฝึกอาชีพ เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสมีงานทำหรือดำรงชีวิตในสังคมได้ทัดเทียมคนปกติ

2) พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 (2550)

ในมาตรา 4 วรรค 2 ให้สาระ“การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ” หมายความว่า การเสริมสร้างสมรรถภาพหรือความสามารถของคนพิการให้มีสภาพที่ดีขึ้น หรือดำรงสมรรถภาพหรือความสามารถที่มีอยู่เดิมไว้ โดยอาศัยกระบวนการทางการแพทย์ การศาสนา การศึกษา สังคม อาชีพ หรือกระบวนการอื่นใด เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงานหรือดำรงชีวิตในสังคมอย่างเต็มศักยภาพ

2.4.1.3 ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ

มีนักวิชาการที่ให้คำนิยามการฟื้นฟูสมรรถภาพไว้ต่างๆกัน ดังนี้

1) Victor J. Baltazar (กรมประชาสงเคราะห์, 2524 : 8 อ้างถึงใน สุรชัย กิตติโกสินท์, 2550 : 25) ที่ปรึกษาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามแผนเพื่อการพัฒนาแห่งสหประชาชาติกล่าวถึง การฟื้นฟูสมรรถภาพว่า เป็นกระบวนการช่วยเหลือคนพิการให้สามารถปรับปรุงตนเองในทางเศรษฐกิจและทางสังคม เพื่อให้บำเพ็ญประโยชน์ได้สูงสุดตามสมรรถภาพที่เขามีอยู่ แต่เพื่อให้เข้าใจและเห็นคุณค่าในทางปฏิบัติได้ดีขึ้น อาจกล่าวได้ว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพ

Copyright by Mahidol University

คือ การป้องกันเท่าที่จะทำได้มิให้มีความพิการกลายเป็นสิ่งถาวร และช่วยให้คนพิการเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญในชีวิตประจำวันเนื่องจากความพิการของเขา

2). คง สุวรรณรัตน์ (2524 : 3) กล่าวว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพ หมายถึง การรักษาส่วนของร่างกายที่พิการและฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยการบริหารส่วนของร่างกายที่ไม่พิการให้มีความแข็งแรงเพื่อทำหน้าที่ทดแทนส่วนที่พิการได้ รวมทั้งฟื้นฟูสภาพจิตใจ พร้อมทั้งให้การศึกษาและการฝึกอาชีพที่เหมาะสมแก่คนพิการให้กลับคืนสู่สภาพร่างกายและจิตใจที่เป็นอิสระ สามารถประกอบอาชีพส่วนตัวได้ไม่เป็นภาระต่อผู้อื่นหรือสังคม

3) ขนิษฐา เทวินทรภักติ (2539 : 11) ให้ความหมาย การฟื้นฟูสมรรถภาพ เป็นวิธีการที่กำหนดขึ้นโดยมุ่งหวังให้บริการแก่บุคคลที่มีความเจ็บป่วยและพิการ ทั้งในรายที่เฉียบพลันหรือผู้ที่จะต้องได้รับการดูแลรักษาระยะยาว ผู้สูงอายุ ผู้ที่อยู่ในระยะพักฟื้น ให้ได้รับการปรับสภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญาและเศรษฐกิจ ให้ได้กลับคืนสู่สภาพเดิมเท่าที่จะทำได้เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเอง ปฏิบัติหน้าที่การงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่พึงกระทำได้ตามอัตภาพของแต่ละบุคคลและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพ (Rehabilitation) เป็นกระบวนการเสริมสร้างสมรรถภาพ ความสามารถของคนพิการช่วยให้สามารถปรับสภาพตนเองทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และเศรษฐกิจ ให้ดีขึ้นกว่าสภาพความเป็นอยู่จากเดิมโดยวิธีการทางการแพทย์และสังคมสงเคราะห์ เพื่อเอื้ออำนวยให้คนพิการมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองที่มีอยู่ให้ถึงระดับสูงสุด สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม สิ่งแวดล้อม ได้อย่างมีคุณภาพและปกติ ตามอัตภาพของแต่ละบุคคล ดังนั้นการฟื้นฟูสมรรถภาพความพิการต้องมีการประเมินสภาพความพิการและเตรียมการวางแผนก่อนจะลงมือหรือเริ่มกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพในแต่ละบุคคล เนื่องจากความพิการมีหลายประเภทหลายลักษณะ แต่ละบุคคลอาจจะมีความพิการที่มีอาการหนักเบาแตกต่างกันออกไป เราจึงต้องมีการแบ่งลักษณะของกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพความพิการให้เหมาะสมกับสภาพความพิการด้วย

2.4.2 ประเภทของการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการ

การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเพื่อให้สมรรถภาพที่สูญเสียไปกลับคืนมานั้น จำเป็นจะต้องใช้วิทยาการของสาขาต่างๆ ร่วมกัน ซึ่งตามหลักสากลทั่วๆไป จำแนกการฟื้นฟูสมรรถภาพออกเป็น 4 ประเภท (The Japanese Society for Rehabilitation of the Disabled, 1988 : 77-207 อ้างถึงในสุรชัย กิตติโกสินท์, 2550 : 27) คือ

Copyright by Mahidol University

1) การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านการแพทย์ (Medical Rehabilitation) เป็นรูปแบบของการบำบัดรักษา ซึ่งในบางครั้งจะรวมถึงการผ่าตัดด้วย เช่น บุคคลซึ่งได้รับอุบัติเหตุจากเครื่องจักร แพทย์จะตัดสินใจตัดขาเพื่อช่วยชีวิตเขาคนนั้น หลังจากนั้นถ้าคนไข้ปรารถนาจะมีขาเทียมอาจจะต้องมีการผ่าตัดอีกเพื่อให้เหมาะสมกับการใส่ขาเทียม และจากนั้นจะต้องทำกายภาพบำบัดและอาชีวะบำบัดด้วย เพื่อดำรงไว้ซึ่งอวัยวะส่วนที่ยังทำหน้าที่ได้ก่อนใส่ขาเทียม เป็นต้น

2) การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา (Educational Rehabilitation) คือ การจัดการศึกษาพิเศษสำหรับบุคคลพิการ เช่น โรงเรียนสำหรับสอนคนตาบอด หูหนวก และเด็กปัญญาอ่อน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ สถาพร สุวัณณุสส์ (2522 : 33) ซึ่งกล่าวว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา หมายถึง การให้บริการแก่คนพิการประเภทต่างๆ ในเรื่องการศึกษาพิเศษ เพื่อเสริมสร้างความสามารถแก่คนพิการ ทั้งในด้านบุคลิกภาพและนิสัย โดยมีจุดมุ่งหมายให้คนพิการสามารถช่วยเหลือตนเองได้และดำรงชีวิตอย่างผาสุก

3) การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม (Social Rehabilitation) เป็นการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านจิตใจและอารมณ์ รวมถึงการให้คนพิการมีส่วนในกิจกรรมของสังคม โดยการจัดให้มีกิจกรรมที่ขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้คนพิการได้มีบทบาทในสังคมเช่นเดียวกับคนปกติ เช่น การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับคนพิการ อาทิ เช่น ลิฟท์ ห้องน้ำ ที่จอดรถ สัญญาณเสียง สัญญาณจราจร ฯลฯ รวมถึงการให้คนพิการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม เพื่อให้คนพิการคงไว้ซึ่งความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-esteem) และมีสุขภาพจิตที่ดี รวมถึงการยอมรับสภาพความพิการของตนเอง ตลอดจนให้การศึกษาแก่สังคมที่จะยอมรับความสามารถของคนพิการและเห็นพ้องต้องกันถึงสิทธิของคนพิการที่อยู่ในสังคมเดียวกัน

4) การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ (Vocational Rehabilitation) เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพที่ทำต่อเนื่องกัน ซึ่งรวมถึงการให้คำปรึกษาทางอาชีพ การเตรียมความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ การฝึกอาชีพ การทดลองงาน การจัดหางาน สำหรับคนพิการ โดยจุดมุ่งหมายของการฟื้นฟูสมรรถภาพเพื่อช่วยให้คนพิการช่วยเหลือตนเองได้ มีส่วนสร้างสรรค์ให้แก่สังคม ตลอดจนเพื่อให้มีความภูมิใจและมีศักดิ์ศรีของตนเอง และเพื่อมีสิทธิและอิสรภาพเหมือนเช่นคนทั่วไป

จากประเภทการฟื้นฟูสมรรถภาพที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแบ่งออกเป็นการฟื้นฟูทางการแพทย์ การฟื้นฟูทางการศึกษา การฟื้นฟูทางสังคม และการฟื้นฟูทางอาชีพ ซึ่งการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพนี้ ถือเป็นจุดหมายสูงสุดในกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กล่าวคือ เมื่อคนพิการได้ผ่านกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านต่างๆจะทำ

Copyright by Mahidol University

ให้คนพิการสามารถผ่านกระบวนการสรรหาและคัดเลือกของสถานประกอบการ (ของรัฐและเอกชน) จึงถือได้ว่าเป็นผู้มีงานทำในฐานะลูกจ้าง ซึ่งได้ค่าตอบแทนเป็นตัวเงินและปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของรายได้ประชาชาติ ดังนั้นขั้นตอนต่อจากการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพที่สำคัญที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนควรมี คือบริการจัดหางานและการติดตามผลการทำงานของคนพิการ ดังจะเห็นได้จากข้อเสนอแนะว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ (คนพิการ) ฉบับ ค.ศ. 1955 ที่องค์การแรงงานระหว่างประเทศรับรอง เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน ค.ศ.1955 ซึ่งอธิบายว่า “การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ” เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่ดำเนินต่อเนื่องประสานกันในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ ได้แก่ การแนะแนวอาชีพ การฝึกอบรมอาชีพ การจัดหางานให้โดยเลือกประเภทงาน อันมีจุดประสงค์เพื่อให้คนพิการสามารถได้เข้าทำงาน และดำรงตำแหน่งงานที่เหมาะสม

2.4.3 หลักการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

การฟื้นฟูสมรรถภาพนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและจะเริ่มดำเนินการตั้งแต่คนพิการเข้ามาในศูนย์ฝึกอาชีพ โดยที่จะต้องอาศัยความร่วมมือของนักวิชาชีพหลายฝ่าย รวมทั้งตัวคนพิการและครอบครัวด้วยและดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาพความพิการของแต่ละบุคคล ซึ่งการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านอาชีพของคนพิการจะเกิดประสิทธิภาพได้นั้นจำเป็นต้องมีหลักดำเนินงาน ดังนี้ (รวมพร ถาวรอนุกูลกิจ , 2538 : 60-61)

1) ต้องให้ความเข้าใจและยอมรับสภาพความพิการ ความสามารถที่มีอยู่ตลอดจนความสมัครใจของคนพิการที่จะได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ

2) คนพิการที่จะได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ ควรจะได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การศึกษาและสังคมมาก่อนแล้ว

3) การให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพแก่คนพิการ ไม่ควรจำกัดอายุ เพศ การศึกษา และระดับมากน้อยของความพิการ

4) ฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพควรนำหลักการและวิธีสร้างเสริมความสามารถในอาชีพที่ได้ดีกับคนที่ไม่พิการมาใช้

5) สิ่งสำคัญในการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพก็คือความพร้อมของทรัพยากร ได้แก่

5.1. บุคลากรต้องเป็นผู้มีคุณวุฒิเฉพาะสาขางานที่รับผิดชอบ หรือมีประสบการณ์มาก มีความตั้งใจปฏิบัติงาน และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Copyright by Mahidol University

5.2. อาคาร สถานที่ ควรจัดให้มีความสะดวกกับคนพิการทุกประเภท ไม่มีเครื่องกีดขวาง เหมาะกับกิจกรรมในหลักสูตร

5.3. เครื่องมือ เครื่องใช้ มีปริมาณเพียงพอ สามารถปรับปรุงดัดแปลงให้คนพิการทุกคนได้ใช้

5.4. อุปกรณ์มีปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมแก่กิจกรรม และเพียงพอกับจำนวนผู้ประกอบอาชีพนั้นๆ

5.5. งบประมาณในการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของคนพิการจะต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมาก ซึ่งควรได้รับการสนับสนุนจากรัฐหรือเอกชน

6) โครงการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพเฉพาะตัว ควรจัดให้เหมาะสมแก่คนพิการแต่ละคน ด้วยความเห็นชอบของผู้อำนวยการโครงการ ตัวบุคคลพิการเองหรือผู้ดูแลโครงการนี้จะระบุประวัติส่วนตัว วุฒิการศึกษา ความถนัดความสามารถพิเศษ ประวัติการฟื้นฟูสมรรถภาพทุกด้านที่ได้รับมาแล้ว บริการที่ได้รับระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ ระยะตั้งแต่ต้นและสิ้นสุดโครงการ

7) คนพิการที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านอาชีพจนจบโครงการแล้ว ถ้ายังไม่สามารถประกอบอาชีพได้ก็ควรได้รับการช่วยเหลืออีกจนกว่าจะสามารถประกอบอาชีพได้

ดังนั้น กล่าวโดยสรุปได้ว่าการฟื้นฟูคนพิการควรจะกระทำอย่างมีขั้นตอนและต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เมื่อคนพิการมีสภาพจิตใจดีขึ้นแล้ว สิ่งที่จำเป็นต้องพัฒนาคนพิการต่อไปคือพัฒนาให้คนพิการนั้นกลับเข้ามาอยู่ในสังคมได้ การที่คนพิการจะกลับมาอยู่ในสังคมได้ดีขึ้นคนพิการต้องมีอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้เพื่อแสดงให้เห็นว่าคนพิการมีศักยภาพในการดูแลและรับผิดชอบตนเอง ในปัจจุบันประเทศไทยได้เริ่มให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูอาชีพแก่คนพิการเช่นกัน ได้มีการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูอาชีพให้กับคนพิการประเภทต่างๆ และยังนำการฟื้นฟูอาชีพเข้าไปไว้ในสถานสงเคราะห์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการพยายามดำเนินการการฟื้นฟูในลักษณะแบบครบวงจร

2.4.4 การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพของคนพิการในประเทศไทย

ประเทศไทยได้ตระหนักและให้ความสนใจในการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ โดยเล็งเห็นว่าคนพิการเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคมประเทศที่ควรจะได้รับการพัฒนาในแนวทางที่เหมาะสม ซึ่งการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพจะเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้คนพิการสามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้ ตลอดจนมีการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี เช่นบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะนับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 ซึ่งทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนพัฒนาประสานความร่วมมือกัน ในการดำเนินงานฟื้นฟู

Copyright by Mahidol University

สมรรถภาพทางอาชีพทั้งในรูปแบบของการฝึกอาชีพในสถาบันและฝึกอาชีพนอกสถาบัน โดยมีเป้าหมายให้คนพิการสามารถช่วยเหลือตนเองและครอบครัวได้ โดยไม่เป็นภาระของผู้อื่น ปัจจุบันหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้จัดบริการฝึกอาชีพให้คนพิการดังนี้

การจัดบริการด้านอาชีพให้แก่คนพิการในวัยทำงาน ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ (ขนิษฐา เทวินทรภักติ, 2540 : 3) คือ

1) 1 การฝึกอาชีพในรูปของสถาบันการฝึกอาชีพ เป็นการฝึกอบรมในงานอาชีพเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะความถนัด และความสามารถที่เหมาะสมกับสภาพความพิการตลอดจนเป็นการเตรียมความพร้อมแก่คนพิการก่อนไปประกอบอาชีพในสถานประกอบการ หรือประกอบอาชีพอิสระ โดยดำเนินงานในรูปแบบของการศึกษาในโรงเรียนหรือสถาบันการฝึกอาชีพร่วมกับบุคคลทั่วไปและสถานฝึกอาชีพเฉพาะสำหรับคนพิการทั้งภาครัฐและเอกชน

2) 2 การฝึกอาชีพนอกสถาบัน เป็นรูปแบบหนึ่งของการช่วยเหลือคนพิการโดยไม่จำเป็นที่จะต้องเข้าฝึกอาชีพในสถาบันการฝึกอาชีพเสมอไป แต่จะเป็นการเน้นคิดในด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชน (Community Base Rehabilitation) เป็นหลัก โดยจะเป็นการช่วยเหลือพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพในด้านต่างๆ นับตั้งแต่ด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม ด้วยการใช้ทรัพยากรหน่วยงานและบริการด้านต่างๆในชุมชนมาดำเนินงานร่วมกัน โดยการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการโดยเน้นในความสอดคล้องกับสภาพความเหมาะสมกับสภาพของชุมชนนั้นๆ เป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อให้คนพิการสามารถที่จะดำรงชีวิตในชุมชนของตนเองได้ทัดเทียมกับคนทั่วไป

การจัดบริการฝึกอาชีพให้แก่คนพิการในรูปแบบสถาบันการฝึกอาชีพของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (กรมประชาสงเคราะห์เดิม) ได้จัดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านอาชีพให้แก่คนพิการโดยจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการเพื่อฝึกอบรมวิชาชีพและให้การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านต่างๆ ควบคู่กัน เพื่อเตรียมความพร้อมคนพิการให้มีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง โดยไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคม ซึ่งกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (กรมประชาสงเคราะห์เดิม) ได้ริเริ่มก่อตั้งศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งแรกเมื่อ พ.ศ.2511 ที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การสหประชาชาติ ส่งผู้เชี่ยวชาญ คือ Mr.Victor J. Baltazer มาเป็นผู้วางรูปแบบและแนวทางต่อมาได้ขยายผลการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูอาชีพไปยังภูมิภาคต่างๆ อีก 7 แห่ง 7 จังหวัด ปัจจุบันมีหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้การฟื้นฟูสมรรถภาพกับคนพิการ 8 แห่ง คือ

1) ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
2) ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
3) ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการบ้านทองพูนเผ่าพนัส จังหวัดอุบลราชธานี

Copyright by Mahidol University

4) ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหยาดฝน จังหวัดเชียงใหม่

5) ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช

6) ศูนย์บริการสวัสดิการสังคมเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบฯ จังหวัดลพบุรี

7) สถานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี

8) ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหนองคาย จังหวัดหนองคาย

นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ (โรงงานในอารักษ์) จัดตั้งขึ้นในปี 2526 ซึ่งเป็นการจำลองรูปแบบการดำเนินงานของสถานประกอบการจำลองโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนพิการที่สำเร็จฝึกอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าจากศูนย์ฝึกอาชีพทั้งของรัฐและเอกชนแล้ว แต่ยังไม่พร้อมที่จะทำงานในสถานประกอบการหรือประกอบอาชีพอิสระ เนื่องจากมีสภาพความพิการมากหรือยังขาดทักษะในการทำงานเข้ารับการฝึกทักษะเพิ่มเติม

โดยโครงสร้างองค์กรของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้ง 9 แห่ง สามารถสรุปลักษณะการจัดโครงสร้างองค์กรเป็นแผนภาพได้ดังนี้

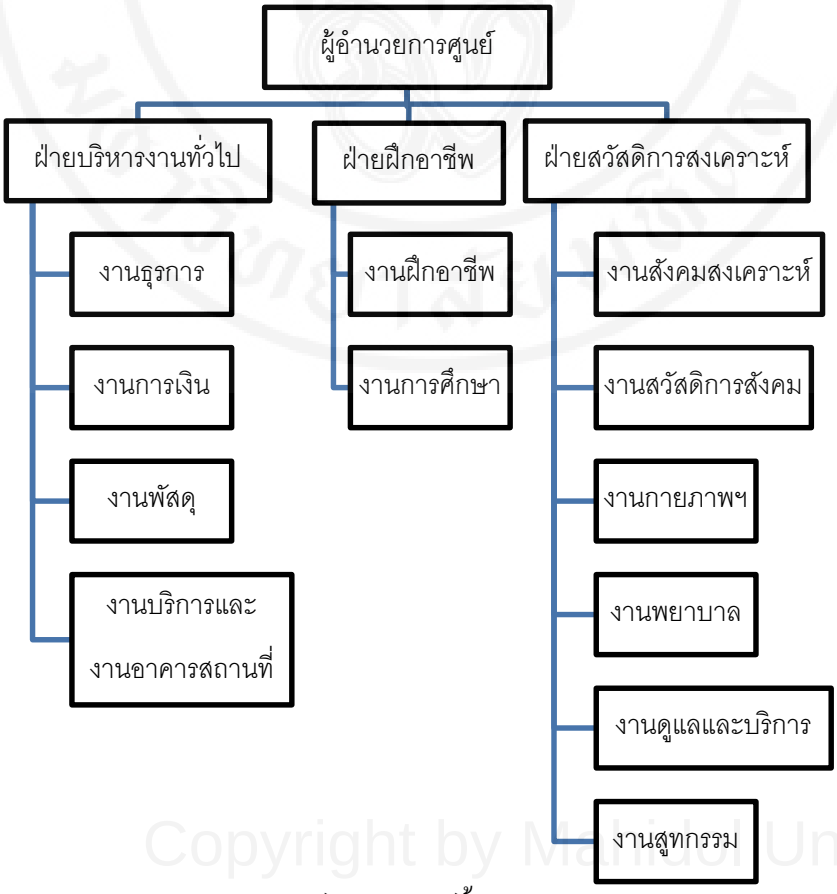

Copyright by Mahidol University

ภาพที่ 2.1 แผนภาพโครงสร้างองค์กรของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ 8 แห่ง

ที่มา http :// www.m-society.go.th (20 กรกฎาคม 2556)

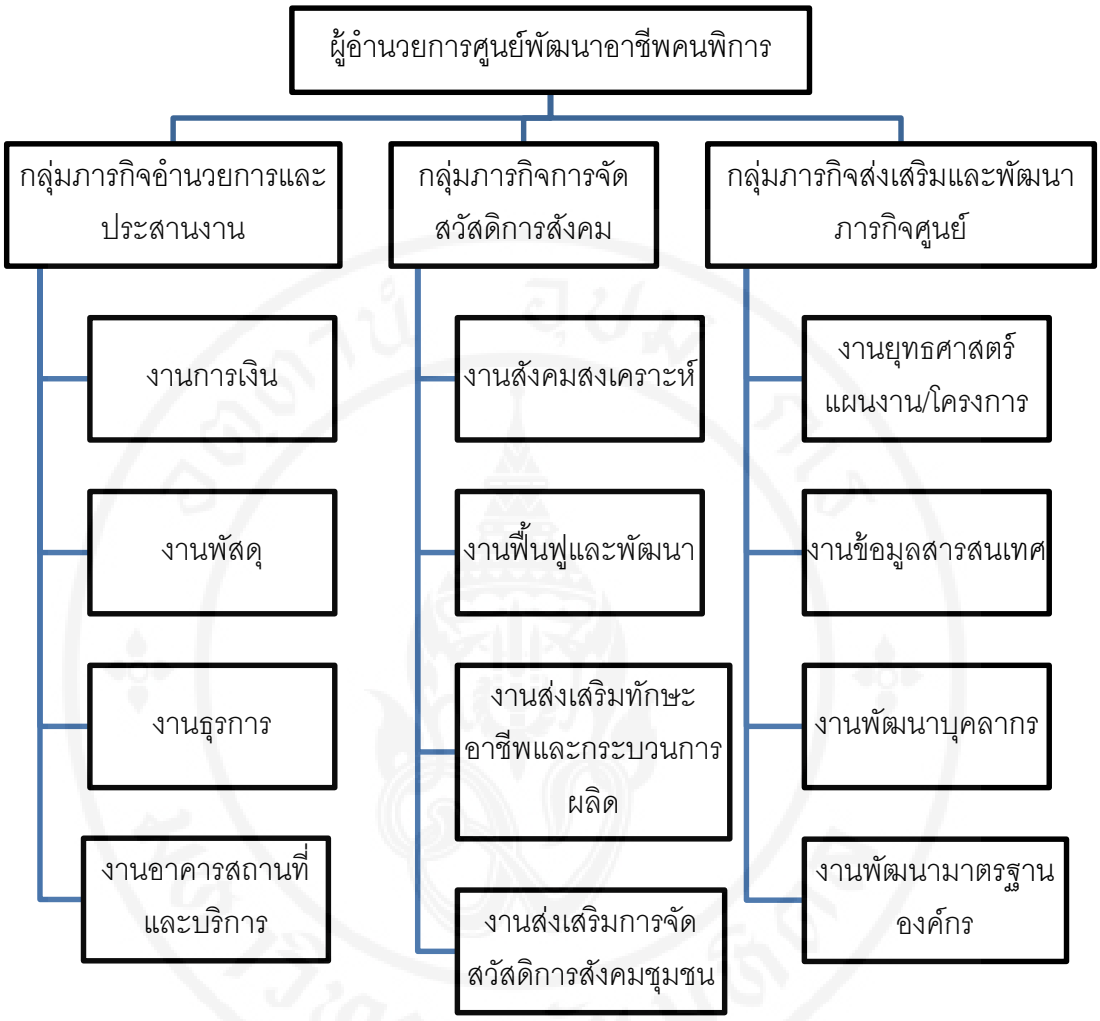

ภาพที่ 2.2 แผนภาพโครงสร้างองค์กรของศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ (โรงงานในอารักษ์)
ที่มา http :// www.m-society.go.th (20 กรกฎาคม 2556)

ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการจำนวน 8 แห่ง และศูนย์พัฒนาอาชีพ จำนวน 1 แห่ง รวม 9 แห่งจะจัดฝึกอาชีพให้แก่คนพิการในสาขาวิชาชีพ 32 สาขาเป็นหลักสูตรระยะยาว จำนวน 10 สาขา อาชีพระยะสั้นจำนวน 22 สาขา อาทิช่างตัดเสื้อบุรุษ สตรี ช่างซ่อมวิทยุ โทรทัศน์ ช่างไฟฟ้า ช่างซ่อม เครื่องยนต์และมอเตอร์ไซด์ ช่างตัดผม ช่างถม ช่างศิลปหัตถกรรม พนักงานพิมพ์ดีด และคอมพิวเตอร์เป็นต้น โดยให้การฝึกอาชีพภายในศูนย์และภายในชุมชน ซึ่งการฝึกอาชีพคนพิการ ในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ จำนวน 9 แห่ง กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่รับผิดขอบดูแลศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการทั้ง 9 แห่งจะทำการประชาสัมพันธ์ ประกาศรับสมัครคนพิการเข้าฝึกอาชีพและรับคนพิการเข้าฝึกอาชีพ โดยให้ฝึกอาชีพทั้งภายในศูนย์ และชุมชน นอกจากบริการที่จัดให้คนพิการดังกล่าว

Copyright by Mahidol University

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้สนับสนุนให้คนพิการที่กำลังฝึกอาชีพ ได้รับการศึกษาสายสามัญ โดยประสานกับสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนเปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่ในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาซึ่งคนพิการที่สำเร็จการฝึกอบรมอาชีพจากศูนย์ ฯจะได้รับวุฒิบัตรทั้งสายวิชาชีพของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการและสายสามัญของกระทรวงศึกษาธิการ ตามระดับความสามารถของแต่ละบุคคลและส่งเสริมให้คนพิการได้เข้ารับการฝึกอาชีพในสถานศึกษาวิชาชีพของหน่วยงานภาครัฐร่วมกับคนปกติได้แก่ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน สถานศึกษาของกรมอาชีวศึกษาและหน่วยงานภาคเอกชนที่ให้บริการ รวมถึงให้บริการแนะแนวงานอาชีพแก่คนพิการ (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, ม.ป.ป.)

การดำเนินการของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ได้ดำเนินงานโดยถือปฏิบัติตามระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการฝึกอาชีพคนพิการดังนี้ (สุรชัย กิตติโกสินท์, 2550 : 32-41)

1) การรับสมัครคนพิการเข้าฝึกอาชีพ

คนพิการที่ประสงค์จะสมัครเข้าฝึกอาชีพ จะต้องมีคุณสมบัติตามระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ว่าด้วยการฝึกอาชีพคนพิการ ดังนี้

1.1) มีอายุระหว่าง 14-40 ปี

1.2) เป็นพิการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างที่สามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และความพิการนั้นๆ ไม่เป็นอุปสรรคต่อวิชาชีพที่ฝึกอบรม

1.3) ต้องไม่พิการตาบอดทั้งสองข้างเว้นแต่หลักสูตรที่เปิดใหม่เฉพาะคนตาบอด

1.4) ไม่พิการอัมพาตจนไม่สามารถควบคุมระบบขับถ่ายได้

1.5) ไม่พิการสมองหรือปัญญาอ่อน

1.6) คนหูหนวกหรือเป็นใบ้จะต้องสำเร็จการศึกษาภาคบังคับ จากโรงเรียนโสตศึกษาของรัฐหรือเอกชน

1.7) คนพิการท่อนล่างที่ต้องใช้เครื่องกายอุปกรณ์เสริมหรืออุปกรณ์เทียมและเครื่องกายอุปกรณ์ช่วยเดินจะต้องสามารถเดินหรือเคลื่อนไหวได้เช่นคนปกติ

1.8) ต้องผ่านการทดสอบว่าเป็นผู้มีสติปัญญาและความสามารถที่จะฝึกอาชีพนั้นได้

1.9) มีความประพฤติเรียบร้อย ไม่บกพร่องในศีลธรรมอันดี

1.10) ไม่เป็นโรคเรื้อรังหรือโรคติดต่ออันตราย หรือติดยาเสพติดให้โทษ

Copyright by Mahidol University

1.11). ผู้สมัครเรียนวิชาชีพเฉพาะในบางสาขาจะต้องมีคุณสมบัติเฉพาะตามที่กำหนดและให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการในการคัดเลือก

1.12) เมื่อคนพิการมีคุณสมบัติครบถ้วนตามกำหนดก็สามารถยื่นใบสมัครพร้อมด้วยหลักฐานต่างๆ ได้แก่ สำเนาทะเบียนบ้าน รูปถ่าย ใบรับรองแพทย์ หลักฐานการศึกษา โดยสามารถติดต่อสมัครได้ที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดที่คนพิการมีภูมิลำเนาอยู่ ซึ่งอยู่ในเขตการดูแลของศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการและสำนักบริการสวัสดิการสังคม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการนั้นๆ

2) การคัดเลือกคนพิการเข้าฝึกอาชีพ

เมื่อคนพิการสมัครเข้ารับการฝึกอาชีพแล้ว เจ้าหน้าที่จะดำเนินการรวบรวมใบสมัครเพื่อนำเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาคัดเลือกคนพิการเข้าฝึกอาชีพต่อไป ซึ่งการพิจารณาคัดเลือกนั้น ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อคัดเลือกคนพิการเข้าฝึกอาชีพ ซึ่งคณะกรรมการจะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้อำนวยการศูนย์แต่ละศูนย์ โดยทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกคนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพ ซึ่งเป็นการให้โอกาสแก่คนพิการในการฝึกอาชีพตามความสนใจและความถนัด โดยสภาพความพิการต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการฝึกวิชาชีพนั้นๆ คณะกรรมการดังกล่าวพิจารณาคัดเลือกจากใบสมัครและเอกสารประวัติของคนพิการที่สมัครเข้ารับการฝึกอาชีพแต่ละราย

นอกจากนี้ คนพิการที่ผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการแล้วจะต้องเข้ารับบริการทดสอบพื้นฐานความรู้ความถนัดในอาชีพ ตลอดจนสภาพความพิการที่เป็นอุปสรรคต่อการฝึกอาชีพนั้นๆ ในศูนย์ฝึกอาชีพที่ได้รับการคัดเลือกเฉพาะในบางสาขาวิชาชีพ ซึ่งหากคนพิการไม่ผ่านการคัดเลือกในสาขาวิชาชีพที่ต้องการก็จะพิจารณาให้เลือกเรียนในสาขาอื่นต่อไป

สถาพร สุวัณณุสส์ (2534 : 15-30)ได้กล่าวเกี่ยวกับคุณสมบัติทั่วไปของบุคคลพิการที่ควรได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพไว้ว่าควรได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอื่นมาแล้ว กล่าวคือ

1) ฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ เพื่อให้บุคคลพิการมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ใกล้เคียงกับบุคคลปกติทั่วไป ให้มีความสามารถเคลื่อนไหวอากัปกิริยาต่างๆ อย่างคล่องแคล่ว เช่น ยืน เดิน นั่ง โหน โค้ง เต้น กระโดด เป็นต้น สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในกิจวัตรประจำวัน และสามารถใช้อวัยวะส่วนที่เหลือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา ตัวอย่างเช่น ในศูนย์พัฒนาอาชีพคนตาบอดกำหนดให้ผู้สมัครรับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพต้องผ่านการฝึกอบรมขั้นพื้นฐานมาแล้ว เพื่อสามารถเข้าใจเนื้อหาของการฝึกอบรมอย่างแจ่มแจ้ง เช่น การเรียน เขียน และการอ่านอักษรเบรลล์ การเรียนภาษามือ การอ่านริมฝีปากหรืออ่านคำพูด เพื่อให้มีความสามารถในการสื่อความหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

Copyright by Mahidol University

3) ฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม เป็นการช่วยบุคคลพิการให้สามารถเอกชนะความน้อยเนื้อต่ำใจ หรือเจตคติทางลบที่มีต่อตัวเองเนื่องจากความพิการ ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพและลักษณะนิสัย เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี โดยบุคคลพิการเองก็มีความสุขและทำให้ผู้อื่นเป็นสุขด้วย เช่น การมีมารยาทที่ดีในการสนทนา จะต้องแสดงความสนใจคู่สนทนา ผู้ด้วยระดับเสียงพอเหมาะ ต้องมีกิริยามารยาทงาม มีบุคลิกภาพที่ดี ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมเหมือนกับบุคคลอื่นในสังคม และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จึงจะได้รับการยอมรับว่าเป็นสมาชิกของสังคมนั้น

3) มีอายุในวัยทำงาน

ศูนย์ฝึกอาชีพหรือฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ได้กำหนดอายุของผู้สมัครเข้ารับบริการว่าต้องอยู่ในช่วง 15-35 ปี / 18-45 ปี /17-40 ปี แต่ทางราชการมีกำหนดว่าอายุในวัยทำงานได้แก่ 18-60 ปี สรุปแล้วเกณฑ์กลางคือ 18-60 ปี เรื่องอายุนี้เกี่ยวข้องกับประเภทของงานด้วยงานที่ต้องการความคล่องแคล่วมักจะใช้ผู้อายุน้อย งานที่ต้องการความประณีตและการตัดสินใจจะใช้ผู้ที่มีอายุมากขึ้น ความจริงแล้วขึ้นอยู่กับตัวบุคคลมากกว่าคือบางคนแม้จะอายุมากแต่มีความคล่องแคล่วสูง บางคนอายุน้อยแต่มีความรอบคอบ มีความเป็นผู้นำที่ดี อย่างไรก็ตามอายุเป็นเพียงคุณสมบัติอย่างหนึ่งเท่านั้น

4) มีความสมัครใจ

ผู้ที่มีความสมัครใจเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพนั้นจะต้องมีความจริงใจและความมุ่งมั่นของบุคคลพิการเอง ประกอบด้วยความมานะอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคช่วยเหลือตนเองได้ จะต้องมีความรู้ ความสนใจ ความเอาใจใส่ ความเพียรพยายามที่จะทำงานให้ได้อย่างดีที่สุดจึงจะประสบความสำเร็จตามโครงการ

5) มีความพร้อม

ความพร้อมเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพแบะประสิทธิผลในการฝึกและประกอบอาชีพอย่างมาก ความพร้อมในที่นี้นอกจากจะพร้อมทางร่างกาย ทางจิตใจและมีความรู้พื้นฐานแล้ว บุคคลพิการควรมีความพร้อมในเรื่องอื่นอีกดังนี้

5.1) ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมอาชีพในระหว่างหางานทำและระหว่างทดลองปฏิบัติงาน

5.2) เครื่องมือในการทำงานอาชีพ สำหรับช่างฝีมือจะต้องมีเครื่องมือเฉพาะตัวจึงจะทำงานได้ถนัด เรียบร้อยและรวดเร็ว ส่วนบุคคลพิการทางแขน ขา ลำตัว จำเป็นต้องมีเครื่องมือบางอย่างซึ่งแพทย์เวชศาสตร์ฟื้นฟูหรือนักกิจกรรมบำบัดแนะนำให้ใช้ เช่น คนที่ก้มไม่ได้จะทำสวนต้องใช้เสียมด้ามยาวกว่าปกติ เป็นต้น

Copyright by Mahidol University

5.3) ความสามารถในการสื่อสาร ตัวอย่างเช่น บุคคลพิการทางตาควรมีความรู้หนังสือเบรลล์พอที่จะอ่านคำแนะนำเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือได้ ส่วยบุคคลพิการทางหูควรมีความสามารถในการอ่านริมฝีปากและภาษามือเพียงพอที่จะเข้าใจคำอธิบายของครูฝึกอาชีพได้อย่างถูกต้อง เป็นต้น

5.4) มีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบการของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพแต่ละแห่งในหลักการรวมนั้น บุคคลพิการทุกคนควรได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพโดยไม่จำกัดอายุ เพศ ประเภท และระดับความมากน้อยของความพิการ แต่เพื่อความสะดวก ความประหยัด และประสิทธิภาพของงาน จำเป็นต้องมีการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลพิการที่ควรได้รับบริการในสถาบันฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพแต่ละแห่ง

6) การเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกอาชีพ เมื่อคนพิการมารายงานตัวเข้าฝึกอาชีพ

ก่อนที่จะเข้ารับการฝึกอาชีพในสาขาต่างๆ นั้น ศูนย์ฝึกอาชีพจะดำเนินการเตรียมความพร้อมให้แก่คนพิการสามารถที่จะฝึกอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ดำเนินการฟื้นฟูและปรับสภาพให้คนพิการด้านต่างๆ คือ

6.1) ด้านร่างกาย เป็นการฟื้นฟูและปรับสภาพด้านร่างกาย โดยวิธีทางการแพทย์ เช่น การตรวจร่างกาย สภาพความพิการ การบำบัดรักษาโรคทางกายเบื้องต้น พร้อมทั้งฟื้นฟูสภาพความพิการ เสริมสร้างสมรรถภาพเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องทางร่างกายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการฟื้นฟูทางกายภาพบำบัด การผ่าตัด ฯลฯ

6.2) ด้านอารมณ์และจิตใจ เป็นการฟื้นฟูและปรับสภาพทางจิตใจและอารมณ์ของคนพิการเพื่อให้คนพิการมีความมั่นคงทางด้านจิตใจ สามารถที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ ยังต้องสร้างขวัญและกำลังใจให้คนพิการมีจิตใจที่เข้มแข็งหร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆได้ มีความพอใจในความสามารถของตนเอง สามารถที่จะฝึกอาชีพได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะเป็นการบริการทางจิตวิทยาในรูปของการให้คำปรึกษาแนะนำ รวมทั้งการติดต่อประสานงานกับโรงพยาบาลเพื่อการบำบัดรักษาให้ผู้ป่วยทางจิตด้วย

6.3) ด้านสังคม เป็นการฟื้นฟูและปรับสภาพของคนพิการโดยเน้นการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งรวมทั้งสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและสภาพแวดล้อมต่างๆได้ โดยได้ดำเนินการในลักษณะของการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ละลายพฤติกรรม ซึ่งทำให้คนพิการมีการปรับตัวที่ดีขึ้น

7) การฝึกอาชีพให้คนพิการ

Copyright by Mahidol University

เมื่อคนพิการได้รับการฟื้นฟูและปรับสภาพแล้วก็จะเข้าสู่กระบวนการฝึกอาชีพ ซึ่งศูนย์ฯได้ดำเนินการดังนี้

7.1). จัดให้คนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพตามสาขาวิชาชีพต่างๆ ที่ได้รับการคัดเลือก โดยแบ่งเป็นชั้นเรียน ห้องเรียนละประมาณ20-30 คน โดยจัดการเรียนการสอนสัปดาห์ละ5 วัน ระหว่างเวลา 09.00 – 16.00 น. หยุดเรียนวันเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดราชการ

7.2) จัดฝึกอบรมให้คนพิการในสาขาวิชาต่างๆ โดยฝึกทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นอกจากการจัดฝึกวิชาชีพหลักแล้ว ยังสอนวิชาชีพเสริม เพื่อให้คนพิการได้คัดเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจอีกด้วย เช่น การประดิษฐ์ดอกไม้ การประดิษฐ์เศษวัสดุต่างๆ เป็นต้น

7.3) ให้ความรู้ในด้านการบริการจัดหางาน การดำเนินธุรกิจขนาดเล็กตลอดจนความรู้ในด้านต่างๆที่เป็นประโยชน์ เช่น กฎหมายแรงงาน ภาษีอากรฯลฯ

7.4) จัดส่งเสริมคนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพในสาขาต่างๆ ศึกษาดูงานและฝึกงานในสถานประกอบการที่เหมาะสม เพื่อฝึกทักษะและประสบการณ์ในการทำงานก่อนปฏิบัติงานจริง (สุรชัย กิตติโกสินท์, 2550 : 32- 35)

การฝึกอาชีพให้คนพิการ สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งคือ ลักษณะของหลักสูตรการฝึกอาชีพ ซึ่งสถาพร สุวัณณุสส์ (2534 : 36-37) ได้กล่าวเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอาชีพไว้ดังนี้

การฝึกอาชีพบุคคลพิการมีความมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้บุคคลพิการมีชีวิตการงานและสังคมอย่างปกติ หลักสูตรที่สร้างขึ้นมีแบบหรือลักษณะต่างๆ มีทั้งหลักสูตรปกติ พิเศษ หรือเร่งรัด ซึ่งจัดให้อย่างต่อเนื่องกัน สอดคล้องและเหมาะสมในการดำรงชีวิต การเพิ่มสมรรถภาพในการช่วยเหลือตนเองได้ในกิจวัตรประจำวัน การเรียนรู้หนังสือ การเพิ่มสมรรถภาพด้านต่างๆเป็นต้น

รูปแบบหรือลักษณะของหลักสูตรฝึกอาชีพบุคคลพิการ มีดังนี้

1) สำหรับหนุ่มสาวควรให้ฝึกอาชีพและฝึกหัดงานแบบเป็นลูกมือในระดับเดียวกันและใช้หลักสูตรแบบเดียวกับหนุ่มสาวที่ไม่พิการ แต่ถ้าต้องเรียนวิชาสามัญในสถาบันการศึกษาจนกระทั่งมีอายุมากกว่าบุคคลปกติ การฝึกอาชีพควรจัดขึ้นในภายหลังตามความเหมาะสม

2) สำหรับผู้ใหญ่ โดยทั่วไปต้องการเร่งฝึกอาชีพให้จบในระยะเวลาอันสั้นเพื่อจะได้กลับไปทำงานเดิมโดยเร็วหรือรีบไปทำงานหารายได้เลี้ยงตัวเองและครอบครัว ระยะเวลาฝึกจะยาวนานเพียงไรขึ้นอยู่กับงานที่เลือก ร่วมกับประสบการณ์และความถนัดของผู้ใหญ่พิการแต่ละคน ถ้าเป็นงานที่ต้องใช้ทักษะสูงจำเป็นต้องใช้เวลานานแต่ไม่ควรเกิน 1 ปี

3) ในกรณีที่ใช้หลักสูตรปกติร่วมกับบุคคลที่ไม่พิการ บุคคลพิการควรมีเวลาฝึกภาคปฏิบัติมากกว่าเพื่อให้มีทักษะอย่างแท้จริง บุคคลพิการต้องมีความสามารถในการปฏิบัติงานมากกว่าบุคคลปกติจึงจะมีโอกาสได้รับการบรรจุให้เข้าทำงาน หรือสามารถจำหน่ายผลผลิตได้

Copyright by Mahidol University

4) ในหลักสูตรแต่ละฉบับควรมีการแจกแจงรายละเอียดของหัวข้อการฝึกด้วย เช่น วิธีปฏิบัติงาน ทักษะ นิสัยการทำงาน ความรู้และความปลอดภัย เป็นต้น

5) หลักสูตรฝึกอาชีพมีหลายระดับต่างๆกัน ซึ่งเหมาะแก่พื้นฐานการศึกษา ความถนัดและความสนใจของบุคคลพิการแต่ละคน ดังนั้น การฝึกอาชีพบุคคลพิการควรมีในมหาวิทยาลัย วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยการค้า โรงเรียน ศูนย์ฝึกอาชีพ โรงงาน และที่บ้านของบุคคลพิการเอง

6) สำหรับบุคคลพิการบางคนที่ความพิการจำกัดความสามารถ ทำให้มีความเหมาะสมกับงานบางอาชีพเท่านั้น การฝึกอาชีพควรเป็นการทดลองทำตัวอย่างงานหลายๆอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับความสามารถที่มีอยู่ของบุคคลนั้น เรียกว่าเป็นหลักสูตรพิเศษเฉพาะตัว

7) หลักสูตรควรจัดให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละชุมชนที่บุคคลพิการอาศัยอยู่ ตัวอย่างเช่น ผู้จะเลือกฝึกอาชีพธุรกิจนอกจากจะมีคุณสมบัติที่จำเป็น ควรอยู่ในครอบครัวที่ประกอบอาชีพทางธุรกิจนั้นอยู่แล้ว หรือเป็นผู้มีทุนทรัพย์ และมีความพร้อมทุกด้านในการประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ผู้มีถิ่นฐานในชุมชนเกษตรกรรมควรฝึกอาชีพเกษตรกรรมหรือสตรีพิการแม้จะสามารถทำงานได้หลายอย่าง ก็ควรเลือกอาชีพที่เหมาะแก่ฐานะสตรี เพื่อให้มีการแข่งขันน้อยลง

8) หลักสูตรที่คณะกรรมการฝึกอาชีพบุคคลพิการดำเนินการเอง ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ใด เช่น ในศูนย์ฝึกอาชีพ หรือที่บ้านของคนพิการเอง ควรเน้นกิจกรรมการแข่งขัน การประกวดสาธิตและนิทรรศการซึ่งจะช่วยเน้นทักษะคุณภาพของงานและความสนใจของผู้รับการฝึก

9) หลักสูตรควรมีความยืดหยุ่น มีการปรับและเปลี่ยนให้เหมาะสมแก่เหตุการณ์ สภาพแวดล้อมและทันสมัยตลอดเวลา

ครูฝึกสอนวิชาชีพมีหน้าที่ให้ความรู้ ประสบการณ์ สร้างเสริมทักษะและสมรรถภาพแก่บุคคลพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพตามหลักสูตรและโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพเฉพาะบุคคล นอกจากจะมีวุฒิทางวิชาการอย่างดีแล้ว ครูฝึกสอนวิชาชีพยังต้องมีคุณสมบัติอย่างอื่นเพิ่มอีกด้วย เช่น

1) มีเจตคติที่ดีต่อบุคคลพิการด้วยความบริสุทธิ์ใจ

2) มีความรู้ประสบการณ์ในการฝึกสอนบุคคลพิการมาก่อนพอสมควร

3) มีความรู้ความชำนาญ ในวิชาชีพประเภทที่ได้รับมอบหมายให้ฝึกสอน

4) มีความสนใจและตั้งใจจริงที่จะฝึกอาชีพแก่บุคคลพิการทุกระดับ

5) มีความรู้เรื่องตลาดแรงงาน การประกอบอาชีพทางอุตสาหกรรมและธุรกิจพอสมควร

Copyright by Mahidol University

6) มีความรู้เรื่องมาตรฐานและความสามารถของร่างกายที่จำเป็นในการปฏิบัติงานทุกชนิด เช่น งานที่ต้องใช้ความคล่องแคล่วของมือและนิ้วมือ นั่งนานๆ ก้มๆ เงยๆ นั่งๆ ยืนๆ เป็นต้น

7) มีบุคลิกภาพที่ดี มีความเฉียบขาด และท่าทางไว้วางใจได้

8) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถประสานงานอย่างใกล้ชิดกับนักแนะแนวอาชีพ นักจัดหาและบรรจุงานและบุคลากรที่ทำงานด้านฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพทุกฝ่าย

จากที่กล่าวมาข้างต้นประเทศไทยได้มีการจัดตั้งศูนย์ต่างๆเพื่อดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพ ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญสาขาอาชีพต่างๆคอยให้ความรู้และฝึกสอนทั้งทางภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ ทำให้คนพิการสามารถพัฒนาตนเองจนสามารถประกอบอาชีพได้ในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังมีคนพิการอีกหลายคนที่ยังไม่มีความรู้และความสามารถในการประกอบอาชีพ ซึ่งคนพิการเหล่านั้นยังขาดโอกาสการเข้าถึงบริการด้านการศึกษา และต้องการการฝึกฝีมือเพื่อที่จะออกไปสู่ตลาดแรงงานเหมือนคนปกติ

2.4.6 การเตรียมความพร้อมก่อนออกไปประกอบอาชีพ

ก่อนที่คนพิการจะสำเร็จการฝึกอาชีพนั้น ศูนย์ฝึกอาชีพได้เตรียมความพร้อมให้แก่คนพิการที่จะออกไปประกอบอาชีพเพื่อให้คนพิการสามารถไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพความพิการ โดยได้ดำเนินการดังนี้

1) ให้บริการแนะแนวอาชีพแก่คนพิการ เพื่อช่วยเหลือคนพิการในการเลือกงานที่เหมาะสมกับอุปนิสัย ความสามารถ และสภาพความพิการ โดยอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจและการตัดสินใจของคนพิการเอง ซึ่งจุดมุ่งหมายหลักก็คือ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับงาน ซึ่งอาจจะเป็นการจ้างงานในสถานประกอบการหรือการประกอบอาชีพอิสระ และในการแนะแนวอาชีพนี้ จะต้องคำนึงถึงคุณสมบัติของคนพิการแต่ละราย ทดสอบความรู้ความสามารถ และความถนัด พร้อมทั้งพิจารณาถึงความพิการเป็นปัจจัยที่สำคัญด้วย และเมื่อได้ข้อมูลมาแล้วก็นำมาวางแผนในการจัดหางานตามความเหมาะสมต่อไป ซึ่งในการแนะแนวอาชีพจะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1) จ้างงานในสถานประกอบการเป็นการแนะแนวเพื่อให้ข้อมูลแก่คนพิการเกี่ยวกับการทำงานในสถานประกอบการ ซึ่งศูนย์ฯ ได้ประสานงานกับสถานประกอบการกับข้อมูลหน่วยงานที่เหมาะสมตลอดจนความคาดหวังของการประกอบอาชีพเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมต่อไป

1.2) การประกอบอาชีพอิสระ เป็นการแนะแนวในการประกอบอาชีพอิสระ ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้กำลังใจ และสร้างความเชื่อมั่นในความสามารถ ให้ความรู้แก่คนพิการที่จะออกไปประกอบอาชีพอิสระ เป็นการแนะแนวทางให้คนพิการได้เตรียมความพร้อมใน

Copyright by Mahidol University

ด้านต่างๆ เช่น ความสามรถในงานอาชีพ ทุนประกอบอาชีพ สถานที่ประกอบอาชีพ และตลาด ฯลฯ นอกจากนี้คนพิการจะต้องมีความรู้ในด้านการบริหารจัดการเป็นอย่างดี ซึ่งเมื่อคนพิการทราบแล้วก็จะสามารถเตรียมความพร้อมได้อย่างถูกต้องเหมาะสมก่อนที่จะออกไปประกอบอาชีพ

นอกจากการแนะแนวอาชีพสำหรับคนพิการที่จะออกไปประกอบอาชีพแล้ว ศูนย์ฝึกอาชีพยังมีบริการแนะแนวการศึกษาต่อด้วย เพื่อให้คนพิการที่ต้องการศึกษาต่อได้ทราบข้อมูลข่าวสารของสถาบันการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาต่อในสายอาชีพ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ในงานอาชีพและเป็นการยกระดับฝีมือ ซึ่งในการศึกษาต่อนั้นจะมีทั้งการศึกษาต่อในด้านสถาบันเฉพาะสำหรับคนพิการหรือสถาบันการเรียนร่วมบุคคลทั่วไป ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน โรงเรียนอาชีวะพระมหาไถ่ ฯลฯ

2. เตรียมความพร้อมให้คนพิการสามารถที่จะปรับตัว และอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยสะดวกและปลอดภัยเท่าเทียมกับสมาชิกอื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งศูนย์ฯ ได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมในรูปแบบของการให้ความรู้ในด้านการเตรียมตัวเข้าสู่สังคมและการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

จากการเตรียมความพร้อมคนพิการก่อนออกไปประกอบอาชีพข้างต้น สรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อมคนพิการมีสองแนวทางหลัก คือการแนะแนวการประกอบอาชีพเพื่อให้คนพิการมีแนวทางสำหรับตนเองในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการฝึกอาชีพแล้ว และการเตรียมความพร้อมทางสังคม เพื่อให้คนพิการสามารถปรับตัวในการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ ดังนั้นหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อมคนพิการมีการดำเนินการอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้คนพิการได้รับประโยชน์จากการเตรียมความพร้อมนี้อย่างมาก และช่วยให้คนพิการมีความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานด้วย

2.4.7 การวัดผล

ศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการจะดำเนินการวัดผลคนพิการที่เข้ารับการฝึกโดยการสอบวัดผลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งคนพิการจะต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 70 ของเวลาเรียนทั้งหมดจึงจะมีสิทธิสอบ และเมื่อสำเร็จการฝึกอาชีพตามหลักสูตรก็จะได้รับประกาศนียบัตรรับรองจากกรมประชาสงเคราะห์

สถาพร สุวัณณสส์ (2534 : 38) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดผลและประเมินผลมีความสำคัญอย่างยิ่งในการฝึกอาชีพแก่บุคคลพิการ ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการ ได้แก่ ครูฝึกอาชีพ ที่ปรึกษาการฝึกอาชีพ นักแนะแนวอาชีพ และนักจัดหาและบรรจุงาน โดยมีนักกิจกรรมบำบัด นักสังคมสงเคราะห์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นที่ปรึกษาบุคคลพิการเองและผู้ดูแลหรือผู้แทนควรได้

Copyright© by Mahidol University

ร่วมในการประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลด้วย ในการวัดผลและประเมินผลการฝึกอาชีพนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทราบความเปลี่ยนแปลงของสมรรถภาพในการทำงานของบุคคลพิการ

ขั้นตอนที่ 1 การวัดผลและประเมินผลการฝึกอาชีพของบุคคลพิการมีขั้นตอนต่อไปนี้

1) กำหนดสิ่งที่จะประเมิน ได้แก่

1.1) ลักษณะนิสัยในการทำงาน

1.2) เจตคติต่อการทำงานและผู้ร่วมงาน

1.3) ทักษะในงานที่จะทำ

1.4) ความอดทนในการทำงาน

1.5) ความถนัด

1.6) ประสบการณ์ในการทำงาน

1.7) ความสามารถหรือความชำนาญในการใช้เครื่องมือ

1.8) ความถูกต้องแม่นยำ

1.9) ความประณีต เรียบร้อย สวยงาม

1.10) ความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน

1.11) คุณภาพของงาน

2) รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ได้แก่

2.1) บุคคลพิการ

2.2) ผู้ดูแลและบุคคลใกล้ชิด

2.3) ประวัติการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา

3) กำหนดวิธีประเมิน ใช้ในการสัมภาษณ์ การสังเกต การสอบถาม ทดสอบโดยการเขียนตอบ ทดสอบทำตัวอย่างงาน และทดลองงานในสถานประกอบการ

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการประเมินสมรรถภาพในการทำงาน

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถภาพในการทำงาน

ข้อมูลที่ได้จากการประเมินสมรรถภาพในการทำงานของบุคคลพิการควรได้รับการวิเคราะห์ตามหลักวิชาการประเมิน โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานซึ่งผู้ชำนาญการได้กำหนดไว้ โดยเฉพาะนักกิจกรรมบำบัด นักแนะแนวอาชีพ และนักจัดหาและบรรจุงาน การวิเคราะห์ข้อมูลจะมีความเที่ยงตรงและยุติธรรมมากขึ้น ถ้าดำเนินการวิเคราะห์โดยคณะบุคลากรและผู้ชำนาญงานอาชีพในประเภทนั้น บุคคลพิการและผู้ดูแลหรือผู้แทนควรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย ข้อมูลนี้เป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาตัดสินใจของบุคคลพิการในการเลือกฝึกและประกอบอาชีพ

Copyright© by Mahidol University

ขั้นตอนที่ 4 การแปลผลและการนำไปใช้

เมื่อเสร็จสิ้นการวิเคราะห์ผลการประเมินสมรรถภาพในการทำงานของบุคคลพิการแต่ละคนแล้ว ควรมีการประชุมหารือของคณะดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพเพื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ของเจ้าหน้าที่แต่ละคนตามที่บันทึกเอาไว้ เมื่อแปลผลแล้วก็มีการสรุปเพื่อการตัดสินใจว่า บุคคลที่สมัครรับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพผู้นั้นจะเหมาะสมแก่งานประเภทใด โดยพิจารณาความสามารถ จุดอ่อน จุดแข็ง ฯลฯ ที่ปรากฏ และควรคำนึงถึงเรื่องของบุคคลพิการต่อไปนี้ประกอบด้วยคือ

1) เจตคติต่อความพิการทั้งที่บุคคลพิการมีต่อตนเองและผู้อื่นที่มีต่อบุคคลพิการ
2) ความสามารถในการจัดการธุระส่วนตัวและท่าทีเมื่อต้องพึ่งผู้อื่น
3) นิสัยในการทำงานที่มีอยู่
4) ความมานะอดทนและความสามารถในการทำงานบางอย่าง
5) ความมุ่งหวังและวิตกกังวลต่ออนาคต
6) ปฏิกิริยาและความสัมพันธ์ต่อบุคลากรผู้ทำการประเมิน หัวหน้างาน ผู้ร่วมงาน
7) ปฏิกิริยาต่อการควบคุมดูแลและการแนะนำ ชี้แจง ความสนใจในงาน
8) ความต้องการของครอบครัวคนพิการ

บุคคลพิการควรมีส่วนร่วมในการแปลผลข้อมูลจากการประเมินสมรรถภาพในการทำงานของตนด้วย เพื่อให้ทราบสมรรถภาพในการทำงานที่แท้จริงของตนเองด้วยและเพื่อพัฒนาตนเองต่อไป

การประเมินผลควรดำเนินการเป็นระยะๆ และตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร บางกรณีอาจประเมินเมื่อทำงานเสร็จแต่ละชิ้น ตามปกติภาคเรียนหนึ่งควรมีการประเมินอย่างน้อย 2 ครั้ง คือ เมื่อได้ฝึกอบรมไปแล้วครึ่งหนึ่งของหลักสูตรครั้งหนึ่ง และเมื่อจบหลักสูตรอีกครั้งหนึ่งควรดำเนินการประเมินอย่างจริงจัง รอบคอบ และยุติธรรม มีการจับเวลาและพิจารณาผลงานในด้านปริมาณและคุณภาพ ความเรียบร้อย ประโยชน์ใช้สอย และความประหยัดทั้งเวลา แรงงาน และวัสดุด้วย

ในปัจจุบันภาวะค่าครองชีพและสังคมเปลี่ยนไป บุคคลพิการต้องช่วยตัวเองมากขึ้น จึงได้พยายามหาโอกาสฝึกอาชีพโดยเป็นลูกมือฝึกหัดงานที่นายจ้างเต็มใจให้ทำ เช่น เย็บรองเท้า ต่อท่อประปา เลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา นวดแผนโบราณ เป็นต้น ผู้มีฝีมือก็ได้เลื่อนเป็นช่างในร้านนั้นต่อไป นอกจากนี้มีองค์การสังคมสงเคราะห์หลายแห่งที่จัดบริการฝึกอาชีพให้แก่คนพิการแล้วให้ทำงานด้วยส่วนมากเป็นการฝึกแบบครั้งคราว เป็นหลักสูตรระยะสั้น จบแล้วช่วยหางานให้ทำ หรือให้ทำงานที่บ้านช่วยจำหน่ายผลิตภัณฑ์ แต่ก็ยังไม่เป็นการเพียงพอทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

Copyright by Mahidol University

จากรายละเอียดเกี่ยวกับการวัดการฝึกอาชีพที่กล่าวไปข้างต้น สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า การฝึกอาชีพเป็นงานที่ต้องใช้เวลา กำลังคนและงบประมาณอย่างมากที่สุดในบรรดางานฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพทั้งหมด การฝึกอาชีพจะสิ้นสุดลงเมื่อผู้ได้รับการฝึกอาชีพได้งานทำเป็นการประจำแล้ว ถ้ายังไม่ได้รับการบรรจุเข้าทำงาน อาจกลับมารับการฝึกเพิ่มเติมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ทักษะหรือประสบการณ์ยังอ่อนอยู่ ฝึกหลักสูตรที่ต่อเนื่องหรือคล้ายคลึงกัน เพื่อให้มีความรู้และทักษะสูงขึ้น จะได้มีโอกาสได้ทำงานมากขึ้น

2.4.8 การจัดหางาน

ชญาดา เพ็ญสุข (2549 : 33) กล่าวว่า เมื่อคนพิการได้ผ่านกระบวนการฝึกอาชีพ และการเตรียมความพร้อมก่อนการประกอบอาชีพแล้ว ศูนย์ฯ จะดำเนินการจัดหางานให้ 2ลักษณะ คือ

1) การเข้าทำงานในสถานประกอบการ โดยพิจารณาจากตำแหน่งที่กำหนด ความรู้ความสามารถ ความเหมาะสม และสภาพความพิการ ตลอดจนลักษณะงานที่คนพิการสามารถทำได้

2) การประกอบอาชีพอิสระ คนพิการที่ต้องการจะไปประกอบอาชีพอิสระในสาขาวิชาที่ได้เรียนมา ศูนย์ฯ ก็จะดำเนินความช่วยเหลือในด้านการแนะนำปรึกษา แก้ไขปัญหาต่างๆ ตลอดจนให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ เช่น แหล่งเงินกู้ กฎหมายต่างๆ เป็นต้น

กิตติยา รัตนากร (2531 : 42) กล่าวเกี่ยวกับการจัดหางานให้แก่คนพิการไว้ว่า แม้ว่าจะไม่มีกฎหมายบังคับให้สถานประกอบการรับคนพิการเข้าทำงาน แต่เจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านอาชีพจะต้องพยายามแสวงหาตลาดแรงงานให้คนพิการที่ได้ผ่านการฝึกอาชีพแล้ว การจัดหางานให้คนพิการนั้นจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1) ความสามารถของคนพิการ ความรับผิดชอบของคนพิการ ความซื่อตรงของคนพิการ ความมีระเบียบวินัย ความขยันขันแข็ง ความอดทน ความมีน้ำใจ ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ ฯลฯ และจากการสำรวจก็พบว่า นายจ้างขอเพียงให้คนพิการมีความตั้งใจ ประพฤติดี ขยัน ซื่อสัตย์ และมีสัมมาคารวะ

2) ทัศนคติของนายจ้าง ปัจจุบันนี้ นายจ้างส่วนใหญ่ยังไม่ประสงค์รับคนพิการเข้าทำงานอย่างเต็มที่เท่าใดนัก เนื่องจากคิดว่าคนพิการไม่สามารถปฏิบัติงานได้ดีเท่าเทียมกับบุคคลปกติได้ การจ้างคนพิการเข้ามาทำงานน่าจะทำให้คุ้มค่าแรงที่จ่ายไปมากกว่า

3) การมีบริการจัดหางานที่มีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดหางานให้แก่คนพิการที่สำเร็จการฝึกอาชีพแล้วนั้น จะต้องวางแผนเตรียมงานเกี่ยวกับการจัดหางานให้แก่คนพิการตั้งแต่บุคคลพิการเริ่มเข้ามาฝึกอาชีพ โดยการติดต่อหน่วยงานที่สามารถรับคน

Copyright by Mahidol University

พิการเข้าทำงานได้ เช่น ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนงาน เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ จะติดต่อนายจ้างในกรณีที่ลูกจ้างประสงค์จะกลับเข้าทำงานกับนายจ้างเดิม หรือติดต่อที่ทำงานใหม่

4) กรณีนายจ้างเดิม เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯจะต้องทราบกำหนดเวลาที่นายจ้างจะให้ลูกจ้างฝึกอาชีพอยู่ในศูนย์ได้ ขณะเดียวกันก็นำข้อมูลจากนายจ้างมาพิจารณาหลักสูตรในการฝึกอาชีพและติดต่อให้นายจ้างทราบถึงความเป็นไปของลูกจ้างในขั้นตอนการฝึก ความสามารถ ระยะเวลา ตลอดจนขอความร่วมมือให้รับกลับเข้าทำงาน

5) ทัศนคติของคนพิการและครอบครัว บางครั้งคนพิการและครอบครัวอาจจะเป็นอุปสรรคในการทำงาน เช่น คนพิการแม้จะผ่านการฝึกอาชีพมาแล้ว แต่ก็ยังขาดความมั่นใจในตัวเอง

6) การทำงาน คนพิการบางคนอาจมีความรู้สูง แต่ความพิการทำให้เขาไม่สามารถกลับเข้าทำงานในตำแหน่งเดิมได้ ทำให้ต้องฝึกอาชีพอื่น ในระยะแรกนายจ้างยังไม่มั่นใจในฝีมือการทำงานจึงอาจให้ค่าตอบแทนไม่สูงนักซึ่งอาจทำให้บุคคลพิการอยากเลือกงานอันจะเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของคนพิการ

7) ด้านครอบครัวมีทัศนคติที่ไม่สนับสนุนส่งเสริมให้บุคคลพิการเข้าทำงาน โดยเฉพาะการทำงานนอกบ้าน ทั้งนี้อาจเนื่องจากครอบครัวมีฐานะที่จะดูแลคนพิการได้ ไม่จำเป็นที่คนพิการจะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน หรืออาจเห็นว่าบุคคลพิการไม่สะดวกในการเดินทางไปยังสถานที่ทำงาน และอาจก่อให้เกิดเป็นภาระแก่สมาชิกในครอบครัวที่ต้องคอยไปรับ-ส่งคนพิการก็เป็นได้

จากข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหางานที่กล่าวข้างต้น กล่าวโดยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดหางานคนพิการหรือการที่คนพิการจะมีงานทำในตลาดแรงงานนั้น มีหลายปัจจัยด้วยกัน คือ ตัวคนพิการเอง เช่น ความรู้ ความสามารถ ทัศนคติ เป็นต้น ครอบครัวและสังคม เช่น ทัศนคติ การสนับสนุน เป็นต้น และสถานประกอบการ เช่น การมีนโนบายรับคนพิการเข้าทำงาน ทัศนคติต่อคนพิการ ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น ฉะนั้นปัจจัยทุกปัจจัยมีความสำคัญและมีความเกี่ยวพันกันจะใช้ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งไม่ได้ในการจัดหางานให้คนพิการ

2.4.9 การติดตามผล

ศูนย์ฯ จะดำเนินการติดตามผลคนพิการที่สำเร็จการฝึกอาชีพ และไปประกอบอาชีพทั้งในสถานประกอบการและการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพ ตลอดจนการดำเนินชีวิตของคนพิการเพื่อประสานการแก้ไขต่อไป สำหรับการติดตามนั้นได้ดำเนินการ โดยส่งแบบสอบถามไปยังสถานประกอบการและคนพิการโดยตรง ซึ่งรวมทั้งการสอบถามเพื่อนของคนพิการด้วยกัน (ชญาดา เพ็ญสุข 2549 :42)

Copyright by Mahidol University

2.5 กฎหมายเกี่ยวกับการจ้างงานและการประกอบอาชีพของคนพิการ

การส่งเสริมการจ้างงานให้คนพิการได้มีอาชีพที่เหมาะสม และมีรายได้ที่มั่นคงนั้น เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างอิสระ โดยลดการพึ่งพิงผู้อื่นและใช้ศักยภาพและความสามารถของตนเอง จึงได้มีการกำหนดสิทธิและโอกาสของคนพิการไว้ทั้งในบริบทระหว่างประเทศ และในประเทศ ดังนี้

2.5.1 อนุสัญญาและข้อแนะขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ

การส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมกันในด้านโอกาสกลายเป็นหัวใจหลักของการทำงานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งในคำประกาศแห่งฟิลาเดลเฟีย ในปี พ.ศ.2487 (บัณฑิตย์ ธนชัยเศรษฐวุฒิ, ม.ป.ป.) ระบุว่า มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นเผ่าพันธุ์ใด ความเชื่อใด หรือเพศใดก็ตามต่างมีสิทธิได้รับความเป็นอยู่ที่ดี และสามารถพัฒนาด้านจิตวิญญาณในสภาวะแวดล้อมที่มีเสรีภาพ และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และมีโอกาสอย่างเท่าเทียมกัน โดยแนวความคิดระดับสากลมีความเชื่อว่าคนพิการมีศักยภาพไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าบุคคลทั่วไป หากได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างมีคุณภาพ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามสิทธิมนุษยชน เป็นความเชื่อในเรื่องสิทธิและความเสมอภาคของบุคคล

บาร์บาร่า เมอร์เรย์ และโรเบิร์ต เฮอร์รอน (2543 : 51-87) กล่าวถึงความเชื่อในศักยภาพในด้านการทำงานปรากฏในข้อแนะที่ 99 และข้อแนะที่ 168 (Recommendation 99 and Recommendation 168) และอนุสัญญาที่ 159 (Convention 159) ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization หรือ ILO) ซึ่งมีสาระสำคัญคือ คนพิการทุกคนควรได้รับความเสมอภาคแห่งโอกาสและการปฏิบัติต่อคนงานชายและหญิงในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพระหว่างคนงานพิการและคนงานทั่วไป ในขณะที่คนพิการควรได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมและการปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าถึงการมีงานทำ การรักษาสภาพการทำงานและความก้าวหน้าในการทำงาน ซึ่งหากเป็นไปได้ควรจะสอดคล้องกับความต้องการของคนพิการเอง รวมทั้งคำนึงถึงความเหมาะสมของแต่ละคนในการทำงานนั้นๆ โดยมีประเด็นหลักคือ “การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่” ของคนพิการในการใช้ชีวิตในสังคมและการพัฒนา และเพื่อ “ความเสมอภาค” ดังนั้นการฟื้นฟูสมรรถภาพของบุคคลดังกล่าวเหล่านั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการช่วยให้พวกเขาคืนสู่สภาพที่ใช้การได้ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม อาชีพและเศรษฐกิจให้มากที่สุด ตามความสามารถของพวกเขา และเพื่อใช้ทรัพยากรบุคคลให้เกิดประโยชน์สูงสุด จำเป็นต้องพัฒนาและฟื้นฟูความสามารถในการทำงานของคนพิการโดยการรวมบริการต่างๆ ทางการแพทย์ จิตเวช สังคม การศึกษา การแนะแนว

Copyright by Mahidol University

อาชีพ การฝึกอาชีพ และการบรรจุงาน รวมทั้งการติดตามให้เป็นกระบวนการที่มีการประสานกันและมีความต่อเนื่องกระบวนการเดียว

จากสาระสำคัญของอนุสัญญาและข้อเสนอแนะขององค์การแรงงานระหว่างประเทศข้างต้น กล่าวโดยสรุปได้ว่า คนพิการถือได้ว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีสิทธิ เสรีภาพ และควรได้รับโอกาสที่จะทำสิ่งต่างๆได้เช่นเดียวกับคนปกติ ดังนั้นคนพิการก็ควรจะมีโอกาสในการเข้าสู่ตลาดแรงงานเท่าเทียมกับคนปกติ กล่าวคือ ได้รับโอกาสในการเข้าแข่งขันในตลาดแรงงานเพื่อที่จะได้รับการจ้างงาน หรือมีงานทำเพื่อที่จะสามารถเลี้ยงตนเองและไม่เป็นภาระของครอบครัว สังคมได้

2.5.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 (คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ, 2550, 27 กันยายน) บัญญัติว่า

มาตรา 33 บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐรับคนพิการเข้าทำงานตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐ

ในมาตรา 34 กรณีไม่รับคนพิการเข้าทำงาน จะต้องส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หากส่งล่าช้าหรือส่งเงินไม่ครบถ้วน ให้เสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีของจำนวนเงินที่ยังไม่ได้ส่งเข้ากองทุน นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ต้องส่งเงินเข้ากองทุนมีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเป็นร้อยละของจำนวนเงินค่าจ้างที่จ่ายให้แก่คนพิการหรือเงินที่ส่งเข้ากองทุนแล้วแต่กรณี ตามร่างกฎหมายของกรมสรรพากรได้กำหนดให้ยกเว้นภาษีได้เป็นสองเท่าของจำนวนเงินค่าจ้างที่จ่ายให้แก่คนพิการ

มาตรา 35 กรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา 33 และไม่ประสงค์จะส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา 34 ให้แจ้งความจำนงต่อปลัดกระทรวงแรงงานหรือผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวงแรงงานหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อจัดให้มีการให้สัมปทาน จัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาช่วงงาน ฝึกงาน หรือให้การช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการได้ กรณีนายจ้างไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนด

มาตรา 36 ให้อายัดทรัพย์สินของนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจ้างงานคนพิการตามจำนวนที่ไม่ส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา 34 ตามระเบียบกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอายัดทรัพย์สินของนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ไม่ส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคน

Copyright by Mahidol University

พิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 (2552) จะกระทำได้ต่อเมื่อได้ส่งคำเตือนเป็นหนังสือโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนำเงินส่งเข้ากองทุนหรือส่งเงินที่ค้างจ่ายภายในเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการได้รับหนังสือนั้น

มาตรา 37 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดลักษณะหรือการจัดให้มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ยานพาหนะบริการขนส่ง หรือให้บริการสาธารณะอื่นให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

นอกจากการดำเนินการตามกฎหมายแล้ว บทบัญญัติตามมาตรา 39 กำหนดให้สำนักงานมีอำนาจออกประกาศโฆษณาข้อมูลการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามที่สาธารณะอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อให้เกิด Social Sanction ทางสังคมซึ่งในต่างประเทศจะได้ผลมากที่สุด

สิทธิประโยชน์ในการปฏิบัติตามกฎหมาย

1) นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่จ้างงานคนพิการเข้าทำงานมากกว่าร้อยละหกสิบของลูกจ้างในสถานประกอบการนั้น โดยมีระยะเวลาจ้างเกินกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในปีภาษีใดมีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ในปีภาษีนั้น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายกำหนด

2) นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งรับคนพิการเข้าทำงานหรือส่งเงินเข้ากองทุนมีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเป็นร้อยละของจำนวนเงินค่าจ้าง ที่จ้างให้แก่คนพิการหรือเงินที่ส่งเข้ากองทุนแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ตามที่กฎหมายกำหนด

3) ในกรณีที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐจะพิจารณาให้สัมปทาน การส่งเสริมการลงทุน การประกาศเกียรติคุณ สินเชื่อ รางวัล เครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใด แก่นายจ้างหรือสถานประกอบการใดให้นำข้อมูลที่ได้ประกาศตามมาตรา 39 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามกฎหมายมาประกอบการพิจารณาด้วย

จากข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 สรุปได้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้กล่าวเน้นถึงเรื่องสิทธิของคนพิการ การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการเพราะเหตุสภาพทางกายหรือสุขภาพ รวมถึงสิทธิในการเข้าถึงบริการต่างๆในการกำหนดเกี่ยวกับสิทธิของคนพิการในด้านอาชีพ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐรับคนพิการเข้าทำงานตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงาน นอกจากนั้น พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังได้เพิ่มสิทธิในการดำเนินการกรณีที่นายจ้างหรือสถานประกอบการปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในการจ้างงานคนพิการในรูปแบบต่างๆ เช่น การส่งเงินสบทบ การประกาศโฆษณา

Copyright© by Mahidol University

ข้อมูลการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามที่สาธารณะและการอายัดทรัพย์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้คนพิการมีโอกาสเข้าทำงานในสถานประกอบการเพิ่มขึ้น ให้คนพิการได้รับการพัฒนาและสามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งข้อกำหนดเหล่านี้เป็นเพียงแนวทางกว้างๆ แต่หากจะให้คนพิการได้รับประโยชน์จากพระราชบัญญัติฉบับนี้อย่างแท้จริงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการกำหนดแผนในเชิงปฏิบัติให้ชัดเจนและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเอื้อประโยชน์ให้คนพิการได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ปัจจุบันได้มีการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพ.ศ. 2550 ฉบับที่ 2 ขึ้น โดยได้มีการปรับแก้หลายมาตราด้วยกัน ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ประกาศใช้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษรในปี พ.ศ.2556 และคาดการณ์ว่าพระราชบัญญัติดังกล่าวที่ประกาศใช้จะส่งผลให้เกิดการจ้างงานคนพิการมากขึ้น รวมทั้งช่วยขจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการโดยไม่เป็นธรรมให้ลดลงด้วย

2.5.3 กฎกระทรวงว่าด้วยการจ้างงานคนพิการ พ.ศ. 2554

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนคนพิการที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐจะต้องรับเข้าทำงาน และจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2554 (กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2554, 29 เมษายน).โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 33 มาตรา 34 วรรคหนึ่ง และมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ข้อ 3 ให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งมีลูกจ้างตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไปรับคนพิการที่สามารถทำงานได้ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใดในอัตราส่วนลูกจ้างที่มิใช่คนพิการทุกหนึ่งร้อยคน ต่อคนพิการหนึ่งคน เศษของหนึ่งร้อยคนถ้าเกินห้าสิบคนต้องรับคนพิการเพิ่มอีกหนึ่งคน

ข้อ 4 ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งมีผู้ปฏิบัติงานตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไปรับคนพิการที่สามารถทำงานได้ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใดในอัตราส่วนผู้ปฏิบัติงานที่มิใช่คนพิการทุกหนึ่งร้อยต่อคนพิการหนึ่งคน เศษของหนึ่งร้อยคนถ้าเกินห้าสิบคนต้องรับคนพิการเพิ่มอีกหนึ่งคน

ข้อ 5 นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการผู้ใดที่มิได้รับคนพิการเข้าทำงานตามที่กำหนดในข้อ ๓ และมิได้ดำเนินการตามมาตรา ๓๕ ให้ส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเป็นรายปี โดยคำนวณจากอัตราต่ำสุดของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานที่ใช้บังคับครั้งหลังสุดในปีก่อนปีที่มีหน้าที่ส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ คูณด้วยสามร้อยหกสิบห้า และคูณด้วยจำนวนคนพิการที่ไม่ได้รับเข้าทำงาน การส่งเงินตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเป็นเงินสด เช็คขีดคร่อมหรือธนาณัติสั่งจ่ายกองทุนส่งเสริมและ

Copyright by Mahidol University

พัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยส่งต่อสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดที่สถานประกอบการตั้งอยู่ ภายในวันที่ ๓๑ มกราคม ของแต่ละปี

นอกจากนี้ยังมีการออกกฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2542) กำหนดลักษณะอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการโดยเจ้าของจะมีสิทธิหักเงินค่าใช้จ่ายเป็นสองเท่าของเงินที่เสียไปเพื่อจัดให้มีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการออกจากเงินได้สุทธิหรือกำไรสุทธิของปีที่ค่าใช้จ่ายนั้นเกิดขึ้นตามประมวลรัษฎากร

จากสาระของกฎกระทรวงที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับดังกล่าวทำให้คนพิการสามารถเข้าทำงานในสถานประกอบการทั่วประเทศเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคและความเชื่อมั่นในศักยภาพของคนพิการเพื่อเปิดโอกาสการมีงานทำของคนพิการและสามารถประกอบอาชีพมีรายได้และสร้างความเป็นอยู่ที่ดีของคนพิการอย่างแท้จริง

2.5.4 แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2555-2559

แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2555-2559 (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2554) เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559 โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือคนพิการได้รับการคุ้มครองสิทธิ มีคุณภาพชีวิตที่ดีเต็มตามศักยภาพ มีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่และเสมอภาค ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ปราศจากอุปสรรค อันเป็นแนวทางที่เคารพในคุณค่า สิทธิความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเน้นการสร้างสังคมบูรณาการเพื่อคนพิการและทุกคนในสังคม โดยให้คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิทธิอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ ต่อคนพิการ สร้างสภาพแวดล้อม พัฒนาเทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสาร โดยให้องค์กรทุกภาคส่วนรวมถึงองค์กรธุรกิจเอกชนจัดให้คนพิการเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อม เทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสาร สร้างพลังอำนาจให้คนพิการสามารถเข้าถึงบริการต่างๆรวมถึงสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่คนพิการเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยน แปลง สภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ สร้างความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการและเครือข่ายในการขับเคลื่อนการ ดำเนินงานด้านคนพิการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพและทุกมิติในฐานะหุ้น ส่วนการพัฒนา ส่งเสริมเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อความพิการและคนพิการ โดยตระหนักรู้เกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ศักยภาพ การ

Copyright by Mahidol University

ดำรงชีวิตอิสระ สิทธิ และหน้าที่ของคนพิการ โดยทั้งหมดนี้จะเป็นยุทธศาสตร์ 5 ด้าน ของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติฉบับที่ 4 พ.ศ. 2555-2559

ทิศทางของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติฉบับที่ 4 พ.ศ. 2555-2559 ยึดหลักการวิเคราะห์สถานการณ์อย่างรอบด้าน และบูรณาการการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของทุกภาคส่วน โดยเน้นผลลัพธ์เพื่อให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมี วิสัยทัศน์คือ คนพิการดำรงชีวิตอิสระร่วมกับทุกคนในสังคมอย่างมีความสุข สามารถเข้าถึงสิทธิอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้โดยมีตัว ชี้วัดกำกับไว้และที่สำคัญแต่ละตัวชี้วัดจะมีหน่วยงานรับผิดชอบร่วมกัน

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงยุทธศาสตร์เพียงด้านเดียวจาก 5 ด้าน คือยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการสร้างเสริมพลังอำนาจให้แก่คนพิการและผู้ดูแลคนพิการ โดยมีแนวทางและมาตรการ ดังนี้

1) เสริมพลังคนพิการให้เข้าถึงบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขอย่างสอดคล้องและเพียงพอกับความจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคลรวมทั้ง การได้รับสิทธิประโยชน์จากบริการหลักประกันสุขภาพ กองทุนประกันสังคม และกองทุนเงินทดแทน

2) เสริมสร้างการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ คนพิการตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ

3) พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการช่วยเหลือระยะเริ่มแรกแก่คนพิการ ผู้ดูแลคนพิการและผู้เกี่ยวข้อง

4) เสริมพลังคนพิการและผู้ดูแลคนพิการเพื่อความมั่นคงและความก้าวหน้าด้านอาชีพหรือการทำงาน โดยมีรายได้ที่เพียงพอ ทั้งในระบบตลาดแรงงาน นอกระบบตลาดแรงงาน การประกอบอาชีพอิสระ รวมถึงการทำธุรกิจเพื่อสังคมของคนพิการ เพื่อร่วมสร้างเศรษฐกิจของประเทศ

5) เสริมพลังเพื่อเข้าถึงสิทธิเสรีภาพในการเดินทาง ท่องเที่ยว และนันทนาการบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป

6) เสริมพลังคนพิการให้มีความถึงพร้อมในการออกกำลังกายและเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพและได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านกีฬาสู่ความเป็นเลิศ

7) ปรับปรุงกลไกด้านการเงิน การคลังและงบประมาณเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีประสิทธิภาพ และกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นภาคประชาสังคมและภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิผล

Copyright by Mahidol University

8) ศึกษาและดำเนินการให้มีแหล่งรายได้เพื่อสนับสนุนการเงินการคลังและงบประมาณเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างเพียงพอ และอย่างยั่งยืน

9) จัดตั้งและสนับสนุนการดำเนินงานสถาบันทางวิชาการเพื่อการวิจัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

10) พัฒนาผลงานทางวิชาการ งานวิจัยด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่สามารถนำไปกำหนดนโยบายด้านความพิการของประเทศ

จากแนวทางและมาตรการดังกล่าว ทำให้เห็นได้ว่าคนพิการจำเป็นจะต้องได้รับการสนับสนุนทางด้านการพัฒนาศักยภาพและการศึกษา โดยเป็นหน้าที่ของภาครัฐที่จะต้องดำเนินการ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการส่งเสริมและเพิ่มโอกาสให้คนพิการมีงานทำเพิ่มมากขึ้น ด้วยแนวทางและการนำแผนงานไปปฏิบัติและติดตามประเมินผลที่มีความชัดเจนยิ่งขึ้นจากความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยภายในประเทศ ผู้ศึกษาได้แบ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 กลุ่มด้วยกัน คือ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพของคนพิการ และงานวิจัยเกี่ยวกับการจ้างงานคนพิการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- งานวิจัยที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพของคนพิการ

กองวิชาการ กรมประชาสงเคราะห์ (2534 : 82) ศึกษาเรื่องการศึกษารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการจัดบริการสวัสดิการสังคมให้กับคนพิการและทุพพลภาพ ของกรมประชาสงเคราะห์ กรณีบริการในสถาบัน ผลการศึกษาพบว่า ผู้รับการสงเคราะห์ในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการสามารถพัฒนาตนเองในระดับปานกลางและค่อนข้างต่ำเป็นส่วนใหญ่ ส่วนเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเห็นว่า ผู้รับการสงเคราะห์ไม่ค่อยมีความอดทนและไม่พยายามช่วยตนเอง อีกทั้งสภาพความพิการของผู้รับการสงเคราะห์ก็เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความสามารถด้วย แต่สำหรับองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องเห็นว่า กรมประชาสงเคราะห์ยังช่วยเหลือคนพิการไม่ครอบคลุมทุกประเภท การช่วยเหลือมีข้อจำกัด ล่าช้า การฝึกอาชีพไม่ค่อยมีคุณภาพ เรียนจบแล้วหางานทำไม่ค่อยได้ และขาดการประชาสัมพันธ์งาน ซึ่งข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้ คือ ควรช่วยเหลือคนพิการที่มีปัญหาเดือดร้อนให้คนพิการสามารถอยู่กับครอบครัวหรือสังคมต่อไปได้ โดยจะต้องปรับปรุงระเบียบหลักเกณฑ์การสงเคราะห์คนพิการให้สามารถช่วยเหลือได้กว้างขวางและเพียงพอ ดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและพัฒนาความสามารถให้กลับออกไปดำรงชีวิตได้เองในสังคม และศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการควรปรับปรุงวิธีการคัดเลือกผู้รับการฝึกและเปิดหลักสูตรการฝึกอาชีพที่

Copyright by Mahidol University

ตลาดแรงงานต้องการ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกมีคุณภาพ สามารถออกไปประกอบอาชีพได้ โดยจะต้องหาแหล่งงานรองรับ และรณรงค์ให้ธุรกิจเอกชนรับคนพิการเข้าทำงาน

สุวิมล วิมลกาญจนา (2541 : 1-2) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การติดตามผลการใช้สิทธิประโยชน์ด้านอาชีพตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 โดยทำการศึกษากลุ่มประชากร 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มคนพิการที่กำลังได้รับการฝึกอาชีพ และคนพิการที่กำลังได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน 2) กลุ่มคนพิการที่ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงานหรือฝึกอาชีพและอยู่ในระหว่างการหางาน 3) กลุ่มลูกจ้างพิการที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาของคนพิการทั้ง 3 กลุ่มประสบ มีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ปัญหาเศรษฐกิจ ได้แก่ปัญหารายได้ไม่พอใช้จ่าย ไม่มีเงินทุนประกอบอาชีพ วงเงินที่ให้กู้ต่ำไม่เพียงพอทำให้ไม่สามารถนำไปลงทุนได้ รองลงมาคือ ปัญหาสังคม ได้แก่ การไม่ยอมรับความสามารถของคนพิการในสังคม เจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านคนพิการ นายจ้างที่จ้างคนพิการเข้าทำงาน รวมถึงระบบสาธารณูปโภค ระบบการขนส่งที่ไม่เอื้อให้คนพิการได้ใช้ประโยชน์เท่าใดนัก สุดท้ายคือ ปัญหาทางด้านจิตใจ ได้แก่ปัญหาในการปรับตัว ตั้งแต่การดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อนและระบบการทำงาน

ปรีชา ภมรคล (2540) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิผลของการดำเนินตามนโยบายการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านการจ้างงานในสถานประกอบการเอกชน ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิผลของการปฏิบัติตามนโยบายการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านการจ้างงานในสถานประกอบการเอกชน อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ คือ

1) ด้านกลไกของรัฐ ไม่มีการกำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณของการดำเนินงานอย่างชัดเจน ทำให้การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายแต่ละแผนงาน แต่ละโครงการ ขาดการติดตามประเมินผลที่ดี ทำให้ปัญหาเก่าๆ ยังไม่ได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้น ปัญหาเก่าๆ ก็ยังคงดำรงอยู่

2) ด้านนายจ้าง มีการรับคนพิการเข้าทำงานน้อยมาก แม้จะมีสถานประกอบการที่มีคนพิการเข้าทำงานอยู่ แต่ส่วนใหญ่จะมีไม่ครบตามที่กฎหมายกำหนด นายจ้างเกือบทั้งหมดยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534

3) ด้านลูกจ้าง ลูกจ้างระดับบุคคลยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ ส่วนลูกจ้างระดับองค์กรตัวแทนของคนพิการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534

กิติพงศ์ สุทธิ (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การดำเนินงานด้านการส่งเสริมอาชีพคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 พบว่า มีคนพิการในวัยทำงานเป็นจำนวนมากที่ไม่ได้รับโอกาสในการศึกษาและการฝึกอาชีพเป็นแรงงาน ส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้

Copyright by Mahidol University

ฝีมือ ไม่มีงานทำ ส่วนกลุ่มคนพิการที่ได้รับการศึกษาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการและการฝึกอาชีพแล้วยังว่างงานเป็นจำนวนมาก เพราะปัญหาด้านทัศนะและปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนการดำเนินงานในระดับการปฏิบัติได้แก่ การจัดโครงสร้างหน่วยงาน การฝึกอาชีพ การจัดหางาน การส่งเสริมอาชีพอิสระ มีความโน้มเอียงไปในด้านการใช้กรอบแนวคิดและรูปแบบการดำเนินงานด้านการสงเคราะห์และการจัดสวัสดิการให้คนพิการ ซึ่งสาเหตุสำคัญของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวคือ ความไม่เชื่อมโยงกันระหว่างนโยบายและการปฏิบัติ หน่วยงานหลักที่ถูกคาดหวังให้เป็นกลไกหลักมีศักยภาพไม่เพียงพอ และขาดการสนับสนุนและการส่งเสริมในทิศทางที่เหมาะสม งานด้านคนพิการในประเทศไทยใช้การสงเคราะห์ ทำให้คนพิการต้องพึ่งพิงบริการของรัฐอย่างต่อเนื่อง ถูกมองว่าเป็นผู้ผิดปกติเป็นภาระแก่สังคม ดังนั้น ควรให้คนพิการมีโอกาสได้รับการศึกษาหรือการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอื่น ๆ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานว่า คนพิการเป็นสมาชิกของสังคมเช่นเดียวกับบุคคลอื่น การดำเนินงานในระดับหลักการ ได้แก่ การออกกฎหมาย ควรกำหนดนโยบายในแผนงานต่าง ๆ ซึ่งในส่วนนี้มีความโน้มเอียงไปในด้านการดำเนินงานตามกรอบแนวคิดสิทธิของคนพิการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของคนพิการทุกขั้นตอน

พระมหาคเชนทร์ ปานสงฆ์ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาทิศทางการพัฒนาการบริการฟื้นฟูอาชีพคนพิการในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2549-2558) ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ งานวิจัยนี้ได้มีการใช้เทคนิค EDFR “ จากการวิจัยค้นพบว่าสถานการณ์การพัฒนาบริการฟื้นฟูอาชีพคนพิการในปัจจุบันผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าปัจจุบันหน่วยงานทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชนด้านคนพิการได้มีการขับเคลื่อนพัฒนางานบริการคนพิการเกี่ยวกับการฟื้นฟูอาชีพและการจัดสวัสดิการสำหรับคนพิการอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยภาวะเศรษฐกิจของประเทศชาติ ทั้งภาครัฐและเอกชนจึงขาดงบประมาณดำเนินงานอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะคนพิการ สำหรับทิศทางการพัฒนาบริการฟื้นฟูอาชีพคนพิการในทศวรรษหน้านั้นผู้เชี่ยวชาญได้แสดงทัศนะคติและให้ความเห็นคือ คนพิการมีโอกาสได้รับการศึกษาและการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ความก้าวหน้าทางวิชาการสมัยใหม่ ความเจริญทางเทคโนโลยี การพัฒนาสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนการมีนโยบายและแผนงานส่งผลให้การพัฒนาอาชีพ และการจ้างงานคนพิการมีความก้าวหน้าซึ่งทำให้เกิดประสิทธิภาพเป็นอันมากต่อการพัฒนาการบริการฟื้นฟูอาชีพคนพิการในอนาคต

นวณัฐ วงศ์เมฆ (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพร้อมของคนพิการที่ได้รับการฟื้นฟูอาชีพต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนอาชีวะพระมหาไถ่ พัทยา” ซึ่งผลการศึกษาด้านการฟื้นฟูอาชีพพบว่าคนพิการเข้ารับการฟื้นฟูอาชีพในหลักสูตรคอมพิวเตอร์และการจัดการธุรกิจภาคภาษาอังกฤษมากที่สุด ส่วนด้านความต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงานพบว่าคน

Copyright© by Mahidol University

พิการมีความต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงานมาก โดยต้องการหน่วยงานช่วยด้านการจัดหางานเพื่อเพิ่มโอกาสการได้งานทำมากที่สุด ด้านทักษะต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงานพบว่าคนพิการมีทักษะในระดับปานกลาง โดยคนพิการมีการฝึกฝนทักษะการใช้อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพให้เกิดความชำนาญมากที่สุด แต่ยังขาดประสบการณ์จากการศึกษาดูงาน และประสบการณ์ในการทำงาน ด้านทัศนคติต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงานพบว่าคนพิการมีทัศนคติที่ดีต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยคิดว่าแม้พิการก็สามารถหารายได้เลี้ยงตนเองได้ และปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานพบว่าคนพิการที่มีอายุน้อยมีความต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงานน้อยกว่าคนพิการที่อายุมากกว่า สภาพความพิการแขนมีทักษะการทำงานน้อยกว่าสภาพความพิการขาและสภาพความพิการทั้งแขนและขา

สมฤทัย นิรัติศัย (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาตนเองเพื่อการประกอบอาชีพของคนพิการที่กำลังฝึกอาชีพในโรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่ พัทยา จากการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุต่ำกว่า 21 ปี มีความรู้พื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พิการขาฝึกอาชีพในหลักสูตรการพัฒนาระบบสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาตนเองเกือบทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับการสร้างบุคลิกภาพที่ดีมากที่สุด มีการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและประสบการณ์อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองคือการตั้งจุดหมายในชีวิตและการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับมาก มีแรงบันดาลใจ ความสามารถและความถนัดอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยภายนอก คือ การสนับสนุนจากครอบครัว ครูอาจารย์ กิจกรรมของโรงเรียนและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนในระดับมาก ส่วนผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการพัฒนาตนเองพบว่า หลักสูตรการฝึกอาชีพมีผลต่อการสร้างนิสัยที่ดีและการปรับตัว ส่วนแรงบันดาลใจทั้งภายในและภายนอกไม่ทำให้การพัฒนาตนเองของคนพิการแตกต่างกัน นอกจากนี้การสนับสนุนจากครอบครัวไม่ทำให้คนพิการมีการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถที่แตกต่างกัน

ชรินธร คุมประพันธ์ (2541 : 112) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้รับการฝึกอาชีพต่อกิจกรรมการฝึกอาชีพของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการบ้านทองพูนเผ่าพนัส จังหวัดอุบลราชธานี โดยศึกษาจากผู้เข้ารับการฝึกอาชีพทุกคน รวม 95 คน พบว่า คนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมฝึกอาชีพของศูนย์ฯ ในระดับต่ำ และได้เสนอแนะต่อผู้บริหารให้พิจารณาปรับปรุงการจัดการด้านฝึกอาชีพ การหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อการฝึกอาชีพ การอบรมความรู้พิเศษให้แก่ผู้รับการฝึกอาชีพ บริการให้คำแนะนำ การให้ข่าวสารทางสังคมและการจัดกิจกรรมนันทนาการต่างๆ

Copyright by Mahidol University

เสรีย์ วชิรถาวรชัย (2537 : 2) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของคนพิการ : การศึกษาเชิงประเมินผลของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหยาดฝน จังหวัดเชียงใหม่ ผล

การศึกษาพบว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของคนพิการที่ดำเนินการโดยกรมประชาสงเคราะห์ ประสบความสำเร็จมากพอสมควร สามารถพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการที่ด้อยโอกาสทางด้านอาชีพหรือด้านอื่นๆ ให้มีโอกาสที่ทัดเทียมกับคนปกติทั่วไปได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งอาจจะยังไม่ครอบคลุมถึงคนพิการส่วนใหญ่ได้อย่างทั่วถึง ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมากจากอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และจำนวนงบประมาณที่ยังมีจำกัด ส่วนความพึงพอใจของคนพิการที่มีต่อการดำเนินงานทางด้านการฟื้นฟูอาชีพของกรมประชาสงเคราะห์ที่ผ่านมา ส่วนมากจะมีความพึงพอใจกับวิชาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาจนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ทำให้มีรายได้เป็นของตัวเอง ไม่ต้องเป็นภาระต่อครอบครัวหรือสังคมเช่นในอดีต เหมือนได้ใช้ชีวิตขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งหลังจากที่เคยหมดหวังหรือเกิดความท้อแท้ในชีวิตที่ต้องเกิดมาเป็นคนพิการ

สุปรีดา คงธรรม (2522) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหา ความต้องการ และอุปสรรคของคนพิการที่รับการฝึกอาชีพ ณ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพพระประแดง กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย โดยทำการวิจัยภาคสนามจากประชากร 2 กลุ่ม คือ คนพิการผู้รับการฝึกอาชีพทุกคนในศูนย์ และครูฝึกอาชีพ ผลการศึกษาที่ได้คือ คนพิการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกวิชาชีพและบริการของศูนย์ฯ ที่ควรปรับปรุงคือ ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่ทราบกันแพร่หลายเกี่ยวกับบริการฝึกอาชีพสำหรับคนพิการ ควรปรับปรุงเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ในการเรียน การสอนให้ดีขึ้นทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ คนพิการส่วนมากต้องการกลับบ้าน เพื่อไปประกอบอาชีพของตนเอง และต้องการเงินเพื่อไปลงทุนในการประกอบอาชีพ ต้องการให้จัดหางานให้ทำที่ใดก็ได้ ต้องการคำแนะนำในการเตรียมตัวสำหรับอนาคตและอื่นๆ ข้อมูลด้านครูฝึกอาชีพ ครูฝึกอาชีพส่วนใหญ่มีความพอใจในอัตราเงินเดือน ที่ทางราชการกำหนดให้ มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่พอใจเพราะไม่มีค่าวิชาให้ นอกจากนั้นแล้วครูฝึกสอนวิชาชีพประมาณครึ่งหนึ่งให้เหตุผลว่า การที่มาทำงานด้านนี้เพราะอยู่ใกล้บ้าน แต่ยังมีหนึ่งในสามคิดว่าจะย้ายงานถ้ามีโอกาส และครูฝึกอาชีพให้ความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในมาตรการต่างๆ ในการฝึกอาชีพคนพิการดังนี้

1) เกี่ยวกับวิชาชีพที่ฝึก ระยะเวลาในการฝึก อุปกรณ์ในการฝึก จำนวนคนพิการที่เข้ารับการฝึก สถานที่ฝึก และกฎข้อบังคับ ส่วนใหญ่พบว่าไม่เหมาะสม

2) ครูฝึกอาชีพประมาณสองในสามแสดงความคิดเห็นว่าผู้เข้ารับการฝึกสนใจในวิชาที่สอนพอสมควร

3) การพัฒนาคนพิการเมื่อได้รับการฝึกอาชีพแล้ว ครูฝึกส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าพัฒนาได้ปานกลาง ผู้ที่พัฒนามากมีน้อยมาก

Copyright by Mahidol University

4) การฝึกอาชีพของศูนย์ฯ ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในท้องถิ่นที่ผู้รับการฝึกมีภูมิลำเนาอยู่ แต่ครูฝึกคิดว่า คนพิการจะสามารถนำวิชาชีพไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้บ้าง

5) ครูฝึกสองในสามเห็นว่า การปรับสภาพคนพิการเพื่อรับการฝึกอาชีพดีแล้ว แต่การทดสอบความสามารถของคนพิการก่อนการฝึกวิชาชีพยังไม่เพียงพอ

6) ควรปรับปรุงในด้านสาเหตุของความล้มเหลวในการฝึกอาชีพของคนพิการ

นอกจากผลการศึกษาข้างต้นแล้ว ครูฝึกยังมีข้อเสนอแนะ ได้แก่

1) ควรตั้งกรรมการฝ่ายวิชาการ และควรปรับปรุงหลักสูตรให้เข้ากับเหตุการณ์ ระยะเวลาในการฝึกควรใช้เวลานานกว่าปัจจุบัน (หลักสูตร 1 ปี)

2) ครูฝึกสอนมีความสามารถในการสอน ควรหาทางจูงใจให้ผู้รับการฝึกสนใจในวิชาที่เรียนมากกว่าเดิม

3) ควรปรับปรุงการทดสอบคนพิการก่อนเข้ารับการฝึกอาชีพ

4) ควรให้คนพิการได้ฝึกอาชีพที่ไม่ขัดกับสภาพความพิการของร่างกาย

5) ควรให้โอกาสผู้พิการผู้รับการฝึกให้ได้ฝึกต่อไปอีกระยะหนึ่งหากยังไม่ชำนาญพอ

6) ควรฝึกอบรมวิชาชีพให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในท้องถิ่น ที่ผู้รับการฝึกมีภูมิลำเนาอยู่

ศันสนะ อัศวช่วง (2548) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของคนพิการที่เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การวิเคราะห์ความพึงพอใจของคนพิการที่เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ ณ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดงพบว่า คนพิการมีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุดคือด้าน ครูผู้สอน รองลงมาเป็นด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านบริการ รองลงมาเป็นด้านการฝึกหลักสูตรอาชีพที่อบรม และด้านสังคมสงเคราะห์มีการเฉลี่ยความพึงพอใจต่ำที่สุด ปัจจัยในด้านเพศ และสาขาวิชาชีพที่ฝึกอบรมมีผลความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ปัจจัยด้านอายุ ประเภทความพิการ สาเหตุจูงใจในการเข้ารับฝึกอบรมระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส และรายได้ของครอบครัวต่อเดือนมีผลต่อความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุภรธรรณ มงคลสวัสดิ์ (2544) ศึกษาเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมอาชีพคนพิการ” พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพของคนพิการคือ เจตคติของครอบครัว ชุมชน และสังคม ส่วนมากเป็นไปในทางที่ไม่ถูกต้องทำให้คนพิการขาดโอกาสทางการศึกษา ไม่ได้รับการพัฒนาและขาดโอกาสออกสู่สังคม ถึงแม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 กฎกระทรวง มติคณะรัฐมนตรี รวมทั้งแนวทางและแผนต่างๆที่เป็นกลไกหลักในการส่งเสริมและพัฒนาคนพิการ แต่ในทางปฏิบัติขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจังและต่อเนื่องจากรัฐบาลและหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ทำให้บริการด้านการส่งเสริมอาชีพคนพิการขาดทั้งคุณภาพและปริมาณ

Copyright by Mahidol University

ในขณะที่ทัศนคติของสถานประกอบการส่วนใหญ่เปิดรับคนพิการที่มีความรู้ความสามารถยิ่งขึ้น แต่ทั้งคนพิการและสถานประกอบการยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละฝ่ายได้ เนื่องจากขาดข้อมูลข่าวสารและขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจ้างงานคนพิการ ผลการศึกษาพบว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทย จะต้องเร่งมาตรการในการส่งเสริมอาชีพคนพิการ เนื่องจากปัญหานี้เป็นวิกฤตเงียบที่ทำให้สูญเสียทางเศรษฐกิจและมีผลต่อความมั่นคงของประเทศจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีกลไกบริหารจัดการที่สามารถเชื่อมโยงและตอบสนองต่อความต้องการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพแก่คนพิการ

อรพินทร์ พิทักษ์มหาเกตุ (2537 : 89) ศึกษาเรื่อง “ปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ” โดยศึกษาแบบสัมภาษณ์เจาะลึกคนพิการ 100 คน ที่เคยผ่านการฟื้นฟูอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งหนึ่ง โดยพบว่าภายหลังการฟื้นฟูอาชีพทำให้คนพิการมีงานทำมากยิ่งขึ้นแต่อาชีพที่ทำเกินกว่าครึ่งไม่ตรงกับสาขาวิชาชีพที่เรียนมา สภาพการทำงานยังไม่มีคุณภาพเพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมและงานที่หนักเกินไปไม่เหมาะกับสภาพความพิการ ส่วนใหญ่ได้ค่าจ้างต่ำกว่าค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ ขาดสวัสดิการ ถูกเอารัดเอาเปรียบ ในการแก้ไขปัญหานี้ภาครัฐจะต้องให้โอกาสแก่คนพิการมากยิ่งขึ้นทั้งด้านการศึกษาและโอกาสในการทำงาน ควรจัดให้มีการฝึกวิชาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและมีความมั่นคง รวมทั้งการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระตามที่คนพิการต้องการ

ชลลดา ชนะศรีรัตนกุล (2548) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การเตรียมความพร้อมผู้พิการก่อนประกอบอาชีพ พบว่าเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฟื้นฟูคนพิการปฏิบัติงานเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับผู้พิการก่อนประกอบอาชีพ ทั้งด้านการแพทย์ การศึกษา สังคม และอาชีพอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการแพทย์ และมีการปฏิบัติงานลักษณะเป็นทีมสหวิชาชีพในระดับมากด้วยเช่นกัน การเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ด้านอาชีพและสังคมมีความแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นายจ้างมีความพึงพอใจในการให้ความร่วมมือของผู้พิการในการทำกิจกรรม ความกล้าในการแสดงออก และความสุขุมรอบคอบอยู่ในระดับน้อย

สุดา นุ่มพุ่ม (2549)ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “ความมั่นคงในอาชีพและรายได้ของคนพิการที่ผ่านการอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์ของมูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการ” พบว่า คนพิการมีงานทำที่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์ รายได้มีอัตราแตกต่างกันตามลักษณะงานที่รับผิดชอบ ซึ่งโดยมากทำงานด้านธุรการ การบันทึกข้อมูล และงานด้านกราฟฟิกดีไซน์ เกือบทุกคนมีอาชีพรับจ้าง (ลูกจ้างประจำในภาคธุรกิจเอกชนมากกว่าภาครัฐบาล คนพิการที่มาจากครอบครัวที่รักใคร่ปรองดองจะสามารถปรับตัวและใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขมากกว่าคนพิการที่ขาดปัจจัยสนับสนุนจากครอบครัว ความเป็นธรรมกับรายได้เปรียบเทียบกับลักษณะงานที่

Copyright by Mahidol University

รับผิดชอบ คนพิการส่วนใหญ่เห็นว่ารายได้ที่รับนั้นยังไม่เป็นธรรม แต่นายจ้างให้เหตุผลว่าได้กำหนดค่าจ้างโดยพิจารณาจากคุณวุฒิทางการศึกษามากกว่าความรู้ความสามารถของคนพิการ ผลการศึกษาพบว่าคนพิการยังไม่มีความมั่นคงในอาชีพและรายได้เนื่องจากสถานภาพการทำงานไม่มั่นคง รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ไม่มีทรัพย์สิน ไม่มีเงินออม มีหนี้สินมาก ไม่มีความพึงพอใจในการทำงาน

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ หรือการฝึกอาชีพนั้น มีประโยชน์ในแง่การช่วยให้คนพิการได้รับการจ้างงานในระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการก็ยังมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานและควรจะต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนาอยู่อีกหลายประเด็นด้วยกัน ซึ่งปัญหาที่พบในการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพหรือการฝึกอาชีพนั้นได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรในการฟื้นฟูหรือฝึกอาชีพ ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ ปัญหาในการเข้าถึงการบริการฟื้นฟูหรือการฝึกอาชีพของคนพิการ และปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรที่ใช้ในการฟื้นฟูหรือฝึกอาชีพ ซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพในการให้บริการแก่คนพิการไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร

นอกจากนี้ในงานวิจัยบางงานวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า แม้ว่าคนพิการที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพหรือได้รับการฝึกอาชีพแล้วและมีความพร้อมในการออกไปทำงาน มีความสามารถในการประกอบอาชีพ เช่น มีความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์ ระบบสารสนเทศ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม เป็นต้น ก็ไม่ได้เป็นเครื่องยืนยันว่าคนพิการเหล่านั้นจะได้มีงานทำหรือได้ประกอบอาชีพที่ตรงตามความรู้ความสามารถที่ได้รับการฝึกอาชีพมา หรืออาจกล่าวในอีกนัยหนึ่งได้ว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพหรือการฝึกอาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้นมีหลักสูตรที่ไม่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และไม่มีระบบสนับสนุนที่จะช่วยให้คนพิการที่จบจากการฝึกอาชีพแล้วจะได้มีงานทำหรือได้ประกอบอาชีพตามที่ตนเองต้องการอย่างแน่นอน เช่น ระบบการจัดหางานให้คนพิการ ระบบการเตรียมความพร้อมคนพิการก่อนออกไปประกอบอาชีพ ระบบบริการทางสังคม ระบบขนส่งสาธารณะ เป็นต้น

นอกจากนั้นคนพิการทั้งที่กำลังฝึกอาชีพหรือได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงานและเป็นลูกจ้างหรือมีงานทำแล้ว ส่วนใหญ่ประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน คือ ปัญหาเศรษฐกิจ ได้แก่ ปัญหารายได้ไม่พอใช้จ่าย ไม่มีเงินทุนประกอบอาชีพ วงเงินที่ให้กู้ต่ำไม่เพียงพอทำให้ไม่สามารถนำไปลงทุนได้ รองลงมาคือ ปัญหาสังคมได้แก่ การไม่ยอมรับความสามารถของคนพิการในสังคม เจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านคนพิการ นายจ้างที่จ้างคนพิการเข้าทำงาน รวมถึงระบบสาธารณูปโภค ระบบการขนส่งที่ไม่เอื้อให้คนพิการได้ใช้ประโยชน์เท่าใดนัก สุดท้ายคือ ปัญหาทางด้านจิตใจ ได้แก่ ปัญหาในการปรับตัว ตั้งแต่การดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อนและระบบการทำงาน ปัญหาการขาด

Copyright by Mahidol University

ประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นหน้าที่ของทั้งภาครัฐและเอกชนที่ต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา กล่าวคือ ภาครัฐต้องเข้ามาควบคุมดูแลในการกำหนดนโยบายและบริหารจัดการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้จัดสวัสดิการเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพหรือการฝึกอาชีพที่เหมาะสมตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อช่วยให้คนพิการได้มีงานทำมากขึ้น ส่วนภาคเอกชนก็จะต้องเปิดโอกาสในการรับคนพิการเข้าไปทำงานมากขึ้น ไม่กีดกันหรือเลือกปฏิบัติในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานและมีการประสานงานกับภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจากงานวิจัยต่างๆที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้ศึกษาเกิดความสนใจว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพหรือการฝึกอาชีพนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาศักยภาพคนพิการ ซึ่งมีปัจจัยที่ต่างๆเข้าเกี่ยวข้องมากมายที่จะส่งผลให้การฟื้นฟูหรือการฝึกอาชีพนั้นประสบความสำเร็จ หรือมีประสิทธิภาพตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้คือการส่งเสริมให้คนพิการได้มีอาชีพ มีงานทำที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตนเอง

- งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจ้างงานคนพิการ

อรวรรณ สิริวัฒน์ธนกุล (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเข้าถึงโอกาสการทำงานในตลาดแรงงานของคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเสนอผลการศึกษาไว้ดังนี้ ประเด็นแรก คือลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะด้านอาชีพ พบว่า คนพิการส่วนใหญ่ทำงานเป็นลูกจ้างเอกชนและไม่เคยเข้ารับการฝึกอาชีพก่อนเข้าทำงานเลย โดยภาพรวมด้านการเลือกอาชีพ ส่วนใหญ่คนพิการมีวิธีการวิเคราะห์ด้านอาชีพในระดับสูงและวิเคราะห์ตนเองในระดับต่ำ ซึ่งการวิเคราะห์อาชีพส่วนใหญ่พิจารณาจากอาชีพที่มีรายได้สามารถเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวได้ อาชีพที่ให้ความมั่นคง และนายจ้างให้สวัสดิการดี ส่วนการวิเคราะห์ตนเองนั้นคนพิการวิเคราะห์จากการมีทักษะในงานที่ตนเองทำเป็นอย่างดี มีความรู้ในตำแหน่งงานที่ได้รับมอบหมาย และมีความชอบในสาขาวิชาชีพ ประเด็นที่สอง คือ การเข้าถึงโอกาสในการทำงานของคนพิการ พบว่า โดยภาพรวมคนพิการที่ทำงานกับสถานประกอบการในจังหวัดสมุทรปราการส่วนใหญ่มีระดับการรู้ถึงวิถีทางในการสมัครงานในระดับต่ำ โดยคนพิการส่วนใหญ่รู้ว่าตนสามารถสมัครงานกับสถานประกอบการของเอกชนที่มีลูกจ้าง 200 คนขึ้นไป แต่ก็มีคนพิการถึงร้อยละ 49.0 ที่ไม่รู้ว่าตนสามารถสมัครงานกับภาครัฐได้เช่นกัน ส่วนทางด้านการเข้าไปใช้สิทธิในการสมัครงาน เช่น การขอรับคำปรึกษาและการไปสมัครงาน พบในระดับปานกลาง แต่ในด้านการได้รับการตอบรับให้เข้าทำงานพบในระดับต่ำ จึงสรุปได้ว่าการได้เข้าไปทำงานของคนพิการที่ผ่านมายังมีโอกาสน้อยมาก ส่วนการเข้าถึงโอกาสการทำงานของคนพิการที่ทำงานกับสถานประกอบการในจังหวัดสมุทรปราการด้านการได้รับสิทธิให้เข้าไปทำงานนั้น ส่วนใหญ่คนพิการให้เหตุผลในการได้งานทำว่า เป็นเพราะการมีทักษะฝีมือตรงกับความต้องการของนายจ้างมากที่สุด และด้วยเหตุผลน้อยที่สุดคือ มาสมัครบ่อยๆ ทำให้นายจ้างเห็นใจ และมีตำแหน่งว่างพอดี ประเด็นที่สามคือ ความคิดเห็นต่อ

Copyright by Mahidol University

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงโอกาสในการทำงานของคนพิการ พบว่า ในภาพรวมคนพิการที่ทำงานในสมุทรปราการมีความคิดเห็นว่าการได้รับการยอมรับและการสนับสนุนจากครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ดังนั้น การที่คนพิการได้รับการยอมรับนี้จะเป็นทั้งการส่งเสริมและเป็นกำลังใจที่ยิ่งใหญ่ และเป็นโอกาสก้าวแรกที่สำคัญของคนพิการที่ได้ออกมาดำเนินชีวิตร่วมกับสังคมภายนอก กับการสนับสนุนที่ดีของครอบครัวจึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่มีอิทธิพลต่อคนพิการในการเลือกอาชีพและการเข้าถึงโอกาสการทำงาน ส่วนความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านสภาวะแวดล้อมเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านทางลาดนั้นอยู่ในระดับต่ำ และประเด็นสุดท้าย คือ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าถึงโอกาสการทำงานของคนพิการพบว่า คนพิการที่เคยเข้ารับการฝึกอาชีพและไม่เคยเข้ารับการฝึกอาชีพ คนพิการที่มีการเลือกอาชีพโดยวิธีการวิเคราะห์อาชีพที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการขอรับคำปรึกษา และยังพบอีกว่า คนพิการที่มีสาเหตุของความพิการมาแต่กำเนิดและมีความพิการภายหลัง คนพิการที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านสถาบันสังคมที่แตกต่างกัน คนพิการที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างกัน คนพิการที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยรวมที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับการสมัครงานด้วย มี

จักรินทร์ กริยานนท์ (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “โอกาสการมีงานทำของผู้พิการทางการมองเห็น” โดยทำการศึกษากับผู้พิการทางการมองเห็นซึ่งทำงานแล้วจำนวน 60 คน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าผู้พิการทางการมองเห็นมีการประกอบอาชีพที่สามารถแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ การประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งเป็นอาชีพที่ผู้พิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่เลือกทำเนื่องจากเป็นงานที่ไม่ยุ่งยากมากนัก การเป็นลูกจ้างเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจเพราะได้รับค่าจ้างและสวัสดิการที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานนั้นๆ และการมีอาชีพเป็นนายจ้างซึ่งถือเป็นอาชีพที่มีความเหมาะสมสำหรับผู้มีประสบการณ์ในการทำงานมาพอสมควร นอกจากนี้ส่วนใหญ่เลือกประกอบอาชีพตามความสามารถและความถนัดของตนเองเพราะต้องการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ มีรายได้จากการทำงานเพื่อการดำรงชีวิต ไม่เป็นภาระต่อสังคมและมีความคาดหวังเพื่อสร้างฐานะของครอบครัว ผู้พิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่เคยผ่านการฝึกอาชีพทั้งจากหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนโดยมีเหตุผลเพื่อต้องการมีอาชีพเลี้ยงตนเอง ทางด้านปัญหาและอุปสรรคของการประกอบอาชีพที่สำคัญ คือ การสมัครงาน ร้อยละ 51 ปัญหาขาดเงินทุนกรณีที่ต้องการประกอบอาชีพส่วนตัว และปัญหาสภาพการทำงาน ได้แก่ ความไม่คล่องตัวในระบบงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การบริการลูกค้า และสภาพแวดล้อมต่างๆ และจากการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกอาชีพกับ รายได้ และการมีงานทำตามความสามารถ พบว่า ผู้พิการทางการมองเห็นที่จบการฝึกอาชีพจากหน่วยงานของเอกชนสามารถหางานทำได้ตรงกับความสามารถของตนเองมากกว่าผู้ที่จบการฝึกอาชีพจากหน่วยงานของรัฐ ส่วนความสัมพันธ์

Copyright by Mahidol University

ระหว่างการฝึกอาชีพกับ รายได้ ความพึงพอใจในงาน และความคาดหวังในการประกอบอาชีพ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างผู้พิการทางการมองเห็นที่ผ่านการฝึกอาชีพจากหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน

เขมิกา พันธุ์วิไล (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “แนวโน้มการรับคนพิการเข้าทำงานในสถานประกอบการ จังหวัดเชียงใหม่” โดยการศึกษานี้ทำการศึกษาแบ่งเป็น 3 ประเด็น คือ ความต้องการในการรับคนพิการเข้าทำงานในสถานประกอบการ คุณลักษณะแรงงานคนพิการที่พึงประสงค์สำหรับสถานประกอบการและแนวโน้มการรับคนพิการเข้าทำงานในสถานประกอบการ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า 1.สถานประกอบการต้องการรับคนพิการที่มีอายุตั้งแต่ 20-40 ปี จะเป็นเพศใดก็ขึ้นอยู่กับลักษณะงานของสถานประกอบการ ควรเป็นผู้มีพื้นฐานทางการศึกษา ผ่านการฝึกอาชีพตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบ โดยไม่จำเป็นต้องมีประสบการณ์การทำงาน คนพิการทางกายหรือทางการเคลื่อนไหว มีโอกาสที่จะรับเข้าทำงานมากที่สุด รองลงมาคือ คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย และ ความพิการทางการมองเห็นตามลำดับ งานประเภทปฏิบัติการที่ใช้ฝีมือและงานประเภทธุรการ ทั้งงานนักวิชาการและงานเสมียน เป็นงานที่เหมาะสมและเป็นที่ต้องการของสถานประกอบการ ส่วนงานอุตสาหกรรมการผลิตและงานบริการ ไม่เหมาะสมกับคนพิการ สถานประกอบการบางแห่งให้ความเป็นธรรมแก่คนพิการทั้งรายได้ สวัสดิการการทำงาน และการทำงานล่วงเวลา แต่บางแห่งก็ไม่ได้ให้ความเป็นธรรม แต่รับคนพิการเพราะค่าจ้างถูกและต้องการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคม 2.คุณลักษณะของแรงงานคนพิการที่พึงประสงค์สำหรับสถานประกอบการ ในงานประเภทปฏิบัติการนั้น ควรมีการศึกษาอย่างน้อยในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนในงานประเภทธุรการนั้นควรมีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นอย่างน้อยในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ และมีความสามารถทางด้านภาษา และคอมพิวเตอร์ สำหรับกระบวนการฝึกอาชีพของคนพิการนั้นยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพราะยังไม่มีสถาบันที่ทำการฝึกอาชีพให้แก่คนพิการตามความต้องการของตลาดแรงงาน 3. แนวโน้มการรับคนพิการเข้าทำงานในสถานประกอบการ พบว่า ในอนาคตนายจ้างจะมีเจตคติที่ดีต่อการจ้างงานคนพิการเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อาจเนื่องจากความสามารถในการทำงานของคนพิการหรือความสงสารและเห็นใจ ด้านปัญหาและอุปสรรคในการรับคนพิการเข้าทำงานในสถานประกอบการในอนาคตนั้นมีปัญหาในเรื่องของความคล่องตัว และปัญหาทางด้านอารมณ์และจิตใจของคนพิการ สถานประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าคนพิการสามารถที่จะทำงานได้ทุกอย่างเช่นเดียวกับคนปกติแต่สถานประกอบการบางแห่งอาจให้ค่าจ้างแก่คนพิการน้อยกว่าคนปกติ การให้คนพิการบางคนเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น และยังคงเห็นว่าอาชีพการขายสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับคนพิการ งานประเภทปฏิบัติการที่ต้องใช้ฝีมือจะทำให้สถานประกอบการเกิดการยอมรับคนพิการเข้า

Copyright by Mahidol University

ทำงานมากที่สุด ส่วนงานประเภทธุรการนั้น พบว่าในอนาคตคนพิการจะสามารถทำได้มากขึ้น จะมีการส่งเสริมการฝึกอาชีพให้เหมาะสมกับความบกพร่องทางร่างกายและมีหลายสาขาวิชาให้เลือกทำการฝึกอาชีพด้วย ทำให้คนพิการมีศักยภาพเพียงพอที่จะสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้จริง

กัลปังหา เฟอร์เรีย (2540 : 34-36) ได้วิจัยเรื่องทัศนคติของผู้บริหารต่อการรับคนพิการเข้าทำงาน ศึกษาเฉพาะกรณีธุรกิจประกันชีวิต พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าคนพิการสามารถช่วยเหลือตนเองได้และไม่เป็นการเพิ่มภาระให้กับบริษัท ส่วนในการคัดเลือกคนพิการเข้าทำงาน ผู้บริหารทั้งหมดจะคำนึงถึงความสามารถในการทำงานของคนพิการเป็นสำคัญ และผู้บริหารส่วนมากเห็นด้วยว่าคนพิการสามารถทำงานได้เท่าเทียมกับคนปกติเพราะก่อนเข้าทำงานกับบริษัทจะต้องผ่านกระบวนการคัดเลือกที่ได้กำหนดกฎเกณฑ์ไว้สำหรับคนปกติทั่วไป จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับความตระหนักถึงความสามารถของคนพิการที่จะรับเข้าทำงาน ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นการเปิดโอกาสให้คนพิการเข้าสู่กระบวนการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานของบริษัท ซึ่งแต่ละบริษัทจะมีหลักเกณฑ์ที่ใช้เป็นองค์ประกอบในการเลือกสรรบุคคลเข้าทำงานไม่แตกต่างกัน โดยหากนำจำนวนผู้บริหารที่รับคนพิการเข้าทำงานและประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานแต่กรมประชาสงเคราะห์ไม่สามารถจัดหาให้ได้มารวมกันเป็นจำนวนครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50) จะพบว่าผู้บริหารแต่ละท่านให้ความสำคัญแก่ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ มีสติปัญญา ความเฉลียวฉลาด ปฏิภาณไหวพริบ สามารถนำมา ประยุกต์ใช้กับงานที่ปฏิบัติได้ ซึ่งส่วนใหญ่ที่รับคนพิการเข้าทำงานจะเป็นงานด้านรับโทรศัพท์ จะรับผู้ที่พิการทางการมองเห็นไม่ว่าจะเป็นตาบอดข้างเดียวหรือสองข้าง งานพิมพ์ดีด งานบันทึกข้อมูล งานจัดเอกสาร จะรับคนพิการทางกายคือ แขน ขา ลำตัว เข้าทำงานเป็นพนักงานของบริษัทซึ่งบุคคลเหล่านี้ได้ผ่านกระบวนการคัดเลือกของบริษัท โดยที่บริษัทไม่ได้เห็นว่าเป็นคนไร้ความสามารถ หากแต่เห็นว่าเขาเหล่านั้นเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับงานนั้นจริงๆ จึงรับเข้าทำงาน อนึ่งจากการที่บริษัทส่วนใหญ่ได้รับคนพิการเข้าทำงานแล้ว ผู้บริหารก็จะนำสิ่งที่ได้รับไม่ว่าจะเป็นความประทับใจ ความคาดหวังจากความสามารถในการทำงาน การเอาใจใส่กับงาน และการพัฒนาตนเองของบุคคลพิจารณาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในที่ประชุม ทำให้ทราบถึงข้อดีและข้อเสียต่างๆ ในการรับคนพิการเข้าทำงาน ฉะนั้นการที่บริษัทรับคนพิการเข้าทำงานในด้านตำแหน่งงานหรือลักษณะงานที่คนปกติทำจะทำให้คนปกติจำเป็นต้องพัฒนาฝีมือตนเองเรื่อยๆ เพื่อมิให้ถูกเปรียบเทียบกับคนพิการในทางกลับกันคนพิการก็จะพัฒนาตนเองเพื่อให้ถูกเปรียบเทียบกับคนปกติเช่นกัน จึงทำให้บริษัทได้รับผลประโยชน์มากขึ้น เพราะบริษัทมีพนักงานที่มีความสามารถ และพร้อมที่จะพัฒนาตนเองเข้าทำงานโดยมองข้ามความพิการไป ซึ่งบริษัทจะคำนึงถึงความรู้ ความสามารถในการทำงานเป็นสำคัญ นอกจากนี้จากการศึกษายังพบอีกว่า มีผู้บริหารเห็นพ้องต้องกันว่าการพิจารณาคัดเลือกบุคคล

Copyright by Mahidol University

เข้าทำงานจะต้องคำนึงถึงความรู้ ความสามารถในการทำงานเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลปกติหรือไม่ก็ตาม แต่มีผู้บริหารบางท่าน (ร้อยละ 25) เห็นว่าคนพิการไม่สามารถทำงานได้เท่าเทียมกับคนปกติ เหตุเพราะว่าบางบริษัทจะมีการหมุนเวียนกันในการทำงานซึ่งบางตำแหน่งคนพิการไม่สามารถทำงานได้ และในประเด็นนี้ที่ประชุมพิจารณาเห็นว่าน่าจะเป็นข้อคิดเชิงรุกสำหรับฝ่ายบุคคล ในการแก้ไขปัญหาว่าจะจัดสรรงานอย่างไร เพื่อให้คนพิการสามารถทำงานในตำแหน่งงานที่คนปกติสามารถทำงานด้วยและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพในการทำงานให้กับคนพิการ นับว่าเป็นแนวทางในการพัฒนาการทำงานของฝ่ายบุคคลไปในตัวเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการบริหารงานบุคคลที่มีหลากหลายรูปแบบมากยิ่งขึ้น

จากประเด็นต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าผลจากการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในการรับคนพิการเข้าทำงานมีแนวโน้มในเชิงบวกเพราะว่าผู้บริหารแต่ละท่านได้ตระหนักถึงความสำคัญ รวมถึงประโยชน์ของการรับคนพิการเข้าทำงาน เพื่อให้คนพิการรู้สึกว่ามีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวม ตลอดจนคิดจะปรับเปลี่ยนระบบการโยกย้ายสับเปลี่ยนตำแหน่งงานให้สายงานปฏิบัติงานได้เหมือนกับคนปกติอีกด้วย

พิมพา ขจรธรรม (2547, อ้างถึงในดลพร เผือกคง, 2554) ทำการสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการประกอบอาชีพของคนพิการ ซึ่งเป็นการรวบรวมองค์ความรู้และสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของคนพิการในประเทศไทย ในระหว่างปี พ.ศ.2534-2545 มีทั้งหมดจำนวน 90 เรื่อง พบว่า นโยบาย มาตรการและกลไกของภาครัฐซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการส่งเสริมการประกอบอาชีพของคนพิการ พบว่า การใช้มาตรการต่างๆ ทั้งด้านกฎหมายและทางสังคมยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากมาตรการเหล่านี้ไม่มีบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม รวมทั้งไม่ได้ใช้กับหน่วยงานของภาครัฐ การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพแก่คนพิการของภาครัฐ ยังเน้นให้ความสำคัญกับการฝึกอาชีพในสถานฝึกอาชีพมากกว่าบริการด้านอาชีพอื่นๆ และยังมีข้อจำกัดทั้งในด้านปริมาณและด้านคุณภาพ เช่น ด้านมาตรฐานของหลักสูตร และอุปกรณ์ที่ใช้ฝึกอาชีพ คนพิการส่วนใหญ่ต้องการทำงานเพื่อให้สังคมตระหนัก รับรู้และยอมรับในตัวคนพิการ และเห็นว่ามีศักยภาพเท่าเทียมกับคนทั่วไป ในขณะที่คนพิการบางส่วนยังขาดความพร้อมและทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการทำงานในตลาดแรงงานเปิด และอุปสรรคที่เด่นชัดที่สุดในการประกอบอาชีพของคนพิการ คือ ความยากลำบากในการเดินทางไปทำงาน เนื่องจากสิ่งกีดขวางด้านกายภาพและสถาปัตยกรรมในสถานที่สาธารณะต่างๆ รวมทั้งระบบการขนส่งมวลชน ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและต้องแก้ไขด้วยมาตรการด้านนโยบายที่ชัดเจนและจริงจัง ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีเจตคติเชิงบวกต่อคนพิการ แต่ยังขาดความรู้และความเข้าใจเรื่องคนพิการ รวมทั้งความพร้อมในการจัดเครื่องอุปกรณ์ สภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน และเห็นว่าคนพิการสามารถปรับตัวให้เข้า

Copyright by Mahidol University

กับสภาพการทำงานและที่ทำงานได้ ซึ่งคิดว่าเป็นหน้าที่ของคนพิการที่จะต้องปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมมากกว่าที่จะปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อคนพิการ การดำเนินงานของกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ซึ่งมีจำนวนคนพิการที่ขอกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพอิสระเพิ่มขึ้นทุกปี ส่วนใหญ่เป็นคนพิการทางการเคลื่อนไหว ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและเลี้ยงสัตว์ ปัญหาอุปสรรคที่ควรต้องปรับปรุงคือ กฎระเบียบ ขั้นตอน และหลักเกณฑ์ในการกู้ยืมเงินให้สอดคล้องกับลักษณะอาชีพอิสระของคนพิการ มีการติดตามประเมินผลและให้บริการเสริมเกี่ยวกับความรู้ด้านการตลาด เทคนิคการบริหารจัดการปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน พบว่า คนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพมีความพึงพอใจไม่มากนัก เนื่องจากขาดวัสดุอุปกรณ์ ขาดผู้ให้คำแนะนำด้านอาชีพ ขาดข้อมูลข่าวสาร สถานประกอบการให้คนพิการทำงานที่ไม่ได้ใช้ความสามารถ โอกาสก้าวหน้าในการทำงานมีน้อย ขาดแรงจูงใจ

จากงานวิจัยเกี่ยวกับการจ้างงานคนพิการข้างต้น สรุปได้ว่า ในปัจจุบันคนพิการในประเทศไทยมีโอกาสในการเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น อันเป็นผลเนื่องมากจากการออกกฎหมายเกี่ยวกับการจ้างงานคนพิการเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตามคนพิการในปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้นและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นอีกในอนาคต ซึ่งจะส่งผลให้คนพิการในวัยทำงานมีมากขึ้น และต้องการมีงานทำเพื่อหาเลี้ยงตนเองมากขึ้น นอกจากนั้นแม้ว่าจะมีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการจ้างงานคนพิการ แต่การบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพมากพอ ทำให้ปัญหาเกี่ยวกับการกีดกันหรือเลือกปฏิบัติกับคนพิการก็ยังคงมีอยู่ กล่าวคือ คนพิการที่ได้รับการจ้างงานจากสถานประกอบการนั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของคนพิการในวัยทำงานเท่านั้น แต่ยังมีคนพิการที่ไม่ได้รับการจ้างงานจากสถานประกอบการอีกเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยหลายด้านด้วยกัน ปัจจัยแรกคือ ทัศนคติของทั้งเจ้าของสถานประกอบการ บุคลากรในสถานประกอบการและตัวคนพิการเองที่มักมีทัศนคติทางลบต่อความพิการ จึงเป็นอุปสรรคสำคัญในการรับคนพิการเข้าทำงานและการที่คนพิการจะพัฒนาศักยภาพตนเองให้สามารถเข้าทำงานในสถานประกอบการได้ ปัจจัยที่สองคือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม คือสภาพแวดล้อมในสถานประกอบการ สภาพแวดล้อมในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการเดินทางไปทำงานของสถานประกอบการ สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคในการเข้าทำงานในสถานประกอบการของคนพิการทุกประเภท จึงทำให้คนพิการส่วนใหญ่เลือกที่จะประกอบอาชีพอิสระมากกว่าเข้าทำงานในสถานประกอบการ ด้วยเหตุผลเรื่องความสะดวก ความอิสระในการทำงาน และปัจจัยสุดท้ายคือ ปัจจัยภายในของตัวคนพิการ คือ คนพิการส่วนใหญ่มักมีทัศนคติต่อตนเอง และการวิเคราะห์ความสามารถของตนเองในด้านลบ ทำให้ไม่มีแรงจูงใจในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง รวมทั้งทำให้มีบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้มีคุณลักษณะที่ไม่ดีพอที่สถานประกอบการหรือหน่วยงานใดจะรับเข้าทำงาน ดังนั้นจากงานวิจัยที่ได้กล่าวไปข้างต้น

Copyright by Mahidol University

ทำให้เห็นได้ว่าหากคนพิการได้รับการพัฒนาศักยภาพ ทั้งการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการแพทย์ การศึกษา สังคมและอาชีพ และการฝึกอาชีพ ในสถานบันฝึกอาชีพที่มีหลักสูตรตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานจะช่วยให้คนพิการมีโอกาสในการเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้จะต้องอาศัยความร่วมกันประสานงานกันระหว่างภาครัฐและเอกชน และต้องมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จึงจะทำให้คนพิการได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเอง ลดการเป็นภาระต่อครอบครัวและสังคมได้

2.6.2.งานวิจัยในต่างประเทศ

Mc Farlin และคณะ (1991 : 107-113) ศึกษาเรื่องการรวมคนพิการเข้าสู่แรงงาน โดยการสำรวจทัศนคติและการปฏิบัติของบริษัท Fortune500 โดยทำการสำรวจผู้บริหารงานระดับสูง 189 คน เกี่ยวกับการรับรู้ของนายจ้างต่อการปฏิบัติงานของแรงงานที่พิการและต้นทุนที่แท้จริง การจ้างงานเฉพาะ การปฏิบัติที่เหมาะสมและระดับของประโยชน์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชี้ให้เห็นว่าคนพิการทั่วไปทำได้ดีพอๆกับผู้ที่ไม่พิการในด้านของการปฏิบัติงาน อัตราการขาดงานและการลาออก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แสดงถึงความตั้งใจของบริษัทที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขสถานที่ทำงานที่จำเป็นต่อลูกจ้างที่พิการและตำแหน่งจะต้องถูกปรับปรุงให้มีการเพิ่มคุณสมบัติความพิการ กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทที่มีคนพิการต่ำกว่าระดับเฉลี่ยมีทัศนคติทางบวกในเรื่องความประทับใจครั้งแรก ระดับของประโยชน์และอัตราการขาดงานต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างจากบริษัทที่มีคนพิการสูงกว่าระดับเฉลี่ย

Levy และคณะ (1993 : 19-31) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของผู้บริหารในองค์กร Fortune 500 ที่มีต่อความสามารถในการจ้างบุคคลที่พิการมากๆ ในงานอุตสาหกรรมและงานบริการ โดยทำการศึกษาผู้บริหาร 341 คน ที่รับผิดชอบในการตัดสินใจเรื่องการจ้างงานในงานอุตสาหกรรมและบริการของ Fortune 500 โดยการส่งแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อบุคคลที่พิการมากๆ ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติมีผลต่อความสามารถในการจ้างบุคคลที่พิการมากๆ ทั้งในด้านที่เป็นประโยชน์ต่อความพิการส่วนบุคคล และด้านขาดประโยชน์ต่อสิ่งอื่นในงาน ทัศนคติมีผลอย่างมากในงานอุตสาหกรรมมากกว่าในงานบริการ กลุ่มตัวอย่างที่เคยติดต่อกับคนพิการมาก่อนมีทัศนคติที่ดี ทั้งในงานอุตสาหกรรมและงานบริการ ซึ่งมีแนวโน้มในการบริการและมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญอย่างมากในงานอุตสาหกรรม

Joel M. Levy, Dorothy Jones Jessop, Arie Rimmerman, Fred Francis and Philip H. Levy (1993) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาทัศนคติของนายจ้างชาวนิวยอร์กต่อการจ้างงานลูกจ้างที่มีความพิการรุนแรง”การศึกษานี้ได้สรุปการศึกษาเกี่ยวกับการจ้างงานที่ทำโดย YAI และ New

Copyright by Mahidol University

York State Office of Vocational and Educational Servicerces for individuals with disability (VESID) ในเรื่องของทัศนคติของนายจ้างที่ทำธุรกิจอยู่ในรัฐนิวยอร์กต่อการจ้างงานผู้ที่มีความพิการรุนแรง ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 418 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติว่าผู้ที่มีความพิการรุนแรงสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ ทำงานได้มีประสิทธิภาพ และสื่อสารกับผู้อื่นได้ ในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในอดีต ซึ่งพบว่าผู้จ้างงานมีทัศนคติที่ดีต่อลูกจ้างผู้พิการ อย่างไรก็ตามการมีทัศนคติเชิงลบก็ยังพบได้มากในผู้พิการกลุ่มที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และการศึกษาในแง่ของการจ้างงานผู้ที่มีความพิการรุนแรงนั้นได้ข้อมูลจาก ICD-Harris (1987) จากการศึกษากลุ่มประชากร จำนวน 921 บริษัท ที่มีขนาดของบริษัทแตกต่างกัน พบว่าลำดับขั้นของผู้บริหารที่สูงขึ้น มีแนวโน้มที่จะยอมรับการจ้างงานลูกจ้างที่มีความพิการได้ดีมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาก่อนหน้าที่พบว่าทัศนคติในเชิงบวกต่อการการจ้างงานลูกจ้างที่มีความพิการในองค์กรที่มีขนาดใหญ่มีมากขึ้น โดยทัศนคติในเชิงบวกนี้มีความสัมพันธ์กับขนาดขององค์กร ซึ่งในแง่ของข้อมูลเชิงประชากรทั่วไปนั้น เพศหญิงมีทัศนคติในเชิงบวกต่อการการจ้างงานลูกจ้างที่มีความพิการมากกว่าเพศชาย และผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่ามีทัศนคติในเชิงบวกต่อการการจ้างงานลูกจ้างที่มีความพิการมากกว่า ผู้จ้างงานอายุน้อยมีแนวโน้มว่าจะมีทัศนคติในเชิงบวกต่อการจ้างงานลูกจ้างที่มีความพิการได้มากกว่าผู้จ้างงานอายุมาก และรูปแบบความสัมพันธ์ที่คล้ายคลึงกันนี้มีให้เห็นได้ในการศึกษาทัศนคติต่อลูกจ้างผู้มีความพิการอื่นๆ รวมทั้งประสบการณ์การจ้างงานลูกจ้างผู้พิการมาก่อนนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการมีทัศนคติในเชิงบวกต่อการการจ้างงานลูกจ้างที่มีความพิการ โดยเฉพาะในบริษัทที่มีการจ้างลูกจ้างผู้พิการมาในช่วง สามปีนี้ นอกจากนี้การที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีบุคคลในครอบครัวที่มีความพิการก็อาจส่งผลให้มีทัศนคติในเชิงบวกต่อการการจ้างงานลูกจ้างที่มีความพิการมากขึ้น อย่างไรก็ตามเนื่องจากการศึกษานี้นั้นมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนน้อยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาต่อไปในอนาคตเพื่อที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครอบคลุมให้ได้มากที่สุด นอกจากนี้หลายการศึกษาให้ความสำคัญในการศึกษาทัศนคติที่มีต่อการจ้างแรงงานผู้พิการซึ่งเป็นที่น่าเสียใจว่าผลการศึกษาส่วนมากนั้นก็ยืนยันถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างสิทธิของผู้พิการตามกฎและนโยบายและทัศนคติและการจ้างงานที่เกิดขึ้นจริง ฉะนั้นจึงเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญที่จะทำการศึกษาซ้ำเพื่อที่จะยืนยันผลเหล่านี้ในประเทศและเมืองที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่าทัศนคติที่มีต่อการจ้างแรงงานผู้พิการของนายจ้างอาจมีความหลากหลายตามปัจจัยประชากรต่างๆ นอกจากนี้ ส่วนโปรแกรมฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้พิการยังควรทำให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในการทำให้ผู้ป่วยฟื้นตัวกลับไปทำงาน ซึ่งข้อมูลจากการทำการศึกษาพบว่าบริษัทส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามนั้นมีขนาดเล็ก กล่าวคือ มากกว่า ร้อยละ 80 ที่มีจำนวนลูกจ้างน้อยกว่า 500 คน ซึ่งอาจจะบ่งชี้ถึงความไม่ครอบคลุมของข้อมูลที่เหมาะสม

Copyright by Mahidol University

นอกจากนี้องค์กรขนาดเล็กเหล่านี้อาจจะถูกอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการจ้างลูกจ้างที่พิการในเนื้อหาที่แตกต่างกัน และองค์กรขนาดเล็กเหล่านี้อาจต้องได้รับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจ้างงานทคนพิการเพิ่มมากขึ้นและอย่างเหมาะสม การสนับสนุนให้เกิดการจ้างงานต่อผู้พิการเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วน ทั้งรัฐบาลส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หรือนายกรัฐมนตรี ซึ่งการประสานงานกันนี้จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนายจ้างต่อการจ้างงานผู้ที่มีความพิการและลดการกีดกันผู้ที่มีความพิการเหล่านี้ออกจากตลาดแรงงานได้

จากงานวิจัยต่างประเทศข้างต้น กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทัศนคติของนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการมีงานทำของคนพิการ กล่าวคือ การที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการมีทัศนคติในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อคนพิการนั้นจะส่งผลต่อการกำหนดนโยบายการบริหารงาน นโยบายเกี่ยวกับบุคลากรของสถานประกอบการ รวมทั้งการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมขององค์กรให้เหมาะสมหรือเอื้อประโยชน์ในการทำงานของคนพิการ ซึ่งงานวิจัยต่างๆ ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารหรือนายจ้างจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อคนพิการหรือไม่นั้นส่วนใหญ่เป็นผลมาจากประสบการณ์ที่มีกับคนพิการ โดยประสบการณ์ทำให้พวกเขาเห็นว่าคนพิการมีความสามารถที่จะทำงานได้ และสามารถพึ่งตนเองได้ แต่อย่างไรก็ตามคนพิการก็ยังควรจะได้รับการพัฒนาศักยภาพให้สามารถทำงานได้มีประสิทธิภาพเทียบเท่าคนปกติมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในงานทางด้านอุตสาหกรรมและงานบริการ เนื่องจากสถานประกอบการขนาดใหญ่ที่ต้องรับคนพิการเข้าทำงานตามกฎหมายนั้นมีการประกอบธุรกิจทางด้านอุตสาหกรรมและงานบริการเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้งานวิจัยต่างๆยังชี้ให้เห็นว่าการที่คนพิการจะมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงาน คือ การเป็นแรงงานหรือเป็นลูกจ้างนั้น นอกจากจะมีความสัมพันธ์กับสถานประกอบการโดยตรงแล้ว ปัจจัยแวดล้อม อันได้แก่ ครอบครัว ชุมชน สังคม และตัวคนพิการเอง ก็เป็นส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนให้คนพิการมีโอกาสหรือเข้าถึงการมีงานทำในตลาดแรงงานได้มากขึ้นด้วย ดังนั้นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้คนพิการมีการพัฒนาศักยภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ก็คือ การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ เช่น การฝึกอาชีพ การศึกษา การฝึกงาน การจัดหางาน การแนะแนวอาชีพ เป็นต้น ซึ่งการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของนักวิชาชีพหลายฝ่ายรวมทั้งตัวคนพิการ ครอบครัวและคนในสังคม เนื่องจากการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นการให้บริการโดยรวม ที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้รับบริการและผู้ให้บริการหรือผู้ให้คำปรึกษา เพื่อให้คนพิการสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม รวมทั้งปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมตามความต้องการของคนพิการและช่วยให้คนพิการประสบความสำเร็จในเรื่องส่วนตัว อาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างอิสระตามศักยภาพของบุคคลนั้น

Copyright by Mahidol University

2.7 กรอบแนวคิด

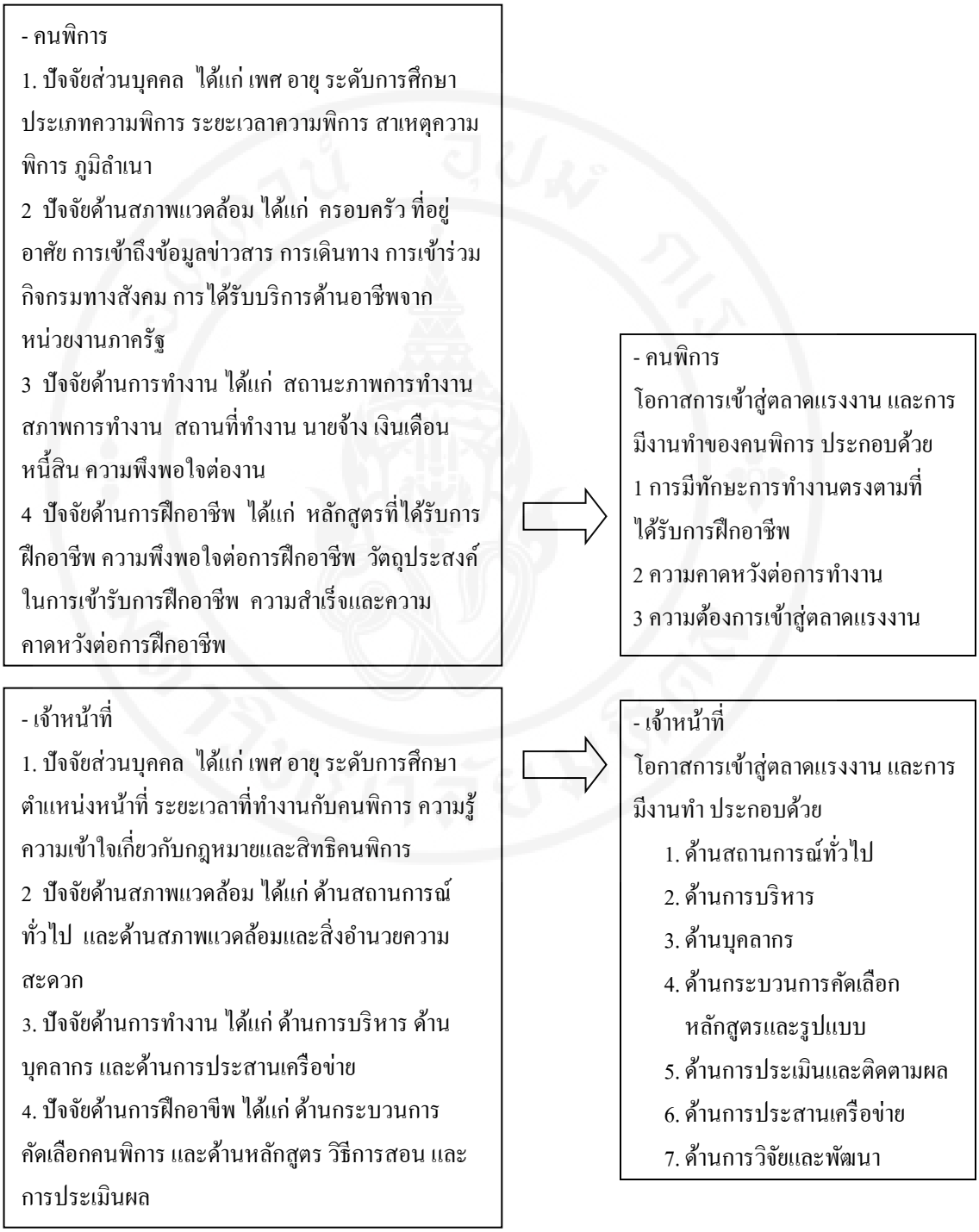

Copyright by Mahidol University

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันการฝึกอาชีพในภาครัฐ” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Method Research) ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อทราบถึงรูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพของคนพิการ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกอาชีพกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการ และปัญหาอุปสรรคของคนพิการในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งมีวิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 วิธีการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed-Method Research) ดังนี้

3.1.1 การศึกษารูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพ ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) กล่าวคือ ทำการศึกษาจากเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ ซึ่งได้จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพทั้ง 9 แห่ง โดยใช้เครื่องมือคือ แบบบันทึกเอกสาร และใช้ตัวผู้วิจัยเอง ในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งนำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปและแปลผล

3.1.2 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการและปัญหาและอุปสรรคของคนพิการในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ใช้วิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Method) และวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) กล่าวคือ การศึกษาปัจจัยจะเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ส่วนการศึกษาปัญหาและอุปสรรคจะเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งจะการทำการศึกษาภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มคือ กลุ่มคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ และกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการในปัจจุบัน โดยใช้เครื่องมือคือแบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงสถิติ

Copyright by Mahidol University

3.2 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร

3.2.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษารูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพ คือ เอกสารข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐทั้ง 9 แห่ง

3.2.1.2 ประชากรที่ใช้ในการการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการและปัญหาและอุปสรรคของคนพิการในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มประชากรในการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 คนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2551 ถึง พ.ศ.2555 มีรายละเอียดจำนวนประชากรตามตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2551 ถึง พ.ศ.2555

ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	จำนวน (คน)
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ	446
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น	346
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการบ้านทองพูนเผ่าพนัส จังหวัดอุบลราชธานี	176
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหยาดฝน จังหวัดเชียงใหม่	399
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช	249
ศูนย์บริการสวัสดิการสังคมเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบฯ จังหวัดลพบุรี	379
สถานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี	1426
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหนองคาย จังหวัดหนองคาย	380
ศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ (โรงงานในอารักษ์)	103
รวม	3,904

Copyright by Mahidol University

กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่งในปัจจุบัน มีรายละเอียดจำนวนประชากรตามตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตารางที่ 3.2 จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง

ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	จำนวน (คน)
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ	29
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น	22
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการบ้านทองพูนเผ่าพนัส จังหวัดอุบลราชธานี	15
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหยาดฝน จังหวัดเชียงใหม่	27
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช	26
ศูนย์บริการสวัสดิการสังคมเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบฯ จังหวัดลพบุรี	24
สถานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี	20
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหนองคาย จังหวัดหนองคาย	35
ศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ (โรงงานในอารักษ์)	19
รวม	217

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

3.2.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพ คือ เอกสารข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง

3.2.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการและปัญหาและอุปสรรคของคนพิการในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 คนพิการ ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรรวมก่อนด้วยการใช้ตารางของ Taro Yamane หลังจากนั้นจึงทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละศูนย์ฯโดยใช้การคำนวณเทียบสัดส่วน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% ซึ่งจะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคน

Copyright by Mahidol University

พิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง มีรายละเอียดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางที่ 3.3 ดังนี้

ตารางที่ 3.3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง

ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	จำนวน (คน)
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ	42
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น	32
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการบ้านทองพูนเผ่าพนัส จังหวัดอุบลราชธานี	16
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหยาดฝน จังหวัดเชียงใหม่	37
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช	23
ศูนย์บริการสวัสดิการสังคมเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบฯ จังหวัดลพบุรี	35
สถานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี	133
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหนองคาย จังหวัดหนองคาย	36
ศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ (โรงงานในอารักษ์)	10
รวม	364

กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่ ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในฝ่ายฝึกอาชีพจากงานที่เกี่ยวข้อง 2 งาน คือ งานฝึกอาชีพและงานการศึกษาของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง แห่งละ 2 คน รวมทั้งหมดเท่ากับ 18 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพ ผู้วิจัยได้ใช้แบบบันทึกเอกสาร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และใช้ตัวผู้วิจัยเองในการบันทึกเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการและปัญหาและอุปสรรคของคนพิการในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้น โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีที่ได้ทบทวนวรรณกรรมและพัฒนามาจากแบบสอบถามของงานวิจัยก่อนหน้า (จักรินทร์ กริยานนท์, 2545 ; นวณัฐ วงศ์เมฆ, 2552 ;

Copyright by Mahidol University

พระมหาคเชนทร์ ปานสงฆ์, 2551 และ สุรชัย กิตติโกสินท์, 2550) เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยแบบสอบถาม จะแบ่งเป็น 2ชุด สำหรับ 2กลุ่มที่มีโครงสร้างดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับคนพิการ มีโครงสร้างประกอบด้วยข้อมูล 5 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ประเภทความพิการ ระยะเวลาความพิการ สาเหตุความพิการ ภูมิลำเนาแบบสอบถามจะเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบและแบบเติมคำขยายคำตอบ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สภาพที่อยู่อาศัย ครอบครัว การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ ปัญหาในการใช้ชีวิตประจำวัน แบบสอบถามจะเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบและแบบเติมคำขยายคำตอบ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการฝึกอาชีพและการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานหรือการประกอบอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประวัติการเข้ารับการฝึกอาชีพ สาเหตุที่เข้ารับการฝึกอาชีพ และความพึงพอใจกับสิ่งที่ได้รับจากการฝึกอาชีพแบบสอบถามจะเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบและแบบเติมคำขยายคำตอบ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามใน 3 ประเด็น คือ การมีทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ ความคาดหวังต่อการทำงาน และความต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงานแบบสอบถามจะเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ ปัญหาอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน และการบริการด้านอาชีพอื่นๆของรัฐที่จะเป็นการส่งเสริมให้คนพิการมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้นแบบสอบถามในส่วนนี้จะเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด ให้ผู้ตอบเขียนบรรยาย

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการที่มีโครงสร้างประกอบด้วยข้อมูล 4 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา หน่วยงาน ตำแหน่งงาน ระยะเวลาที่ทำงานกับคนพิการ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและสิทธิคนพิการ แบบสอบถามจะเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบและแบบเติมคำขยายคำตอบ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสถาบันการการฝึกอาชีพของภาครัฐซึ่งประกอบไปด้วยข้อคำถามด้านสถานการณ์ทั่วไป ด้านการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการคัดเลือกและคนพิการ ด้านหลักสูตร วิธีการสอนและการประเมินผล ด้านสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการประสานเครือข่าย แบบสอบถามจะเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ

Copyright by Mahidol University

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ ซึ่งประกอบไปด้วยข้อคำถามด้านสถานการณ์ทั่วไป ด้านการบริหารงาน ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการคัดเลือก หลักสูตรการฝึกอาชีพ และรูปแบบการฝึกอาชีพ ด้านการประเมินและติดตามผล ด้านการประสานเครือข่าย และด้านการวิจัยและพัฒนา แบบสอบถามจะเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพคนพิการ การพัฒนาการฝึกอาชีพโดยสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ และปัญหาอุปสรรคของคนพิการในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อส่งเสริมให้คนพิการมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานและมีงานทำมากขึ้น แบบสอบถามในส่วนนี้จะเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด ให้ผู้ตอบเขียนบรรยาย

3.4 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.4.1 นำร่างแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไข ปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วมีความเข้าใจง่ายและชัดเจนตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยแปลผลเป็นค่า IOC (Index of Item Objective Congruence)

มีเกณฑ์การผ่านการทอสอบ คือ

1 = ข้อความสอดคล้องกับนิยาม

0 = ไม่แน่ใจ

-1 = ข้อความไม่สอดคล้องกับนิยาม

ผลการทดสอบที่ได้ คือ

- แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8638 และ0.9540 หมายถึง มีข้อความสอดคล้องกับนิยาม

- แบบสอบถามสำหรับคนพิการมีค่า IOC อยู่ระหว่าง .9000 ถึง .9141 หมายถึง มีข้อความสอดคล้องกับนิยาม

3.4.2 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองใช้

3.4.3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำแล้วมาดำเนินการทดลองใช้กับกลุ่มคนพิการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่อยู่ภายใต้กลุ่มประชากรเดียวกัน จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ มาทดสอบความเที่ยง (reliability) โดยใช้วิธีของ cronbach มีเกณฑ์การผ่านคือ ค่า alpha รวมมากกว่า 0.5 (ลัดดาวัลย์ และคณะ, 2555) ซึ่งผลที่ได้คือ แบบสอบถาม

Copyright by Mahidol University

สำหรับเจ้าหน้าที่มีค่า alpha เท่ากับ 0.8638 และ แบบสอบถามสำหรับคนพิการค่า alpha รวม เท่ากับ 0.9108

3.5 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพ ผู้วิจัยมีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

3.5.1.1 ผู้วิจัยทำการติดต่อกับศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการทั้ง 9 แห่ง เพื่อชี้แจงและขอความอนุเคราะห์ในการขอข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการได้มีการเปิดอบรม พร้อมทั้งส่งจดหมายที่ออกโดยวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดลไปยังศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการทั้ง 9 แห่งเพื่อเป็นหลักฐานในการขอข้อมูลอย่างเป็นทางการ

3.5.1.2 ผู้วิจัยทำการรวบรวมเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพที่ขอจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการทั้ง 9 แห่ง ในระยะเวลา 2-3 สัปดาห์ โดยศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการสามารถส่งเอกสารมาให้ได้ทางไปรษณีย์หรือผู้วิจัยไปรับด้วยตนเอง

3.5.1.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาบันทึกในแบบบันทึกเอกสารที่ได้สร้างขึ้น

3.5.2 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการและปัญหาและอุปสรรคของคนพิการในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ผู้วิจัยจะมีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

3.5.2.1 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงแล้ว โดยผู้วิจัยจะทำการติดต่อกลุ่มตัวอย่างทางโทรศัพท์ก่อนส่งแบบสอบถามเพื่ออธิบานเหตุผลและความสำคัญในการทำวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเพื่อถามความสมัครใจที่จะตอบแบบสอบถาม

3.5.2.2 จัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ซึ่งผู้วิจัยทำการดัดแปลงแบบสอบถามให้เหมาะสมกับคนพิการแต่ละประเภท เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่เป็นคนพิการนั้นมีทุกประเภทความพิการ เพื่อให้สะดวกกับคนพิการในการตอบแบบสอบถาม เช่น จัดทำแบบสอบถามเป็นอักษรเบรลล์สำหรับคนพิการทางการเห็น จัดทำแบบสอบถามประกอบภาพวิดีโอของล่ามภาษามือสำหรับคนพิการทางการได้ยิน เป็นต้น

Copyright by Mahidol University

3.5.2.3 หากคนพิการไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยจะขอให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลช่วยเหลือในการกรอกแบบสอบถามแทนโดยเป็นคำตอบจากคนพิการเอง

3.5.2.4 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ผู้วิจัยมีการขอหนังสือจากคณบดีวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล ไปถึงหน่วยงานต่างๆที่จะไปเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

3.5.2.5 ระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยให้เวลา2-3 สัปดาห์ในการตอบแบบถาม หลังจัดส่งแบบสอบถามแล้วจึงส่งคืนแบบสอบถามให้ผู้วิจัย โดยสามารถส่งคืนได้ทางไปรษณีย์ ซึ่งผู้วิจัยได้แนบซองติดแสตมป์พร้อมเขียนชื่อที่อยู่บนซองเพื่อส่งคืน หรือผู้วิจัยรับคืนด้วยตนเอง

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพ จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกเอกสาร

3.6.2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการและปัญหาและอุปสรรคของคนพิการในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน จะใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลข และนำมาวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่

1) สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ในการวิเคราะห์ตัวแปร ในกลุ่มปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านการฝึกอาชีพและการทำงาน

2) สถิติเชิงอ้างอิง คือ

2.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่มี 2 กลุ่มใช้สถิติทดสอบ t-test

2.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA : Analysis of Variance) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

Copyright by Mahidol University

2.3 การวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis)

3) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของคนพิการในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน

3.7 การแปลผล

การแปลผลแบบสอบถามส่วนที่เป็นการศึกษาความคิดเห็น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามรูปแบบของ Likert's scale มี 5 ระดับ ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การแปลผล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.00	ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.8 การนำเสนอข้อมูล

3.8.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ นำเสนอข้อมูลในรูปของตารางเป็นข้อมูลทางสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences : SPSS)

3.8.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำเสนอในรูปแบบของการพรรณนา เป็นข้อมูลของสถานการณ์ แนวคิดที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม และเป็นข้อมูลที่ได้จากการแปลผล การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ รวมทั้งเป็นการอธิบายสรุปผลการวิจัยที่ได้

3.9 ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้อยู่ระหว่าง เดือน ตุลาคม พ.ศ.2556 ถึง มีนาคม พ.ศ. 2559

Copyright by Mahidol University

บทที่ 4
ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐ” เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ทั้ง 9 แห่ง จำนวน 264 คน และ 2) เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ทั้ง 9 แห่ง จำนวน 18 คน โดยผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยเป็น 3 ส่วน ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ส่วนที่ 1 รูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพให้กับคนพิการของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ แบ่งผลการวิจัยเป็น 2 ส่วน ตามกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเก็บข้อมูล

2.1 ผลการวิจัยของกลุ่มคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

2.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

2.1.2 ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อม

2.1.3 ข้อมูลด้านการฝึกอาชีพและการทำงาน

2.1.4 ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ

2.1.5 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรและการวิเคราะห์ความแปรปรวน

2.2 ผลการวิจัยของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

Copyright by Mahidol University

2.2.1. ข้อมูลส่วนบุคคล

2.2.2. ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ

2.2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ

2.2.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรและการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของคนพิการที่ผ่านการฝึกอาชีพจากสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ

3.1 ข้อเสนอแนะของกลุ่มคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการต่อปัญหาและอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน และบริการด้านอาชีพอื่นๆ ของภาครัฐ

3.2 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการต่อปัญหาและอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน และบริการด้านอาชีพอื่นๆ ของภาครัฐ

ส่วนที่ 1 รูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพให้กับคนพิการของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ

สถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐที่ให้บริการฝึกอาชีพกับคนพิการจะอยู่ภายใต้สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีทั้งสิ้น 9 แห่ง ได้แก่ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหยาดฝน ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการบ้านทองพูนเผ่าพนัส ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการขอนแก่น ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการจังหวัดหนองคาย ศูนย์บริการสวัสดิการสังคมเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบฯ จังหวัดลพบุรี สถานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการภาคตะวันออกเฉียง เหนือ จังหวัดอุบลราชธานี และศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ(โรงงานในอารักษ์) โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานในการฝึกอาชีพให้กับคนพิการของสถาบันฝึกอาชีพทั้ง 9 แห่งจากเอกสาร และบันทึกข้อมูลในแบบบันทึกเอกสาร ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยใน 5 ประเด็น ดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอาชีพที่เปิดฝึกอาชีพ

หลักสูตรที่มีการเปิดฝึกอาชีพในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการทั้ง 9 แห่ง ได้แก่ 1.หลักสูตรตัดเย็บเสื้อผ้า เปิดฝึกอาชีพ 8 แห่ง 2.หลักสูตรช่างหัตถกรรมพื้นบ้าน (ช่างถม จักสาน) เปิดฝึกอาชีพ 2 แห่ง 3.หลักสุตรเสริมสวยและตัดผมชาย เปิดฝึกอาชีพ 7 แห่ง 4.หลักสูตรช่างซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์

Copyright by Mahidol University

เปิดฝึกอาชีพ 3 แห่ง 5.หลักสูตรช่างเย็บหนัง เปิดฝึกอาชีพ 3 แห่ง 6.หลักสูตรนวดแผนโบราณเปิดฝึกอาชีพ 3 แห่ง 7.หลักสูตรช่างซ่อมรถจักรยานยนต์และเครื่องยนต์ขนาดเล็ก เปิดฝึกอาชีพ 3 แห่ง 8.หลักสูตรคอมพิวเตอร์ เปิดฝึกอาชีพ 5 แห่ง 9.หลักสูตรช่างอิเล็กทรอนิกส์ เปิดฝึกอาชีพ 4 แห่ง 10.หลักสูตรศิลปะประดิษฐ์ เปิดฝึกอาชีพ 1 แห่ง 11.หลักสูตรช่างไฟฟ้าและเครื่องทำความเย็นเปิดฝึกอาชีพ 2 แห่ง ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงหลักสูตรที่เปิดฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ

สถาบันฝึกอาชีพ	หลักสูตรที่เปิดฝึกอาชีพ										
	1.หลักสูตรตัดเย็บเสื้อผ้า	2.หลักสูตรช่างหัตถกรรมพื้นบ้าน	3.หลักสูตรเสริมสวย	4.หลักสูตรช่างซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์	5.หลักสูตรช่างเย็บหนัง	6.หลักสูตรนวดแผนโบราณ	7.หลักสูตรช่างซ่อมรถจักรยานยนต์	8.หลักสูตรคอมพิวเตอร์	9.หลักสูตรช่างอิเล็กทรอนิกส์	10.หลักสูตรศิลปะประดิษฐ์	11.หลักสูตรช่างไฟฟ้าและเครื่องทำความเย็น
ศูนย์ฯ พระประแดง	/				/			/	/	/	
ศูนย์ฯ หยาดฝน	/		/					/	/		
ศูนย์ฯ บ้านทองพูนเผ่าพนัส	/		/								/
ศูนย์ฯ ขอนแก่น			/				/	/	/		/
ศูนย์ฯ จังหวัดนครศรีธรรมราช	/		/			/		/	/		
ศูนย์ฯ จังหวัดหนองคาย	/	/	/	/	/	/	/				
ศูนย์บริการสวัสดิการสังคมเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบฯ	/		/	/	/	/	/	/			
สถานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	/	/	/	/							
ศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ	/										

2. รูปแบบการให้บริการฝึกอาชีพ

รูปแบบการฝึกอาชีพของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพทั้ง 9 แห่งมีรูปแบบการฝึกอาชีพที่ทั้งเหมือนและแตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้

Copyright by Mahidol University

1) รูปแบบการฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐที่มีความเหมือนกันคือ การฝึกที่ใช้รูปแบบการบูรณาการ การประสานงานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆและระหว่างสหวิชาชีพต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องกับการฝึกอาชีพ รวมทั้งยังมีรูปแบบที่มีความยืดหยุ่น ไม่ตายตัว เพื่อปรับให้การฝึกอาชีพมีความหมาะสมกับสภาพความพิการของคนพิการที่มีสภาพความพิการและข้อจำกัดที่แตกต่างกันไป ซึ่งการมีระยะเวลาที่ไม่ตายตัวทำให้หากคนพิการที่มีความพร้อมที่จะประกอบอาชีพได้แล้วก็สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยที่ไม่ต้องรอให้จบหลักสูตร

2) รูปแบบการฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐที่มีความแตกต่างกันคือ การฝึกอาชีพของบางศูนย์ฯ เน้นรูปแบบการฝึกที่เน้นการปฏิบัติมากกว่าการเรียนภาคทฤษฎี โดยแบ่งสัดส่วนเป็น ร้อยละ 40 และ ร้อยละ 60 ตามลำดับ เช่น ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการขอนแก่น เป็นต้น บางศูนย์ฯ ใช้รูปแบบการฝึกแบบผสมผสาน คือมีการฝึกอาชีพทั้งในศูนย์ฯร่วมกับการฝึกอาชีพในชุมชน เช่น ศูนย์สวัสดิการสังคมเฉลิมพระชนมพรรษา 5รอบ เป็นต้น นอกจากนี้บางศูนย์ฯ มีรูปแบบการฝึกแบบจำลองการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ ทำให้คนพิการมีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติจริงไปพร้อมๆกับการเรียนภาคทฤษฎี เช่น ศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ เป็นต้น

3. กระบวนการฝึกอาชีพ

กระบวนการฝึกอาชีพของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการทั้ง 9 แห่ง มีกระบวนการฝึกอาชีพที่คล้ายคลึงกัน สรุปได้ดังนี้

1) รับสมัครคนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพ โดยจะเปิดรับปีละ 1 ครั้ง

2.) ทำการประเมินระดับความรู้ความสามารถของผู้สมัครเข้ารับการฝึกอาชีพ โดยใช้การทดสอบทางด้านพื้นความรู้ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ และการสัมภาษณ์เพื่อประเมินความสามารถของผู้สมัครว่ามีคุณสมบัติเหมาะสมกับหลักสูตรที่สมัครฝึกอาชีพหรือไม่ สามารถช่วยเหลือตนเองได้หรือไม่ ซึ่งผู้สมัครจะต้องผ่านการทดสอบทุกคนก่อนที่จะรับเข้ารับการฝึกอาชีพต่อไป

3) เริ่มการฝึกอาชีพ โดยทุกหลักสูตรจะแบ่งการเรียนการสอนเป็น 2 ภาคเรียนต่อปี ซึ่งหากผู้สมัครที่ผ่านการประเมินความสามารถและมีคุณสมบัติที่เหมาะสมสามารถฝึกอาชีพในสาขาที่สมัครได้ก็จะได้เข้ารับการฝึกอาชีพในสาขานั้นๆ แต่หากผู้ที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมกับสาขาที่สมัครทางศูนย์จะจัดหากให้เข้ารับการฝึกอาชีพในสาขาที่เหมาะสมกับความพิการต่อไป

Copyright by Mahidol University

4) ในระหว่างภาคเรียนจะมีการประเมินความรู้ทักษะที่ได้รับจากการฝึกอาชีพ ทั้งหมด 4 ครั้งต่อปี เพื่อประเมินว่าผู้เรียนได้รับความรู้และสามารถนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงานจริงได้เพียงใด

5) หลังจากที่ฝึกอาชีพจบหลักสูตรหรือเมื่อคนพิการมีความพร้อมในการประกอบอาชีพทางศูนย์จะทำการจัดหางานโดยประสานงานกับสถานประกอบการที่มีความประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงาน โดยพิจารณาจากความสามารถ สภาพความพิการและสาขาอาชีพที่ฝึกมา

6) ติดตามผลการฝึกอาชีพหลังจากที่คนพิการจบหลักสูตรการฝึกอาชีพแล้ว เพื่อติดตามถึงความก้าวหน้าของคนพิการเกี่ยวกับการมีงานทำตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอาชีพ, ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพ

4. การดำเนินงานด้านอื่นๆของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ

นอกจากการบริการด้านการฝึกอาชีพ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการทั้ง 9 แห่งยังมีบริการด้านอื่นๆด้วย สรุปได้ดังนี้

1) บริการด้านปัจจัยสี่ มีการให้บริการที่พักอาศัยแก่ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพ มีการบริการอาหาร 3 มื้อ มีการบริการเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ตามความจำเป็นของผู้เข้ารับการฝึกอาชีพ และมีบริการยารักษาโรคเบื้องต้น

2) บริการด้านการศึกษา มีการให้การศึกษาสายอาชีวะ(ปวช.,ปวส.) และการศึกษาสายสามัญ ควบคู่ไปกับการฝึกอาชีพ โดยการประสานงานกับกศน.

3) บริการด้านการจัดหางาน ทางศูนย์ฟื้นฟูอาชีพจะประสานงานกับสถานประกอบการต่างๆที่มีความต้องการจะรับคนพิการเข้าทำงาน และช่วยเหลือในการจัดหางานให้คนพิการภายหลังจากการฝึกอาชีพ

4) บริการด้านสุขภาพ มีการฟื้นฟูสมรรถภาพ การกายภาพบำบัด กายอุปกรณ์ การรักษาโรคเบื้องต้น

5) บริการด้านสังคม มีการจัดกิจกรรมให้คนพิการได้มีส่วนร่วมในงานเทศกาล ให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังมีการช่วยเหลือในการจัดหางานให้ภายหลังจากการฝึกอาชีพ

5. การคัดเลือกคนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ

การคัดเลือกคนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการทั้ง 9 แห่ง ใช้หลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยกรมพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยรับคนพิการที่จะเข้ารับการฝึกอาชีพจาก 2 ช่องทาง คือจากการสมัครด้วยตนเองของคนพิการ และจากการส่งต่อจากหน่วยงาน

Copyright by Mahidol University

ต่างๆ เช่น สถานสงเคราะห์คนพิการ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ สมาคมคนพิการ โรงเรียนโสดศึกษา เป็นต้น ซึ่งมีคุณสมบัติที่เป็นเกณฑ์การรับสมัครโดยสังเขปดังนี้

1) อายุ 14-40 ปี

2) เป็นคนพิการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือช่วยเหลือตัวเองได้ ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และความพิการนั้นๆไม่เป็นอุปสรรคต่อวิชาชีพที่ฝึกอบรม

3) คนหูหนวกหรือพูดไม่ได้ ต้องสามารถสื่อความหมายได้ จบการศึกษาภาคบังคับจากโรงเรียนโสดศึกษาของรัฐหรือเอกชน

4) ไม่พิการอัมพาตจนไม่สามารถควบคุมระบบขับถ่ายได้

5) จะต้องผ่านการทดสอบว่าเป็นผู้มีสติปัญญาและมีความสามารถที่จะฝึกวิชาชีพนั้นๆได้

6) คนพิการท่อนล่างที่ต้องใช้เครื่องกายอุปกรณ์เสริมหรืออุปกรณ์เทียมหรือเครื่องกายอุปกรณ์ช่วยเดินจะต้องสามารถเดินหรือเคลื่อนไหวได้เช่นคนปกติ

7) มีความประพฤติเรียบร้อย ไม่บกพร่องในศิลธรรมอันดี

8)ไม่เป็นโรคเรื้อรังหรือโรคติดต่ออันตรายหรือติดยาเสพติดให้โทษ

9)ผู้สมัครเรียนวิชาชีพเฉพาะในบางสาขาวิชา จะต้องมีคุณสมบัติเฉพาะตามที่กำหนด และอยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการในการคัดเลือกพื้นฐานการศึกษา

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ แบ่งผลการวิจัยเป็น 2 ส่วน ตามกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเก็บข้อมูล

2.1. ผลการวิจัยของกลุ่มคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

2.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง จำนวน 264 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นชาย (ร้อยละ72.0) มีอายุระหว่าง 15 – 30 ปี (ร้อยละ46.2) มี

Copyright by Mahidol University

สถานภาพโสด (ร้อยละ72.7) และมีวุฒิการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด (ร้อยละ38.6) ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นคนพิการทางการเคลื่อนไหว หรือร่างกาย (ร้อยละ53.8) ครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างพิการแต่กำเนิด ส่วนอีกครึ่งหนึ่งพิการภายหลัง เมื่ออายุระหว่าง 1 -15 ปี (ร้อยละ28.4) โดยส่วนใหญ่ พิการจากภาวะเจ็บป่วย (ร้อยละ26.1) ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ

ข้อมูลผู้รับการฝึกอาชีพ	จำนวน (N=264)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	74	28.0
ชาย	190	72.0
อายุ ($\bar{X}$ = 33.45)		
15 – 30 ปี	122	46.2
31 – 40 ปี	80	30.3
41 – 50 ปี	46	17.4
51 – 60 ปี	16	6.1
สถานภาพการสมรส		
โสด	192	72.7
สมรส(อยู่ด้วยกัน)	58	22.0
สมรส(แยกกันอยู่)	6	2.3
หย่า	8	3.0
หม้าย	0	0
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	102	38.6
มัธยมศึกษาตอนต้น	90	34.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย	66	25.0
ปริญญาตรี	6	2.3
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ (ต่อ)

ข้อมูลผู้รับการฝึกอาชีพ	จำนวน (N=264)	ร้อยละ
ประเภทความพิการ		
ความพิการทางการมองเห็น	26	9.9
ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	50	18.9
ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย	142	53.8
ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรมหรือออทิสติก	17	6.4
ความพิการทางสติปัญญา	27	10.2
ความพิการทางการเรียนรู้	2	0.8
ระยะเวลาที่เกิดความพิการ		
พิการแต่กำเนิด	125	47.4
พิการภายหลังเมื่ออายุ 1 - 15 ปี	75	28.4
พิการภายหลังเมื่ออายุ 16 - 25 ปี	45	17.0
พิการภายหลังเมื่ออายุ 26 - 35 ปี	13	4.9
พิการภายหลังเมื่ออายุ 36 - 60 ปี	6	2.3
สาเหตุที่เกิดความพิการ		
กรรมพันธุ์	62	23.5
โรคติดเชื้อ	5	1.9
ภาวะเจ็บป่วย	69	26.1
อุบัติเหตุจากคมนาคม	50	18.9
อุบัติเหตุจากการทำงาน	10	3.8
ไม่ทราบสาเหตุ	56	21.2
อื่นๆ	12	4.6
ภูมิลำเนา		
ภาคกลาง	82	31.1
ภาคใต้	27	10.2
ภาคเหนือ	42	15.9
ภาคอีสาน	113	42.8

Copyright by Mahidol University

2.1.2. ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อม

ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยในบ้านของพ่อแม่ (ร้อยละ40.5) และพักอาศัยกับพ่อแม่ (ร้อยละ42.0) พร้อมทั้งมีปัญหาการเดินทางในชีวิตประจำวันและการเดินทางไปประกอบอาชีพ (ร้อยละ56.8)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรืองานเทศกาลที่จัดโดยชุมชนหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน (ร้อยละ62.9) และไม่มีปัญหาการยอมรับจากสังคม (ร้อยละ59.5) ทั้งนี้ ครอบครัวส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างสนับสนุนให้เข้ารับการฝึกอาชีพ (ร้อยละ85.6) และเคยได้รับบริการด้านอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐอื่นนอกเหนือจากการฝึกอาชีพ (ร้อยละ56.1) ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3ข้อมูลสภาพแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ

ข้อมูลสภาพแวดล้อมของคนพิการ	จำนวน (N=264)	ร้อยละ
สถานที่พักอาศัยปัจจุบัน		
บ้านของตนเอง	39	14.8
บ้านของพ่อแม่	107	40.5
บ้านเช่า	59	22.4
ที่พักของสถานประกอบการ	32	12.1
อื่นๆ	27	10.2
พักอาศัยอยู่กับ		
อยู่คนเดียว	42	15.9
พ่อแม่	111	42.0
ญาติ	30	11.4
คู่สมรส	51	19.3
อื่นๆ	30	11.4
การเข้าร่วมกิจกรรมหรืองานเทศกาลที่จัดโดยชุมชนหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน		
เคย	166	62.9
ไม่เคย	98	37.1

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลสภาพแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ (ต่อ)

ข้อมูลสภาพแวดล้อมของคนพิการ	จำนวน (N=264)	ร้อยละ
การประสบปัญหาในการเดินทางในชีวิตประจำวันและการเดินทางไปประกอบอาชีพ		
เคย	150	56.8
ไม่เคย	114	43.2
การประสบปัญหาจากการยอมรับจากสังคม		
ไม่มี	157	59.5
มี	107	40.5
การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวให้เข้ารับการฝึกอาชีพ		
สนับสนุน	226	85.6
ไม่สนับสนุน	38	14.4
การได้รับบริการด้านอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐอื่นนอกเหนือจากการฝึกอาชีพ		
เคย	148	56.1
ไม่เคย	116	43.9

2.1.3. ข้อมูลด้านการฝึกอาชีพและการทำงาน

ข้อมูลด้านการฝึกอาชีพและการทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการ (ร้อยละ50.4) มาเป็นเวลาตั้งแต่ 1 – 5 ปี (ร้อยละ80.7) โดยทำงาน 7 วัน/สัปดาห์ (ร้อยละ43.2) ทำให้มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท/เดือน (ร้อยละ48.5) ซึ่งเป็นรายได้ที่ใกล้เคียงกับรายจ่าย (ร้อยละ45.5) และคาดหวังว่า ประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้ตนเองเป็นภาระต่อครอบครัว (ร้อยละ53.4) ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ใช้รายได้ที่ได้รับมามาเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว (ร้อยละ47.7) และไม่มีหนี้สิน (ร้อยละ68.2)

สำหรับความพอใจในรายได้ และงานที่ทำ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พอใจในรายได้ (ร้อยละ59.1) และงานที่ทำ (ร้อยละ75.8) โดยไม่คิดเปลี่ยนงาน (ร้อยละ53.8) ในด้านของปัญหาในการสมัครงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยพบปัญหาในการสมัครงาน (ร้อยละ54.2) แต่เมื่อเข้ามาทำงาน ยังไม่มีปัญหาในการทำงาน (ร้อยละ67.0)

ในการเข้ารับการฝึกอาชีพที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ฝึกอาชีพในหลักสูตรคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ26.5) เป็นระยะเวลา 1 ปี (ร้อยละ90.9) โดยเข้าฝึกอาชีพ

Copyright by Mahidol University

เนื่องจากอยากมีอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเอง (ร้อยละ49.2) และทราบข่าวการรับสมัครจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐและเอกชน (ร้อยละ50.8) ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลด้านการฝึกอาชีพและการทำงานของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ

ข้อมูลการฝึกอาชีพและการทำงาน	จำนวน (N=264)	ร้อยละ
อาชีพปัจจุบัน		
ลูกจ้างในสถานประกอบการ	133	50.4
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	35	13.2
อื่นๆ	96	36.4
ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ		
เวลาตั้งแต่ 1 – 5 ปี	213	80.7
เวลาตั้งแต่ 6 – 10 ปี	40	15.1
เวลามากกว่า 11 ปี	11	4.2
จำนวนวันที่ทำงานต่อสัปดาห์		
จำนวน 2 วัน ต่อสัปดาห์	2	0.8
จำนวน 3 วัน ต่อสัปดาห์	2	0.8
จำนวน 4 วัน ต่อสัปดาห์	4	1.5
จำนวน 5 วัน ต่อสัปดาห์	68	25.7
จำนวน 6 วัน ต่อสัปดาห์	74	28.0
จำนวน 7 วัน ต่อสัปดาห์	114	43.2
รายได้จากการประกอบอาชีพต่อเดือน		
จำนวน 500 – 5,000 บาท/เดือน	76	28.8
จำนวน 5,001 – 10,000 บาท/เดือน	128	48.5
จำนวน 10,001 – 20,000 บาท/เดือน	60	22.7
สิ่งที่คาดหวังจากการประกอบอาชีพ		
เพื่อสร้างฐานะ	99	37.5

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลด้านการฝึกอาชีพและการทำงานของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ (ต่อ)

ข้อมูลการฝึกอาชีพและการทำงาน	จำนวน (N=264)	ร้อยละ
เพื่อลดหนี้สิน	11	4.2
เพื่อไม่ให้ตนเองเป็นภาระแก่ครอบครัว	141	53.4
อื่นๆ	13	4.9
ลักษณะของรายได้กับรายจ่าย		
รายได้มากกว่ารายจ่าย	34	12.9
รายได้ใกล้เคียงกับรายจ่าย	120	45.4
รายได้น้อยกว่ารายจ่าย	110	41.7
ผู้รับภาระค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ในครอบครัว		
ตนเอง	126	47.7
พ่อแม่และคนในครอบครัว	122	46.2
บุคคลอื่นภายนอกครอบครัว	16	6.1
ปัญหาหนี้สิน		
ไม่มี	180	68.2
มี	84	31.8
ความพอใจในรายได้		
พอใจ	156	59.1
ไม่พอใจ	108	40.9
ความพอใจในงานที่ทำ		
พอใจ	200	75.8
ไม่พอใจ	64	24.2
ความต้องการเปลี่ยนงาน ถ้ามีโอกาสทำงานอื่น		
ต้องการ	122	46.2
ไม่ต้องการ	142	53.8

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลด้านการฝึกอาชีพและการทำงานของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ (ต่อ)

ข้อมูลการฝึกอาชีพและการทำงาน	จำนวน (N=264)	ร้อยละ
ปัญหาในการสมัครงาน		
ไม่เคย	121	45.8
เคย	143	54.2
ปัญหาในสภาพการทำงาน		
ไม่เคย	177	67.0
เคย	87	33.0
หลักสูตรที่เคยเข้ารับการฝึกอาชีพ		
หลักสูตรตัดเย็บเสื้อผ้าและการใช้จักรอุตสาหกรรมและหลักสูตรหัตถกรรม	62	23.5
หลักสูตรช่างซ่อมรถจักรยานยนต์และเครื่องยนต์ขนาดเล็ก	12	4.5
หลักสูตรช่างอิเล็กทรอนิคและช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า	25	9.5
หลักสูตรตัดเย็บหนัง/ช่างหนัง	23	8.7
หลักสูตรนวดแผนไทย	22	8.3
หลักสูตรเสริมสวยหญิงและตัดผมชาย	29	11.0
หลักสูตรคอมพิวเตอร์	70	26.5
อื่นๆ	21	8.0
ระยะเวลาในการเข้ารับการฝึกอาชีพที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ		
ระยะเวลา 1 ปี	240	90.9
ระยะเวลา 2 ปี	9	3.4
ระยะเวลา 3 ปี	11	4.2
ระยะเวลา 4 ปี	1	0.4
ระยะเวลา 5 ปี	3	1.1
การทราบข่าวการรับสมัครเข้าฝึกอาชีพของศูนย์ฯ		
พ่อแม่ และญาติแนะนำ	56	21.2

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลด้านการฝึกอาชีพและการทำงานของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ (ต่อ)

ข้อมูลการฝึกอาชีพและการทำงาน	จำนวน (N=264)	ร้อยละ
หนังสือพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์	56	21.2
เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐและเอกชน	134	50.8
อื่นๆ	18	6.8
สาเหตุที่เข้ารับการฝึกอาชีพ		
อยากมีอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเอง	130	49.3
ไม่ต้องการอยู่เฉยๆ	22	8.3
หน่วยงานราชการจัดให้	36	13.6
ตามความถนัดและความสนใจ	56	21.2
พ่อแม่ ญาติ ให้ความช่วยเหลือแนะนำ	18	6.8
อื่นๆ	2	0.8

ความพอใจต่อการฝึกอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พอใจต่อสถานที่เรียน (ร้อยละ97.7) เนื้อหาของหลักสูตรที่ฝึก (ร้อยละ96.6) อุปกรณ์เครื่องมือประกอบการสอน (ร้อยละ94.7) ครูผู้สอน (ร้อยละ89.4) และความช่วยเหลือด้านการจัดหางานหลังจบหลักสูตร (ร้อยละ85.2) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ความพอใจต่อการฝึกอาชีพของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ

ความพอใจต่อการฝึกอาชีพ	จำนวน (N=264)	ร้อยละ
ความคิดเห็นต่อเนื้อหาของหลักสูตรที่ฝึก		
พอใจ	255	96.6
ไม่พอใจ	9	3.4
ความคิดเห็นต่อครูผู้สอน		
พอใจ	236	89.4
ไม่พอใจ	28	10.6

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.5 ความพอใจต่อการฝึกอาชีพของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ (ต่อ)

ความพอใจต่อการฝึกอาชีพ	จำนวน (N=264)	ร้อยละ
ความคิดเห็นต่อสถานที่เรียน		
พอใจ	258	97.7
ไม่พอใจ	6	2.3
ความคิดเห็นต่ออุปกรณ์เครื่องมือประกอบการสอน		
พอใจ	250	94.7
ไม่พอใจ	14	5.3
ความคิดเห็นต่อความช่วยเหลือด้านการจัดหางานหลังจบหลักสูตร		
พอใจ	225	85.2
ไม่พอใจ	39	14.8

2.1.4. ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นด้านการมีทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.41, S.D.=1.05) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากกับความรู้และทักษะที่ได้จากการฝึกอาชีพเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ ($\bar{X}$ = 4.26, S.D.=0.91) ความรู้ภาคทฤษฎีที่ได้รับจากการฝึกอาชีพเพียงพอต่อการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.03, S.D.=0.97) และการฝึกอาชีพในภาคปฏิบัติทำให้มีประสบการณ์เพียงพอที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง ($\bar{X}$ = 3.92, S.D.=0.97) ตามลำดับ

ด้านความคาดหวังต่อการทำงาน จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นด้านความคาดมหวังต่อการทำงานในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.74, S.D.=1.06) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากกับการได้เข้าฝึกอาชีพทำให้มีโอกาสเข้าทำงาน ($\bar{X}$ = 4.09, S.D.=1.14) ลักษณะของงานที่ทำอยู่ตรงกับอาชีพที่ได้ฝึกมา ($\bar{X}$ =3.86, S.D.=1.12) และการมีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอนไว้ล่วงหน้าอยู่เสมอในการทำงาน ($\bar{X}$ = 3.73, S.D.=1.05) ตามลำดับ

ด้านความต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงาน จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นด้านความต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงานในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.89, S.D.=1.08) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากกับการต้องการหารายได้ด้วยตนเองเพื่อใช้จ่ายและเลี้ยงดูครอบครัว ($\bar{X}$ = 4.50, S.D.=0.77) การต้องการหน่วยงานที่ช่วยในการจัดหางานเพื่อเพิ่มโอกาสใน

Copyright by Mahidol University

การได้งานทำมากขึ้น ($\bar{X}$ = 4.42, S.D.=0.79) และเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอาชีพท่านจะพยายามหางานทำให้ได้โดยเร็ว ($\bar{X}$ =4.33, S.D.=0.86) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
<u>การมีทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ</u>			
ความรู้ภาคทฤษฎีที่ได้รับจากการฝึกอาชีพเพียงพอต่อการทำงาน	4.03	0.97	มาก
การฝึกอาชีพในภาคปฏิบัติช่วยให้มีประสบการณ์เพียงพอที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง	3.92	0.97	มาก
ความรู้และทักษะที่ได้จากการฝึกอาชีพเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ	4.26	0.91	มาก
การฝึกอาชีพทำให้มีความชำนาญ สามารถทำงานได้เทียบเท่าคนปกติ	3.76	0.93	มาก
การฝึกอาชีพทำให้มีความมั่นใจในการประกอบอาชีพยิ่งขึ้น	3.51	0.87	มาก
ทบทวนความรู้ที่ได้เพื่อให้เกิดความชำนาญในทักษะอาชีพที่ได้ฝึกอบรมมาอยู่เสมอภายหลังการฝึกอาชีพ	3.49	1.03	ปานกลาง
หาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	3.09	1.14	ปานกลาง
มีโอกาสได้ไปศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอาชีพตามหลักสูตร	2.62	1.38	ปานกลาง
เคยมีประสบการณ์ในการทำงานที่มีลักษณะใกล้เคียงกับสาขาอาชีพที่ฝึกอบรมมาก่อน	2.02	1.31	น้อย
คะแนนจากการสอบประเมินการฝึกอบรมอาชีพที่ผ่านมาอยู่ในเกณฑ์ดี	3.42	0.97	ปานกลาง
รวม	**3.41**	**1.05**	**ปานกลาง**

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
<u>ความคาดหวังต่อการทำงาน</u>			
ลักษณะของงานที่ทำอยู่ตรงกับวิชาชีพที่ได้ฝึกมา	3.86	1.12	มาก
มักวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอนไว้ล่วงหน้าอยู่เสมอ	3.73	1.05	มาก
มักคิดหาวิธีการทำงานใหม่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น	3.64	1.06	มาก
การได้เข้าฝึกวิชาชีพทำให้มีโอกาสเข้าทำงาน	4.09	1.14	มาก
การเข้าฝึกวิชาชีพตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน	3.67	1.00	มาก
การฝึกอาชีพเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณเพราะฝึกแล้วไม่สามารถหางานทำได้	3.50	0.97	มาก
รวม	**3.74**	**1.06**	**มาก**
<u>ความต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงาน</u>			
ต้องการหารายได้ด้วยตนเองเพื่อใช้จ่ายและเลี้ยงดูครอบครัว	4.50	0.77	มาก
ต้องการหารายได้ด้วยตนเองเพื่อใช้ในการฟื้นฟูบำบัดสภาพความพิการ	3.47	1.20	มาก
เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอาชีพต้องการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาชีพที่ฝึกมาเท่านั้น	3.45	0.98	มาก
เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอาชีพต้องการประกอบอาชีพอิสระ	3.27	1.73	ปานกลาง
เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอาชีพต้องการหางานตามสถานประกอบการ	3.38	1.67	ปานกลาง
เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอาชีพจะพยายามหางานทำให้ได้โดยเร็ว	4.33	0.86	มาก
การต้องการหน่วยงานที่ช่วยในการจัดหางานให้เพื่อเพิ่มโอกาสในการได้งานทำมากขึ้น	4.42	0.79	มาก

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ปัจจุบันนี้งานหายากและหากได้งานที่แม้ค่าตอบแทนไม่ตรงตามความต้องการ แต่หากรับได้ ก็จะทำ	3.99	0.88	มาก
การมีงานทำจะทำให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าและความสามารถในตัวคนพิการ	4.22	0.89	มาก
รวม	**3.89**	**1.08**	**มาก**

2.1.5 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปร และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

2.1.5.1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามเพศ

กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามเพศ ด้วยการทดสอบที (T-test)

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig
หญิง	74	3.66	0.46	0.059	0.630
ชาย	188	3.66	0.42		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.5.2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามอายุ

Copyright© by Mahidol University

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง ที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามอายุ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova)

อายุ	N	X	S.D.	F-test	Sig
15 – 30 ปี	68	3.59	0.47	1.452	0.231
31 – 40 ปี	45	3.77	0.43		
41 – 50 ปี	13	3.69	0.54		
51 – 60 ปี	6	3.71	0.47		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.5.3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามระยะเวลาที่เกิดความพิการ

กลุ่มตัวอย่างที่พิการแต่กำเนิด กับกลุ่มตัวอย่างที่พิการภายหลัง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการไม่ความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามระยะเวลาที่เกิดความพิการ ด้วยการทดสอบที (T-test)

ระยะเวลาที่เกิดความพิการ	N	$\overline{x}$	S.D.	t-test	Sig
พิการแต่กำเนิด	128	3.66	0.38	-0.311	0.081
พิการภายหลัง	132	3.68	0.46		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Copyright by Mahidol University

2.1.5.4. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตาม ระดับการศึกษาสูงสุด

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova)

ระดับการศึกษาสูงสุด	N	$\overline{x}$	S.D.	F-test	Sig
ประถมศึกษา	101	3.68	0.43	0.180	0.910
มัธยมศึกษาตอนต้น	90	3.66	0.42		
มัธยมศึกษาตอนปลาย	65	3.66	0.46		
ปริญญาตรี	6	3.55	0.51		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.5.5. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามประเภทความพิการ

กลุ่มตัวอย่างที่มีประเภทความพิการแตกต่ากัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามประเภทความพิการ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova)

ประเภทความพิการ	N	$\overline{x}$	S.D.	F-test	Sig
ความพิการทางการมองเห็น	25	3.68	0.37	1.041	0.403

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามประเภทความพิการ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova) (ต่อ)

ประเภทความพิการ	N	$\bar{x}$	S.D.	F-test	Sig
ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	49	3.57	0.36	1.041	0.403
ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือร่างกาย	141	3.70	0.47		
ความพิการทางทางจิตใจหรือพฤติกรรมหรือออทิสติก	17	3.62	0.42		
ความพิการทางทางสติปัญญา	26	3.58	0.45		
ความพิการทางทางการเรียนรู้	2	4.02	0.03		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.5.6. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามสถานที่พักอาศัยปัจจุบัน

กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานที่พักอาศัยในปัจจุบันแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามสถานที่พักอาศัยปัจจุบัน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova)

สถานที่พักอาศัยปัจจุบัน	N	$\bar{x}$	S.D.	F-test	Sig
บ้านของตนเอง	39	3.76	0.52	1.000	0.408
บ้านพ่อแม่	106	3.65	0.46		
บ้านเช่า	59	3.68	0.31		
พักสถานประกอบการ	32	3.61	0.48		

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามสถานที่พักอาศัยปัจจุบัน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova) (ต่อ)

สถานที่พักอาศัยปัจจุบัน	N	$\bar{x}$	S.D.	F-test	Sig
อื่นๆ	26	3.56	0.37		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.5.7. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามปัญหาในการเดินทางในชีวิตประจำวันและการเดินทางไปประกอบอาชีพ

กลุ่มตัวอย่างที่มีและไม่มีปัญหาในการเดินทางในชีวิตประจำวันและการเดินทางไปประกอบอาชีพ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามปัญหาในการเดินทางในชีวิตประจำวันและการเดินทางไปประกอบอาชีพ ด้วยการทดสอบที (T-test)

ปัญหาการเดินทาง	N	$\bar{x}$	S.D.	t-test	Sig
ไม่มีปัญหา	147	3.67	0.43	0.277	0.791
มีปัญหา	113	3.66	0.42		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.5.8. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมหรืองานเทศกาลที่จัดโดยชุมชนหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

กลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรืองานเทศกาลที่จัดโดยชุมชนหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรืองานเทศกาลที่จัดโดย

Copyright by Mahidol University

ชุมชนหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมหรืองานเทศกาลที่จัดโดยชุมชนหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ด้วยการทดสอบที (T-test)

การเข้าร่วมกิจกรรม	N	$\bar{x}$	S.D.	t-test	Sig
ไม่เคย	94	3.66	0.43	-0.113	0.561
เคย	166	3.66	0.44		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.5.9. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามการได้รับบริการด้านอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐอื่น นอกเหนือจากการฝึกอาชีพ

กลุ่มตัวอย่างทั้งที่เคยและไม่เคยได้รับบริการด้านอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐอื่น นอกเหนือจากการฝึกอาชีพ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามการได้รับบริการด้านอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐอื่น นอกเหนือจากการฝึกอาชีพ ด้วยการทดสอบที (T-test)

การได้รับบริการด้านอาชีพ	N	$\bar{x}$	S.D.	t-test	Sig
ไม่เคย	146	3.67	0.41	0.263	.793
เคย	113	3.65	0.46		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Copyright by Mahidol University

2.1.5.10. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

กลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการฝึกอาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง ที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova)

การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร	N	$\overline{x}$	S.D.	F-test	Sig
ไม่ตอบ	18	3.60	0.56		
พ่อแม่	220	3.67	0.41		
หนังสือพิมพ์	9	3.66	0.64	0.870	0.518
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	11	3.58	0.52		
อื่นๆ	1	3.80	.000		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.5.11. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามรายได้จากการประกอบอาชีพ

กลุ่มตัวอย่าง ที่มีรายได้จากการประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามรายได้จากการประกอบอาชีพ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova)

รายได้จากการประกอบอาชีพ	N	$\overline{x}$	S.D.	F-test	Sig
จำนวน 500 – 5,000 บาท/เดือน	76	3.62	0.63		
จำนวน 5,001 – 10,000 บาท/เดือน	128	3.67	0.32	0.464	.629
จำนวน 10,001 – 20,000 บาท/เดือน	60	3.69	0.34		

Copyright by Mahidol University

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.5.12. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามความพอใจในงานที่ทำ

กลุ่มตัวอย่างที่มีความพอใจในงานที่ทำแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามความพอใจในงานที่ทำ ด้วยการทดสอบที (T-test)

ความพอใจในงาน	N	$\bar{x}$	S.D.	t-test	Sig
ไม่พอใจ	107	3.63	0.47	1.600	0.309
พอใจ	142	3.71	0.37		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.5.13. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามความต้องการเปลี่ยนงาน

กลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการเปลี่ยนงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามความต้องการเปลี่ยนงาน ด้วยการทดสอบที (T-test)

ความต้องการเปลี่ยนงาน	N	$\bar{x}$	S.D.	t-test	Sig
ไม่ต้องการ	57	3.63	0.41	1.061	0.696
ต้องการ	189	3.70	0.40		

Copyright by Mahidol University

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.5.14. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามปัญหาในการสมัครงาน

กลุ่มตัวอย่างที่เคยมีปัญหาในการสมัครงาน กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีปัญหาในการสมัครงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ ไม่แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามปัญหาในการสมัครงาน ด้วยการทดสอบที (T-test)

ปัญหาในการสมัครงาน	N	$\bar{x}$	S.D.	t-test	Sig
ไม่เคย	115	3.65	0.42	-0.819	0.723
เคย	129	3.69	0.39		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.5.15 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามปัญหาสภาพการทำงาน

กลุ่มตัวอย่าง ที่มีปัญหาสภาพการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามปัญหาสภาพการทำงาน ด้วยการทดสอบที (T-test)

ปัญหาในสภาพการทำงาน	N	$\bar{x}$	S.D.	t-test	Sig
ไม่มี	115	3.71	0.47	0.951*	0.011
มี	130	3.66	0.34		

Copyright by Mahidol University

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กล่าวโดยสรุป จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปร และการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาที่เกิดความพิการ ระดับการศึกษาสูงสุด ประเภทความพิการของกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ สถานที่พักอาศัยปัจจุบัน ปัญหาในการเดินทางในชีวิตประจำวันและการเดินทางไปประกอบอาชีพ การเข้าร่วมกิจกรรมหรืองานเทศกาลที่จัดโดยชุมชนหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน การได้รับบริการด้านอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐอื่นนอกเหนือจากการฝึกอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยด้านการทำงาน ได้แก่ รายได้จากการประกอบอาชีพ ความพอใจในงานที่ทำ ความต้องการเปลี่ยนงาน ปัญหาในการสมัครงาน ของกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการอย่างมีนัสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ปัญหาสภาพการทำงานของกลุ่มตัวอย่างนั้น มีความคิดเห็นแตกต่างกันต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยด้านการฝึกอาชีพ ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2. ผลการวิจัยของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

2.2.1. ข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จำนวน 20 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60) มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี (ร้อยละ 45) ในตำแหน่งครูฝึกอาชีพ (ร้อยละ 55) โดยมีประสบการณ์ในการทำงานกับคนพิการในช่วง 11 – 20 ปี (ร้อยละ 45) ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 85) มีความชำนาญเฉพาะทางด้านอาชีพหรือการสอนในระดับที่เปิดอบรม (ร้อยละ 85) และทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจ

Copyright by Mahidol University

เกี่ยวกับกฎหมาย สิทธิของคนพิการ ตลาดแรงงาน และการประกอบอาชีพของคนพิการในปัจจุบัน ดังตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 ข้อมูลส่วนบุคคลของหลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

ข้อมูลเจ้าหน้าที่	จำนวน (N=20)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	12	60.0
ชาย	8	40.0
อายุ		
20– 30 ปี	8	40.0
31 – 40 ปี	3	15.0
41 – 50 ปี	9	45.0
หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน		
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง	2	10.0
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการขอนแก่น	2	10.0
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการบ้านทองพูนเผ่าพนัส	2	10.0
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหยาดฝน	4	20.0
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการภาคใต้	2	10.0
ศูนย์บริการสวัสดิการสังคมเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบฯ	2	10.0
สถานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2	10.0
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหนองคาย	2	10.0
ศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ (โรงงานในอารักษ์)	2	10.0
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน		
ครูฝึกอาชีพ	11	55.0
เจ้าพนักงานธุรการ	2	10.0
นักพัฒนาสังคม	3	15.0
พี่เลี้ยง	2	10.0
หัวหน้ากลุ่มฝึกอาชีพ	1	5.0
เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล	1	5.0

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.22 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (ต่อ)

ข้อมูลเจ้าหน้าที่	จำนวน (N=20)	ร้อยละ
ประสบการณ์การทำงานกับคนพิการ		
1 – 10 ปี	7	35.0
11 – 20 ปี	9	45.0
21 ปีขึ้นไป	4	20.0
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	0	0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3	15.0
ปริญญาตรี	0	0
สูงกว่าปริญญาตรี	17	85.0
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและสิทธิของคนพิการ		
ไม่มี	0	0
มี	20	100
ความชำนาญเฉพาะทางด้านอาชีพหรือการสอนในหลักสูตรที่ศูนย์ฯ เปิดฝึกอบรม		
ไม่มี	3	15.0
มี	17	85.0
ความรู้เกี่ยวกับตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพของคนพิการในปัจจุบัน		
ไม่มี	0	0
มี	20	100

2.2.2. ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ

ความคิดเห็นต่อข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐด้านสถานการณ์ทั่วไป จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นด้านสถานการณ์ทั่วไปอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.77, S.D. = 0.83) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากกับปัจจุบันการจัดบริการฟื้นฟูอาชีพแก่คนพิการของภาครัฐได้วางกรอบการดำเนินงานตามแนวทางมาตรฐานการจัดบริการสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ขั้นพื้นฐาน ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.76) ปัจจุบันกฎหมายที่มีการสนับสนุนส่งเสริมการจัดบริการฟื้นฟูอาชีพแก่คนพิการขาดการมีผลบังคับใช้ที่

Copyright© by Mahidol University

จริงจัง ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.76) และสังคมไทยให้ความสำคัญต่อการช่วยเหลือคนพิการในรูปแบบการจัดบริการฟื้นฟูอาชีพคนพิการมากขึ้น ($\bar{X}$ = 3.75, S.D. = 0.79) ตามลำดับ

ด้านการบริหาร จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นด้านการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.75, S.D. = 0.90) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากกับสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีวิสัยทัศน์ของตนเองที่ชัดเจนและปฏิบัติตามวิสัยทัศน์นั้น ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.76) สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐได้รับงบประมาณที่จำกัด ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานด้านการบริการฟื้นฟูอาชีพ ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 1.12) และสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีการจัดตั้งคณะกรรมการประเมินจากบุคลากรภายนอกร่วมประเมินผล ($\bar{X}$ = 3.65, S.D. = 0.81) ตามลำดับ

ด้านบุคลากร จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นด้านบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.05, S.D. = 1.10) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยปานกลางกับบุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐได้รับการพัฒนาให้มีทักษะที่สูงขึ้น ($\bar{X}$ = 3.25, S.D. = 0.85) บุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีจำนวนเพียงพอกับคนพิการที่เข้ามารับการฝึกอาชีพ ($\bar{X}$ = 3.15, S.D. = 1.23) และสวัสดิการที่จัดให้แก่บุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีความเหมาะสมเมื่อเทียบกับภาระงานที่มากขึ้น ($\bar{X}$ = 3.00, S.D. = 0.97) ตามลำดับ

ด้านกระบวนการคัดเลือกคนพิการ จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นด้านกระบวนการคัดเลือกคนพิการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.11, S.D. = 0.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากกับคนพิการที่เข้ามาสมัครฝึกอาชีพภายในสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีการศึกษาน้อย ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.94) ความพิการที่ต่างกันมีผลต่อการฝึกอาชีพและการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความชอบ ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = 0.93) และการได้รับการศึกษาน้อยของคนพิการเป็นอุปสรรคต่อการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐเป็นอย่างมาก ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 1.02) ตามลำดับ

ด้านหลักสูตร วิธีการสอน และประเมินผล จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นด้านหลักสูตร วิธีการสอน และประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.95, S.D. = 0.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากกับคนพิการที่ผ่านการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐจะสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพไม่เท่ากัน ($\bar{X}$ = 4.15, S.D. = 0.59) วิธีการฝึกอบรมขาดสื่อและอุปกรณ์ที่ทันสมัยตลอดถึงวิธีการใหม่ที่สร้างแรงจูงใจในการรับการฝึกอาชีพของคนพิการ ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.79) และหลักสูตรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐค่อนข้างเก่าไม่สามารถตอบสนองต่อคนพิการเท่าที่ควร ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.86) ตามลำดับ

Copyright by Mahidol University

ด้านสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = 0.82) เมื่อ

พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากกับสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีขนาดพื้นที่พอเพียงต่อการฝึกอาชีพแต่ละหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.76) สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐพยายามจัดภูมิทัศน์ที่สวยงาม น่าอยู่และ ปลอดภัย เช่นจัดสวนหย่อม สนามคนพิการที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับสภาพความพิการฯลฯ ($\bar{X}$ = 3.95, S.D. =1.00) และสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐพยายามจัดอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอและเหมาะสมกับสภาพความพิการ ($\bar{X}$ = 3.80, S.D. = 0.70) ตามลำดับ

ด้านการประสานเครือข่าย จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นด้านการประสานเครือข่ายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.58, S.D. = 0.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากกับสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในด้านต่างๆ เช่น การส่งต่อข้อมูลการช่วยเหลือดูแลคนพิการ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารจากสถาบันฯ เป็นต้น ($\bar{X}$ = 3.75, S.D. = 0.97) สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐยังขาดการสนับสนุนการดำเนินงานจากองค์กรภายนอก ($\bar{X}$ = 3.50, S.D. = 1.10) และคนพิการของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐได้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดร่วมกับองค์กรภายนอกตามวัตถุประสงค์ในบางครั้ง ($\bar{X}$ = 3.50, S.D. = 1.10) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านสถานการณ์ทั่วไป			
ปัจจุบันการจัดบริการฟื้นฟูอาชีพแก่คนพิการของภาครัฐได้วางกรอบการดำเนินงานตามแนวทางมาตรฐานการจัดบริการสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ขั้นพื้นฐาน	4.05	0.76	มาก
จัดบริการฟื้นฟูอาชีพของภาครัฐมีความทันสมัยทันต่อบริบทสังคมที่เปลี่ยนไป	3.30	0.98	มาก
ปัจจุบันกฎหมายที่มีการสนับสนุนส่งเสริมการจัดบริการฟื้นฟูอาชีพแก่คนพิการขาดการมีผลบังคับใช้ที่จริงจัง	4.05	0.76	มาก

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.23 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
คนพิการยังมีเจตคติที่ไม่ดีต่อตนเองส่งผลต่อการยอมเข้ามารับบริการฟื้นฟูอาชีพ	3.70	0.87	มาก
สังคมไทยให้ความสำคัญต่อการช่วยเหลือคนพิการในรูปแบบการจัดบริการฟื้นฟูอาชีพคนพิการมากขึ้น	3.75	0.79	มาก
รวม	**3.77**	**0.83**	**มาก**
<u>ด้านการบริหาร</u>			
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีวิสัยทัศน์ของตนเองที่ชัดเจนและปฏิบัติตามวิสัยทัศน์นั้น	4.05	0.76	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีการจัดตั้งคณะกรรมการประเมินจากบุคลากรภายนอกร่วมประเมินผล	3.65	0.81	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐได้รับงบประมาณที่จำกัด ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานด้านการบริการฟื้นฟูอาชีพ	4.00	1.12	มาก
ปัจจุบันบุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีความสามารถและประสบการณ์เท่ากัน	3.30	0.92	ปานกลาง
รวม	**3.75**	**0.90**	**มาก**
<u>ด้านบุคลากร</u>			
บุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีจำนวนเพียงพอกับคนพิการที่เข้ามารับการฝึกอาชีพ	3.15	1.23	ปานกลาง
บุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐได้รับการพัฒนาให้มีทักษะที่สูงขึ้น	3.25	0.85	ปานกลาง
สวัสดิการที่จัดให้แก่บุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีความเหมาะสมเมื่อเทียบกับภาระงานที่มากขึ้น	3.00	0.97	ปานกลาง

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.23 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐส่งเสริมให้บุคลากรผลิตงานวิจัยเพื่อเป็นส่วนช่วยเสริมสร้างและพัฒนาการทำงานภายในศูนย์ฯ	2.80	1.01	ปานกลาง
รวม	**3.05**	**1.10**	**ปานกลาง**
<u>ด้านกระบวนการคัดเลือกคนพิการ</u>			
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐเปิดโอกาสให้คนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพทั้งๆที่มีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามที่กำหนดเพราะจะเป็นการละเมิดสิทธิคนพิการ	3.75	1.02	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบเกี่ยวกับการฝึกอาชีพคนพิการ	4.10	0.85	มาก
คนพิการที่เข้ามาสมัครฝึกอาชีพภายในสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีการศึกษาน้อย	4.40	0.94	มาก
การได้รับการศึกษาน้อยของคนพิการเป็นอุปสรรคต่อการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐเป็นอย่างมาก	4.10	1.02	มาก
ความพิการที่ต่างกันมีผลต่อการฝึกอาชีพและการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความชอบ	4.35	0.93	มาก
ครอบครัวของคนพิการมีผลต่อการมารับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐโดยตรง	4.00	0.86	มาก
รวม	**4.11**	**0.94**	**มาก**
<u>ด้านหลักสูตร วิธีการสอนและการประเมินผล</u>			
หลักสูตรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐค่อนข้างเก่าไม่สามารถตอบสนองต่อคนพิการเท่าที่ควร	4.00	0.86	มาก

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.23 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
การเปิดหลักสูตรใหม่ของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐขึ้นอยู่กับงบประมาณ	3.95	0.95	มาก
การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐทำค่อนข้างยากเพราะอยู่ในระบบราชการ	3.80	1.01	มาก
ในปัจจุบันหลักสูตรที่มีระยะสั้นตอบสนองต่อคนพิการได้มากกว่าหลักสูตรระยะยาว	3.95	1.00	มาก
คุณภาพของการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติมีความครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย และจิตใจในทุกสาขาวิชาชีพ	3.95	0.76	มาก
วิชาชีพที่เปิดสอนในสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐไม่ค่อยตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานเท่าที่ควร	3.90	0.97	มาก
คนพิการที่ผ่านการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐจะสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพไม่เท่ากัน	4.15	0.59	มาก
ระยะเวลาในการฝึกอาชีพในแต่ละหลักสูตรมีระยะเวลาแน่นอนตายตัวขาดการยืดหยุ่น	3.35	1.14	มาก
วิธีการฝึกอบรมขาดสื่อและอุปกรณ์ที่ทันสมัยตลอดถึงวิธีการใหม่ที่สร้างแรงจูงใจในการรับการฝึกอาชีพของคนพิการ	4.10	0.79	มาก
การประเมินติดตามผลของผู้พิการที่อยู่ภายในสถาบันการฝึกอาชีพทำได้ดีกว่าผู้พิการที่จบหลักสูตรไปแล้ว	3.95	0.69	มาก
รวม	**3.91**	**0.87**	**มาก**

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.23 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
<u>ด้านสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก</u>			
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐพยายามจัดอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอและเหมาะสมกับสภาพความพิการ	3.80	0.70	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีขนาดพื้นที่พอเพียงต่อการฝึกอาชีพแต่ละหลักสูตร	4.05	0.76	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐพยายามจัดภูมิทัศน์ที่สวยงาม น่าอยู่และ ปลอดภัย เช่นจัดสวนหย่อมสนามคนพิการที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับสภาพความพิการฯลฯ	3.95	1.00	มาก
รวม	**3.93**	**0.82**	**มาก**
<u>ด้านการประสานเครือข่าย</u>			
คนพิการของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐได้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดร่วมกับองค์กรภายนอกตามวัตถุประสงค์ในบางครั้ง	4.20	0.70	ปานกลาง
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐยังขาดการสนับสนุนการดำเนินงานจากองค์กรภายนอก	3.50	1.10	ปานกลาง
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในด้านต่างๆ เช่น การส่งต่อข้อมูลการช่วยเหลือดูแลคนพิการ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารจากสถาบันฯ เป็นต้น	3.75	0.97	มาก
รวม	**3.82**	**0.92**	**มาก**

Copyright by Mahidol University

2.2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ

ความคิดเห็นต่อข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ <u>ด้านสถานการณ์ทั่วไป</u> จากผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นด้านสถานการณ์ทั่วไปอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากกับการพัฒนาบริการฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ควรทำเป็นแบบบูรณาการครบทุกวงจรของระบบพัฒนาการบริการ ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.60) ความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจจะทำให้รัฐผลักดันให้คนพิการเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.68) และกฎหมายเกี่ยวกับอาชีพของคนพิการ ควรมีความหลากหลาย และมีผลบังคับใช้ที่เข้มงวด ($\bar{X}$ = 4.15, S.D. = 0.81) ตามลำดับ

<u>ด้านการบริหารงาน</u> จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นด้านการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากกับสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรให้บริการด้านอาชีพแก่คนพิการ ทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.49) นโยบายของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการต้องมีความชัดเจนมากขึ้นในการส่งเสริมคนพิการให้มีการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพที่ดีและมีงานทำ ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.61) และสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดการฟื้นฟูอาชีพคนพิการและพัฒนางานทางด้านอาชีพ ทางด้านวิชาการและวิชาชีพขั้นสูงโดยเน้นสาขาอาชีพที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานไทยและท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.61) ตามลำดับ

<u>ด้านบุคลากร</u> จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นด้านการบุคลากรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.45, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากกับสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรส่งเสริม พัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านอาชีพให้ดีมากขึ้น ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.60) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการต้องจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐให้ชัดเจนและดำเนินการตามแผนพัฒนา โดยกำหนดมาตรการในการดำเนินงานที่เข้มงวด ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.69) และสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรที่สอดคล้องกับเป้าหมายการฟื้นฟูคนพิการและภารกิจอื่นของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการให้ชัดเจน ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.69) ตามลำดับ

<u>ด้านกระบวนการคัดเลือก หลักสูตร และรูปแบบของการฝึกอาชีพ</u> จากผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นด้านกระบวนการคัดเลือก หลักสูตร และรูปแบบของการฝึกอาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากกับหลักสูตรควรมีการร่างและวิเคราะห์จากเจ้าหน้าที่เฉพาะทางที่มีความเชี่ยวชาญในด้านวิชาชีพที่ตลาดต้องการ ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.57) สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรพัฒนาสื่อการฝึก

Copyright© by Mahidol University

อาชีพเป็นอิเลคทรอนิกส์โดยการจัดหา Software และฐานข้อมูลต่างๆ เพื่อค้นคว้าวิจัยอย่างเพียงพอ ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.47) และสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นแก่คนพิการกับคนทั่วไปที่ให้ความสนใจในกลุ่มอาชีพต่างๆและมีการติดตามผลหลังจากฝึกอบรมไปแล้ว ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.47) ตามลำดับ

ด้านการประเมินและติดตามผล จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นด้านการประเมินและติดตามผลอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุดกับสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีการประเมินติดตามผลช่วยเหลือคนพิการแบบครบวงจรคือตั้งแต่การเข้ามารับการฝึกตลอดถึงการประกอบอาชีพ ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.41) สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรได้รับการประเมินอยู่เสมอในด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านการติดตามผล เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบบริการการฟื้นฟูอาชีพที่ก้าวทันต่อกระแสสังคมที่เปลี่ยนไป ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.47) และการประเมินติดตามผลหลังจากการจบหลักสูตรฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรใช้เจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นเพราะเข้าถึงคนพิการได้ง่ายและได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นจริง ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.69) ตามลำดับ

ด้านการประสานเครือข่าย จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นด้านการประสานเครือข่ายอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.61, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุดกับสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีระบบสารสนเทศที่ทันสมัย และประชาสัมพันธ์ให้คนพิการและประชาชนที่สนใจได้รับรู้ถึงการดำเนินงานของสถาบัน ($\bar{X}$ = 4.75, S.D. = 0.55) เครือข่ายของงานด้านการฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเชื่อมโยงและประสานงานกัน ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.47) และสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีนโยบายการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและควรมีเครือข่ายทางสังคมเชื่อมโยงระหว่างสถาบันภาครัฐ ภาคเอกชน และ ชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูให้มากขึ้นในทุกมิติ ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.59) ตามลำดับ

ด้านการวิจัยและพัฒนา จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นด้านการวิจัยและพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากกับสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรส่งเสริมให้บุคลากรทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการฟื้นฟูอาชีพคนพิการเพื่อนำมาใช้พัฒนาการฝึกอาชีพต่อไป ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.61) สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดเผยแพร่ผลงานการวิจัยในหลายรูปแบบ เช่นการเขียนบทความทางวิชาการข่าวสารรายวันของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.69) และสถาบันฝึกอาชีพคนพิการ

Copyright by Mahidol University

ของภาครัฐควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ ทางด้านการพัฒนาอาชีพคนพิการ ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.61) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
<u>ด้านสถานการณ์ทั่วไป</u>			
ความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจจะทำให้รัฐผลักดันให้คนพิการเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น	4.40	0.68	มาก
กฎหมายเกี่ยวกับอาชีพของคนพิการ ควรมีความหลากหลาย และมีผลบังคับใช้ที่เข้มงวด	4.15	0.81	มาก
การพัฒนาบริการฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ควรทำเป็นแบบบูรณาการครบทุกวงจรของระบบพัฒนาการบริการ	4.60	0.60	มากที่สุด
คนพิการมีเจตคติต่อตนเองดีขึ้นและยอมรับความช่วยเหลือด้านการฟื้นฟูอาชีพมากขึ้น	3.95	0.76	มาก
รวม	**4.27**	**0.71**	**มาก**
<u>ด้านการบริหารงาน</u>			
นโยบายของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการต้องมีความชัดเจนมากขึ้นในการส่งเสริมคนพิการให้มีการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพที่ดีและมีงานทำ	4.55	0.61	มาก
นโยบายและแผนการปฏิบัติงานของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐต้องมีความยืดหยุ่น คล่องตัว ในด้านการฟื้นฟูอาชีพคนพิการ	4.25	0.91	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดบริการทางด้านอาชีพให้แก่คนพิการในรูปแบบเบ็ดเสร็จหรือครบวงจร	4.45	0.83	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐจะผลิตคนพิการที่มีคุณลักษณะตามความต้องการของสถานประกอบการ	4.15	0.88	มาก

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.24 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรดำเนินงานในรูปแบบของการส่งเสริมสมรรถภาพคนพิการในทุกด้าน	4.30	0.80	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดการฟื้นฟูอาชีพคนพิการและพัฒนางานทางด้านอาชีพ ทางด้านวิชาการและวิชาชีพขั้นสูงโดยเน้นสาขาอาชีพที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานไทยและท้องถิ่น	4.50	0.61	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรให้บริการด้านอาชีพแก่คนพิการ ทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ	4.65	0.49	มากที่สุด
การแบ่งส่วนการทำงานในสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีความมีความกะทัดรัด มีภารกิจที่ชัดเจน โดยหัวหน้าหน่วยงานนั้นเป็นนักวิชาการที่มีความรู้ความชำนาญ	4.35	0.81	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรพัฒนาระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ โดยวิเคราะห์ต้นทุนและผลงานให้ชัดเจน เพื่อขอตั้งงบประมาณจากรัฐที่ในระดับสอดคล้องกับภารกิจและใช้มาตรฐานเดียวกันกับศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการของรัฐทุกสังกัด	4.50	0.69	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรติดตามและประเมินผลการใช้เงินงบประมาณทุกประเภทว่าประหยัด คุ้มค่า และมีประสิทธิภาพ	4.45	0.76	มาก

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.24 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรบูรณาการงานด้านพัฒนาคนพิการกับงานด้านวิชาชีพ หรือกิจกรรมการฝึกอาชีพ โดยยึดคุณลักษณะคนพิการของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการและมาตรฐานสาขาอาชีพที่เปิดสอนเป็นหลัก	4.30	0.73	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดหาทุนและรายได้จากแหล่งต่างๆเพื่อนำดอกผลมาจัดสรรทุนอุดหนุนการประกอบอาชีพให้แก่คนพิการนอกเหนือจากทุนของภาครัฐ	4.25	1.02	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมให้คนพิการได้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับสังคมชุมชน และสาธารณประโยชน์ให้มากขึ้น	4.45	0.76	มาก
รวม	**4.39**	**0.76**	**มาก**
<u>ด้านบุคลากร</u>			
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรกระตุ้นให้ครูฝึกคนพิการได้คิดค้น ผลิตและพัฒนาผลงานต่างๆมากขึ้นกว่าเดิม	4.30	0.73	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดหาอัตราครูฝึกและบุคลากรในศูนย์ให้เพียงพอ เพื่อประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นในการพัฒนาคนพิการ	4.40	0.88	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรที่สอดคล้องกับเป้าหมายการฟื้นฟูคนพิการและภารกิจอื่นของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการให้ชัดเจน	4.50	0.69	มาก

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.24 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านอาชีพให้ดีมากขึ้น	4.60	0.60	มากที่สุด
กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการต้องจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐให้ชัดเจนและดำเนินการตามแผนพัฒนา โดยกำหนดมาตรการในการดำเนินงานที่เข้มงวด	4.55	0.69	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรส่งเสริมบุคลากร โดยการจัดให้มีการดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำความรู้มาใช้พัฒนาการฝึกอาชีพให้ทันสมัย	4.40	0.68	มาก
รวม	**4.45**	**0.71**	**มาก**
<u>ด้านกระบวนการคัดเลือก หลักสูตร และรูปแบบการฝึกอาชีพ</u>			
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรเพิ่มรูปแบบของการเรียนการสอนทางด้านอาชีพให้หลากหลายและง่ายต่อการแสวงหาความรู้ของคนพิการ	4.30	0.73	มาก
หลักสูตรควรมีการร่างและวิเคราะห์จากเจ้าหน้าที่เฉพาะทางที่มีความเชี่ยวชาญในด้านวิชาชีพที่ตลาดต้องการ	4.70	0.57	มากที่สุด
หลักสูตรสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของตลาดแรงงานและทิศทางของสังคมที่เปลี่ยนไป	4.65	0.67	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรเพิ่มหลักสูตรการบริหารจัดการเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ	4.45	0.69	มาก

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.24 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดให้คนพิการเรียนวิชาพื้นฐานต่างๆก่อนการฝึกอาชีพ โดยใช้รูปแบบเปิด เช่น การศึกษาด้วยตนเอง การสอบเทียบความรู้ การฟังการบรรยายทางวิทยุ โทรทัศน์หรือในสถาบันบางโอกาส เพื่อปรับพื้นฐานความรู้ให้พร้อมก่อนเข้ารับการฝึกอาชีพ	4.55	0.61	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรเพิ่มงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือตำรา วัสดุการสอนและสื่อต่างๆให้มีปริมาณที่พอเพียง	4.60	0.60	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรพัฒนาสื่อการฝึกอาชีพเป็นอิเลคทรอนิกส์โดยการจัดหาSoftwareและฐานข้อมูลต่างๆเพื่อค้นคว้าวิจัยอย่างเพียงพอ	4.70	0.47	มากที่สุด
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นแก่คนพิการกับคนทั่วไปที่ให้ความสนใจในกลุ่มอาชีพต่างๆและมีการติดตามผลหลังจากฝึกอบรมไปแล้ว	4.70	0.47	มากที่สุด
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดการฝึกอาชีพในรูปของการเรียนร่วมกับคนทั่วไปในบางวิชา	4.50	0.61	มากที่สุด
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีการบริการด้านวิชาชีพแก่คนพิการในลักษณะเปิดกว้าง เช่น ทางวิทยุ โทรทัศน์ในท้องถิ่น เนื่องจากผู้ได้รับความรู้ไม่มีข้อจำกัด เป็นไปตามความสนใจ	4.70	0.47	มากที่สุด
รวม	**4.58**	**0.59**	**มากที่สุด**
<u>ด้านการประเมินผลและติดตาม</u>			
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีการจัดทำฐานข้อมูล ช่วยในด้านการประเมินและติดตามผล	4.45	0.83	มาก

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.24 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรได้รับการประเมินอยู่เสมอในด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านการติดตามผล เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบบริการการฟื้นฟูอาชีพที่ก้าวทันต่อกระแสสังคมที่เปลี่ยนไป	4.70	0.47	มากที่สุด
การประเมินติดตามผลหลังจากการจบหลักสูตรฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรใช้เจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นเพราะเข้าถึงคนพิการได้ง่ายและได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นจริง	4.55	0.69	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีการประเมินติดตามผลช่วยเหลือคนพิการแบบครบวงจรคือตั้งแต่การเข้ามารับการฝึกตลอดถึงการประกอบอาชีพ	4.80	0.41	มากที่สุด
รวม	**4.62**	**0.60**	**มากที่สุด**
<u>ด้านการประสานเครือข่าย</u>			
เครือข่ายของงานด้านการฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเชื่อมโยงและประสานงานกัน	4.70	0.47	มากที่สุด
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีนโยบายการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและควรมีเครือข่ายทางสังคมเชื่อมโยงระหว่างสถาบันภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูให้มากขึ้นในทุกมิติ	4.65	0.59	มากที่สุด
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีระบบสารสนเทศที่ทันสมัย และประชาสัมพันธ์ให้คนพิการและประชาชนที่สนใจได้รับรู้ถึงการดำเนินงานของสถาบัน	4.75	0.55	มากที่สุด

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.24 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรให้องค์กรและหน่วยงานต่างๆในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร (งบประมาณ บุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ) เพื่อการดำเนินงานสถาบัน	4.35	0.81	มาก
รวม	**4.61**	**0.61**	**มากที่สุด**
<u>ด้านการวิจัยและพัฒนา</u>			
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ ทางด้านการพัฒนาอาชีพคนพิการ	4.50	0.61	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรส่งเสริมให้บุคลากรทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการฟื้นฟูอาชีพคนพิการเพื่อนำมาใช้พัฒนาการฝึกอาชีพต่อไป	4.55	0.61	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดประชุมวิชาการ เสนอผลการวิจัยของบุคลากรในสถาบันและนอกสถาบัน ในเรื่องที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูอาชีพคนพิการ	4.40	0.82	มาก
สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดเผยแพร่ผลงานการวิจัยในหลายรูปแบบ เช่นการเขียนบทความทางวิชาการ ข่าวสารรายวันของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ	4.50	0.69	มาก
รวม	**4.48**	**0.68**	**มาก**

2.2.4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปร

2.2.4.1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามเพศ

Copyright by Mahidol University

กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามเพศ ด้วยการทดสอบที (T-test)

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig
หญิง	12	3.88	0.33	1.013	0.225
ชาย	8	3.74	0.22		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.4.2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นของโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามอายุ

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นของโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามอายุ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova)

อายุ	N	X	S.D.	F-test	Sig
20– 30 ปี	7	3.79	0.22		
31 – 40 ปี	9	3.82	0.29	0.107	0.899
41 – 50 ปี	4	3.88	0.48		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.4.3. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นของโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

Copyright by Mahidol University

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นของโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด ด้วยการทดสอบที (T-test)

ระดับการศึกษาสูงสุด	N	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3	4.04	0.36	2.008	0.174
ปริญญาตรี	17	3.79	0.28		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.4.4. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นของโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นของโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova)

ประสบการณ์ทำงาน	N	X	S.D.	F-test	Sig
1 – 10 ปี	7	3.79	0.22		
11 – 20 ปี	9	3.82	0.29	0.107	0.899
21 ปีขึ้นไป	4	3.88	0.48		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Copyright by Mahidol University

2.2.4.5. การวิเคราะห์การถดถอยของความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ

การวิเคราะห์การถดถอยของความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐในด้านสถานการณ์ทั่วไป ด้านการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการประสานเครือข่าย ด้านกระบวนการคัดเลือกและคนพิการ และด้านหลักสูตร วิธีการสอนและการประเมินผล ที่มีต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ พบว่า

1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐทุกด้านที่นำมาศึกษาทั้งหมดมีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง กล่าวคือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐไม่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ(R) เท่ากับ .657

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ 7 ด้าน ที่นำมาศึกษาทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรกับความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ โดยสามารถอธิบายการผันแปรได้เท่ากับ .432 แสดงว่ามีความแม่นยำในการพยากรณ์ 43.2%

3) ไม่มีตัวแปรอิสระใดที่ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.29 การวิเคราะห์การถดถอยของความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ

การฝึกอาชีพ	Unstandardized Coefficients		standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ด้านสถานการณ์ทั่วไป	-.388	.311	-.516	-1.247	.236
ด้านสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก	.218	.172	.412	1.268	.229
ด้านการบริหาร	.151	.171	.247	.879	.397
ด้านบุคลากร	-.126	.148	-.267	-.848	.413
ด้านการประสานเครือข่าย	-.227	.158	-.422	-1.438	.176

Copyright by Mahidol University

ตารางที่ 4.29 การวิเคราะห์การถดถอยของความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ (ต่อ)

การฝึกอาชีพ	Unstandardized Coefficients		standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ด้านกระบวนการคัดเลือกและคนพิการ	.113	.166	.231	.684	.507
ด้านหลักสูตร วิธีการสอนและการประเมินผล	.196	.239	.220	.820	.428
R= .657,R^2= .432 ,F=1.303 ,Sig=.328					

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กล่าวโดยสรุป จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปร และการวิเคราะห์การถดถอย พบว่า

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ของกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐด้านสถานการณ์ทั่วไป และด้านสภาพแวดล้อม มีความคิดเห็นไม่สัมพันธ์กับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยด้านการทำงาน ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐด้านการบริหาร ด้านบุคลากร และด้านการประสานเครือข่าย มีความคิดเห็นไม่สัมพันธ์กับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยด้านการฝึกอาชีพ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐด้านกระบวนการคัดเลือก และด้านหลักสูตร วิธีการสอนและประเมินผล มีความคิดเห็นไม่สัมพันธ์กับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Copyright by Mahidol University

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของคนพิการที่ผ่านการฝึกอาชีพจากสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ

3.1 ข้อเสนอแนะของกลุ่มคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการต่อปัญหาและอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน และบริการด้านอาชีพอื่นๆ ของภาครัฐ สรุปได้ดังต่อไปนี้

3.1.1. การสนับสนุนของภาครัฐ เพื่อให้คนพิการมีโอกาสในการเข้าสู่ตลาดแรงงานได้มากขึ้น คนพิการมีความเห็นว่า รัฐบาลควรสนับสนุนด้านการฝึกอาชีพที่หลากหลายสาขาวิชา เพื่อเป็นทางเลือกในการฝึกอาชีพ เพราะผู้พิการบางคนมีฝีมือในการทำงาน ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวที่ว่า “อยากให้สังคมดูแล และให้โอกาสผู้พิการอย่างแท้จริง” รวมทั้งเห็นว่ารัฐควรมีการประชาสัมพันธ์ให้สถานประกอบการพิจารณารับคนพิการเข้าทำงาน ในส่วนที่คนพิการสามารถทำได้ เช่น “ในส่วนของห้องน้ำ ที่พัก ค่าตอบแทน” นอกจากนี้คนพิการยังกล่าวอีกว่า “อยากให้จัดหาที่ทำงานใกล้ที่พัก เพื่อเดินทางสะดวก” และ ”ควรมีการเปิดฝึกสอนซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องยนต์ เครื่องจักรสาน ที่มีความหลากหลายและตลาดแรงงานต้องการเพื่อให้สามารถเข้าทำงานได้”

3.1.2. ความคิดเห็นต่อปัญหาอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการ คนพิการมีความเห็นว่า รัฐควรประชาสัมพันธ์ให้สถานประกอบการและสังคมเปิดรับและให้โอกาสคนพิการ ซึ่งยังมองว่าคนพิการไม่มีคุณภาพ ไม่มีตำแหน่งสำหรับคนพิการหรือมีน้อย ดังคำกล่าวที่ว่า “ควรเปิดโอกาสให้คนพิการได้เข้าทำงานบ้าง”, “คนพิการเองก็ยังมีความกลัวอยู่ และไม่กล้าไปทำงาน เนื่องจากปัญหาจากความผิดปกติของแต่ละคน”, “อีกทั้งยังไม่สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ ไม่มีงานสำหรับคนพิการรองรับ”, “ไม่มีทางลาดสำหรับรถเข็นคนพิการ ทำให้เป็นภาระแก่เพื่อนร่วมงาน”

3.1.3. ความคิดเห็นของคนพิการต่อการพัฒนาคนพิการด้วยการฝึกอาชีพโดยสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ เพื่อส่งเสริมให้คนพิการมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานได้มากขึ้น คนพิการมีความคิดเห็นว่า “สถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐขาดการประชาสัมพันธ์ให้คนพิการทราบว่ามีการฝึกอาชีพที่ใด สาขาอะไร อย่างชัดเจน”, “ต้องการสถานที่ฝึกอาชีพคนพิการให้มีมากกว่านี้” , “ควรหาหลักสูตรที่มีตลาดรองรับ เพื่อทำให้คนพิการสามารถทำงานเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ไม่เป็นภาระของสังคม” โดยส่งเสริมคนพิการให้มีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้มากขึ้นและผลักดันให้มีโอกาสทำงาน เพราะจะทำให้ผู้พิการมีคุณค่าทางสังคม ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวที่ว่า “ผู้ประกอบการจะต้องเห็นคุณค่าและให้โอกาสมากกว่านี้” ซึ่ง “ภาครัฐควรจัดทำแบบสำรวจ

Copyright by Mahidol University

ความต้องการของสถานประกอบการ/คนพิการ ว่าต้องการแรงงานด้านใด มากน้อยเพียงใด” เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

3.2. ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการต่อปัญหาและอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน และบริการด้านอาชีพอื่นๆ ของภาครัฐ เพื่อส่งเสริมให้คนพิการมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น สรุปได้ดังต่อไปนี้

3.2.1. ความคิดเห็นต่อการพัฒนาการฝึกอาชีพคนพิการโดยสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐเพื่อส่งเสริมให้คนพิการมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการมีความเห็นว่า “ควรจัดศูนย์ฝึกรวมไว้แห่งเดียวกัน แล้วรวมคนพิการในที่ต่างๆ เข้ามาฝึกอาชีพร่วมกัน และมีการเตรียมความพร้อมให้คนพิการก่อนเข้าฝึกอบรม เพื่อจะได้รู้จักกันและเป็นเครือข่ายในการประสานงานในการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัยต่อตลาดแรงงานในยุคปัจจุบัน” , “ควรมีการเปิดฝึกสาขาอาชีพที่ทันสมัยตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อพัฒนาระบบการฝึกอบรมให้ทันสมัยต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และมีการสนับสนุนในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย และเหมาะสมกับคนพิการแต่ละประเภท” , “ควรดำเนินการในเชิงรุกมากขึ้น และเน้นการประชาสัมพันธ์ให้คนพิการเข้าถึงตลาดแรงงานมากขึ้น” , “ควรมีความชัดเจนในนโยบายหน่วยงานที่ต้องทำเรื่องนี้ว่าเป็นของกระทรวงใด” , “ควรมีฐานข้อมูลที่ชัดเจนถูกต้อง อาทิ ตำแหน่งงานประเภทสถานประกอบการ กลุ่มคนพิการที่ว่างงานและต้องการมีงานทำ”, “ปัจจุบันศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการควรคำนึงถึงตลาดแรงงานในปัจจุบัน และได้มีงานประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมคนพิการให้มีศักยภาพเข้าสู่ตลาดแรงงาน”, “ภาครัฐควรสำรวจตลาดแรงงานอย่างจริงจัง ทำความเข้าใจกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความรู้ทั้งทางทฤษฎีอย่างถ่องแท้ เพื่อเป็นผู้ให้ความรู้ที่แท้จริง” และ “ควรเร่งปฏิบัติการให้เกิดศักยภาพในการทำงานแก่คนพิการ และเพิ่มความสามารถในการฝึกอาชีพ”

3.2.2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคสำหรับการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นว่า “สภาพความพิการของผู้พิการที่หลากหลายและผู้พิการไม่มีวุฒิการศึกษาทำให้คนพิการยังไม่มีความสามารถครบตามที่สถานประกอบการต้องการ” , “การปฏิบัติตามกฎหมายยังไม่จริงจัง” , ”สถานประกอบการยังไม่พร้อมรับคนพิการ อีกทั้งยังไม่สนับสนุนในการทำงาน” รวมทั้ง “ครอบครัวยังไม่มั่นใจในศักยภาพคนพิการ” , “การฝึกอาชีพมีหลายหน่วยงานดำเนินการ แต่ลักษณะการฝึกเพียงแค่ให้สำเร็จตามหลักสูตร” , “สถานประกอบการรับคนพิการเข้าทำงานเพื่อหลีกเลี่ยงค่าปรับแต่ไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการทำงานของคนพิการ” , “สถานประกอบการบางแห่งยังจ้างงานคนพิการให้เงินเดือนๆ ละประมาณ 3000- 6000 แต่ไม่ต้องไปทำงาน เพื่อการเลี่ยง พ.ร.บ. บังคับของ

Copyright by Mahidol University

สถานประกอบการและการเอาเปรียบคนพิการเรื่องค่าจ้าง เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ที่ชัดเจนในการติดต่อประสานงานรวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับ พรบ.ต่างๆ" ,"สถานประกอบการกำหนดขอบเขตการเข้าทำงานของคนพิการไว้ค่อนข้างสูง ทำให้เข้าได้ยาก รวมทั้งคนพิการยังมีปัญหาในเรื่องของความรู้ความสามารถด้วย" , "สถานประกอบการบางแห่งยังมองเห็นว่าผู้พิการทำงานช้า" จากความคิดเห็นข้างต้นทำให้เห็นได้ว่าปัญหาอุปสรรค ของคนพิการ คือ วุฒิการศึกษา ศักยภาพคนพิการ ลักษณะความพิการ สภาพของครอบครัว การปรับตัวของคนพิการ ที่พักอาศัย เครื่องอำนวยสะดวกในที่ทำงาน สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อโอกาสที่คนพิการจะได้เข้าสู่ตลาดแรงงาน

3.2.3. ความคิดเห็นต่อการพัฒนาคนพิการเพื่อให้มีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นว่า "การพัฒนาความพิการที่มีความพร้อมทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ จะทำให้เข้าสู่ตลาดแรงงานได้มาก แต่การพัฒนาคนพิการที่ไม่ยอมรับตนเองไม่ยอมรับความพิการของตนเองและไม่ยอมรับการพัฒนาใดๆ ก็จะเป็นเรื่องยาก ซึ่งมักมีข้อแม้ว่าทำไม่ได้ แต่ไม่มีความพยายามในการฝึกฝน","ควรเคร่งครัดต่อการใช้กฎหมาย และฝึกทักษะฝีมือคนพิการด้านอาชีพให้เก่งมากขึ้น","ควรฝึกอาชีพให้ชำนาญก่อนส่งเข้าทำงานตามสถานประกอบการ","มีการอบรมและเตรียมความพร้อมคนพิการสู่การมีงานทำอย่างยั่งยืน","ควรเปิดโอกาสให้สถานประกอบการพบคนพิการโดยตรง" เพื่อให้คนพิการเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ง่ายมากขึ้น แต่ "สถานประกอบการควรเปิดใจ เข้ามามีส่วนร่วมลงทุนเพื่อคนพิการมากขึ้น","ต้องมีการเตรียมความพร้อม ให้ความรู้ คำแนะนำในการทำงานในตลาดแรงงาน ทั้งของสถานประกอบการคนพิการและสถานบันฝึกอาชีพคนพิการ","ควรปรับปรุงอาชีพให้เหมาะสมและทันสมัยกับความต้องการของตลาดแรงงานรวมทั้งวัสดุ-อุปกรณ์ต่างๆ ด้วย","ต้องเตรียมความพร้อมให้คนพิการ ในขั้นพื้นฐานเพื่อให้มีศักยภาพของคนพิการแต่ละบุคคลว่ามีความสามารถด้านใด เมื่อมีความพร้อมในระดับที่พอมีฝีมือจึงเข้าสู่ตลาดแรงงาน" , "ควรเปิดโอกาสให้คนพิการเลือกงานเอง เพื่อการทำงานที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับคนพิการ" และ "สถานประกอบการได้กำหนดขอบเขตการเข้าทำงานของคนพิการไว้ค่อนข้างสูงทำให้เข้าได้ยาก ทำให้มองว่ามีความเลื่อมล้ำทางสังคม" จากความคิดเห็นข้างต้นทำให้เห็นได้ว่าการพัฒนาคนพิการจะต้องมีการดำเนินงานร่วมกันทั้งสถาบันฝึกอาชีพคนพิการ สถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และคนพิการ จึงจะทำให้การพัฒนาประสบผลสำเร็จ

Copyright by Mahidol University

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐ” เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพในการศึกษาวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ คนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสถาบันฝึกอาชีพ ซึ่งกระบวนการของการวิจัยและผลจากการศึกษาวิจัยสามารถนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

5.1สรุปผลการวิจัย

5.1.1 รูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพให้กับคนพิการของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ

5.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐ

5.1.3 ปัญหาและอุปสรรคของคนพิการที่ผ่านการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยครั้งนี้สามารถแบ่งเป็นประเด็นต่างๆได้ดังต่อไปนี้

5.1.1 รูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพให้กับคนพิการของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ

ผู้วิจัยทำการศึกษาในประเด็นนี้โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ กล่าวคือ ทำการศึกษาและเก็บข้อมูลจากเอกสาร โดยใช้แบบบันทึกเอกสารเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของ

Copyright by Mahidol University

ภาครัฐ รวมทั้งบริบทเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ เพื่อนำเป็นแนวทางในการพัฒนาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพของหน่วยงานรัฐและเอกชน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและมาตรการที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการฝึกอาชีพของคนพิการ มีผลการศึกษาดังนี้

5.1.1.1 หลักสูตรฝึกอาชีพที่เปิดฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพ

ผลการศึกษา พบว่า หลักสูตรการฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐทั้ง 9 แห่ง ใช้หลักสูตรเดียวกัน ซึ่งกำหนดโดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ยกเว้นศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ เนื่องจากเป็นสถาบันที่เน้นการจำลองการทำงานจริงมากกว่าการฝึกอาชีพที่เป็นหลักสูตร โดยหลักสูตรที่มีการเปิดฝึกอาชีพและได้รับความนิยมจากคนพิการในการสมัครเข้ารับการฝึกอาชีพมากที่สุด ได้แก่ หลักสูตรตัดเย็บเสื้อผ้าและการใช้จักรอุตสาหกรรม หลักสูตรเสริมสวย และหลักสูตรคอมพิวเตอร์ (การใช้โปรแกรมพื้นฐาน เช่น Microsoft office) ตามลำดับ

5.1.1.2 รูปแบบการให้บริการฝึกอาชีพ

ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐทั้ง 9 แห่ง มีรูปแบบโดยส่วนใหญ่ที่คล้ายกัน คือ เน้นการฝึกภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี มีความยืดหยุ่นในการฝึกอาชีพ กล่าวคือ แม้ว่าจะใช้หลักสูตรการฝึกอาชีพหลักสูตรเดียวกันซึ่งกำหนดโดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ แต่ทางสถาบันสามารถปรับเปลี่ยนการฝึกให้มีความเหมาะสมกับสภาพความพิการของผู้ที่เข้ารับการฝึกอาชีพได้ เพื่อให้การฝึกอาชีพมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์แก่คนพิการให้มากที่สุด

ส่วนศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการนั้นมีรูปแบบการฝึกอาชีพที่ต่างออกไป กล่าวคือ มีการใช้รูปแบบการฝึกอาชีพที่เน้นการจำลองการปฏิบัติงานในสถานประกอบการจริง เพื่อให้คนพิการได้ฝึกอาชีพและได้ทำงานไปพร้อมๆกัน ซึ่งจะทำให้คนพิการมีประสบการณ์และได้เตรียมความพร้อมก่อนเข้าไปทำงานในสถานประกอบการจริง

5.1.1.3 กระบวนการฝึกอาชีพ

ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐทั้ง 9 แห่ง มีกระบวนการฝึกอาชีพหลักๆ เหมือนกัน เนื่องจากเป็นหน่วยงานของรัฐ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ มีใช้กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับกระบวนการฝึกอาชีพชุดเดียวกัน แต่ในระดับของการปฏิบัติสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐทั้ง 9 แห่งอาจมีรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการทำงานที่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละพื้นที่ก็มีบริบท บรรทัดฐานทางสังคม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ต่างกันไป รวมทั้งคนพิการเองก็มีลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันด้วย

Copyright by Mahidol University

5.1.1.4 การดำเนินการด้านอื่นๆ นอกเหนือจากการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ

ผลการศึกษา พบว่า นอกจากการฝึกอาชีพที่เป็นบริการหลักของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐทั้ง 9 แห่งแล้ว ทางสถาบันยังมีบริการด้านอื่นๆให้กับคนพิการด้วย ได้แก่ บริการด้านปัจจัยสี่ บริการด้านการศึกษา บริการด้านการจัดหางาน บริการด้านสุขภาพ และบริการด้านสังคม เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุนคนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถรับการฝึกอาชีพได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการฝึกอาชีพอย่างสูงสุด ตามวัตถุประสงค์ของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐทั้ง 9 แห่ง รวมทั้งช่วยให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ด้วยตนเอง

5.1.1.5 การคัดเลือกคนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ

การคัดเลือกคนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐทั้ง 9 แห่ง ใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน ซึ่งกำหนดโดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการโดยศูนย์ต่างๆจะมีคณะกรรมการที่ทำหน้าที่คัดเลือกคนพิการที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ และผ่านการทดสอบของศูนย์ เพื่อเข้ารับการฝึกอาชีพ ซึ่งจะเปิดรับสมัครปีละ 1 ครั้ง ซึ่งสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐทั้ง 8 แห่ง จะรับคนพิการเข้ารับการฝึกทุกประเภทความพิการยกเว้น ศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ จะรับคนพิการประเภทการเคลื่อนไหว เท่านั้น

สาเหตุที่ต้องมีการคัดเลือกก่อนเข้ารับการฝึกอาชีพ เพราะคนพิการมีสภาพความพิการต่างกัน เพื่อให้การฝึกอาชีพเป็นประโยชน์แก่คนพิการมากที่สุด และสามารถนำไปใช้ในการทำงานได้จริง สถาบันจึงจำเป็นต้องรับเฉพาะคนพิการที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถพัฒนาฟื้นฟูให้มีความสามารถที่เหมาะสมกับการทำงานจริง

แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติ นอกจากจะรับคนพิการจากการคัดเลือกปกติแล้ว สถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐทั้ง 9 แห่งยังต้องรับคนพิการจากสถานสงเคราะห์คนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพด้วย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนพิการที่ไม่สามารถพัฒนาให้มีความสามารถในการทำงานที่เหมาะสมที่จะออกไปปฏิบัติงานจริงได้ในสถานประกอบการ ทำให้คนพิการเหล่านี้เป็นภาระของสถาบันที่จะต้องดูแลคนพิการเหล่านี้ต่อไป ไม่สามารถส่งเข้าไปทำงานในสถานประกอบการได้เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านความพิการ

5.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐ

Copyright by Mahidol University

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่1 กลุ่มคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง

ระหว่างปีพ.ศ.2551-2555 มีจำนวนทั้งสิ้น 3,904 คน จากตารางของ Taro Yamane ที่ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 364 คน วิธีการสุ่มตัวอย่าง คือ การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง มีจำนวนทั้งสิ้น 217 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 18 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง คือ การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งสิ้น กลุ่มที่ 1 จำนวน 264 ชุด คิดเป็นร้อยละ 72.52 กลุ่มที่ 2 จำนวน 20 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้เห็นได้ว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการหลักๆ 4 ปัจจัย โดยจะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

5.1.2.1. ส่วนของคนพิการที่เคยเข้ารับบริการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ทำให้เห็นได้ว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐ 4 ปัจจัย ได้แก่

ปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ72.0) มีอายุระหว่าง 15 – 30 ปี (ร้อยละ46.2) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ72.7) และมีวุฒิการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ38.6) ทั้งนี้เป็นคนพิการทางการเคลื่อนไหว หรือร่างกาย (ร้อยละ53.8) ครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างพิการแต่กำเนิด ส่วนอีกครึ่งหนึ่งพิการภายหลัง เมื่ออายุระหว่าง 1 -15 ปี (ร้อยละ28.4)

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยในบ้านของพ่อแม่ (ร้อยละ40.5) และพักอาศัยกับพ่อแม่ (ร้อยละ42.0) พร้อมทั้งมีปัญหาการเดินทางในชีวิตประจำวันและการเดินทางไปประกอบอาชีพ (ร้อยละ56.8) นอกจากนี้ เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรืองานเทศกาลที่จัดโดยชุมชนหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน (ร้อยละ62.9) และไม่มีปัญหาการยอมรับจากสังคม (ร้อยละ59.5) ทั้งนี้ ครอบครัวส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างสนับสนุนให้เข้ารับการฝึกอาชีพ (ร้อยละ85.6) และกลุ่มตัวอย่างเคยได้รับบริการด้านอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐอื่นนอกเหนือจากการฝึกอาชีพ (ร้อยละ56.1)

ปัจจัยด้านการทำงาน ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการ (ร้อยละ50.4) มาเป็นเวลาตั้งแต่ 1 – 5 ปี (ร้อยละ80.7) โดยทำงาน 7 วัน/สัปดาห์ (ร้อยละ43.2) ทำให้มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท/เดือน (ร้อยละ48.5) ซึ่งเป็นรายได้ที่ใกล้เคียงกับรายจ่าย (ร้อยละ45.5) และประกอบอาชีพโดยคาดหวังว่า ประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้ตนเองเป็นภาระต่อครอบครัว (ร้อยละ53.4) ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างใช้รายได้ที่ได้รับมาเป็นค่าใช้จ่าย

Copyright by Mahidol University

ภายในครอบครัว (ร้อยละ47.7) และไม่มีหนี้สิน (ร้อยละ68.2) พอใจในรายได้ (ร้อยละ59.1) และงานที่ทำ (ร้อยละ75.8) โดยไม่คิดเปลี่ยนงาน (ร้อยละ53.8) ในด้านของปัญหาในการสมัครงาน เคยพบปัญหาในการสมัครงาน (ร้อยละ54.2) แต่เมื่อเข้ามาทำงาน ยังไม่มีปัญหาในการทำงาน (ร้อยละ67.0)

ปัจจัยด้านการฝึกอาชีพ ผลการศึกษา พบว่า ในการเข้ารับการฝึกอาชีพที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ฝึกอาชีพในหลักสูตรคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ26.5) หลักสูตรตัดเย็บเสื้อผ้าและการใช้จักรอุตสาหกรรม (ร้อยละ 23.5) และหลักสูตรเสริมสวยและตัดผมชาย (ร้อยละ 11) เป็นระยะเวลา 1 ปี (ร้อยละ90.9) โดยเข้าฝึกอาชีพ เนื่องจากอยากมีอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเอง (ร้อยละ49.2) ฝึกตามความสนใจและความถนัดของตนเอง (ร้อยละ 21.2) หน่วยงานราชการจัดให้ (ร้อยละ 13.6) และทราบข่าวการรับสมัครจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐและเอกชน (ร้อยละ50.8) จากพ่อแม่และญาติแนะนำ (ร้อยละ 21.2) จากหนังสือพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ร้อยละ 21.2) นอกจากนี้ สำหรับความพึงพอใจต่อการให้บริการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพในด้านต่างๆพบว่า กลุ่มตัวอย่างพอใจต่อสถานที่เรียน (ร้อยละ97.7) เนื้อหาของหลักสูตรที่ฝึก (ร้อยละ96.6) อุปกรณ์เครื่องมือประกอบการสอน (ร้อยละ94.7) ครูผู้สอน (ร้อยละ89.4) และความช่วยเหลือด้านการจัดหางานหลังจบหลักสูตร (ร้อยละ85.2)

ความคิดเห็นต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนพิการมีความคิดเห็นในด้านการมีทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ ในระดับปานกลาง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากว่า ความรู้และทักษะที่ได้จากการฝึกอาชีพ ทั้งความรู้ภาคทฤษฎีและการฝึกอาชีพในภาคปฏิบัตินั้นเพียงพอและเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ เพราะการฝึกอาชีพทำให้คนพิการมีประสบการณ์ มีความชำนาญและมีความมั่นใจในการประกอบอาชีพยิ่งขึ้น แม้ว่าคนพิการบางคนจะเคยมีประสบการณ์ในการทำงานที่มีลักษณะใกล้เคียงกับสาขาอาชีพที่เข้ารับการฝึกอาชีพมาก่อนแต่การฝึกอาชีพก็ช่วยให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ภายหลังการฝึกอาชีพคนพิการควรทบทวนความรู้ที่ได้เพื่อให้เกิดความชำนาญในทักษะอาชีพที่ได้ฝึกอบรมมาอยู่เสมอ รวมทั้งหมั่นหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเอง เช่น การไปศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอาชีพตามหลักสูตรที่ฝึกอาชีพ เป็นต้น

สำหรับความคิดเห็นด้านความคาดหวังต่อการทำงาน จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนพิการเห็นด้วยในระดับมากว่า การได้เข้าฝึกอาชีพทำให้มีโอกาสเข้าทำงานในสถานประกอบการ ซึ่งลักษณะของงานที่คนพิการทำอยู่ในปัจจุบันตรงกับอาชีพที่ได้ฝึกมา โดยในการทำงานได้มีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอนไว้ล่วงหน้าและมีการคิดหาวิธีการทำงานใหม่ๆเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น นอกจากนี้สาขาอาชีพที่คนพิการ

Copyright by Mahidol University

เข้ารับการฝึกอาชีพยังตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีคนพิการบางส่วนเห็นว่าการฝึกอาชีพเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณเพราะฝึกแล้วไม่สามารถหางานทำได้

สำหรับด้านความต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงาน จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนพิการเห็นด้วยในระดับมากว่า คนพิการส่วนใหญ่ที่เข้ารับการฝึกอาชีพเพราะต้องการหารายได้ด้วยตนเองเพื่อใช้จ่ายและเลี้ยงดูครอบครัว รวมทั้งเพื่อใช้ในการฟื้นฟูบำบัดสภาพความพิการของตน ฉะนั้นเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอาชีพจึงจะพยายามหางานทำให้ได้โดยเร็วและต้องการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาชีพที่ได้ฝึกอาชีพมา ซึ่งคนพิการบางส่วนต้องการหางานทำในสถานประกอบการ แต่บางส่วนต้องการประกอบอาชีพอิสระ ด้วยเหตุนี้คนพิการจึงต้องการหน่วยงานที่ช่วยในการจัดหางานให้เพื่อเพิ่มโอกาสในการได้งานทำมากขึ้น นอกจากนี้คนพิการยังเห็นว่า การมีงานทำจะทำให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าและความสามารถในตัวคนพิการมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้งานหายาก ทำให้หากคนพิการได้งานที่แม้ว่าค่าตอบแทนจะไม่ตรงตามความต้องการ แต่หากรับได้ก็จะยอมทำ

5.1.2.2. ส่วนของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐและโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการ โดยสามารถสรุปเป็นปัจจัยต่างๆได้ ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จำนวน 20 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ60) มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี (ร้อยละ45) ทำงานในตำแหน่งครูฝึกอาชีพ (ร้อยละ55) โดยมีประสบการณ์ในการทำงานกับคนพิการในช่วง 11 – 20 ปี (ร้อยละ45) ทั้งนี้ มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ85) มีความชำนาญเฉพาะทางด้านอาชีพหรือการสอนในระดับที่เปิดอบรม (ร้อยละ85) และทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย สิทธิของคนพิการ ตลาดแรงงาน และการประกอบอาชีพของคนพิการในปัจจุบัน

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นด้านสถานการณ์ทั่วไปอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนมากเห็นด้วยว่าปัจจุบันการจัดบริการฟื้นฟูอาชีพแก่คนพิการของภาครัฐได้วางกรอบการดำเนินงานตามแนวทางมาตรฐานการจัดบริการสวัสดิการสังคมขั้นพื้นฐาน และมีการจัดบริการที่มีความทันสมัยทันต่อบริบทสังคมที่เปลี่ยนไป ทั้งนี้เนื่องจากสังคมไทยให้ความสำคัญต่อการช่วยเหลือคนพิการในรูปแบบการจัดบริการฟื้นฟู

Copyright by Mahidol University

อาชีพคนพิการมากขึ้น แต่อย่างไรก็ดีปัจจุบันกฎหมายที่มีการสนับสนุนส่งเสริมการจัดบริการฟื้นฟูอาชีพแก่คนพิการยังขาดการมีผลบังคับใช้ที่จริงจัง ประกอบกับ คนพิการยังมีเจตคติที่ไม่ดีต่อตนเองส่งผลต่อการยอมเข้ามารับบริการฟื้นฟูอาชีพ

ส่วนความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่า สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีขนาดพื้นที่พอเพียงต่อการฝึกอาชีพแต่ละหลักสูตร รวมทั้งมีการจัดภูมิทัศน์ที่สวยงาม น่าอยู่และ ปลอดภัย เช่นจัดสวนหย่อม สนามคนพิการที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับสภาพความพิการ เป็นต้น นอกจากนี้สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐยังพยายามจัดอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอและเหมาะสมกับสภาพความพิการด้วย

ปัจจัยด้านการทำงาน ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นด้านการบริหารอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่า สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีวิสัยทัศน์ของตนเองที่ชัดเจนและปฏิบัติตามวิสัยทัศน์นั้น รวมทั้งมีการจัดตั้งคณะกรรมการประเมินจากบุคลากรภายนอกร่วมประเมินผล แต่อย่างไรก็ตามสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐยังได้รับงบประมาณที่จำกัด ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานด้านการบริการฟื้นฟูอาชีพ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยปานกลางว่าปัจจุบันบุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีความสามารถและประสบการณ์ในระดับที่เท่ากัน

ส่วนความคิดเห็นด้านบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่า บุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีจำนวนเพียงพอกับคนพิการที่เข้ามารับการฝึกอาชีพ ซึ่งสถาบันฝึกอาชีพคนพิการมีการจัดสวัสดิการให้แก่บุคลากรอย่างเหมาะสมเมื่อเทียบกับภาระงานที่มากขึ้น นอกจากนี้บุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐยังได้รับการพัฒนาให้มีทักษะที่สูงขึ้นรวมทั้งสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐยังส่งเสริมให้บุคลากรผลิตงานวิจัยเพื่อเป็นส่วนช่วยเสริมสร้างและพัฒนาการทำงาน

ส่วนความคิดเห็นด้านการประสานเครือข่ายอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่า สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในด้านต่างๆ เช่น การส่งต่อข้อมูลการช่วยเหลือดูแลคนพิการ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารจากสถาบันฯ เป็นต้น แต่กลุ่มตัวอย่างบางส่วนเห็นว่า สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐยังขาดการสนับสนุนการดำเนินงานจากองค์กรภายนอก และคนพิการของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐได้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดร่วมกับองค์กรภายนอกตามวัตถุประสงค์ในบางครั้ง

Copyright by Mahidol University

ปัจจัยด้านการฝึกอาชีพ ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นด้านกระบวนการคัดเลือกคนพิการอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่า คนพิการที่เข้ามาสมัครฝึกอาชีพภายในสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีการศึกษาน้อย ซึ่งการได้รับการศึกษาน้อยของคนพิการเป็นอุปสรรคต่อการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐเป็นอย่างมาก รวมทั้งความพิการที่ต่างกันยังมีผลต่อการฝึกอาชีพและการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความชอบด้วย แต่อย่างไรก็ตามสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐก็เปิดโอกาสให้คนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพทั้งๆที่มีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามที่กำหนดเพราะจะเป็นการละเมิดสิทธิคนพิการ โดยสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบเกี่ยวกับการฝึกอาชีพคนพิการ นอกจากนี้ครอบครัวของคนพิการยังมีผลต่อการมารับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐโดยตรงด้วย

ส่วนความคิดเห็นด้านหลักสูตร วิธีการสอน และการประเมินผลอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่า หลักสูตรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐค่อนข้างเก่าไม่สามารถตอบสนองต่อคนพิการเท่าที่ควร การฝึกอบรมขาดสื่อและอุปกรณ์ที่ทันสมัยตลอดถึงวิธีการใหม่ที่สร้างแรงจูงใจในการรับการฝึกอาชีพของคนพิการ วิชาชีพที่เปิดสอนในสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐไม่ค่อยตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานเท่าที่ควร ระยะเวลาในการฝึกอาชีพในแต่ละหลักสูตรมีระยะเวลาแน่นอนตายตัวขาดการยืดหยุ่น แต่คุณภาพของการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติมีความครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย และจิตใจในทุกสาขาวิชาชีพ นอกจากนี้การประเมินติดตามผลของผู้พิการที่อยู่ภายในสถาบันการฝึกอาชีพทำได้ดีกว่าผู้พิการที่จบหลักสูตรไปแล้ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐทำค่อนข้างยากเพราะอยู่ในระบบราชการ ประกอบกับการเปิดหลักสูตรใหม่ของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐขึ้นอยู่กับงบประมาณ ทำให้ในปัจจุบันหลักสูตรที่มีระยะสั้นตอบสนองต่อคนพิการได้มากกว่าหลักสูตรระยะยาว ส่งผลให้คนพิการที่ผ่านการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐจะสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพไม่เท่ากัน

ความคิดเห็นต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นด้านสถานการณ์ทั่วไปอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่า ความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจจะทำให้รัฐผลักดันให้คนพิการเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาบริการฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ควรทำเป็นแบบบูรณาการครบทุกวงจรของระบบพัฒนาการบริการ และกฎหมายเกี่ยวกับอาชีพของคนพิการ ควรมีความหลากหลาย และมีผลบังคับใช้ที่เข้มงวด นอกจากนี้คนพิการมีเจตคติต่อตนเองดีขึ้นและยอมรับความช่วยเหลือด้านการฟื้นฟูอาชีพมากขึ้น

Copyright by Mahidol University

ความคิดเห็นด้านการบริหารงานอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่า สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรบูรณาการงานด้านพัฒนาคนพิการกับงานด้านวิชาชีพ หรือกิจกรรมการฝึกอาชีพ โดยยึดคุณลักษณะคนพิการของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการและมาตรฐานสาขาอาชีพที่เปิดสอนเป็นหลัก พร้อมทั้งควรจัดบริการทางด้านอาชีพให้แก่คนพิการในรูปแบบเบ็ดเสร็จหรือครบวงจร ทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ โดยจัดการฟื้นฟูอาชีพคนพิการและพัฒนางานทางด้านอาชีพ ทางด้านวิชาการและวิชาชีพขั้นสูง ที่เน้นสาขาอาชีพที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานไทยและท้องถิ่น ซึ่งจำเป็นจะต้องอาศัยนโยบายของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการที่มีความชัดเจนมากขึ้นในการส่งเสริมคนพิการให้มีการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพที่ดีและมีงานทำ ประกอบกับนโยบายและแผนการปฏิบัติงานของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐต้องมีความยืดหยุ่น คล่องตัว ในด้านการฟื้นฟูอาชีพคนพิการ เพื่อให้สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐสามารถผลิตคนพิการที่มีคุณลักษณะตามความต้องการของสถานประกอบการได้ นอกจากนี้การบริหารงานของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีการแบ่งส่วนการทำงานที่มีความกะทัดรัด มีภารกิจที่ชัดเจน โดยหัวหน้าหน่วยงานนั้นเป็นนักวิชาการที่มีความรู้ความชำนาญ ควรมีดำเนินงานในรูปแบบของการส่งเสริมสมรรถภาพคนพิการในทุกด้าน ควรพัฒนาระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ โดยวิเคราะห์ต้นทุนและผลงานให้ชัดเจน เพื่อขอตั้งงบประมาณจากรัฐที่ในระดับสอดคล้องกับภารกิจและใช้มาตรฐานเดียวกันกับศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการของรัฐทุกสังกัด รวมทั้งควรติดตามและประเมินผลการใช้เงินงบประมาณทุกประเภทว่าประหยัด คุ้มค่า และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังควรจัดหาทุนและรายได้จากแหล่งต่างๆเพื่อนำดอกผลมาจัดสรรทุนอุดหนุนการประกอบอาชีพให้แก่คนพิการนอกเหนือจากทุนของภาครัฐด้วย เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้คนพิการได้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับสังคม ชุมชน และสาธารณประโยชน์ให้มากขึ้น

ความคิดเห็นด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่า กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการต้องจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐให้ชัดเจนและดำเนินการตามแผนพัฒนา โดยกำหนดมาตรการในการดำเนินงานที่เข้มงวด ซึ่งควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรที่สอดคล้องกับเป้าหมายการฟื้นฟูคนพิการและภารกิจอื่นของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการให้ชัดเจน โดยควรจัดหาอัตราครูฝึกและบุคลากรในศูนย์ให้เพียงพอ เพื่อประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นในการพัฒนาคนพิการ กระตุ้นให้ครูฝึกคนพิการได้คิดค้น ผลิตและพัฒนาผลงานต่างๆมากขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งควรส่งเสริม พัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านอาชีพให้ดีมากขึ้น และควรส่งเสริมบุคลากรโดยการจัดให้มีการดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำความรู้มาใช้พัฒนาการฝึกอาชีพให้ทันสมัย

Copyright by Mahidol University

ความคิดเห็นด้านกระบวนการคัดเลือก หลักสูตร และรูปแบบของการฝึกอาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่า สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรเพิ่มรูปแบบของการเรียนการสอนทางด้านอาชีพให้หลากหลายและง่ายต่อการแสวงหาความรู้ของคนพิการ เช่น เพิ่มหลักสูตรการบริหารจัดการเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ, จัดฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นแก่คนพิการกับคนทั่วไปที่ให้ความสนใจในกลุ่มอาชีพต่างๆ พร้อมทั้งมีการติดตามผลหลังจากฝึกอบรมไปแล้ว และจัดการฝึกอาชีพในรูปของการเรียนร่วมกับคนทั่วไปในบางวิชา เป็นต้น รวมทั้งควรจัดให้คนพิการเรียนวิชาพื้นฐานต่างๆก่อนการฝึกอาชีพ โดยใช้รูปแบบเปิด เช่น การศึกษาด้วยตนเอง การสอบเทียบความรู้ การฟังการบรรยายทางวิทยุ โทรทัศน์ หรือในสถาบันบางโอกาส เพื่อปรับพื้นฐานความรู้ให้พร้อมก่อนเข้ารับการฝึกอาชีพ ซึ่งหลักสูตรที่ใช้ฝึกอาชีพควรมีการร่างและวิเคราะห์จากเจ้าหน้าที่เฉพาะทางที่มีความเชี่ยวชาญในด้านวิชาชีพที่ตลาดต้องการ และหลักสูตรสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของตลาดแรงงานและทิศทางของสังคมที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรเพิ่มงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือตำรา วัสดุการสอน และสื่อต่างๆให้มีปริมาณที่พอเพียง และควรพัฒนาสื่อการฝึกอาชีพเป็นอิเลคทรอนิกส์โดยการจัดหาSoftware และฐานข้อมูลต่างๆเพื่อค้นคว้าวิจัยอย่างเพียงพอ เพื่อการบริการด้านวิชาชีพแก่คนพิการในลักษณะเปิดกว้าง เช่น ทางวิทยุ โทรทัศน์ในท้องถิ่น เนื่องจากผู้ได้รับความรู้ไม่มีข้อจำกัด เป็นไปตามความสนใจ

ความคิดเห็นด้านการประเมินและติดตามผลอยู่ในระดับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่า สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีการประเมินติดตามผลช่วยเหลือคนพิการแบบครบวงจรคือตั้งแต่การเข้ามารับการฝึกตลอดถึงการประกอบอาชีพ โดยควรมีการจัดทำฐานข้อมูล เพื่อช่วยในด้านการประเมินและติดตามผล ซึ่งในการประเมินติดตามผลหลังจากที่คนพิการจบหลักสูตรฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐไปแล้ว ควรใช้เจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นเพราะเข้าถึงคนพิการได้ง่ายและได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นจริง นอก จากนี้สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรได้รับการประเมินอยู่เสมอในด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านการติดตามผล เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบบริการการฟื้นฟูอาชีพที่ก้าวทันต่อกระแสสังคมที่เปลี่ยนไป

ความคิดเห็นด้านการประสานเครือข่ายอยู่ในระดับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่า สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีนโยบายการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและควรมีเครือข่ายทางสังคมเชื่อมโยงระหว่างสถาบันภาครัฐ ภาคเอกชน และ ชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูให้มากขึ้นในทุกมิติ โดยควรให้องค์กรและหน่วยงานต่างๆในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร อันได้แก่ งบประมาณ บุคลากร และสิ่งอำนวยความ

Copyright by Mahidol University

สะดวกต่างๆ เพื่อการดำเนินงานของสถาบัน รวมทั้งควรมีระบบสารสนเทศที่ทันสมัย และประชาสัมพันธ์ให้คนพิการและประชาชนที่สนใจได้รับรู้ถึงการดำเนินงานของสถาบัน เพื่อให้เครือข่ายของงานด้านการฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ทั้งภาครัฐและเอกชนเชื่อมโยงและประสานงานกัน

ความคิดเห็นด้านการวิจัยและพัฒนาอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่า สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ ทางด้านการพัฒนาอาชีพคนพิการ โดยส่งเสริมให้บุคลากรของสถาบันทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการฟื้นฟูอาชีพคนพิการเพื่อนำมาใช้พัฒนาการฝึกอาชีพต่อไป และจัดเผยแพร่ผลงานการวิจัยในหลายรูปแบบ เช่นการเขียนบทความทางวิชาการ ข่าวสารรายวันของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ รวมทั้งจัดประชุมวิชาการ เสนอผลการวิจัยของบุคลากรในสถาบันและนอกสถาบัน ในเรื่องที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูอาชีพคนพิการ

5.1.3. ปัญหาและอุปสรรคของคนพิการที่ผ่านการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่1 กลุ่มคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง และกลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบได้แสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริง ซึ่งแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ส่วน มีสาระสำคัญดังนี้

5.1.3.1. ความคิดเห็นของคนพิการที่เคยเข้ารับบริการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ จากผลการศึกษา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่คนพิการได้รับในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน พร้อมข้อเสนอแนะ มีดังนี้

1) ผู้พิการยังไม่ได้รับการยอมรับจากสถานประกอบการในการรับคนพิการเข้าทำงานอย่างจริงจัง เช่น การกำหนดคุณสมบัติการรับสมัครที่สูงกว่าที่คนพิการจะสามารถสมัครได้ การมีตำแหน่งงานที่เปิดรับน้อย , การมีทัศนคติในเชิงลบเกี่ยวกับความสามารถของคนพิการ เป็นต้น ซึ่งคนพิการได้ให้ข้อเสนอแนะว่า รัฐควรประชาสัมพันธ์ให้สถานประกอบการและสังคมเปิดรับและให้โอกาสคนพิการ

2) สถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานประกอบการไม่เอื้ออำนวยให้คนพิการเข้าไปทำงาน เช่น ห้องน้ำ ทางลาดที่เหมาะสมสำหรับรถเข็น โต๊ะทำงาน เป็นต้น ซึ่งคนพิการมีข้เสนอแนะว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกให้กับสถานประกอบการที่รับคนพิการในการปรับปรุงสถานที่ให้เอื้อต่อคนพิการ

Copyright by Mahidol University

3) การฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐยังมีหลักสูตรไม่หลากหลาย ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานเท่าที่ควร ซึ่งคนพิการข้อเสนอแนะว่า สถาบันฝึกอาชีพของรัฐควรมีการเพิ่มหลักสูตรการฝึกอาชีพให้หลากหลายแบะทันสมัยเป็นอาชีพที่ตลาดแรงงานในปัจจุบันต้องการ และควรมีการประชาสัมพันธ์การฝึกอาชีพให้คนพิการได้ทราบมากขึ้น

4) หน่วยงานภาครัฐยังขาดการสนับสนุนให้คนพิการมีงานทำ เช่น การจัดหางาน การประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งงานที่เปิดรับให้คนพิการได้ทราบ การประสานงานกับสถานประกอบการให้ตระหนักถึงความสำคัญของการรับคนพิการเข้าทำงาน เป็นต้น ซึ่งคนพิการให้ข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนให้คนพิการมีงานทำ เช่น การกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมให้สถานประกอบการรับคนพิการเข้าทำงาน การให้บริการจัดหางานที่มีประสิทธิภาพ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อให้สถานประกอบการรับคนพิการเข้าทำงาน เป็นต้น

5.1.3.2. ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง

จากผลการศึกษา พบว่า เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่คนพิการได้รับในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน พร้อมข้อเสนอแนะ มีดังนี้

การพัฒนาการฝึกอาชีพคนพิการโดยสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ

1) การบริหารจัดการของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐยังมีนโยบายและการดำเนินการที่ไม่ชัดเจน ทำให้การปฏิบัติงานไม่ไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ สถาบันฝึกอาชีพแต่ละแห่งมีนโยบายเกี่ยวกับการฝึกอาชีพไม่เหมือนกัน เนื่องจากแต่ละแห่งมีการบริหารงานที่ไม่เกี่ยวข้องกัน ทำให้การดำเนินงานในการฝึกอาชีพจึงมีรายละเอียดที่ไม่เป็นไปในทางเดียวกันเท่าที่ควร เช่น รูปแบบในการฝึกอาชีพ สัดส่วนของภาคปฏิบัติกับภาคทฤษฎีที่ทำการฝึกอาชีพในแต่ละหลักสูตร การสร้างเครือข่าย การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพคนพิการ เป็นต้น รวมทั้งสถาบันฝึกอาชีพแต่ละแห่งมีนโยบายเชิงปริมาณเกี่ยวกับคนพิการที่รับเข้ามาฝึกอาชีพ คนพิการที่จะส่งเข้าทำงานในสถานประกอบการมีจำนวนที่ไม่เท่ากัน ซึ่งเจ้าหน้าที่มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีความชัดเจนในนโยบายหน่วยงานและควรจัดศูนย์ฝึกรวมไว้แห่งเดียวกัน แล้วรวมคนพิการในที่ต่างๆ เข้ามาฝึกอาชีพร่วมกัน และมีการเตรียมความพร้อมให้คนพิการก่อนเข้าฝึกอบรม เพื่อจะได้รู้จักกันและเป็นเครือข่ายในการประสานงานในการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัยต่อตลาดแรงงานในยุคปัจจุบัน

Copyright by Mahidol University

2) การฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ หลักสูตรที่เปิดฝึกอาชีพยังขาดความทันสมัยและไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการเปิดฝึกสาขาอาชีพที่ทันสมัยตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อพัฒนาระบบการฝึกอบรมให้ทันสมัยต่อสถานการปัจจุบัน และมีการสนับสนุนในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย และเหมาะสมกับคนพิการแต่ละประเภทและภาครัฐควรสำรวจตลาดแรงงานอย่างจริงจัง ทำความเข้าใจกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ทั้งทางทฤษฎีอย่างถ่องแท้ เพื่อเป็นผู้ให้ความรู้ที่แท้จริง เป็นสิ่งที่ควรเร่งปฏิบัติ ให้เกิดศักยภาพในการทำงาน แก่คนพิการ และเพิ่มความสามารถในการฝึกอาชีพ

3) การดำเนินงานของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพและฐานข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการจัดหางานให้คนพิการ ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานมีข้อเสนอแนะว่าควรดำเนินการในเชิงรุกมากขึ้น เช่น การเข้าไปฝึกอาชีพในชุมชน การให้ความรู้นอกสถาบัน เป็นต้น และเน้นการประชาสัมพันธ์ให้คนพิการเข้าถึงตลาดแรงงานมากขึ้น และควรมีฐานข้อมูลที่ชัดเจนถูกต้อง อาทิ ตำแหน่งงาน ประเภทสถานประกอบการ กลุ่มคนพิการที่ว่างงานและต้องการมีงานทำปัจจุบันศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการควรคำนึงถึงตลาดแรงงานในปัจจุบัน และได้มีงานประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมคนพิการให้มีศักยภาพเข้าสู่ตลาดแรงงาน

ปัญหาอุปสรรคสำหรับการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการ

1) ปัญหาที่เกิดจากสภาพความพิการของคนพิการ ได้แก่ การไม่มีวุฒิการศึกษา ศักยภาพคนพิการที่มีข้อจำกัด ลักษณะความพิการที่เป็นอุปสรรคในการทำงาน สภาพของครอบครัวที่ไม่สนับสนุนคนพิการในการทำงาน การปรับตัวของคนพิการที่ทำได้ยาก ที่พักอาศัยและเครื่องอำนวยความสะดวกในที่ทำงานที่ไม่พร้อม

2) ปัญหาที่เกิดจากสถานประกอบการ ได้แก่ ความไม่พร้อมของสถานประกอบการในการรับคนพิการเข้าทำงาน, การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือพยายามหาทางหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมายในการที่ต้องรับคนพิการเข้าทำงาน

3) ปัญหาที่เกิดจากการฝึกอาชีพ ได้แก่ การฝึกอาชีพที่มีเป้าหมายเพียงแค่ให้เรียนจบหลักสูตร ทำให้คนพิการไม่สามารถเอาความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพได้จริง

การพัฒนาคนพิการเพื่อให้มีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงาน

1) ความไม่พร้อมของคนพิการทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น สภาพร่างกายที่อ่อนแอ, การไม่ยอมรับตนเอง, การไม่ยอมรับการพัฒนาใดๆ เป็นต้น ทำให้คนพิการไม่พร้อมรับการฝึกอาชีพและไม่พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานนี้ข้อเสนอแนะว่าต้องเตรียมความพร้อมให้คนพิการ ขั้นพื้นฐานถึงขั้นมีศักยภาพของคนพิการแต่ละบุคคลว่ามี

Copyright by Mahidol University

ความสามารถด้านใด เมื่อมีความพร้อมในระดับที่พอมีฝีมือจึงเข้าสู่ตลาดแรงงาน ควรฝึกอาชีพให้ชำนาญก่อนส่งเข้าทำงานตามสถานประกอบการ มีการอบรมและเตรียมความพร้อมคนพิการสู่การมีงานทำอย่างยั่งยืน

2) สถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐขาดการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างสถานประกอบการกับคนพิการ ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานนี้ข้อเสนอแนะว่า ควรเปิดโอกาสให้สถานประกอบการพบคนพิการโดยตรง เพื่อให้คนพิการเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ง่ายมากขึ้น แต่สถานประกอบการควรเปิดใจ เข้ามามีส่วนร่วมลงทุนเพื่อคนพิการมากขึ้น และต้องมีการเตรียมความพร้อม ให้ความรู้ คำแนะนำในการทำงานในตลาดแรงงาน ทั้งของสถานประกอบการ และคนพิการ

3) กฎหมายเกี่ยวกับคนพิการขาดการบังคับใช้อย่างเคร่งครัว ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานมีข้อเสนอแนะว่า ควรเคร่งครัดต่อการใช้กฎหมาย และฝึกทักษะอาชีพฝีมือคนพิการให้เก่งมากขึ้น

5.2 อภิปรายผล

จากการวิจัยมีประเด็นที่สำคัญที่จะยกมาอภิปรายดังนี้

5.2.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงาน จากผลการศึกษาความคิดเห็นของคนพิการพบว่า มีตัวแปรหลายตัวด้วยกันที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการ ซึ่งสามารถสรุปเป็นปัจจัยหลักๆได้ 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทความพิการ ระยะเวลาที่พิการ สาเหตุที่เกิดความพิการ ภูมิลำเนา และสถานภาพสมรส 2) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม คือ ที่พักอาศัย ครอบครัว การเดินทางในชีวิตประจำวัน การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม การยอมรับจากสังคม การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว และการได้บริการเกี่ยวกับอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐ 3) ปัจจัยด้านการทำงาน คือ สถานภาพในการทำงาน ระยะเวลาที่ได้ประกอบอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน รายได้ หนี้สิน คามพึงพอใจในงาน สาเหตุที่เลือกประกอบอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และสภาพการทำงาน และ4) ปัจจัยด้านการฝึกอาชีพ คือ หลักสูตรที่เข้ารับการฝึกอาชีพ ระยะเวลาที่เข้ารับการฝึกอาชีพ ช่องทางที่สมัครเข้ารับการฝึกอาชีพ และสาเหตุที่ตัดสินใจเข้ารับการฝึกอาชีพ

ตัวแปรที่กล่าวมาข้างต้นนั้นส่งผลต่อโอกาสที่คนพิการจะสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ไม่มากนัก ยกเว้น สภาพการทำงานที่ส่งผลต่อโอกาสที่คนพิการจะเข้าสู่ตลาดแรงงานและมีงานทำอย่างมาก กล่าวคือ แม้ว่าคนพิการจะมีคุณสมบัติตรงตามที่สถานประกอบการเปิดรับสมัคร และสถานประกอบการให้การส่งเสริมในการรับคนพิการเข้าทำงาน แต่หากสภาพการทำงานหรือ

Copyright by Mahidol University

สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการไม่เอื้ออำนวยความสะดวกหรือเป็นปัญหากับคนพิการแล้ว ก็อาจทำให้คนพิการตัดสินใจไม่เข้าทำงานในสถานประกอบการได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจักรินทร์ กริยานนท์ (2545) ศึกษาเกี่ยวกับ โอกาสการมีงานทำของผู้พิการทางการมองเห็น พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการประกอบอาชีพของคนพิการที่สำคัญ คือ การสมัครงาน ปัญหาการขาดเงินทุนกรณีที่ต้องการประกอบอาชีพส่วนตัว และปัญหาสภาพการทำงาน เช่น ความไม่คล่องตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การบริการลูกค้า และสภาพแวดล้อมต่างๆ เป็นต้น และสอดคล้องกับ กิติพงศ์ สุทธิ (2543) ศึกษาเกี่ยวกับ การดำเนินงานด้านการส่งเสริมอาชีพคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 พบว่า กลุ่มคนพิการที่ได้รับการศึกษา ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ และได้รับการฝึกอาชีพแล้วยังว่างงานเป็นจำนวนมาก เพราะปัญหาด้านทัศนคติ และปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

จากประเด็นข้อค้นพบที่สอดคล้องกันดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าคนพิการมีความสามารถ มีศักยภาพเพียงพอที่จะทำงานในสถานประกอบการมากขึ้น จึงทำให้ระดับการศึกษา สภาพความพิการ การยอมรับจากสังคม เพศ อายุ ฯลฯ ไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้คนพิการไม่มีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานและสามารถมีงานทำเช่นเดียวกับคนปกติได้มากเช่นเดิม แต่สิ่งที่ยังเป็นปัญหาและปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนพิการไม่สามารถเข้าทำงานได้ คือ สภาพการทำงาน ซึ่งแม้ว่าจะมีการออกกฎหมายต่างๆเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานประกอบการให้เหมาะสมกับคนพิการเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าทำงานได้ แต่สถานประกอบการส่วนมากก็ยังมีสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยกับคนพิการอยู่ ทำให้คนพิการมีโอกาสเข้าทำงานในสถานประกอบการน้อยลง

5.2.2 การให้บริการฝึกอาชีพแก่คนพิการของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ จากผลการศึกษา พบว่า คนพิการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับการให้บริการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ ทั้งด้านครูผู้สอน สถานที่ฝึกอาชีพ หลักสูตรที่เปิดฝึกอาชีพ อุปกรณ์เครื่องมือประกอบการสอน และความช่วยเหลือด้านอื่นๆนอกเหนือจากการฝึกอาชีพ ซึ่งคล้ายคลึงกับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ ที่เห็นว่า การให้บริการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐมีการดำเนินงานที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้คนพิการมีทักษะความสามารถมากขึ้น มีการพัฒนาการดำเนินงานทั้งทางด้านการบริหารและบุคลากรไปในแนวทางที่มุ่งเน้นให้คนพิการมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น แต่บางส่วนก็ยังมีความเห็นว่า การดำเนินงานเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐนั้นยังมีหลักสูตรที่ไม่ทันสมัยไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน การดำเนินงานของสถาบันยังมีนโยบายที่ไม่ชัดเจน ทำให้การปฏิบัติงานไม่ไปในทิศทางเดียวกัน และยังขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอาชีพให้คน

Copyright by Mahidol University

พิการได้รับทราบในวงกว้าง รวมทั้งยังขาดการสร้างฐานข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการที่จะเป็นเครือข่ายที่จะรับคนพิการเข้าทำงาน จึงทำให้การดำเนินงานขาดการประเมินติดตามผลที่มีความต่อเนื่อง

ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุปรีดา คงธรรม (2522) ศึกษาเกี่ยวกับ ปัญหา ความต้องการ และอุปสรรคของคนพิการที่รับการฝึกอาชีพ ณ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพพระประแดง กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย พบว่า คนพิการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพและบริการของศูนย์ฯ ที่ควรปรับปรุงคือ ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอาชีพให้เป็นที่แพร่หลาย การฝึกอาชีพของศูนย์ฯ ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในท้องถิ่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชรินธร คุทประพันธ์ (2541 : 112) ศึกษาเกี่ยวกับ ความพึงพอใจของผู้รับการฝึกอาชีพต่อกิจกรรมการฝึกอาชีพของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการบ้านทองพูนเผ่าพนัส จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า คนพิการที่เข้ารับการฝึกมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการฝึกอาชีพของศูนย์ในระดับต่ำ และได้เสนอว่าควรปรับปรุงการจัดการด้านการฝึกอาชีพ การหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อการฝึกอาชีพ การอบรมความรู้พิเศษ บริการให้คำแนะนำ การให้ข่าวสารทางสังคมและการจัดกิจกรรมนันทนาการต่างๆ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศันสนะ อัศวะช่วง (2548) ศึกษาเกี่ยวกับ ความพึงพอใจของคนพิการที่เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า คนพิการมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจด้านครูผู้สอนมากที่สุด รองมาคือ ด้านหลักสูตรฝึกอาชีพและด้านสังคมสงเคราะห์

จากประเด็นข้อค้นพบที่สอดคล้องและแตกต่างกันดังกล่าวสะท้อนเห็นถึง การฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพ ของภาครัฐมีความสัมพันธ์กับการสร้างโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการ กล่าวคือ การฝึกอาชีพให้แก่คนพิการช่วยให้คนพิการมีความรู้ มีทักษะ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ซึ่งคนพิการมีความต้องการทำงานเพื่อเลี้ยงดูตนเอง และไม่อยากเป็นภาระของครอบครัวมากขึ้น ทำให้คนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพมากขึ้น ซึ่งคนพิการมีความคาดหวังว่าเมื่อฝึกอาชีพแล้วต้องได้เข้าทำงานในสถานประกอบการหรือสามารถประกอบอาชีพส่วนตัวเลี้ยงตนเองได้ แต่ในความเป็นจริงแล้ว คนพิการบางส่วนเท่านั้นที่ได้เข้าทำงานในสถานประกอบการ ขณะที่บางส่วนว่างงาน บางส่วนยังเป็นภาระของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ทั้งนี้สาเหตุส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการดำเนินงานของสถาบันฝึกอาชีพของรัฐมีนโยบายการดำเนินงานในเชิงปริมาณที่ไม่ชัดเจน เช่น นโยบายเกี่ยวกับการจัดหางานให้คนพิการที่ไม่ได้มีการกำหนดปริมาณสถานประกอบการที่จะรับคนพิการเข้าทำงานที่ชัดเจน นโยบายเกี่ยวกับการฝึกอาชีพที่ไม่ได้มีการกำหนดเป้าหมายของคนพิการที่ผ่านเกณฑ์การฝึกและสามารถเข้าทำงานในสถานประกอบการได้อย่างชัดเจน เป็นต้น ขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ ทำให้การพัฒนาการฝึก

Copyright by Mahidol University

อาชีพให้ทันสมัยทำได้ล่าช้า และไม่ค่อยตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ขาดการติดตามผลการฝึกอาชีพกับคนพิการที่จบหลักสูตรไปแล้วอย่างมีประสิทธิภาพ ขาดการสร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันฝึกอาชีพ สถานประกอบการที่ต้องการรับคนพิการ และคนพิการ และขาดการประชาสัมพันธ์ที่เพียงพอ ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งส่งผลทำให้คนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพมีโอกาสที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานได้น้อยลง

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อค้นพบที่สำคัญที่สามารถนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อเสนอแนะสำหรับคนพิการ และข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.3.1.1 ภาครัฐควรมีการกำหนดนโยบายเชิงรุกในการดำเนินการส่งเสริมการมีงานทำของคนพิการ ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ทุกประเภท ทุกพื้นที่มากยิ่งขึ้น เช่น นโยบายการฝึกอาชีพในชุมชน นโยบายการสร้างเครือข่าย เป็นต้น โดยมุ่งเน้นให้มีการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ สถานประกอบการ ชุมชน และคนพิการ เพื่อให้การพัฒนาคนพิการด้วยการฝึกอาชีพมีประสิทธิภาพและทำให้คนพิการมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น เช่น การจัดโครงการเกี่ยวกับการจัดหางาน การจัดสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาคนพิการ การให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพให้กับคนพิการ เป็นต้น

5.3.1.2 ภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรระดับท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการฝึกอาชีพมากขึ้น เช่น มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร การฝึกอบรมอาชีพที่เป็นอาชีพในท้องถิ่น การสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ในการฝึกอาชีพ เป็นต้น เพื่อให้หลักสูตรที่ฝึกอาชีพตรงกับความต้องการแรงงานของท้องถิ่น

5.3.1.3 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของหน่วยงานในสังกัดให้ชัดเจน เช่น กำหนดหลักสูตรฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพความพิการแต่ละประเภท การให้บริการจัดหางาน การประสานงานกับสถานประกอบการ เป็นต้น การเพื่อให้การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น มีระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับรูปแบบ หลักสูตร และกระบวนการฝึกอาชีพที่เหมือนกันในทุกสถาบันการฝึกอาชีพ มีเกณฑ์การประเมินผลการฝึกอาชีพที่เหมือนกัน เป็นต้น ซึ่งจะทำให้การฝึกอาชีพให้คนพิการมีประสิทธิภาพและเห็นผลเป็นรูปธรรม

Copyright© by Mahidol University

5.3.1.4 ภาครัฐควรมีการจัดสรรงบประมาณให้กับสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐให้เพียงพอ เพื่อให้สถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐสามารถพัฒนาการฝึกอาชีพทั้งด้านบุคลากร หลักสูตร อุปกรณ์เครื่องมือประกอบการสอน การวิจัย การสร้างเครือข่ายได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้การฝึกอาชีพมีความทันสมัย ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และทำให้คนพิการเกิดความสนใจที่จะเข้ารับการฝึกอาชีพกับสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐมากขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับคนพิการ

5.3.2.1 คนพิการควรมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ยอมรับสภาพความพิการของตนเอง นับถือตนเอง และพยายามพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยการเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม

5.3.2.2 คนพิการควรติดตามข่าวสาร ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิของตนต่อการจ้างงานคนพิการ เพื่อให้คนพิการมีความรู้ ความเข้าใจ และมีโอกาสในการเข้าทำงานในสถานประกอบการมากขึ้น

5.3.2.3 คนพิการควรตระหนักถึงความสำคัญของการจดทะเบียนคนพิการ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ในการได้รับสิทธิและโอกาสในการจัดหางาน และบริการเกี่ยวกับการจ้างงานอื่นๆจากหน่วยงานของรัฐ

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

5.3.3.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเพื่อให้บริการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ และเอกชน

5.3.3.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของตลาดแรงงานในแต่ละท้องถิ่นกับการรับคนพิการเข้าทำงาน

5.3.3.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรระดับท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพให้กับคนพิการในท้องถิ่น

5.3.3.4 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของสถานประกอบการเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของคนพิการ

Copyright by Mahidol University

ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐ

FACTORS AFFECTING THE OPPORTUNITY TO ENTER THE LABOR MARKET OF PERSONS WITH DISABILITIES WHO RECEIVE VOCATIONAL TRAINING IN VOCATIONAL REHABILITATION INSTITUTION OF GOVERNMENT

พรภิญญา หาญวัฒนานุกุล 5437604 RSRD/M

ศศ.ม.(วิทยาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ดลพร เผือกคง,Ph.D. , ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล,Ph.D.

บทสรุปแบบสมบูรณ์

1. บทนำ

ความพิการมีความสัมพันธ์กับความยากจนและการถูกกีดกัน จนอาจกล่าวได้ว่าการถูกกีดกันโอกาสจากการได้งานทำของคนพิการเป็นสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดความยากจนเพราะคนพิการมักถูกกีดกันและถูกเลือกปฏิบัติในตลาดแรงงานและในที่อื่นๆมากกว่าคนทั่วไป ด้วยเหตุนี้คนพิการจึงได้รับผลกระทบจากการไม่มีงานทำมากกว่าประชากรในกลุ่มอื่นๆ คนพิการมักทำงานเป็นแรงงานที่อยู่นอกระบบตลาดแรงงานและเป็นงานที่ ใช้ทักษะน้อย ได้ค่าตอบแทนต่ำ มีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพน้อยกว่าหรือแทบไม่มี ที่สำคัญส่วนใหญ่ทำงานต่ำกว่าระดับความสามารถที่ตนเองมี (องค์การแรงงานระหว่างประเทศ, 2549)

ดังจะเห็นได้จากรายงานสถานการณ์คนพิการประเทศไทยโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำรวจคนพิการเมื่อปี 2550 ที่พบว่าประเทศไทยมีคนพิการจำนวนประมาณ 1,871,860 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 2.9 ของจำนวนประชากรทั้งหมด เป็นเพศหญิงในสัดส่วนที่สูงกว่าเพศชายเล็กน้อย คือ ร้อยละ 3.0 และร้อยละ 2.7 ตามลำดับ ในจำนวนนี้มีคนพิการที่ประสบปัญหาการทำงานและการประกอบอาชีพตั้งแต่อายุ 15 ปีขึ้นไป (จำนวน 1.8 ล้านคน) โดยประมาณสองในสามหรือร้อยละ 64.8 ไม่ได้ทำงาน มีเพียงร้อยละ 35.2 เท่านั้นที่มีงานทำ ลักษณะงานเป็นการทำงานภาคเกษตร

Copyright by Mahidol University

ประมง งานบริการ และขายแรงงาน มีรายได้ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 7,000 บาท/เดือน ดังนั้นคนพิการในประเทศไทยจึงมีสถานะทางสังคมอยู่ในระดับที่ไม่สูง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551)

ด้วยสถานการณ์ดังกล่าวจึงได้มีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการออกมาหลายฉบับ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการมีงานทำของคนพิการ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 , กฎกระทรวงเรื่องการจ้างงานคนพิการ พ.ศ. 2554 เป็นต้น ซึ่งมีข้อกำหนดให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการของเอกชนที่มีลูกจ้างตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไป ต้องรับคนพิการที่สามารถทำงานได้ในอัตราลูกจ้างทั้งหมดไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใดจำนวนทุกหนึ่งร้อยคนต่อคนพิการหนึ่งคน แต่เมื่อพิจารณาถึงประสิทธิภาพการบังคับใช้กลับพบว่ากฎกระทรวงที่ใช้อยู่ปัจจุบันมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการมิใช่กฎหมายที่ก่อให้เกิดสิทธิคนพิการโดยตรง ทำให้เจ้าหน้าที่ทำได้เพียงทำหนังสือขอความร่วมมือจากนายจ้างหรือสถานประกอบการ โดยใช้มาตรการจูงใจทางภาษี รวมทั้งให้รางวัลสถานประกอบการดีเด่นกับนายจ้างหรือสถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือกับทางราชการเท่านั้น ในขณะที่กฎกระทรวงฉบับดังกล่าว ยังกำหนดให้สถานประกอบการใช้ดุลพินิจในการออกประกาศตำแหน่งงานว่างสำหรับคนพิการ ดังนั้นในกรณีไม่มีคนพิการมาสมัครก็ไม่ต้องจ่ายเงินเข้ากองทุน ทำให้สถานประกอบการบางแห่ง ประกาศคุณสมบัติของตำแหน่งงานว่างอยู่ในระดับสูง ส่งผลให้คนพิการไม่สามารถเข้าทำงานได้ และกรณีที่สถานประกอบการไม่รับคนพิการเข้าทำงานให้ดำเนินการส่งเงินเข้ากองทุนปีละครึ่งหนึ่งของค่าจ้างขั้นต่ำที่ต้องจ้างคนพิการในแต่ละปี ซึ่งพบว่าในประเทศไทยมีสถานประกอบการจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นที่เลือกส่งเงินเข้ากองทุนแทนการจ้างงาน (ลัคนาวดี สายมิตร, 2553 : 2)

นอกจากนี้ สาเหตุอีกประการที่ทำให้คนพิการทำงานในสถานประกอบการน้อยหรือสถานประกอบการไม่สามารถจ้างงานคนพิการได้ เพราะทัศนคติของผู้บริหารและพนักงานที่มีต่อคนพิการ มองว่าคนพิการไม่สามารถทำงานได้เหมือนคนปกติ ทำให้งานล่าช้าไม่มีประสิทธิภาพ เป็นภาระขององค์กรในขณะที่เมื่อคำนวณถึงค่าใช้จ่ายในการจ้างงานและสวัสดิการต่างๆให้กับคนพิการมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าการส่งเงินเข้ากองทุนตามสัดส่วนที่กฎหมายกำหนด รวมถึง ความไม่พร้อมขององค์กรทั้งในเรื่องของสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆด้วย (จิราวัลย์ คงถาวร, 2547 : 8)

ฉะนั้นจากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้นหากไม่มีมาตรการเตรียมความพร้อมให้แก่คนพิการก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานในการจัดการศึกษา การประกันสุขภาพ การฟื้นฟูสภาพร่างกาย และการฝึกอาชีพ แล้วจะส่งผลให้นายจ้างละเลยต่อการรับคนพิการเข้าทำงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ในมาตรา 33 มาตรา 34 และมาตรา 35 เป็นผลให้ภาพรวมของสังคมยังขาดการยอมรับคนพิการ

Copyright by Mahidol University

แต่ในขณะเดียวกันปรัชญาการดำเนินธุรกิจเปลี่ยนแปลงไปโดยธุรกิจเริ่มมอง ความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น มององค์กรเป็นส่วนหนึ่งของสังคมซึ่งนอกจากการแสวงหากำไรจากสังคมแล้ว ยังมองถึงการคืนกำไรสู่สังคมด้วย (รพีพรรณ วงศ์ประเสริฐ, 2552) ประกอบกับกฎหมายต่างๆที่บัญญัติออกมาถือเป็นกลไกอย่างหนึ่งในการโน้มน้าวให้สถานประกอบการต่างๆ ปรับตามนโยบาย การสรรหาและการคัดเลือกผู้จะเข้าทำงาน โดยมีเงื่อนไขยืดหยุ่นพอที่จะรับคนพิการเข้าทำงานได้ตามสภาพความพิการจะเอื้ออำนวย ส่งให้สถานประกอบการต่างๆ มีความเต็มใจจะจ้างงานคนพิการมากขึ้น แต่อย่างไรก็ดีปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการที่สถานประกอบการมีแนวโน้มการจ้างงานคนพิการมากขึ้นก็คือการขาดแคลนคนพิการที่มีความสามารถ มีฝีมือ มีศักยภาพในการทำงานตามที่สถานประกอบการต้องการ ซึ่งในบางครั้งอาจกล่าวได้ว่าสาเหตุเกิดจากการที่สถานประกอบการประกาศคุณสมบัติที่รับสมัครสูงเกินไป แต่อีกนัยหนึ่งก็คือการที่คนพิการส่วนหนึ่งยังขาดศักยภาพ ขาดความรู้ความสามารถที่เพียงพอที่จะได้รับการคัดเลือกให้เข้าทำงานในสถานประกอบการ ซึ่งเป็นผลมาจากการที่คนพิการส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา การฝึกอาชีพ (อลิศรา ตะวังทัน, 2554 : 3)

ดังนั้น แนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าวทางหนึ่งคือการที่รัฐต้องเข้ามาให้การสนับสนุนทั้งในทางนโยบายและการปฏิบัติ กล่าวคือ รัฐควรจะกำหนดมาตรการในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ มาตรการเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพคนพิการ เช่น การจัดการศึกษาทางเลือก การปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอาชีพ การจัดสรรงบประมาณในการช่วยเหลือสนับสนุนองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพคนพิการ เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาศักยภาพคนพิการนั้นควรจะมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและส่งเสริมให้คนพิการมีความสามารถเพียงพอที่จะได้รับการจ้างงานจากสถานประกอบการมากขึ้น เพื่อคนพิการจะได้มีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานได้รับการยอมรับจากนายจ้างว่ามีศักยภาพไม่ด้อยไปกว่าบุคคลทั่วไป

2. วัตถุประสงค์

2.1. เพื่อศึกษารูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพให้กับคนพิการของสถาบันการฝึกอาชีพในภาครัฐ

2.2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ

2.3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของคนพิการที่ผ่านการฝึกอาชีพจากสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน

Copyright by Mahidol University

3. คำถามวิจัย

3.1. รูปแบบและหลักสูตรที่ใช้ฝึกอาชีพมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานปัจจุบันและช่วยทำให้คนพิการมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้นหรือไม่

3.2. คนพิการมีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือไม่

3.3. ปัจจัยอะไรที่ส่งผลทำให้คนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงาน

4. นิยามศัพท์

คนพิการ หมายถึงบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยินและการสื่อสาร การเคลื่อนไหว อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญาและการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลทำให้เกิดข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน การทำงาน และการมีส่วนร่วมทางสังคม แต่มีสามารถพัฒนาตนเองให้มีสมรรถภาพ สามารถพึ่งพาตนเองและสามารถทำงานได้อันเนื่องมาจากการได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ

การฝึกอาชีพ หมายถึง กระบวนการฟื้นฟูคนพิการที่มีความเหมาะสมกับความพิการแต่ละประเภทเพื่อเพิ่มทักษะและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์แก่การประกอบอาชีพ ช่วยให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ทั้งยังสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมด้วย

สถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ หมายถึง สถาบันที่มีหน้าที่ฝึกอบรมในงานอาชีพเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะความถนัด และความสามารถที่เหมาะสมกับสภาพความพิการตลอดจนเป็นการเตรียมความพร้อมแก่คนพิการก่อนไปประกอบอาชีพในสถานประกอบการ หรือประกอบอาชีพอิสระ โดยดำเนินงานภายใต้สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีอยู่ 9 แห่งด้วยกัน คือ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการบ้านทองพูนเผ่าพนัส จังหวัดอุบลราชธานี ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหยาดฝน จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช ศูนย์บริการสวัสดิการสังคมเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบฯ จังหวัดลพบุรี สถานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหนองคาย จังหวัดหนองคาย และศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ (โรงงานในอารักษ์)

โอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงาน หมายถึง การที่คนพิการที่มีความรู้ มีทักษะในการประกอบอาชีพอันได้มาจากเข้ารับการฝึกอาชีพ มีความต้องการในการมีงานทำ และมีความคาดหวังว่าจะได้มีงานทำที่เหมาะสม จะมีความเป็นไปได้ที่จะได้รับการจ้างงานหรือประกอบอาชีพตาม

Copyright by Mahidol University

ความสามารถหรือความสนใจของตน รวมทั้งมีโอกาสในการเข้าแข่งขันในตลาดแรงงานมากขึ้นตามสิทธิที่คนพิการพึงได้จากการส่งเสริมและพัฒนาบริการของสถาบันการฝึกอาชีพในภาครัฐ

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันการฝึกอาชีพในภาครัฐ” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อทราบถึงรูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพของคนพิการ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกอาชีพกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการ และปัญหาอุปสรรคของคนพิการในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งมีวิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลดังนี้

5.1.วิธีการวิจัย

5.1.1.การศึกษารูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพ ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) กล่าวคือ ทำการศึกษาจากเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ ซึ่งได้จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพทั้ง 9 แห่ง

5.1.2.การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการและปัญหาและอุปสรรคของคนพิการในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ใช้วิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Method)และวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) กล่าวคือ การศึกษาปัจจัยจะเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ส่วนการศึกษาปัญหาและอุปสรรคจะเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ

5.2.ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการและปัญหาและอุปสรรคของคนพิการในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 คนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2551 ถึง พ.ศ.2555 ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรรวมก่อนด้วยการใช้ตารางของ Taro Yamane หลังจากนั้นจึงทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละศูนย์ฯโดยใช้การคำนวณเทียบสัดส่วน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ(Stratified random sampling)โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% ซึ่งจะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพ

Copyright by Mahidol University

จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 364 คน

กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่งในปัจจุบัน ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในฝ่ายฝึกอาชีพจากงานที่เกี่ยวข้อง 2 งาน คือ งานฝึกอาชีพและงานการศึกษาของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง แห่งละ 2 คนรวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 18 คน

5.3.เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

5.3.1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพ ผู้วิจัยได้ใช้แบบบันทึกเอกสาร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และใช้ตัวผู้วิจัยเองในการบันทึกเก็บรวบรวมข้อมูล

5.3.2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการและปัญหาและอุปสรรคของคนพิการในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้น โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีที่ได้ทบทวนวรรณกรรมและพัฒนามาจากแบบสอบถามของงานวิจัยก่อนหน้า เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยแบบสอบถาม จะแบ่งเป็น 2 ชุด สำหรับ 2 กลุ่ม

5.4. การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

5.4.1. นำร่างแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไข ปรับปรุงเพื่อให้อ่านแล้วมีความเข้าใจง่ายและชัดเจนตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยแปลผลเป็นค่า IOC (Index of Item Objective Congruence)

5.4.2. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองใช้

5.4.3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำแล้วมาดำเนินการทดลองใช้กับกลุ่มคนพิการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่อยู่ภายใต้กลุ่มประชากรเดียวกัน จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ มาทดสอบความเที่ยง (reliability) โดยใช้วิธีของ cronbach มีเกณฑ์การผ่านคือ ค่า alpha รวมมากกว่า 0.5 ซึ่งผลที่ได้คือ แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่มีค่า alpha เท่ากับ 0.8638 และ แบบสอบถามสำหรับคนพิการค่า alpha รวมเท่ากับ 0.9108

Copyright by Mahidol University

5.5. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.5.1. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพ ผู้วิจัยมีการดำเนินการติดต่อกับศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการทั้ง 9 แห่ง เพื่อชี้แจงและขอความอนุเคราะห์ในการขอข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการได้มีการเปิดอบรม ซึ่งได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาบันทึกในแบบบันทึกเอกสารที่ได้สร้างขึ้น

5.5.2. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการและปัญหาและอุปสรรคของคนพิการในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงแล้ว จัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้กับผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยทำการดัดแปลงแบบสอบถามให้เหมาะสมกับคนพิการแต่ละประเภท เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่เป็นคนพิการนั้นมีทุกประเภทความพิการ เพื่อให้สะดวกกับคนพิการในการตอบแบบสอบถาม โดยให้ระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 2-3 สัปดาห์แล้วจึงส่งคืนแบบสอบถามให้ผู้วิจัย

5.6.การวิเคราะห์ข้อมูล

5.6.1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพ จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกเอกสาร

5.6.2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการและปัญหาและอุปสรรคของคนพิการในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน จะใช้การวิเคราะห์ทางสถิติโดยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลขและนำมาวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS for window)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอ้างอิง คือ การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่มี 2 กลุ่มใช้สถิติทดสอบ Independent Sample T-test , การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA : Analysis of Variance) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป , การวิเคราะห์การถดถอย (Regression analysis)

Copyright© by Mahidol University

3. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

6. ผลการศึกษา

การสรุปผลการศึกษาครั้งนี้สามารถแบ่งเป็นประเด็นต่างๆได้ดังต่อไปนี้

6.1.รูปแบบและหลักสูตรการฝึกอาชีพให้กับคนพิการของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ

6.1.1.หลักสูตรฝึกอาชีพที่เปิดฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า สถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐทั้ง 9 แห่ง ใช้หลักสูตรเดียวกัน ซึ่งกำหนดโดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ยกเว้นศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ เนื่องจากเป็นสถาบันที่เน้นการจำลองการทำงานจริงมากกว่าการฝึกอาชีพที่เป็นหลักสูตร โดยหลักสูตรที่มีการเปิดฝึกอาชีพและได้รับความนิยมจากคนพิการในการสมัครเข้ารับการฝึกอาชีพมากที่สุด ได้แก่ หลักสูตรตัดเย็บเสื้อผ้าและการใช้จักรอุตสาหกรรม หลักสูตรเสริมสวย และหลักสูตรคอมพิวเตอร์ (การใช้โปรแกรมพื้นฐาน เช่น Microsoft office, photoshop เป็นต้น) ตามลำดับ

6.1.2.รูปแบบการให้บริการฝึกอาชีพ ผลการศึกษา พบว่า สถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐทั้ง 9 แห่ง มีรูปแบบโดยส่วนใหญ่ที่คล้ายกัน คือ เน้นการฝึกภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี มีความยืดหยุ่นในการฝึกอาชีพ กล่าวคือ แม้ว่าจะใช้หลักสูตรการฝึกอาชีพหลักสูตรเดียวกันซึ่งกำหนดโดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ แต่ทางสถาบันสามารถปรับเปลี่ยนการฝึกให้มีความเหมาะสมกับสภาพความพิการของผู้ที่เข้ารับการฝึกอาชีพได้ เพื่อให้การฝึกอาชีพมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์แก่คนพิการให้มากที่สุด ส่วนศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการนั้นมีรูปแบบการฝึกอาชีพที่ต่างออกไป กล่าวคือ มีการใช้รูปแบบการฝึกอาชีพที่เน้นการจำลองการปฏิบัติงานในสถานประกอบการจริง เพื่อให้คนพิการได้ฝึกอาชีพและได้ทำงานไปพร้อมๆกัน ซึ่งจะทำให้คนพิการมีประสบการณ์และได้เตรียมความพร้อมก่อนเข้าไปทำงานในสถานประกอบการจริง

6.1.3.กระบวนการฝึกอาชีพ ผลการศึกษา พบว่า สถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐทั้ง 9 แห่ง มีกระบวนการฝึกอาชีพหลักๆเหมือนกัน เนื่องจากเป็นหน่วยงานของรัฐ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ใช้กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับกระบวนการฝึกอาชีพชุดเดียวกัน แต่ในระดับของการปฏิบัติอาจมีรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการทำงานที่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละพื้นที่ก็มีบริบท บรรทัดฐานทางสังคม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ต่างกันไป รวมทั้งคนพิการเองก็มีลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันด้วย

6.1.4.การดำเนินการด้านอื่นๆ นอกเหนือจากการฝึกอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า นอกจากการฝึกอาชีพ ยังมีบริการด้านอื่นๆ ให้กับคนพิการด้วย ได้แก่ บริการด้านปัจจัยสี่ บริการด้านการศึกษา บริการด้านการจัดหางาน บริการด้านสุขภาพ และบริการด้านสังคม เพื่อเป็น

Copyright by Mahidol University

การส่งเสริม สนับสนุนคนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถรับการฝึกอาชีพได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งช่วยให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ด้วยตนเอง

6.1.5.การคัดเลือกคนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ พบว่า ใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน ซึ่งกำหนดโดยกรมพัฒนาสังคมสวัสดิการโดยศูนย์ต่างๆ จะมีคณะกรรมการที่ทำหน้าที่คัดเลือกคนพิการที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ เพื่อเข้ารับการฝึกอาชีพ ซึ่งจะเปิดรับสมัครปีละ 1 ครั้ง ซึ่งสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐทั้ง 8 แห่ง จะรับคนพิการเข้ารับการฝึกทุกประเภทความพิการยกเว้น ศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ จะรับคนพิการปรเภทการเคลื่อนไหวเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติ นอกจากจะรับคนพิการจากการคัดเลือกปกติแล้ว ทางสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐทั้ง 9 แห่งยังต้องรับคนพิการจากสถานสงเคราะห์คนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพด้วย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนพิการที่ไม่สามารถพัฒนาให้มีความสามารถในการทำงานที่เหมาะสมที่จะออกไปปฏิบัติงานจริงได้ในสถานประกอบการ ทำให้คนพิการเหล่านี้เป็นภาระของสถาบันที่จะต้องดูแลคนพิการเหล่านี้ต่อไป ไม่สามารถส่งเข้าไปทำงานในสถานประกอบการได้เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านความพิการ

6.2.ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐ

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งสิ้น กลุ่มที่ 1 จำนวน 264 ชุด คิดเป็นร้อยละ 72.52 กลุ่มที่ 2 จำนวน 20 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้เห็นได้ว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการหลักๆ 4 ปัจจัย โดยจะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

6.2.1.ส่วนของคนพิการที่เคยเข้ารับบริการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ทำให้เห็นได้ว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐ 4 ปัจจัย ได้แก่

ปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 72.0) มีอายุระหว่าง 15 – 30 ปี (ร้อยละ 46.2) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 72.7) และมีวุฒิการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 38.6) ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นคนพิการทางการเคลื่อนไหว หรือร่างกาย (ร้อยละ 53.8) ครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างพิการแต่กำเนิด ส่วนอีกครึ่งหนึ่งพิการภายหลัง เมื่ออายุระหว่าง 1 -15 ปี (ร้อยละ 28.4) โดยส่วนใหญ่ พิการจากภาวะเจ็บป่วย (ร้อยละ 26.1)

Copyright by Mahidol University

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ผลการศึกษา พบว่า คนพิการส่วนใหญ่อาศัยในบ้านของพ่อแม่ (ร้อยละ 40.5) ครึ่งหนึ่งมีปัญหาการเดินทางในชีวิตประจำวันและการเดินทางไปประกอบอาชีพ (ร้อยละ 56.8) ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรืองานเทศกาลที่จัดโดยชุมชนหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน (ร้อยละ 62.9) และไม่มีปัญหาการยอมรับจากสังคม (ร้อยละ 59.5) นอกจากนี้ ครอบครัวส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างสนับสนุนให้เข้ารับการฝึกอาชีพ (ร้อยละ 85.6) และครึ่งหนึ่งเคยได้รับบริการด้านอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐอื่นนอกเหนือจากการฝึกอาชีพ (ร้อยละ 56.1)

ปัจจัยด้านการทำงาน ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการ (ร้อยละ 50.4) มาเป็นเวลาตั้งแต่ 1 – 5 ปี (ร้อยละ 80.7) โดยทำงาน 7 วัน/สัปดาห์ (ร้อยละ 43.2) มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท/เดือน (ร้อยละ 48.5) ซึ่งเป็นรายได้ที่ใกล้เคียงกับรายจ่าย (ร้อยละ 45.5) และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพโดยคาดหวังว่า จะไม่ให้ตนเองเป็นภาระต่อครอบครัว (ร้อยละ 53.4) ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ใช้รายได้ที่ได้รับมาเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว (ร้อยละ 47.7) และส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน (ร้อยละ 68.2) นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พอใจในรายได้ (ร้อยละ 59.1) และงานที่ทำ (ร้อยละ 75.8) โดยไม่คิดเปลี่ยนงาน (ร้อยละ 53.8) ในด้านของปัญหาในการสมัครงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยพบปัญหาในการสมัครงาน (ร้อยละ 54.2) แต่เมื่อเข้ามาทำงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่มีปัญหาในการทำงาน (ร้อยละ 67.0)

ปัจจัยด้านการฝึกอาชีพ ผลการศึกษา พบว่า ในการเข้ารับการฝึกอาชีพที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ฝึกอาชีพในหลักสูตรคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 26.5) หลักสูตรตัดเย็บเสื้อผ้าและการใช้จักรอุตสาหกรรม (ร้อยละ 23.5) และหลักสูตรเสริมสวยและตัดผมชาย (ร้อยละ 11) เป็นระยะเวลา 1 ปี (ร้อยละ 90.9) โดยเข้าฝึกอาชีพ เนื่องจากอยากมีอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเอง (ร้อยละ 49.2) และทราบข่าวการรับสมัครจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐและเอกชน (ร้อยละ 50.8) นอกจากนี้ สำหรับความพึงพอใจต่อการให้บริการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพในด้านต่างๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พอใจต่อสถานที่เรียน (ร้อยละ 97.7) เนื้อหาของหลักสูตรที่ฝึก (ร้อยละ 96.6) อุปกรณ์เครื่องมือประกอบการสอน (ร้อยละ 94.7) ครูผู้สอน (ร้อยละ 89.4) และความช่วยเหลือด้านการจัดหางานหลังจบหลักสูตร (ร้อยละ 85.2)

ความคิดเห็นต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนพิการมีความคิดเห็นในด้านการมีทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ ในระดับปานกลาง กล่าวคือ ความรู้และทักษะที่ได้จากการฝึกอาชีพ ทั้งความรู้ภาคทฤษฎีและการฝึกอาชีพในภาคปฏิบัตินั้นเพียงพอและเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในการประกอบ

Copyright by Mahidol University

อาชีพ เพราะการฝึกอาชีพทำให้คนพิการมีประสบการณ์ มีความชำนาญ และมีความมั่นใจในการประกอบอาชีพยิ่งขึ้น

สำหรับความคิดเห็นด้านความคาดหวังต่อการทำงาน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนพิการเห็นด้วยในระดับมากว่า การได้เข้าฝึกอาชีพทำให้มีโอกาสเข้าทำงานในสถานประกอบการ ซึ่งลักษณะของงานที่คนพิการทำอยู่ในปัจจุบันตรงกับอาชีพที่ได้ฝึกมา นอกจากนี้สาขาอาชีพที่คนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพยังตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีคนพิการบางส่วนเห็นว่าการฝึกอาชีพเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณเพราะฝึกแล้วไม่สามารถหางานทำได้

สำหรับด้านความต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนพิการเห็นด้วยในระดับมากว่า คนพิการส่วนใหญ่ที่เข้ารับการฝึกอาชีพเพราะต้องการหารายได้ด้วยตนเองเพื่อใช้จ่ายและเลี้ยงดูครอบครัว รวมทั้งเพื่อใช้ในการฟื้นฟูบำบัดสภาพความพิการของตน ฉะนั้นเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอาชีพจึงจะพยายามหางานทำให้ได้โดยเร็วและต้องการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาชีพที่ได้ฝึกอาชีพมา ซึ่งคนพิการบางส่วนต้องการหางานทำในสถานประกอบการ แต่บางส่วนต้องการประกอบอาชีพอิสระ ด้วยเหตุนี้คนพิการจึงต้องการหน่วยงานที่ช่วยในการจัดหางานให้เพื่อเพิ่มโอกาสในการได้งานทำมากขึ้น นอกจากนี้คนพิการยังเห็นว่า การมีงานทำจะทำให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าและความสามารถในตัวคนพิการมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้งานหายาก ทำให้หากคนพิการได้งานที่แม้ว่าค่าตอบแทนจะไม่ตรงตามความต้องการ แต่หากรับได้ก็จะยอมทำ

6.2.2.ส่วนของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทั้ง 9 แห่ง จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจะเห็นได้ว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐ 4 ปัจจัย ได้แก่

ปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60) มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี (ร้อยละ 45) ทำงานในตำแหน่งครูฝึกอาชีพ (ร้อยละ 55) โดยมีประสบการณ์ในการทำงานกับคนพิการในช่วง 11 – 20 ปี (ร้อยละ 45) ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 85) มีความชำนาญเฉพาะทางด้านอาชีพหรือการสอนในระดับที่เปิดอบรม (ร้อยละ 85) และทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายสิทธิของคนพิการ ตลาดแรงงาน และการประกอบอาชีพของคนพิการในปัจจุบัน

Copyright by Mahidol University

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเห็นด้วยว่าปัจจุบันการจัดบริการฟื้นฟูอาชีพแก่คนพิการของภาครัฐได้วางกรอบการดำเนินงานตาม

แนวทางมาตรฐานการจัดบริการสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ขั้นพื้นฐาน และมีการจัดบริการที่มีความทันสมัยทันต่อบริบทสังคมที่เปลี่ยนไป แต่อย่างไรก็ดีปัจจุบันกฎหมายที่มีการสนับสนุนส่งเสริมการจัดบริการฟื้นฟูอาชีพแก่คนพิการยังขาดการมีผลบังคับใช้ที่จริงจัง ประกอบกับ คนพิการยังมีเจตคติที่ไม่ดีต่อตนเองส่งผลต่อการยอมเข้ามารับบริการฟื้นฟูอาชีพ นอกจากนี้ยังเห็นว่าสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐ มีการจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก ที่มีขนาดพื้นที่พอเพียงต่อการฝึกอาชีพแต่ละหลักสูตร รวมทั้งมีการจัดภูมิทัศน์ที่สวยงาม น่าอยู่และปลอดภัย และจัดอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอและเหมาะสมกับสภาพความพิการด้วย

ปัจจัยด้านการทำงาน ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยปานกลางว่า สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานของตนเองที่ชัดเจน มีการจัดตั้งคณะกรรมการประเมินจากบุคลากรภายนอกร่วมประเมินผล แต่อย่างไรก็ตามสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐยังได้รับงบประมาณที่จำกัด ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานด้านการบริการฟื้นฟูอาชีพ ส่วนความคิดเห็นด้านบุคลากรกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่า บุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีจำนวนเพียงพอกับคนพิการที่เข้ามารับการฝึกอาชีพ ซึ่งสถาบันฝึกอาชีพคนพิการมีการจัดสวัสดิการให้แก่บุคลากรอย่างเหมาะสมเมื่อเทียบกับภาระงานที่มากขึ้น นอกจากนี้บุคลากรของสถาบันยังได้รับการพัฒนาให้มีทักษะที่สูงขึ้น และมีการผลิตงานวิจัยเพื่อเป็นส่วนช่วยเสริมสร้างและพัฒนาการทำงาน ส่วนความคิดเห็นด้านการประสานเครือข่าย สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในด้านต่างๆ เช่น การส่งต่อข้อมูลการช่วยเหลือดูแลคนพิการ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารจากสถาบันฯ เป็นต้น

ปัจจัยด้านการฝึกอาชีพ ผลการศึกษา พบว่า คนพิการที่เข้ามาสมัครฝึกอาชีพภายในสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีการศึกษาน้อย ซึ่งการได้รับการศึกษาน้อยของคนพิการเป็นอุปสรรคต่อการฝึกอาชีพเป็นอย่างมาก รวมทั้งความพิการที่ต่างกันยังมีผลต่อการฝึกอาชีพและการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความชอบด้วย นอกจากนี้ครอบครัวของคนพิการยังมีผลต่อการมารับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐโดยตรง ส่วนหลักสูตร วิธีการสอนค่อนข้างเก่าไม่สามารถตอบสนองต่อคนพิการเท่าที่ควร การฝึกอบรมขาดสื่อและอุปกรณ์ที่ทันสมัย วิชาชีพที่เปิดสอนในสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐไม่ค่อยตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานเท่าที่ควร และการประเมินติดตามผลของผู้พิการที่อยู่ภายในสถาบันการฝึกอาชีพทำได้ดีกว่าผู้พิการที่จบหลักสูตรไปแล้ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐทำค่อนข้างยากเพราะอยู่ในระบบราชการ ประกอบกับการเปิดหลักสูตรใหม่ของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐขึ้นอยู่กับงบประมาณ ทำให้ในปัจจุบันหลักสูตรที่มีระยะสั้นตอบสนอง

Copyright by Mahidol University

ต่อคนพิการได้มากกว่าหลักสูตรระยะยาว ส่งผลให้คนพิการที่ผ่านการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐจะสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพไม่เท่ากัน

ความคิดเห็นต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ ผลการศึกษา พบว่า ความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจจะทำให้รัฐผลักดันให้คนพิการเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาบริการฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ควรทำเป็นแบบบูรณาการครบทุกวงจรของระบบพัฒนาการบริการ และกฎหมายเกี่ยวกับอาชีพของคนพิการควรมีความหลากหลาย และมีผลบังคับใช้ที่เข้มงวด นอกจากนี้คนพิการมีเจตคติต่อตนเองดีขึ้นและยอมรับความช่วยเหลือด้านการฟื้นฟูอาชีพมากขึ้น

การบริหารงานของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรบูรณาการงานด้านพัฒนาคนพิการกับงานด้านวิชาชีพ โดยยึดคุณลักษณะคนพิการของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการและมาตรฐานสาขาอาชีพที่เปิดสอนเป็นหลัก พร้อมทั้งควรจัดบริการทางด้านอาชีพให้แก่คนพิการในรูปแบบเบ็ดเสร็จหรือครบวงจร ทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ โดยเน้นสาขาอาชีพที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานไทยและท้องถิ่น ซึ่งจำเป็นจะต้องอาศัยนโยบายของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการที่มีความชัดเจนมากขึ้น ประกอบกับนโยบายและแผนการปฏิบัติงานของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐต้องมีความยืดหยุ่น คล่องตัว ในด้านการฟื้นฟูอาชีพคนพิการเพื่อให้สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐสามารถผลิตคนพิการที่มีคุณลักษณะตามความต้องการของสถานประกอบการได้ นอกจากนี้ยังควรจัดหาทุนและรายได้จากแหล่งต่างๆเพื่อนำดอกผลมาจัดสรรทุนอุดหนุนการประกอบอาชีพให้แก่คนพิการนอกเหนือจากทุนของภาครัฐด้วย เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้คนพิการได้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับสังคม ชุมชน และสาธารณประโยชน์ให้มากขึ้น

ส่วนการพัฒนาบุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐ ควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรให้ชัดเจน เช่น พัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านอาชีพให้ดีมากขึ้น และจัดให้มีการดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำความรู้มาใช้พัฒนาการฝึกอาชีพให้ทันสมัย เป็นต้น

ส่วนกระบวนการคัดเลือก หลักสูตร และรูปแบบของการฝึกอาชีพควรเพิ่มรูปแบบของการเรียนการสอนทางด้านอาชีพให้หลากหลายและง่ายต่อการแสวงหาความรู้ของคนพิการ เช่น เพิ่มหลักสูตรการบริหารจัดการ, จัดฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น, จัดการฝึกอาชีพในรูปของการเรียนร่วมกับคนทั่วไปในบางวิชา เป็นต้น รวมทั้งควรจัดให้คนพิการเรียนวิชาพื้นฐานต่างๆก่อนการฝึกอาชีพ โดยใช้รูปแบบเปิด เช่น การศึกษาด้วยตนเอง การสอบเทียบความรู้ เป็นต้น ซึ่งหลักสูตรที่ใช้ฝึกอาชีพควรสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของตลาดแรงงานและทิศทาง

Copyright by Mahidol University

ของสังคมที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้ภาครัฐควรเพิ่มงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือตำรา วัสดุการสอน และสื่อต่างๆให้มีปริมาณที่พอเพียง เพื่อการบริการด้านวิชาชีพแก่คนพิการในลักษณะเปิดกว้าง เช่น ทางวิทยุ โทรทัศน์ในท้องถิ่น เป็นต้น

ส่วนการประเมินและติดตามผลของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีการประเมินติดตามผลช่วยเหลือคนพิการแบบครบวงจร กล่าวคือ ตั้งแต่การเข้ามารับการฝึกตลอดถึงการประกอบอาชีพ และควรมีการจัดทำฐานข้อมูลคนพิการ เพื่อการประเมินที่เป็นระบบ

นอกจากนี้สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีนโยบายการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ควรมีเครือข่ายทางสังคมเชื่อมโยงระหว่างสถาบันภาครัฐ ภาคเอกชน และ ชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูให้มากขึ้นในทุกมิติ และควรมีการศึกษาวิจัย พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ ทางด้านการพัฒนาอาชีพคนพิการ โดยส่งเสริมให้บุคลากรของสถาบันทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการฟื้นฟูอาชีพคนพิการเพื่อนำมาใช้พัฒนาการฝึกอาชีพต่อไป

6.3.ปัญหาและอุปสรรคของคนพิการที่ผ่านการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ

6.3.1.ปัญหาที่เกิดจากสภาพความพิการของคนพิการ ได้แก่ การไม่มีวุฒิการศึกษา ศักยภาพคนพิการที่มีข้อจำกัด ลักษณะความพิการที่เป็นอุปสรรคในการทำงาน สภาพของครอบครัวที่ไม่สนับสนุนคนพิการในการทำงาน การปรับตัวของคนพิการที่ทำได้ยาก ที่พักอาศัยและเครื่องอำนวยสะดวกในที่ทำงานที่ไม่พร้อม

6.3.2.ปัญหาที่เกิดจากสถานประกอบการ ได้แก่ ความไม่พร้อมของสถานประกอบการในการรับคนพิการเข้าทำงาน, การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือพยายามหาทางหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมายในการที่ต้องรับคนพิการเข้าทำงาน

7.3.3.ปัญหาที่เกิดจากการฝึกอาชีพ ได้แก่ การฝึกอาชีพที่มีเป้าหมายเพียงแค่ให้เรียนขบหลักสูตร ทำให้คนพิการไม่สามารถเอาความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพได้จริง

7. อภิปรายผล

จากการวิจัยมีประเด็นที่สำคัญที่จะยกมาอภิปรายดังนี้

Copyright by Mahidol University

7.1.ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงาน จากผลการศึกษาความคิดเห็นของคนพิการพบว่า มีตัวแปรหลายตัวด้วยกันที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการ ซึ่ง

สามารถสรุปเป็นปัจจัยหลักๆได้ 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทความพิการ ระยะเวลาที่พิการ สาเหตุที่เกิดความพิการ ภูมิลำเนา และสถานภาพสมรส 2) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม คือ ที่พักอาศัย ครอบครัว การเดินทางในชีวิตประจำวัน การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม การยอมรับจากสังคม การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว และการได้บริการเกี่ยวกับอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐ 3) ปัจจัยด้านการทำงาน คือ สถานภาพในการทำงาน ระยะเวลาที่ได้ประกอบอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน รายได้ หนี้สิน คามพึงพอใจในงาน สาเหตุที่เลือกประกอบอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และสภาพการทำงาน และ4) ปัจจัยด้านการฝึกอาชีพ คือ หลักสูตรที่เข้ารับการฝึกอาชีพ ระยะเวลาที่เข้ารับการฝึกอาชีพ ช่องทางที่สมัครเข้ารับการฝึกอาชีพ และสาเหตุที่ตัดสินใจเข้ารับการฝึกอาชีพ ซึ่งตัวแปรที่กล่าวมาข้างต้นนั้นส่งผลต่อโอกาสที่คนพิการจะสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ไม่มากนัก ยกเว้น สภาพการทำงานที่ส่งผลต่อโอกาสที่คนพิการจะเข้าสู่ตลาดแรงงานและมีงานทำอย่างมาก กล่าวคือ แม้ว่าคนพิการจะมีคุณสมบัติตรงตามที่สถานประกอบการเปิดรับสมัคร และสถานประกอบการให้การส่งเสริมในการรับคนพิการเข้าทำงาน แต่หากสภาพการทำงานหรือสภาพแวดล้อมในสถานประกอบการไม่เอื้ออำนวยความสะดวกหรือเป็นปัญหากับคนพิการแล้ว ก็อาจทำให้คนพิการตัดสินใจไม่เข้าทำงานในสถานประกอบการได้

จากประเด็นข้อค้นพบที่สอดคล้องกันดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าคนพิการมีความสามารถ มีศักยภาพเพียงพอที่จะทำงานในสถานประกอบการมากขึ้น จึงทำให้ระดับการศึกษา สภาพความพิการ การยอมรับจากสังคม เพศ อายุฯลฯ ไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้คนพิการไม่มีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานและสามารถมีงานทำเช่นเดียวกับคนปกติได้มากเช่นเดิม แต่สิ่งที่ยังเป็นปัญหาและปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนพิการไม่สามารถเข้าทำงานได้ คือ สภาพแวดล้อม ซึ่งแม้ว่าจะมีการออกกฎหมายต่างๆเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานประกอบการให้เหมาะสมกับคนพิการเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าทำงานได้ แต่สถานประกอบการส่วนมากก็ยังมีสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยกับคนพิการอยู่ ทำให้คนพิการมีโอกาสเข้าทำงานในสถานประกอบการน้อยลง

7.2.การให้บริการฝึกอาชีพแก่คนพิการของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ จากผลการศึกษา พบว่า คนพิการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับการให้บริการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ ทั้งด้านครูผู้สอน สถานที่ฝึกอาชีพ หลักสูตรที่เปิดฝึกอาชีพ อุปกรณ์เครื่องมือประกอบการสอน และความช่วยเหลือด้านอื่นๆนอกเหนือจากการฝึกอาชีพ ซึ่งคล้ายคลึงกับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐ ที่เห็นว่า การให้บริการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐมีการดำเนินงานที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้คนพิการมีทักษะความสามารถมากขึ้น มีการพัฒนาการดำเนินงานทั้งทางด้านการบริหารและบุคลากรไปในแนวทาง

Copyright by Mahidol University

ที่มุ่งเน้นให้คนพิการมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น แต่บางส่วนก็ยังมีความเห็นว่า การดำเนินงานเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐนั้นยังมีหลักสูตรที่ไม่ทันสมัยไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน การดำเนินงานของสถาบันยังมีนโยบายที่ไม่ชัดเจน ทำให้การปฏิบัติงานไม่ไปในทิศทางเดียวกัน และยังขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฝึกอาชีพให้คนพิการได้รับทราบในวงกว้าง รวมทั้งยังขาดการสร้างฐานข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการที่จะเป็นเครือข่ายที่จะรับคนพิการเข้าทำงาน จึงทำให้การดำเนินงานขาดการประเมินติดตามผลที่มีความต่อเนื่อง

จากประเด็นข้อค้นพบที่สอดคล้องและแตกต่างกันดังกล่าวสะท้อนเห็นถึง การฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพ ของภาครัฐมีความสัมพันธ์กับการสร้างโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการ กล่าวคือ การฝึกอาชีพให้แก่คนพิการช่วยให้คนพิการมีความรู้ มีทักษะ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ซึ่งคนพิการมีความต้องการทำงานเพื่อเลี้ยงดูตนเอง และไม่อยากเป็นภาระของครอบครัวมากขึ้น ทำให้คนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพมากขึ้น ซึ่งคนพิการมีความคาดหวังว่าเมื่อฝึกอาชีพแล้วจะต้องได้เข้าทำงานในสถานประกอบการหรือสามารถประกอบอาชีพส่วนตัวเลี้ยงตนเองได้ แต่ในความเป็นจริงแล้ว คนพิการบางส่วนเท่านั้นที่ได้เข้าทำงานในสถานประกอบการ ขณะที่บางส่วนว่างงาน บางส่วนยังเป็นภาระของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ทั้งนี้สาเหตุส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการดำเนินงานของสถาบันฝึกอาชีพของรัฐมีนโยบายการดำเนินงานในเชิงปริมาณที่ไม่ชัดเจน ขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ ทำให้การพัฒนาการฝึกอาชีพให้ทันสมัยทำได้ล่าช้า และไม่ค่อยตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ขาดการติดตามผลการฝึกอาชีพกับคนพิการที่จบหลักสูตรไปแล้วอย่างมีประสิทธิภาพ ขาดการสร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันฝึกอาชีพ สถานประกอบการที่ต้องการรับคนพิการ และคนพิการ และขาดการประชาสัมพันธ์ที่เพียงพอ ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งส่งผลทำให้คนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพมีโอกาสที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานได้น้อยลง

Copyright by Mahidol University

FACTORS AFFECTING THE OPPORTUNITY TO ENTER THE LABOR MARKET OF PERSONS WITH DISABILITIES WHO RECEIVE VOCATIONAL TRAINING IN VOCATIONAL REHABILITATION INSTITUTIONS OF GOVERNMENT

PORNPINYA HANVATANANUKUL 5437604 RSRD/M

M.A. (REHABILITATION SCIENCE FOR PERSONS WITH DISABILITIES)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: DOLLAPORN PHUAKKHONG,Ph.D. , TERASAK SRISURAKUL,Ph.D.

EXTENDED SUMMARY

1. Introduction

Disability relates to poverty and obstruction and the obstruction against the persons with disabilities in employment is considered to be one of the causes of poverty as the persons with disabilities are obstructed and discriminated in the labor market and other places more than others. Thus, the persons with disabilities are affected from unemployment more than population in other groups. The persons with disabilities are likely to work as labors out of the labor market system which requires low skills and offers low income while such work has less growth or without growth. Most importantly, the abilities of the persons with disabilities are underrated by their working positions (International Labor Organization, 2006).

The report of persons with disabilities in Thailand conducted by the National Statistical Office regarding the numbers of persons with disabilities reveals that Thailand has 1,871,860 persons with disabilities or equivalent to 2.9 % of total number of population. The population of persons with disabilities consists of insignificantly higher proportion of female than male, equivalent to 3.0 % and 2.7 %, respectively. The two-third of mentioned numbers, approximately 64.8 %, of persons

Copyright by Mahidol University

with disabilities has no career and has to deal with challenges of work and career at the age over 15 years old, only 35.2 % are job holders. The amount of less than 7,000 baht per month is earned by working in agriculture, fishery, services, and labour, thereby, the social status of the persons with disabilities in Thailand is not being in high level. (National Statistical Office, 2008)

The law in relation to the persons with disabilities has been issued to promote and protect the career of the persons with disabilities such as Promotion and Development of Quality of Life for Disabled Persons *Act* B.E. 2550, Ministerial Regulations regarding the Employment of Disabled Persons B.E. 2554 and so forth. Such regulations restrict the employer or the private organization with more than 100 employees to accept the persons with disabilities to work as an employee in any positions in the proportion of 100:1. However, the proficiency of the validity of the present Ministerial Regulation only focus on the welfare and rehabilitation of the persons with disabilities, not for their right. Therefore, the officers are able to only ask for the cooperation from the employer or the organization by taxes measurement and providing an award for the employer or the organization that cooperate with the government. In case that the persons with disabilities are not provided in the organization, the fund are not required to pay which leads to the vacancy of the organization and the persons with disabilities are not able to apply for the work. In care that the organization does not accept the persons with disabilities to work, the fund must be paid once a year in the half amount of minimum wage. The study shows that, many organizations have a tendency to pay the fund instead of the employment of the persons with disabilities, (Lucknawadee Saimit, 2010:2)

Furthermore, the attitude of the executives and staffs is another factor that causes a possibility for the persons with disabilities to work as they notice that the persons with disabilities is unable to work like others which leads to the inefficiency of work. The persons with disabilities is also considered to cause more responsibility for organization as the estimating of expenditures for the persons with disabilities' employment and welfares are higher than the fund ratio as specified by law. Besides, the unpreparedness of the organization in term of places and facilities is considered to be one of those factors (Chirawan Kongtaworn, 2004: 8)

Copyright by Mahidol University

2. Objectives

2.1. to study the pattern and vocational course of the vocational rehabilitation institution of government for the persons with disabilities.

2.2. to study the factors that effect on the opportunities of the persons with disabilities who receive vocational from the government vocational rehabilitation institution to enter to the labor market

2.3. to investigate the problems and difficulty of the persons with disabilities that pass through the vocational to the labor market.

3. Research's Questions

3.1 Do the pattern and the course of vocational training conforms to the demand of labor market in the present and promotes the opportunity to enter to labor market?

3.2 Do the persons with disabilities have the obstacles in entering to labor market?

3.3 What are the factors affecting the persons with disabilities who have trained to gain the opportunity to enter to labor market?

4. Definitions

Persons with disabilities means the persons with impairment in terms of sight, hearing and communication, movement, emotion, behavior, intellect and learning which causes the limitation of the activities in daily routine, working and participation in society. The persons with disabilities, however, contains an ability to develop for self-sufficiency and work provided by vocational training in vocational rehabilitation institution of the government.

Vocational training means the rehabilitation process of the persons with disabilities which suitable for particular types of disabilities in order to increase the

Copyright by Mahidol University

useful skills and experiences with knowledge and ability to earn for their living and family's together with the utilization for society.

Vocational rehabilitation institution of the government means the institution which takes responsibility in vocational training on profession to reinforce the knowledge and skills together with an ability which suitable for the disabilities. The role of the institution consists of providing preparedness for the persons with disabilities before they enter to their careers in organizations or self-employed. The institutions operates under the Department of Social Development and Welfare, the Ministry of Social Development and Human Security which consists of 9 institutions; Prapadeang vocational rehabilitation institution, Samut Prakan Province, Khon Kean vocational rehabilitation institution, Khon Kean Province, Baan Thongpoon Paopanas vocational rehabilitation institution, Ubon Ratchathani Province, Yadfon vocational rehabilitation institution, Chiangmai Province, Southern vocational rehabilitation institution, Nakhon Si Thammarat Province, The fifth anniversary welfare service office, Lopuri Province, Eastern rehabilitation institution, Ubon Ratchathani Province, Nong Khai vocational rehabilitation institution, Nong Khai Province and Vocational rehabilitation institution (Guardian factory)

Opportunity to enter to labor market means the persons with disabilities who have knowledge and skills for profession obtaining from the vocational training, and the demand to have jobs with the expectation to obtain the suitable job and the possibility to be employed or making a living according to their abilities or interests. Such opportunity also includes more opportunity to participate the competition in labor market according to the vesting of persons with disabilities provided by the service promotion and development of the vocational training institution of the government.

5. Research Methodology

The research on "Factors affecting the opportunity to enter the labor market of persons with disabilities who receive vocational training in vocational rehabilitation institution of government" is the quantitative and qualitative research which study to understand the forms and courses of vocational training of persons with

Copyright by Mahidol University

disabilities, related factors between vocation and the opportunity to enter to labor market for persons with disabilities, and the obstacles of persons with disabilities in terms of entering to labor market. The research methodology and data collection are as follows:

5.1 Methodology

5.1.1. The qualitative method has been used to study the forms and courses of vocational training, in other words, the study conducted from the data in relation to the forms and courses of vocational training provided by the 9 vocational training institutions of the government.

5.1.2 The quantitative and qualitative method have been used to study the factors affecting the opportunity to enter to the labor market and the challenges and obstacles of persons with disabilities on entering to the labor market, in other words, the study of factors is the quantitative research and the study of the challenges and obstacles are the qualitative research.

5.2 Population and Sample

The population and sample used to study the factors affecting the opportunity to enter to the labor market and the challenges and obstacles of persons with disabilities on entering to the labor market consists of 2 groups as follows:

Group 1: The persons with disabilities who receive the vocational training from 9 vocational training institutions for persons with disabilities under the Department of Social Development and Welfare during 2008-2012. The size of sample has been determined from the total population by using Taro Yamane table and determines the sample size of each institutions by calculate the ratio, which describes as the stratified random sampling, with the error of 0.5 % and reliability of 95 %. The total sample of the persons with disabilities who receive the vocational training from 9 vocational training institutions for persons with disabilities under the Department of Social Development and Welfare are 364 persons.

Group 2: The staffs who work in 9 vocational training institutions for persons with disabilities under the Department of Social Development and Welfare has been selected by purposive sampling consists of the staffs in the vocational

Copyright by Mahidol University

training section of related works which are vocational training and educational training of 9 vocational training institutions for persons with disabilities under the Department of Social Development and Welfare. The number of 2 staffs has been selected from each institution, totaling 18 samples.

5.3 Research Tools

5.3.1 The researcher created and used the document collector as a tool to study the forms and courses of vocational training while the researcher collected and compiled the data.

5.3.2 The questionnaire conducted by researcher has been used as a tool to collect the data on the study of the factors affecting the opportunity to enter to the labor market and the challenges and obstacles of persons with disabilities on entering to the labor market. The questionnaire conducted from the idea which derives from the review of literature and improved from the questionnaire of previous research in order to collect the data from 2 samples. The questionnaires consist of 2 sets for 2 groups.

5.4 Testing of Research Tools

5.4.1. Test the draft of questionnaire, conducted by the researcher, in terms of content validity by the experts. The questionnaire has been examined and suggested for improvement and revision in order to be easily understood and clear according to the objectives of this research by decoding to IOC (Index of Item Objective Congruence.

5.4.2. Revise the questionnaire according to the suggestions of the experts before the experiment.

5.4.3. Apply the revised questionnaire according to the suggestion to test with the group of 30 persons with disabilities in the same group of population and the group is not a sample. Afterwards, collect the questionnaire to test the reliability by the method of cronbach that determined the standard of up to 0.5. The result reveals that the questionnaire of the staff has the alpha at 0.8638 and the questionnaire of the persons with disabilities has the total alpha at 0.9108.

Copyright by Mahidol University

5.5 Collection of Data

5.5.1 The researcher has contacted 9 vocational rehabilitation training institutions in order to clarify and ask for cooperation regarding the data of the forms and courses offering by the vocational rehabilitation training institutions. The compiled data has been collected in the documents collector created by the researcher.

5.5.2 The researcher used the improved questionnaire in order to collect the data regarding the factors affecting the opportunity to enter to the labor market of the persons with disabilities and delivered the questionnaire, which adjust for the suitability of each type of persons with disabilities, to the group as the sample group of the research consists of all types of disabilities. The period given for the group to answer the questionnaire before sending back to the researcher is 2-3 weeks.

5.6 Data Analysis

5.6.1. The content analysis has been used to analyze the data from the document collector in relation to the forms and courses of vocational training.

5.6.2. The statistical analysis has been used to analyze the factors affecting the opportunity to enter to the labor market of the persons with disabilities and the challenges and obstacles of the persons with disabilities on entering to the labor market by decode the final examined questionnaire into figures and analyze by SPSS for window.

Statistics used in the research consist of:

1. Descriptive statistics which are average, frequency, percentage and standard deviation

2. Inferential statistics which are the comparative analysis in order to compare the difference of 2 variable's average which uses Independent sample T-test and ANOVA (Analysis of Variance) and regression analysis for the variable's average of more than 3 groups.

3. Content analysis has been used for qualitative analysis.

Copyright by Mahidol University

6. Research Results

The results of the research can be divided into aspects as follows:

6.1.The pattern and vocational course of the vocational rehabilitation institution of government for the persons with disabilities.

6.1.1. Pattern of training: The result reveals that all 9 vocational training institution of the government using the same courses specified by the Department of Social Development and Welfare except the Office of career development for persons with disabilities as it is the institution that focuses more on working experiences rather than vocational training. The training which earn the most interest by the application of the persons with disabilities are tailor and usage of sewing machine course, beauty course and computer course (basic program such as Microsoft office, Photoshop, etc.) respectively

6.1.2. Courses of training: The result reveals that all 9 vocational training institution of the government share the similarity of forms which tends to focus more on the practical section and theoretical section. It is also including the flexibility in vocational training which means that the institutions are able to adjust the training to be suitable for the disabilities of the persons in order to create the efficiency and maximize utilization for the persons with disabilities. However, the Office of career development for persons with disabilities has the different vocational training which focuses more on the practical work in the real places in order to train the persons with disabilities for career together with working in the same time. Such training will provide the persons with disabilities experiences and preparedness before working in the organizations.

6.1.3.. Vocational training procedures: The result revels that all 9 vocational training institution of the government share the similarity in terms of vocational training as they are state agencies under the Department of Social Development and Welfare. The institutions also use the same set of principles, rules and regulations in relation to the vocational training procedures. However, the practical level may contain different details of working procedures as each area has different social contexts, norms, traditions and also the characteristics of the persons with disabilities.

Copyright by Mahidol University

6.1.4. Other operations besides the vocational training: The result reveals that the institutions provide other services for the persons with disabilities besides the vocational training such as the service of four requisites,

education, employment, health and society, in order to promote and support the better life quality of the persons with disabilities so that they can fully participate the vocational training and be independent in the society.

6.1.5. The vocational training institutions of the government use the same regulation on the selection of the persons with disabilities to be trained in the institutions. The regulations have been specified by the Department of Social Development and Welfare. The committee of 8 institutions will select the qualified candidates to obtain the vocational training which open annually except the Office of Career Development for persons with disabilities which accept only the persons with movement impairment. However, besides the general selection, all 9 vocational training institutions of the government must also accept the persons with disabilities from institutional care for persons with disabilities which mostly are unable to develop themselves to do work practically. Therefore, such persons with disabilities will be the responsibilities of the institution which cannot be worked in the organization because of their restriction of disabilities.

6.2. the factors that effect on the opportunities of the persons with disabilities who receive vocational from the government vocational rehabilitation institution to enter to the labor market

The researcher used the questionnaires for data collection which 72.52 % of 264 questionnaires of Group 1 were sent back while 100 % of 20 questionnaires of Group 2 were sent back. The analysis shows that the main factors affecting the opportunity to enter to the labor market of the persons with disabilities consist of 4 factors which will be presented by 2 parts as follows:

6.2.1. The persons with disabilities who obtain the vocational training in vocational institution of the government: The data analysis from the questionnaires shows that the factors affecting the opportunity to enter to the labor market of the persons with disabilities who obtain the vocational training in vocational institution of the government consists of 4 factors as follows:

Copyright by Mahidol University

Personal Factors: The result reveals that most sample are male (72 %) with the age between 15-30 years old (46.2 %) with single status (72.7 %) and with the primary educational background (38.6 %). However, most sample are persons

with movement or physical disabilities (53.8 %) while half of the sample were born with disabilities and other half are disabled afterwards in the age between 1-15 years old (28.4 %), mostly caused by the deceases (26.1 %).

Environmental Factors: The result reveals that most persons with disabilities stay at their parents' home (40.5 %) while half of them struggle with their daily transportation and the transportation to work (56.8 %). Most of them have been participated in the activities or festivals arranged by the community or the state agencies and private agencies (62.9 %) without any problems in terms of social acceptance (59.5 %). Furthermore, most families of the sample support the persons with disabilities to receive the vocational training (85.6 %) and half of them have received the employment service provided by other state agencies besides the vocational training (56.1 %).

Working Factors: The result reveals that most sample has been the employees in the organizations (50.4 %) for the period of 1-5 years (80.7 %) by working 7 days a week (43.2 %) with monthly income of 5,001-10,000 baht (48.5 %) which close to the expenses (45.5 %). Most sample earn for their living with an expectation that they will not be the responsibilities of their family (53.4 %). However, most samples spend their expenses for the household (47.7 %) and most of them have no debts (68.2 %). Moreover most samples are satisfied with their income (59.1 %) and work (75.8 %) without any thought of changing the work (53.8 %). Most samples have faced any challenges on job application (54.2 %) but never had any problems due to their work (67.0 %)

Vocational Training Factors: The result reveals that most persons with disabilities who receive the vocational training at the vocational rehabilitation institutions has been trained in computer course (26.5 %), tailor and usage of sewing machine course (23.5 %), beauty course for women and barber course for men (11 %) for 1 year (90.9 %). The persons with disabilities attended the vocational training because they want to earn for a living for themselves (49.2 %) by receiving the information of application from the officers of the state agencies and private agencies (50.8 %). Moreover, the result shows the satisfaction towards the services of the vocational training institutions that most samples satisfies with the place (97.7), the content of training course (96.6 %), teaching materials (94.7 %),

Copyright by Mahidol University

teacher (89.4 %) and the assistance of employment after completing the course (85.2 %).

The opinion towards the opportunity to entering to the labor market and a career of the persons with disabilities: The result reveals that the sample have the opinion towards the skills for a career in average which means that the knowledge and skills, both theoretical and practical, obtained from the vocational training are sufficient to have a career as the vocational training provides more experience, proficiency and confidence of the persons with disabilities to earn for their living.

The opinion of the expectation towards the working: The result reveals that the samples agree in the high level that the vocational training increases the opportunity to work in the organization with the work field that relevant to the vocational training that the particular person has been trained. Besides, the vocational training fields that the persons with disabilities have been trained meet the demand of the labor market. However, some persons with disabilities raise the opinion that the vocational training is a waste of expenditure as they are not able to find a job after completed the training.

The demand to enter to the labor market: The result reveals that the samples agree in the high level that most persons with disabilities participate the vocational training as they want to earn for their living and families' as well as to spend the income for their disability rehabilitation. Therefore, they will get a job as soon as they complete the vocational training. Some people desire to work in the organizations while some of them desire to be self-employed. As mentioned above, the relevant organizations are required in order to increase more opportunity of employment. Besides, the persons with disabilities consider that being employed can show others their value and abilities. Nevertheless, the persons with disabilities will accept to work as the work is acceptable even the income does not meet their demand as being employed is quite difficult at present.

6.2.2. The staffs who work in 9 vocational training institutions for persons with disabilities under the Department of Social Development and Welfare: The data analysis from the questionnaires shows that the factors affecting the opportunity to enter to the labor market of the persons with disabilities who obtain the

Copyright by Mahidol University

vocational training in vocational institution of the government consists of 4 factors as follows:

Personal Factors: The result reveals that most sample are female (60 %) with the age between 41-50 years old (45 %), work as a vocational training teacher (55 %), with an experience of working with the persons with disabilities for 11-20 years (45 %). However, most sample has the highest education in Bachelor's (85 %) with the specific proficiency of career or teaching in the training courses (85 %) and all sample has legal knowledge and understand the right of persons with disabilities , labor market, and a career of the persons with disabilities at present.

Environmental Factors: The result reveals that most sample agree that the arrangement of vocational rehabilitation services for the persons with disabilities of the government operates according to the standard method of the social welfare and social work. The operation is up-to-date with the change of social context. However, the law that promote and support the vocational rehabilitation for persons with disabilities are lack of strict validity together the negative attitudes of the persons with disabilities in terms of attending to the training. Moreover, the samples raise the opinion that the vocational training institute of the government should be provided the facilities which sufficient for each particular vocational training courses. The landscape should be managed to create the beauty, coziness and safety together with the facilities to be sufficient for the conditions of disabilities.

Working Factors: The result reveals that the samples agree in the average level that the vocational training institute of the government has clear visions of its own. The committees from the third parties have been appointed for the assessment. However, the vocational training institute of the government has also received budget but it is not sufficient for the operation of vocational rehabilitation service.

The opinion towards the personnel: The sample has the opinion that the personnel of the vocational training institution for the persons with disabilities of the government is sufficient for the persons with disabilities who receive the welfare is provided for the personnel suitably by the vocational training institution due to more responsibilities that they have to take. Furthermore, the personnel of the institution have been trained for the development to gain higher skills together with

Copyright by Mahidol University

the conduction of research which supports and improves the working. The sample has the opinion that they have received network cooperation from the agencies both state and privates in various aspects such as the transmission of the information on supporting the persons with disabilities or the public relations of news from the institutions and so forth.

Vocational Training Factors: The result reveals that most persons with disabilities who receive the vocational training at the vocational training institution have low education which can cause the obstacles to the vocational training. Besides, the different types of disabilities also have an impact on vocational training and the selection of suitable career according to their interests. The family of the persons with disabilities has an effect to the participation to the training as well. While the courses and teaching methods are slightly out-of-date and does not satisfy the persons with disabilities as expected and the lack of media and up-to-date materials. The courses that open in the vocational training institution of the government do not meet the demand of the labor market as expected and the assessment of the persons with disabilities who reside in the vocational training institution can be conducted easier than the persons who completed the course. The course of the vocational training institution of the government is difficult to do due to the government system and the budget. As the results, the short-term courses can fulfill the persons with disabilities more than a long-term one and it has an effect to the unequal level of abilities of the persons who complete from the vocational training institution of the government.

The opinion towards factors affecting the opportunity to enter to the labor market and career of the persons with disabilities: The result reveals that the changes of the society and economy will have an effect to the government in order to influence the persons with disabilities to enter to the labor market which should be applied in all cycles of the service development system also the law in relation to careers of the persons with disabilities should be various and strictly valid. Furthermore, the persons with disabilities have positive attitude towards them and tend to accept more assistance in terms of vocational rehabilitation.

Copyright by Mahidol University

The vocational development of the persons with disabilities shall be integrated by the administration of the vocational training institution of the

government based on the characteristics of the persons with disabilities of the vocational rehabilitation institution for the persons with disabilities and the standard of the opening courses. The administration shall provide the employment service for the persons with disabilities entirely both approach and defense by focusing on the occupation that meet the demand of Thai and local labor market. Such management depends on more distinction of the policy of the Department of Social Development and Welfare together with the policy and the flexibility of the operation plan in terms of vocational rehabilitation provided by the vocational training institution of the government in order to produce the persons with disabilities who qualified according to the requirement of the organization. Further, fund raising shall be arranged in order to support the career of the persons with disabilities other than the budget from the government sections. The fund shall be used to support and promote the persons with disabilities to organize more activities for society, community and public benefits.

Personnel development of the vocational training institution of the government: The development plan should be provided clearly such as developing the personnel to be able to use informative technology for the improved learning procedures. The development shall include the study activities both domestically and internationally in order to apply the knowledge for the up-to-date vocational development.

The variety of the vocational teaching should be add to the selection procedures, courses and the forms of vocational training for the easiness of learning procedures for the persons with disabilities such as management and administration course, short-term training or participation to some courses for general people and etc. The persons with disabilities should be received the open study of basic subjects before the vocational training such as self-study, general education development and etc. Such courses should be able to adjust according to the suitability of the labor market and the change of society's direction. Furthermore, the budget for textbooks, teaching materials and media should be increased to be sufficient for the vocational training services for the persons with disabilities such as radio and local television and etc.

Copyright by Mahidol University

The government should follow up the vocational training institution and should have the follow up assessment in all aspects. In other words, the

assessment should be systematic and the database of the persons with disabilities should be created from the first day of entering to the vocational training as well as focusing on their working life.

Furthermore, the vocational training institution for the persons with disabilities of the government should provide the strengthen policy for the community. They should also provide the social network connected between the state agencies, private agencies and the community in order to give the opportunity in participation of more rehabilitation in all aspects. The government should conduct the research study, develop and spread the new knowledge in terms of the career development for the persons with disabilities by promoting the government officers to conduct research regarding the development of rehabilitation for the persons with disabilities.

6.3. the problems and difficulty of the persons with disabilities who receive the vocational training from the vocational rehabilitation training institution of government.

6.3.1. The challenges cause by the disabilities are such as the persons with disabilities have no educational degree, the limited proficiency of the persons with disabilities, the disable characteristic, unsupportive family condition, the difficulty of adjustment of the persons with disabilities, the unpreparedness of the accommodation and facilities.

6.3.2. The challenges cause by the organization such as the unpreparedness of the organization to hire the persons with disabilities, the organization fall to comply under the law or avoid to comply the law that the persons with disabilities must be accepted to work in the organization.

6.3.3. The challenges cause by the vocational training such as the objective of the study is only to complete the course. Therefore, the persons with disabilities are unable to apply their knowledge to work.

Copyright by Mahidol University

7. Discussion

The main points of the research will be discussed as follows:

7.1 The factors affecting the opportunity to enter to the labor market: The study shows that there are various variables affecting the opportunity to enter to the labor market which can be summarized as 4 main factors which are 1) personal factors; consist of gender, age, educational level, types of disabilities, duration of disabilities, cause of disabilities, hometown and marital status 2) environmental factors; consist of accommodation, family, daily transportation, participation to social activities, social acceptance, family support and receiving vocational services from the state agencies 3) working factors; consist of working condition, work duration of present job, income, debt, satisfactory to work, reasons for working in the present job, duration of vocational training, the channel to apply vocational training and the reason of making decision to receive the vocational training. The abovementioned variables have less effect to the opportunity to enter to the labor market for the persons with disabilities except the working conditions which will have a massive effect to the opportunity to enter to the labor market for the persons with disabilities. This is to say, even the persons with disabilities are qualified for a job but working conditions are inconvenient for the persons with disabilities, they may take decision not to work in such organization.

7.2 The vocational training for the persons with disabilities of the vocational training institution of the government: The study shows that most persons with disabilities satisfy with the services of vocational training institution of the government in terms of the training teacher, training place, training courses, teaching materials and other assistances besides the vocational training. The opinions of the staffs in the vocational training institution of the government are similar as they also agree that the operation of vocational training of vocational training institution of the government support and develop the persons with disabilities to obtain more skills together with the opportunity to enter to the labor market focused by the administration and personnel. However, some staffs raise the opinion that the operation of the vocational training of vocational training institution of the government does not provide the up-to-date courses for the demand of the labor market. The operation is not consistency due to the unclear policy of the institution operation together with lack of public relations in terms of the vocational training for

Copyright by Mahidol University

the persons with disabilities, lack of database of information regarding the network of organization for the employment and lack of continuously follow-up of assessment.

The consistency and difference of the main points reveal that the vocational training of vocational training institution of the government related to the opportunity to enter to the labor market for the persons with disabilities. In other words, vocational training leads the persons with disabilities to be able to earn for their living. As they do not want to be the responsibilities of their family, therefore, they attend the vocational training and expect that they will be able to work in the organization after complete the vocational training. In fact, only some persons with disabilities have an opportunity to work in the organization due to the unclear quantitative policy of the operation of vocational training institution of the government without the sufficient support budget. Therefore, the development of an up-to-date vocational training is delayed and do not meet the demand of the labor market. It also includes the lack of efficient follow-up assessment for the persons with disabilities who complete the courses, lack of network between vocational training institution, organization that require for the persons with disabilities and the persons with disabilities, lack of public relations. The objectives cannot be achieved by the abovementioned factors which lessen the opportunity to enter to the labor market of the persons with disabilities who receive the vocational training.

Copyright by Mahidol University

บรรณานุกรม

หนังสือและวิทยานิพนธ์

กฎกระทรวงกำหนดจำนวนคนพิการที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐจะต้องรับเข้าทำงานและจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2554, (2554, 29 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 128 ตอนที่ 30ก., หน้า 7-9.

กองวิชาการ. (2534). การศึกษารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการจัดบริการสวัสดิการสังคมให้กับคนพิการและทุพพลภาพของกรมประชาสงเคราะห์กรณีบริการในรูปสถาบัน. รายงานการวิจัย กองวิชาการ กรมประชาสงเคราะห์.

กัลปังหา เฟอร์เรีย. (2540). ทัศนคติของผู้บริหารต่อการรับคนพิการเข้าทำงาน ศึกษาเฉพาะกรณีธุรกิจประกันชีวิต. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.

กิตติยา (นรามาศ) รัตนากร. (2531). คนพิการ : การสงเคราะห์และการฟื้นฟูสมรรถภาพ. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กิติพงศ์ สุทธิ. (2543). การดำเนินงานด้านการส่งเสริมอาชีพคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาแรงงานและสวัสดิการ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ขนิษฐา เทวินทรภักติ. (2539). การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ : ทางสู่ความสำเร็จของคนพิการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กรมประชาสงเคราะห์.

ขนิษฐา เทวินทรภักติ. (2540). แผ้วถางทางการฟื้นฟูสมรรถภาพ : สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของคนพิการ. กรุงเทพฯ: กรมประชาสงเคราะห์.

เขมมิกา พันธุ์วิไล. (2546). แนวโน้มการรับคนพิการเข้าทำงานในสถานประกอบการจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาอาชีวะศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

คง สุวรรณทัต. (2524). ครุปริทัศน์ฉบับพิเศษปีคนพิการสากล 2524. ม.ป.ท.

คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2555-2559. กรุเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ

Copyright by Mahidol University

ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

จักรินทร์ กริยานนท์. (2545). โอกาสการมีงานทำของผู้พิการทางการมองเห็น. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จิราวัลย์ คงถาวร. (2547). ความเป็นไปได้ในการจ้างงานคนพิการของบริษัท มิดซูบิชิ มอเตอร์ส (ประเทศไทย) จำกัด. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชญาดา เพ็ญสุข. (2549). การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพของคนพิการในสถานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ชรินธร คุมประพันธ์. (2541). ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอาชีพต่อกิจกรรมการฝึกอาชีพของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการบ้านทองพูนเผ่าพนัส จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ชลลดา ชนะศรีรัตนกุล. (2548). การเตรียมความพร้อมผู้พิการก่อนประกอบอาชีพ. วิทยานิพนธ์พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ณรงค์ ปฏิบัติสรกิจ. (ม.ป.ป.). งานสำหรับคนพิการ. ใน กฎหมายเพื่อคนพิการ สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย, หน้า 102-104. กรุงเทพฯ : ซี.พี.วาย. ซัพพลาย.

ณัฐไชย ตันติสุข. (2535). อิทธิพลทางสังคมของคนพิการ. (เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพหน่วยที่ 1-8). กรุงเทพฯ: สังคมวิทยาการแพทย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (อัดสำเนา)

ดลพร เผือกคง และคณะ. (2554). รายงานการวิจัยสถานการณ์และการขับเคลื่อนการบริการด้านการศึกษาและอาชีพสำหรับคนพิการในทศวรรษของประเทศไทย. นครปฐม: วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล.

นฤมล อุบลทิพย์ และอัญมณี บูรณกานนท์. (2534). ศึกษาเรื่องการศึกษารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการจัดบริการสวัสดิการสังคมให้กับคนพิการและทุพพลภาพ ของกรมประชาสงเคราะห์ กรณีบริการในสถาบัน. กองวิชาการ กรมประชาสงเคราะห์.

Copyright by Mahidol University

นวณัฐ วงศ์เมฆ. (2552). ความพร้อมของคนพิการที่ได้รับการฟื้นฟูอาชีพต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนอาชีวะพระมหาไถ่ พัทยา. สารนิพนธ์พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นิยดา หว่านชัยสิทธิ์. (2543). การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในเขตเมือง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

บาร์บาร่า เมอร์เรย์ และโรเบิร์ต เฮอร์รอน. (2542). คู่มือการนำคนพิการเข้าสู่การจ้างงาน. กรุงเทพฯ : องค์การแรงงานระหว่างประเทศ.

บาร์บาร่า เมอร์เรย์ และโรเบิร์ต เฮอร์รอน. (2543). การจัดหางานให้คนพิการ ส่วนประกอบสำคัญสำหรับบริการที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักงานภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก องค์การแรงงานระหว่างประเทศ.

บาร์บาร่า เมอร์เรย์. (2541). การฝึกอาชีพคนพิการในประเทศไทย. (เอกสารประกอบการประชุม). กรุงเทพฯ: กรมประชาสงเคราะห์.

เบญจา ชลธาร์นนท์. (2540). คนพิการกับการมีงานทำ. ม.ป.ท. (หนังสือที่ระลึกงานวันคนพิการครั้งที่ 33).

ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ พ.ศ. 2552, (2552, 29 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 126 ตอนพิเศษ 77 ง., หน้า 2-5.

ปรีชา ภมรคล. (2540). ประสิทธิผลของการดำเนินตามนโยบายการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านการจ้างงานในสถานประกอบการเอกชน. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2547). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2551). จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534, (2534, 25 พฤศจิกายน). ราชกิจจา-นุเบกษา. เล่ม 108 ตอนที่ 205 ฉบับพิเศษ, หน้า 18-26.

พระมหา(คเชนทร์ ปานสงฆ์). (2551). การศึกษาทิศทางการพัฒนางานบริการฟื้นฟูอาชีพคนพิการในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2549-2558) ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดยใช้เทคนิค EDFR. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Copyright by Mahidol University

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550, (2550, 27 กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 61ก., หน้า 8-24.

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2556, (2556, 29 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 130 ตอนที่ 30ก., หน้า 6-12.

รพีพรรณ วงศ์ประเสริฐ. (2552). ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (Corporate Social Responsibility-CSR). *BU Academic Review*, 8(2), 84-94.

รวมพร ถาวรอนุกูลกิจ. (2538). แนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการในสถานสงเคราะห์ของกรมประชาสงเคราะห์. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รังสิมา ศรีพฤธิ์เกียรติ. (2537). ความเป็นไปได้ของนายจ้างในการรับคนพิการเข้าทำงานในนิคมอุตสาหกรรม : ศึกษาเฉพาะกรณี อุตสาหกรรมบางชันและลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเกริก.

ลัคนาวดี สายมิตร. (2553). ปัญหาการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมในการจ้างงานคนพิการ. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ. (2555). สถิติสำหรับการวิจัยและเทคนิคการใช้ SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

วิริยะ นามศิริพงศ์พันธ์. (2539). กฎหมายและนโยบายของรัฐเกี่ยวกับคนพิการ. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ศันสนะ อัศวช่วง. (2548). ความพึงพอใจของคนพิการที่เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สถาพร สุวัณณุสส์. (2534). คุณสมบัติทั่วไปของบุคคลพิการ. ม.ป.ท.

สมพงศ์ เกษมสิน. (2536). การบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพาณิชย์.

สมฤทัย นิรัติศัย. (2553). การพัฒนาตนเองเพื่อการประกอบอาชีพของคนพิการที่กำลังฝึกอาชีพในโรงเรียนอาชีวะพระมหาไถ่ พัทยา. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. (2541, 3 ธันวาคม). สิทธิมนุษยชนกับคนพิการ. (เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการหมายเลข 9). กรุงเทพฯ: ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล.

Copyright by Mahidol University

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2551). การสำรวจความพิการ พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

สุดา นุ่มฟุ่ม. (2549). ความมั่นคงในอาชีพและรายได้ของคนพิการที่ผ่านการอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์ของมูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการ. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุปรีดา คงธรรม. (2522). การศึกษา ปัญหา ความต้องการ และอุปสรรคของคนพิการที่รับการฝึกอาชีพ ณ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุภรธรรม มงคลสวัสดิ์. (2544). แนวทางการส่งเสริมอาชีพคนพิการ. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

สุรชัย กิตติโกสินท์. (2550). การฝึกอาชีพคนพิการตามแนวนโยบายภาครัฐ : กรณีศึกษาศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการบ้านทองพูนเผ่าพนัส จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

สุวิมล วิมลกาญจนา. (2541). การติดตามผลการใช้สิทธิประโยชน์ด้านอาชีพตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เสรีย์ วชิรถาวรชัย. (2537). การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของคนพิการ : การศึกษาเชิงประเมินผลของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหยาดฝน จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ. (2549). มุ่งสร้างความเสมอภาคเพื่อโอกาสในการจ้างงานสำหรับคนพิการ โดยทางนิติบัญญัติแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ.

อรพินทร์ พิทักษ์มหาเกตุ. (2537). ปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

อรวรรณ สิริวัฒน์ธนกุล. (2553). การเข้าถึงโอกาสการทำงานในตลาดแรงงานของคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย ในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Copyright by Mahidol University

อลิศรา ตะวังทัน. (2554). ทัศนะต่อแรงจูงใจในการจ้างงานคนพิการในสถานประกอบการ. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

McFarlin, D.B., Song, J. and Sonnlag, M. (1991). Integrating the disable into the Work force: A survey of fortune 500 company attitude and practices. Employee Responsibilities and Rights Journal, 4(2), 107-123.

Levy, J. M., Jessop, D. J., Rimmerman, A., Francis, F. and Levy, P. H. (1993). Determinants of attitudes of New York state employers towards the employment of persons with severe handicaps. Journal of Rehabilitation, 59(1), 49.

Levy, J. M., Jessop, D. J., Rimmerman, A. and Levy, P. H. (1992). Attitudes of executives in fortune 500 corporation toward the employability of persons with severe disabilities : Industrial and service Corporation. Journal of Mental Retardation, 30(2), 67-75.

สื่ออิเล็กทรอนิกค์

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (ม.ป.ป.). บริการกรม : คนพิการ [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 25 กรกฎาคม 2556. จาก http://164.115.30.7/dsdw2011/module.php?module=service&pg=servicedetail&ser_id=4

บัณฑิตย์ ธนชัยเศรษฐวุฒิ. (ม.ป.ป.). กฎหมายแรงงานสัมพันธ์ที่ไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาILO ฉบับที่ 87 และ 98 [ออนไลน์]. มูลนิธิอารมณ์ พงศ์พงัน. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 25 กรกฎาคม 2556. จาก http://www.unionesso.org/attachments/view/?attach_id

มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง. (2548). ความหมายคนพิการ [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 กรกฎาคม 2555. จาก http://www.saengsawang.com

องค์การสหประชาชาติ. (2518, 9 ธันวาคม). ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิคนพิการสมัชชาสหประชาชาติ ภาคผนวก5_3447.(30) (แปลโดยสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย) [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 กรกฎาคม 2555. จาก http://www.flyingwheelchairs.org/law/Declaration/Declar.asp

Harris, L. and associates, Inc. (2004). NOD/Harris survey of people with disabilities [On-line]. Retrieved September 12, 2012. From web site: http://specialpopulations.org/Chapters%20Vol%2027-3/JVSNE_Vol27-3_Geenen.pdf.

Copyright by Mahidol University

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). สถิติการจดทะเบียนคนพิการทั่วประเทศตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2537 ถึง 29 กุมภาพันธ์ 2551 จำแนกตามประเภทความพิการ [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 กรกฎาคม 2555. จาก https://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=10002.

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (ม.ป.ป.). โครงสร้างองค์กรของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 กรกฎาคม 2556. จาก http ://www.m-society.go.th.

.

Copyright by Mahidol University

ภาคผนวก

Copyright by Mahidol University

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
(แบบบันทึกเอกสาร)

แบบบันทึกเอกสาร เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐ

คำชี้แจง

แบบบันทึกนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ในหลักสูตรศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐและนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพคนพิการให้มีความสามารถมากขึ้น รวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาการฝึกอาชีพของคนพิการ เพื่อให้คนพิการมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น

Copyright by Mahidol University

วัน_____ เดือน_____ ปี_____ สถานที่_____

<u>ประเด็นการบันทึก</u>

1.หลักสูตรฝึกอาชีพที่เปิดอบรม

_____

_____

2. รูปแบบการให้บริการฝึกอาชีพ

_____

_____

3. กระบวนการฝึกอาชีพของแต่ละแผนก

_____

_____

4.การดำเนินงานด้านอื่นๆของศูนย์ฯ

_____

_____

5.การคัดเลือกคนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพของศูนย์

_____

_____

Copyright by Mahidol University

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
(แบบสอบถามสำหรับคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพในภาครัฐ)

แบบสอบถามสำหรับคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพในภาครัฐ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐ

<u>คำชี้แจง</u> แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ในหลักสูตรศิลปะศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิทยาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐและนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพคนพิการให้มีความสามารถมากขึ้น รวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาการฝึกอาชีพของคนพิการ เพื่อให้คนพิการมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น ฉะนั้นผู้วิจัยจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านให้ช่วยตอบแบบสอบถามนี้ให้ครบทุกข้อตามความเห็นและความเป็นจริงเพราะข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลที่ท่านตอบให้ทั้งหมดจะถือเป็นความลับโดยจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาวิจัยและนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น

แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการฝึกอาชีพและการทำงาน

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

หลังจากที่ท่านได้ตอบแบบสอบถามนี้แล้ว กรุณาพับแบบสอบถามส่งกลับทางไปรษณีย์ตามที่อยู่ที่ผู้วิจัยได้จ่าหน้าซองและติดแสตมป์ไว้ให้เรียบร้อยแล้ว

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกๆท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างดีไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

Copyright by Mahidol University

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

<u>คำชี้แจง</u> โปรดเติมเครื่องหมาย √ ในช่อง □ และเติมข้อความในช่องว่างที่ตรงตามข้อมูลของท่านมากที่สุด

1. เพศ

   □ 1.หญิง □ 2.ชาย

2. อายุ_____ปี

3. สถานภาพการสมรส

   □ 1.โสด □ 2.สมรส(อยู่ด้วยกัน) □ 3.สมรส(แยกกันอยู่) □ 4. หย่า □ 5.หม้าย

4. ระดับการศึกษาสูงสุด

   □ 1.ประถมศึกษา □ 2.มัธยมศึกษาตอนต้น

   □ 3.มัธยมศึกษาตอนปลาย □ 4.ปริญญาตรี

   □ 5.อื่นๆ_____

5. ประเภทความพิการ

   □ 1.ความพิการทางการมองเห็น

   □ 2.ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย

   □ 3.ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย

   □ 4.ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรมหรือออทิสติก

   □ 5.ความพิการทางสติปัญญา

   □ 6.ความพิการทางการเรียนรู้

6. ระยะเวลาที่เกิดความพิการ

   □ 1.พิการแต่กำเนิด □ 2. พิการภายหลัง เมื่ออายุ_____ปี

7. สาเหตุที่เกิดความพิการ

   □ 1.กรรมพันธุ์ □ 2.โรคติดเชื้อ

   □ 3.ภาวะเจ็บป่วย □ 4. อุบัติเหตุจากคมนาคม

   □ 5.อุบัติเหตุจากการทำงานไม่ทราบสาเหตุ □ 6.อื่นๆ_____

8. ภูมิลำเนา_____

Copyright by Mahidol University

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมของคนพิการ

<u>คำชี้แจง</u> โปรดเติมเครื่องหมาย √ ในช่อง □ และเติมข้อความในช่องว่างที่ตรงตามข้อมูลของท่านมากที่สุด

9. สถานที่พักอาศัยปัจจุบัน

□1.บ้านของตนเอง □2.บ้านของพ่อแม่

□3.บ้านเช่า □4.ที่พักของสถานประกอบการ

□5.อื่นๆ

10. ขณะนี้ท่านพักอาศัยอยู่กับ

□ 1.อยู่คนเดียว □2.พ่อแม่ □3.ญาติ □4.คู่สมรส □5.อื่นๆ_____

11.ท่านได้เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรืองานเทศกาลที่จัดโดยชุมชนหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนหรือไม่

□1.เคย □2.ไม่เคย

12.ท่านมีปัญหาในการเดินทางในชีวิตประจำวันหรือไม่

□1. ไม่มี □2. มี ระบุ_____

13.ท่านมีความเห็นว่าท่านมีปัญหาจากการยอมรับจากสังคมบ้างหรือไม่

□1. ไม่มี □2. มี ระบุ_____

14.ครอบครัวของท่านสนับสนุนให้ท่านเข้ารับการฝึกอาชีพหรือไม่

□1.สนับสนุน □2.ไม่สนับสนุน

15.ท่านเคยได้รับบริการด้านอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐอื่นนอกเหนือจากการฝึกอาชีพหรือไม่

□1.ไม่เคย □2.เคย ระบุ_____

Copyright by Mahidol University

ส่วนที่3 ข้อมูลด้านการฝึกอาชีพและการทำงาน

<u>คำชี้แจง</u> โปรดเติมเครื่องหมาย √ ในช่อง □ และเติมข้อความในช่องว่างที่ตรงตามข้อมูลของท่านมากที่สุด

16.ขณะนี้ท่านประกอบอาชีพ

□ 1.ลูกจ้างในสถานประกอบการ □ 2.ประกอบธุรกิจส่วนตัว

□ 3.ไม่ได้ประกอบอาชีพ □ 4.อื่นๆ_____

17.ท่านประกอบอาชีพนี้มาเป็นเวลา_____

18.สาเหตุที่เลือกประกอบอาชีพนี้เพราะ

□ 1.ตามความถนัดและความสนใจ □ 2.พ่อแม่ ญาติให้ความช่วยเหลือ แนะนำ

□ 3.หน่วยงานราชการให้ความช่วยเหลือแนะนำ □ 4.อื่นๆ

19.ตามปกติท่านทำงานกี่วันต่อสัปดาห์_____วันละ_____ชั่วโมง

20.ตามปกติท่านเดินทางไปประกอบอาชีพอย่างไร

□ 1.รถโดยสารประจำทาง □ 2.รถส่วนตัว

□ 3.เดินเท้า □ 4.อื่นๆ

21.ท่านมีรายได้จากการประกอบอาชีพ_____บาท/เดือน

22.จากการประกอบอาชีพนี้ท่านคาดหวังในเรื่องใด

□ 1.เพื่อซื้อบ้านและหาเลี้ยงครอบครัว □2. เพื่อสร้างฐานะ

□ 3.เพื่อลดหนี้สิน □ 4.เพื่อไม่ให้ตนเองเป็นภาระแก่ครอบครัว

□ 5.อื่นๆ_____

23.ปัจจุบันรายได้ที่ได้รับเป็นอย่างไร

□1.รายได้มากกว่ารายจ่าย □2.รายได้ใกล้เคียงกับรายจ่าย □3.รายได้น้อยกว่ารายจ่าย

24.ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ในครอบครัวมาจาก

□1.ตนเอง □2. พ่อแม่และคนในครอบครัว □3. บุคคลอื่นภายนอกครอบครัว

Copyright by Mahidol University

25.ท่านมีหนี้สินหรือไม่

☐ 1. ไม่มี ☐ 2. มี

26.ท่านพอใจกับรายได้ที่ได้รับหรือไม่

☐ 1. พอใจ ☐ 2. ไม่พอใจ เพราะ_____

27.ท่านพอใจกับงานที่ทำอยู่หรือไม่

☐ 1. พอใจ ☐ 2. ไม่พอใจ เพราะ_____

28.ถ้ามีโอกาสทำงานอื่น ท่านต้องการเปลี่ยนงานหรือไม่

☐ 1.ต้องการ ☐ 2. ไม่ต้องการ เพราะ_____

29.ในการสมัครงานที่ผ่านมาท่านเคยพบปัญหาบ้างหรือไม่

☐ 1. ไม่มี ☐ 2. มี ระบุ_____

30.ในการทำงานที่ผ่านมาท่านมีปัญหาในสภาพการทำงานบ้างหรือไม่

☐ 1. ไม่มี ☐ 2. มี ระบุ_____

31.ท่านเคยเข้ารับการฝึกอาชีพที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพในหลักสูตร_____

32.ระยะเวลาที่ท่านเข้ารับการฝึกอาชีพที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพ _____

33.ท่านทราบข่าวการรับสมัครเข้าฝึกอาชีพของศูนย์ฯจากแหล่งใด

☐ 1.พ่อแม่และญาติแนะนำ ☐ 2.หนังสือพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

☐ 3. เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐและเอกชน ☐ 4.อื่นๆ_____

34.สาเหตุที่เข้ารับการฝึกอาชีพ

☐ 1.อยากมีอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเอง ☐ 2.ไม่ต้องการอยู่เฉยๆ

☐ 3.หน่วยงานราชการจัดให้ ☐ 4.อื่นๆ _____

Copyright by Mahidol University

35. 3ในระหว่างฝึกอาชีพท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับประเด็นต่อไปนี้

ข้อความ	พอใจ	ไม่พอใจ	เนื่องจาก
เนื้อหาของหลักสูตรที่ท่านฝึก			
ครูผู้สอน			
สถานที่เรียน			
อุปกรณ์เครื่องมือระกอบการสอน			
ความช่วยเหลือด้านการจัดหางานหลังจบหลักสูตร			

Copyright by Mahidol University

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ

<u>คำชี้แจง</u> แบบสอยถามนี้เป็นข้อความเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการ ซึ่งประกอบไปด้วยข้อคำถามด้านการมีทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ ด้านความคาดหวังต่อการทำงาน และด้านความต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงาน

กรุณาพิจารณาและประเมินเพื่อให้คะแนนต่อข้อความเหล่านี้ ตามความคิดเห็นของท่าน โดยทำเครื่องหมาย √ ในช่องตัวเลือกใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องตามระดับค่าคะแนนความคิดเห็น 5 ระดับจากระดับเห็นด้วยมากที่สุดถึงระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การให้ความเห็น แทนค่าด้วยตัวเลขดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วย มากที่สุด
4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
<u>การมีทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ</u> 1. ความรู้ภาคทฤษฎีที่ท่านได้รับจากการฝึกอาชีพเพียงพอต่อการทำงาน					
2.การฝึกอาชีพในภาคปฏิบัติช่วยให้ท่านมีประสบการณ์เพียงพอที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง					
3.ความรู้และทักษะที่ได้จากการฝึกอาชีพเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ					
4.การฝึกอาชีพทำให้ท่านมีความชำนาญ สามารถทำงานได้เทียบเท่าคนปกติ					
5.ท่านคิดว่าการฝึกอาชีพทำให้ท่านมีความมั่นใจในการประกอบอาชีพยิ่งขึ้น					
6.ภายหลังการฝึกอาชีพท่านทบทวนความรู้ที่ได้เพื่อให้เกิดความชำนาญในทักษะอาชีพที่ได้ฝึกอบรมมาอยู่เสมอ					

Copyright© by Mahidol University

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
7.ท่านหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ					
8.ท่านมีโอกาสได้ไปศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอาชีพตามหลักสูตรของท่าน					
9.ท่านเคยมีประสบการณ์ในการทำงานที่มีลักษณะใกล้เคียงกับสาขาอาชีพที่ท่านฝึกอบรมมาก่อน					
10.คะแนนจากการสอบประเมินการฝึกอบรมอาชีพของท่านที่ผ่านมาอยู่ในเกณฑ์ดี					
<u>ความคาดหวังต่อการทำงาน</u> 11.ลักษณะของงานที่ท่านทำอยู่ตรงกับวิชาชีพที่ได้ฝึกมา					
12.ท่านมักวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอนไว้ล่วงหน้าอยู่เสมอ					
13.ท่านมักคิดหาวิธีการทำงานใหม่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น					
14.ท่านคิดว่าผู้ที่ผ่านการฝึกอาชีพจะมีโอกาสในการทำงานมากกว่าผู้ที่ไม่เคยผ่านการฝึกอาชีพเลย					
15.ท่านคิดว่าการฝึกอาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดเป็นสิ่งที่จะทำให้ท่านมีโอกาสมีงานทำมากขึ้น					
16.ท่านคิดว่าการฝึกอาชีพเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณเพราะฝึกแล้วไม่สามารถหางานทำได้					
<u>ความต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงาน</u> 17.ท่านต้องการหารายได้ด้วยตนเองเพื่อใช้จ่ายและเลี้ยงดูครอบครัว					
18.ท่านต้องการหารายได้ด้วยตนเองเพื่อใช้ในการฟื้นฟูบำบัดสภาพความพิการ					
19.เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอาชีพท่านต้องการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาชีพที่ฝึกมาเท่านั้น					

Copyright by Mahidol University

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
20.เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอาชีพท่านต้องการประกอบอาชีพอิสระ					
21.เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอาชีพท่านต้องการหางานตามสถานประกอบการ					
22.เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอาชีพท่านจะพยายามหางานทำให้ได้โดยเร็ว					
23.ท่านต้องการหน่วยงานที่ช่วยในการจัดหางานให้ท่านเพื่อเพิ่มโอกาสในการได้งานทำมากขึ้น					
24.ท่านคิดว่าปัจจุบันนี้งานหายากและหากได้งานที่แม้ค่าตอบแทนไม่ตรงตามความต้องการของท่าน แต่หากท่านรับได้ท่านก็จะทำ					
25.ท่านคิดว่าการมีงานทำจะทำให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าและความสามารถในตัวท่าน					

Copyright by Mahidol University

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อการฝึกอาชีพ ปัญหาอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน และบริการด้านอาชีพอื่นๆของภาครัฐ

<u>คำชี้แจง</u> โปรดเติมข้อความตามความคิดเห็นของท่าน

26. ท่านต้องการการสนับสนุนด้านใดบ้างเพื่อให้คนพิการมีโอกาสในการเข้าสู่ตลาดแรงงานได้มากขึ้น

_____

_____

27. ท่านคิดว่ามีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้างสำหรับการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการ

_____

_____

28. ข้อเสนอแนะของท่านต่อการพัฒนาคนพิการด้วยการฝึกอาชีพโดยสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐเพื่อส่งเสริมให้คนพิการมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานได้มากขึ้น

_____

_____

Copyright by Mahidol University

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
(แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ)

แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐ

<u>คำชี้แจง</u> แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ในหลักสูตรศิลปะศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิทยาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพในภาครัฐและนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพคนพิการให้มีความสามารถมากขึ้น รวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาการฝึกอาชีพของคนพิการ เพื่อให้คนพิการมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น ฉะนั้นผู้วิจัยจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านให้ช่วยตอบแบบสอบถามนี้ให้ครบทุกข้อตามความเห็นและความเป็นจริงเพราะข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลที่ท่านตอบให้ทั้งหมดจะถือเป็นความลับโดยจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาวิจัยและนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น

แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

หลังจากที่ท่านได้ตอบแบบสอบถามนี้แล้ว กรุณาพับแบบสอบถามส่งกลับทางไปรษณีย์ตามที่อยู่ที่ผู้วิจัยได้จ่าหน้าซองและติดแสตมป์ไว้ให้เรียบร้อยแล้ว

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกๆท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างดีไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

Copyright© by Mahidol University

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

<u>คำชี้แจง</u> โปรดเติมเครื่องหมาย √ ในช่อง □ และเติมข้อความในช่องว่างที่ตรงตามข้อมูลของท่านมากที่สุด

1. เพศ

   □ 1.หญิง □ 2.ชาย

2. อายุ_____ปี

3. หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน_____

4. ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน_____

5. ประสบการณ์การทำงานกับคนพิการ_____ปี

6. ระดับการศึกษาสูงสุด

   □ 1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย □ 2. มัธยมศึกษาตอนปลาย

   □ 3.ปริญญาตรี □ 4.มากกว่าปริญญาตรี

7. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและสิทธิของคนพิการหรือไม่

   □ 1. ไม่มี □ 2. มี

8. ท่านมีความชำนาญเฉพาะทางด้านอาชีพหรือการสอนในหลักสูตรที่ศูนย์ฯเปิดฝึกอบรมหรือไม่

   □ 1. ไม่มี □ 2. มี

9. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพของคนพิการในปัจจุบันหรือไม่

   □ 1. ไม่มี □ 2. มี

Copyright by Mahidol University

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสถาบันการการฝึกอาชีพของภาครัฐ

<u>คำชี้แจง</u> แบบสอบถามนี้เป็นข้อความเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพของภาครัฐ ซึ่งประกอบไปด้วยข้อคำถามด้านสถานการณ์ทั่วไป ด้านการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการคัดเลือกและคนพิการ ด้านหลักสูตร วิธีการสอนและการประเมินผล ด้านสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการประสานเครือข่าย

กรุณาพิจารณาและประเมินเพื่อให้คะแนนต่อข้อความเหล่านี้ ตามความคิดเห็นของท่าน โดยทำเครื่องหมาย √ ในช่องตัวเลือกใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องตามระดับค่าคะแนนความคิดเห็น 5 ระดับจากระดับเห็นด้วยมากที่สุดถึงระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การให้ความเห็น แทนค่าด้วยตัวเลขดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วย มากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
<u>ด้านสถานการณ์ทั่วไป</u> 10.ในปัจจุบันการจัดบริการฟื้นฟูอาชีพแก่คนพิการของภาครัฐได้วางกรอบการดำเนินงานตามแนวทางมาตรฐานการจัดบริการสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ขั้นพื้นฐานแก่กลุ่มเป้าหมายอันถูกกำหนดขึ้นโดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ					
11.การจัดบริการฟื้นฟูอาชีพของภาครัฐยังมีความหล้าหลังไม่ทันต่อบริบทสังคมที่เปลี่ยนไป					
12.การจัดบริการฟื้นฟูอาชีพที่ดำเนินการโดยภาครัฐได้รับความนิยมจากคนพิการน้อย					
13.ในปัจจุบันกฎหมายที่มีการสนับสนุนส่งเสริมการจัดบริการฟื้นฟูอาชีพแก่คนพิการขาดการมีผลบังคับใช้ที่เอาจริงเอาจัง					

Copyright© by Mahidol University

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
14.คนพิการยังมีเจตคติที่ไม่ดีต่อตนเองส่งผลต่อการยอมเข้ามารับบริการฟื้นฟูอาชีพ					
15.สังคมไทยให้ความสำคัญต่อการช่วยเหลือคนพิการในรูปแบบการจัดบริการฟื้นฟูอาชีพคนพิการมากขึ้น					
<u>ด้านการบริหาร</u> 16.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีวิสัยทัศน์ของตนเองที่ชัดเจนและปฏิบัติตามวิสัยทัศน์นั้น					
17.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีการจัดตั้งคณะกรรมการประเมินจากบุคลากรภายนอกร่วมประเมินผล					
18.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐได้รับงบประมาณที่จำกัด ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานด้านการบริการฟื้นฟูอาชีพ					
<u>ด้านบุคลากร</u> 19.ในปัจจุบันบุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีความสามารถและประสบการณ์ไม่เท่ากัน					
20.บุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีจำนวนไม่เพียงพอกับคนพิการที่เข้ามารับการฝึกอาชีพ					
21.บุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐขาดการพัฒนาให้มีทักษะที่สูงขึ้น					
22.สวัสดิการที่จัดให้แก่บุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐยังค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับภาระงานที่มากขึ้น					
23.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐยังขาดการส่งเสริมให้บุคลากรผลิตงานวิจัยเพื่อเป็นส่วนช่วยเสริมสร้างและพัฒนาการทำงานภายในศูนย์ฯ					

Copyright© by Mahidol University

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
<u>ด้านกระบวนการคัดเลือกและคนพิการ</u> 24.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐเปิดโอกาสให้คนพิการเข้ารับการฝึกอาชีพทั้งๆที่มีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามที่กำหนดเพราะอาจจะเกิดการละเมิดสิทธิคนพิการ					
25.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบเกี่ยวกับการฝึกอาชีพคนพิการ					
26.คนพิการที่เข้ามาสมัครฝึกอาชีพภายในสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีการศึกษาน้อย					
27.การมีการศึกษาน้อยของคนพิการเป็นอุปสรรคต่อการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐเป็นอันมาก					
28.ความพิการที่ต่างกันมีผลต่อการฝึกอาชีพและการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความชอบ					
29.ครอบครัวของผู้พิการมีผลต่อการมารับการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐโดยตรง					
<u>ด้านหลักสูตร วิธีการสอนและการประเมินผล</u> 30.หลักสูตรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐค่อนข้างเก่าไม่สามารถตอบสนองต่อคนพิการเท่าที่ควร					
31.การเปิดหลักสูตรใหม่ของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐขึ้นอยู่กับงบประมาณ					
32.การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐทำค่อนข้างยากเพราะอยู่ในระบบราชการ					
33.ในปัจจุบันหลักสูตรที่มีระยะสั้นตอบสนองต่อคนพิการได้มากกว่าหลักสูตรระยะยาว					

Copyright by Mahidol University

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
34.คุณภาพของการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติมีความครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย และจิตใจในทุกสาขาวิชาชีพ					
35.วิชาชีพที่เปิดสอนในสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐไม่ค่อยตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานเท่าที่ควร					
36.คนพิการที่ผ่านการฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐจะสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพไม่เท่ากัน					
37.ระยะเวลาในการฝึกอาชีพในแต่ละหลักสูตรมีระยะเวลาแน่นอนตายตัวขาดการยืดหยุ่น					
38.วิธีการฝึกอบรมขาดสื่อและอุปกรณ์ที่ทันสมัยตลอดถึงวิธีการใหม่ที่สร้างแรงจูงใจในการรับการฝึกอาชีพของคนพิการ					
39.การประเมินติดตามผลทำได้เฉพาะตอนที่ผู้พิการอยู่ภายในสถาบันฝึกอาชีพเท่านั้น					
40.การประเมินติดตามผลหลังจากผู้พิการจบหลักสูตรไปแล้วทำได้ค่อนข้างยาก					
<u>ด้านสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก</u> 41.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐพยายามจัดอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอและเหมาะสมกับสภาพความพิการ					
42.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีขนาดพื้นที่พอเพียงต่อการฝึกอาชีพแต่ละหลักสูตร					
43.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐพยายามจัดภูมิทัศน์ที่สวยงาม น่าอยู่และ ปลอดภัย เช่นจัดสวนหย่อมสนามคนพิการที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับสภาพความพิการฯลฯ					

Copyright by Mahidol University

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
<u>ด้านการประสานเครือข่าย</u> 44.คนพิการของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐได้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดร่วมกับองค์กรภายนอกตามวัตถุประสงค์ในบางครั้ง					
45.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐยังขาดการได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากองค์กรภายนอก เช่น วัสดุอุปกรณ์ จัดจ้างบุคลากร เป็นต้น					
46.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในด้านต่างๆ เช่นการส่งต่อข้อมูลการช่วยเหลือดูแลคนพิการ					

Copyright by Mahidol University

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีงานทำของคนพิการ

<u>คำชี้แจง</u> แบบสอบถามนี้เป็นข้อความเกี่ยวกับการพัฒนาการฝึกอาชีพของสถาบันการฝึกอาชีพในภาครัฐเพื่อส่งเสริมให้คนพิการมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น ซึ่งประกอบไปด้วยข้อคำถามด้านสถานการณ์ทั่วไป ด้านการบริหารงาน ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการคัดเลือก หลักสูตรการฝึกอาชีพ และรูปแบบการฝึกอาชีพ ด้านการประเมินและติดตามผล ด้านการประสานเครือข่าย และด้านการวิจัยและพัฒนา

กรุณาพิจารณาและประเมินเพื่อให้คะแนนต่อข้อความเหล่านี้ ตามความคิดเห็นของท่าน โดยทำเครื่องหมาย√ ในช่องตัวเลือกใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องตามระดับค่าคะแนนความคิดเห็น 5 ระดับจากระดับเห็นด้วยมากที่สุดถึงระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การให้ความเห็น แทนค่าด้วยตัวเลขดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วย มากที่สุด
4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
<u>ด้านสถานการณ์ทั่วไป</u> 47.ความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจจะทำให้รัฐผลักดันให้คนพิการเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น					
48.กฎหมายเกี่ยวกับอาชีพของคนพิการ ควรมีความหลากหลาย และมีผลบังคับใช้ที่เข้มงวด					
49.การพัฒนาบริการฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ควรทำเป็นแบบบูรณาการครบทุกวงจรของระบบพัฒนาการบริการ					
50.คนพิการมีเจตคติต่อตนเองดีขึ้นและยอมรับความช่วยเหลือด้านการฟื้นฟูอาชีพมากขึ้น					

Copyright by Mahidol University

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
<u>ด้านการบริหารงาน</u> 51.นโยบายของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการต้องมีความชัดเจนมากขึ้นในการส่งเสริมคนพิการให้มีการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพที่ดีและมีงานทำ					
52.นโยบายและแผนการปฏิบัติงานของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐต้องมีความยืดหยุ่น คล่องตัว ในด้านการฟื้นฟูอาชีพคนพิการ					
53.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดบริการทางด้านอาชีพให้แก่คนพิการในรูปแบบเบ็ดเสร็จหรือครบวงจร					
54.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐเป็นสถาบันเพื่อการพัฒนาคนพิการ ปฏิบัติภารกิจบนพื้นฐานแห่งความรับผิดชอบต่อสังคม					
55.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมุ่งผลิตคนพิการที่มีคุณภาพ สร้างงาน พัฒนาท้องถิ่นและสังคมไทย					
56.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐจะผลิตคนพิการที่มีคุณลักษณะตามความต้องการของสถานประกอบการ					
57.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรดำเนินงานในรูปแบบของการส่งเสริมสมรรถภาพคนพิการในทุกด้าน					
58.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดการฟื้นฟูอาชีพคนพิการและพัฒนางานทางด้านอาชีพ ทางด้านวิชาการและวิชาชีพขั้นสูงโดยเน้นสาขาอาชีพที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานไทยและท้องถิ่น					
59.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรให้บริการด้านอาชีพแก่คนพิการ ทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ					

Copyright by Mahidol University

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
60.การแบ่งส่วนการทำงานในสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีความมีความกะทัดรัด มีภารกิจที่ชัดเจน โดยหัวหน้าหน่วยงานนั้นเป็นนักวิชาการที่มีความรู้ความชำนาญ					
61.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรพัฒนาระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ โดยวิเคราะห์ต้นทุนและผลงานให้ชัดเจน เพื่อขอตั้งงบประมาณจากรัฐที่ในระดับสอดคล้องกับภารกิจและใช้มาตรฐานเดียวกันกับศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการของรัฐทุกสังกัด					
62.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรติดตามและประเมินผลการใช้เงินงบประมาณทุกประเภทว่าประหยัดคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพหรือไม่					
63.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรบูรณาการงานด้านพัฒนาคนพิการกับงานด้านวิชาชีพ หรือกิจกรรมการฝึกอาชีพ โดยยึดคุณลักษณะคนพิการของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการและมาตรฐานสาขาอาชีพที่เปิดสอนเป็นหลัก					
64.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดหาทุนและรายได้จากแหล่งต่างๆเพื่อนำดอกผลมาจัดสรรทุนอุดหนุนการประกอบอาชีพให้แก่คนพิการนอกเหนือจากทุนของภาครัฐ					
65.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมให้คนพิการได้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับสังคมชุมชน และสาธารณประโยชน์ให้มากขึ้น					
<u>ด้านบุคลากร</u> 66.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรกระตุ้นให้ครูฝึกคนพิการได้คิดค้น ผลิตและพัฒนาผลงานต่างๆมากขึ้นกว่าเดิม					

Copyright by Mahidol University

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
67.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดหาอัตราครูฝึกและบุคลากรในศูนย์ให้เพียงพอ เพื่อจะได้มีผลงานเพิ่มขึ้น					
68.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีการแบ่งสายของบุคลากรอย่างชัดเจน เช่น สายผู้บริหาร สายผู้สอน โดยกำหนดภาระงาน รายละเอียดของการปฏิบัติงาน อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน ในแต่ละตำแหน่งงาน					
69.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรที่สอดคล้องกับเป้าหมายการผลิตคนพิการและภารกิจอื่นของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการให้ชัดเจน					
70.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านอาชีพให้ดีมากขึ้น					
71.กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการต้องจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐให้ชัดเจนและดำเนินการตามแผนพัฒนา โดยกำหนดมาตรการในการดำเนินงานที่เข้มงวด					
72.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรส่งเสริมบุคลากรโดยการจัดให้มีการดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำความรู้มาใช้พัฒนาการฝึกอาชีพให้ทันสมัย					
<u>ด้านกระบวนการคัดเลือก หลักสูตร และรูปแบบของการฝึกอาชีพ</u> 73.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรเพิ่มรูปแบบของการเรียนการสอนทางด้านอาชีพให้หลากหลายและง่ายต่อการแสวงหาความรู้ของคนพิการ					

Copyright by Mahidol University

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
74.หลักสูตรควรมีการร่างและวิเคราะห์จากเจ้าหน้าที่เฉพาะทางที่มีความเชี่ยวชาญในด้านวิชาชีพที่ตลาดต้องการ					
75.หลักสูตรสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของตลาดแรงงานและทิศทางของสังคมที่เปลี่ยนไป					
76.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรเพิ่มหลักสูตรการบริหารจัดการเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ					
77.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดให้คนพิการเรียนวิชาพื้นฐานต่างๆก่อนการฝึกอาชีพ โดยใช้รูปแบบเปิด เช่น การศึกษาด้วยตนเอง การสอบเทียบความรู้ การฟังการบรรยายทางวิทยุ โทรทัศน์หรือในสถาบันบางโอกาส เพื่อปรับพื้นฐานความรู้ให้พร้อมก่อนเข้ารับการฝึกอาชีพ					
78.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรเพิ่มงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือตำรา วัสดุการสอน และสื่อต่างๆให้มีปริมาณที่พอเพียง					
79.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรพัฒนาสื่อการฝึกอาชีพเป็นอิเลคทรอนิกส์โดยการจัดหาSoftware และฐานข้อมูลต่างๆเพื่อค้นคว้าวิจัยอย่างเพียงพอ					
80.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นแก่คนพิการกับคนปกติที่ให้ความสนใจในกลุ่มอาชีพต่างๆและมีการติดตามผลหลังจากฝึกอบรมไปแล้ว					
81.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดการฝึกอาชีพในรูปของการเรียนร่วมกับคนปกติในบางวิชา					

Copyright© by Mahidol University

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
82.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีการบริการด้านวิชาชีพแก่คนพิการในลักษณะเปิดกว้าง เช่น ทางวิทยุโทรทัศน์ในท้องถิ่น เนื่องจากผู้ได้รับความรู้ไม่มีข้อจำกัดเป็นไปตามความสนใจ					
<u>ด้านการประเมินและติดตามผล</u> 83.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐมีการจัดทำฐานข้อมูล ช่วยในด้านการประเมินและติดตามผล					
84.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีการประเมินอยู่เสมอในด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านการติดตามผล เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบบริการการฟื้นฟูอาชีพที่ก้าวทันต่อกระแสสังคมที่เปลี่ยนไป					
85.การประเมินและติดตามผลที่มีประสิทธิภาพช่วยในการพัฒนาระบบบริการการฝึกอาชีพของสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐ					
86.ในด้านการประเมินติดตามผลหลังจากการจบหลักสูตรฝึกอาชีพจากสถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรใช้เจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นเพื่อให้สามารถเข้าถึงคนพิการได้ง่ายและได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นจริง					
87.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีการประเมินติดตามผลช่วยเหลือคนพิการแบบครบวงจรคือตั้งแต่การเข้ามารับการฝึกตลอดถึงการประกอบอาชีพ					
<u>ด้านการประสานเครือข่าย</u> 88.เครือข่ายของงานด้านการฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเชื่อมโยงและประสานงานกัน					

Copyright by Mahidol University

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
89.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีนโยบายการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและควรมีเครือข่ายทางสังคมเชื่อมโยงระหว่างสถาบันภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนและประชาชน เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูให้มากขึ้นในทุกมิติ					
90.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีระบบสารสนเทศที่ทันสมัย และประชาสัมพันธ์ให้คนพิการและประชาชนที่สนใจได้รับรู้ถึงการดำเนินงานของสถาบัน					
91.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรให้องค์กรและหน่วยงานต่างๆในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร (งบประมาณ บุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ) เพื่อการดำเนินงานสถาบัน					
<u>ด้านการวิจัยและพัฒนา</u> 92.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ ทางด้านการพัฒนาอาชีพคนพิการ					
93.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรส่งเสริมให้บุคลากรทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการฟื้นฟูอาชีพคนพิการเพื่อนำมาใช้พัฒนาการฝึกอาชีพต่อไป					
94.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดประชุมวิชาการ เสนอผลการวิจัยของบุคลากรในสถาบันและนอกสถาบัน ในเรื่องที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูอาชีพคนพิการ					
95.สถาบันฝึกอาชีพคนพิการของภาครัฐควรจัดเผยแพร่ผลงานการวิจัยในหลายรูปแบบ เช่นการเขียนบทความทางวิชาการ ข่าวสารรายวันของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ					

Copyright by Mahidol University

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

<u>คำชี้แจง</u> โปรดเติมข้อความตามความคิดเห็นของท่าน

97.ข้อเสนอแนะของท่านต่อการพัฒนาการฝึกอาชีพคนพิการโดยสถาบันฝึกอาชีพของภาครัฐเพื่อส่งเสริมให้คนพิการมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น

_____

_____

98. ท่านคิดว่ามีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้างสำหรับการเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนพิการ

_____

_____

99.ข้อเสนอแนะของท่านต่อการพัฒนาคนพิการให้มีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น

_____

_____

Copyright by Mahidol University

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาว พรภิญญา หาญวัฒนานุกูล
วัน เดือน ปีเกิด	5 มิถุนายน 2531
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย
วุฒิการศึกษา	- สังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2554 - ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิทยาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2558
ทุนการศึกษา/ทุนวิจัย/รางวัลที่ได้	ทุนวิจัย สมาคมศิษย์เก่าบัณฑิตวิทยาลัย
การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ	นำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการ **39th National Graduate Research Conference**
ที่อยู่ปัจจุบัน	13/178 ถนนศาลาธรรมสพน์ แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170 โทรศัพท์ 086-970-5470 Email : pin_nakano@hotmail.com
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน	พนักงาน ประจำส่วนบริหารทรัพย์สินรอการขาย ฝ่ายบริหารหนี้และนิติกรรม ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย โทรศัพท์ 02-271-3700 ต่อ 1954

Copyright by Mahidol University